https://archive.org/details/bk712/page/n0/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

All items on https://archive.org/details/realpatidar

Full Library on https://realpatidar.com/library

ભાભારામ સુબોધ

તથા

જીવનચરિત્ર

ભાગ ૧ - ૨ જો

લેખક
સ્વ. સૈયદ બાવાસાહેબ અહમદઅલી (ખાકી)
મુ. પીરાણા (ડી. અમદાવાદ)

પ્રકાશક
શ્રી સત્પંથી સાહિત્ય સેવા મંડળ વતી
સૈયદ સમ્સદ્દીન બાવાસાહેબ (ખાકી)
મુ. પીરાણા પો. ગીરમથા ડી. અમદાવાદ

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n1/mode/1up

Real Patidar Library

https://www.realpatidar.com/library

This book/literature/article/material may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden.

The library does not give any warranty express or implied or make any representation that the contents will be complete or accurate or up to date. The library shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of this material.

Full terms and conditions of use: http://www.realpatidar.com

About Real Patidar books

Real Patidar's mission is to organize the information on Satpanth religion, which is a Nizari Ismaili sect of Shia branch of Islam, and to make it universally accessible and useful. Real Patidar Books helps readers discover the material on Satpanth online while helping authors and researchers in their studies. You can know more by visiting http://www.realpatidar.com

You can resize and move this box in any PDF Application like Adobe Acrobat Reader.

No specific pages. See whole book.
References by: RealPatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n2/mode/1up

realpatidar.com

ભાભારામ સુબોધ

તથા

જીવનચરિત્ર

ભાગ ૧ - ૨ જો

લેખક

સ્વ. સૈયદ બાવાસાહેબ અહમદઅલી (ખાકી)

મુ. પીરાણા (ડી. અમદાવાદ)

પ્રકાશક

શ્રી સત્પંથી સાહિત્ય સેવા મંડળ વતી

સૈયદ સમ્સદ્દીન બાવાસાહેબ (ખાકી)

મુ. પીરાણા પો. ગીરમથા ડી. અમદાવાદ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n3/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n4/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભાભારામ સુબોધ

તથા

જીવન ચરિત્ર

ભાગ ૧-૨ જો

લેખક :

સ્વ. સૈયદ બાવાસાહેબ અહમદઅલી (ખાકી)

સંવત ૨૦૩૪   આવૃત્તિ ૩ જી   સને ૧૯૭૮

પ્રકાશક :

શ્રી સત્પંથી સાહિત્ય સેવા મંડળ વતી

સૈયદ શમ્સદ્દીન બાવાસાહેબ (ખાકી)

મુ. પીરાણા (ડી. અમદાવાદ)

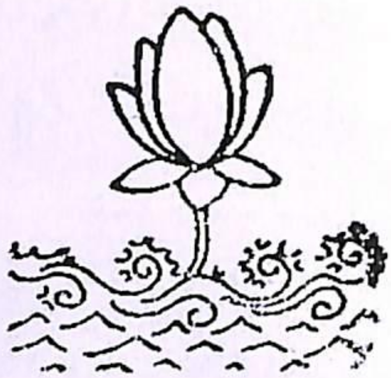
realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n5/mode/1up

realpatidar.com

આ પુસ્તક વિષેના સર્વ હક્ક પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ મુજબ રજીષ્ટર કરાવી પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે રજા વગર કોઈએ છાપવું, છપાવવું, કે વેચવું નહિ.

મુદ્રક :

મણિલાલ છગનલાલ શાહ

ધી નવપ્રભાત પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ઘીકાંટા રોડ, અમદાવાદ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n6/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભાભારામ સુબોધ ભાગ ૧ લો

સાંકળિયું

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n7/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

realpatidar.com
Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n8/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભાભારામ સુબોધ ભાગ બીજો

સાંકળિયું

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n9/mode/1up

realpatidar.com

જરૂર વાંચો

આ પુસ્તક સત્પંથ ધર્મના પુસ્તકોના આધારે ને આ ધર્મના સમ્પ્રદાયની અંદર ચાલતી વાતોના આધારે મેળવેલું છે. તેથી તેમાં રહેલી ભૂલોની દરગુજર કરશો.

આ પુસ્તકમાં મુલતાન વતન લખેલું છે પણ તેને પંજાબમાં આવેલું ઉચ્ચ શહેર સમજવું કારણ કે આ ધર્મમાં ઉચ્ચ મુલતાન એવું કહેવાય છે, તેથી મુલતાન નામ આપ્યું છે.

"શ્રી સદ્દગોર ઇમામશાહ તથા નાયાકાકાના સંવાદમાં" જે શ્રી બાવાજી સાહેબની 'સન' આપેલી છે તેમાં નોખી નોખી રીતથી બીજે લખેલું છે.

શ્રી બાવાજી સાહેબની પાસે અહેમદાબાદનો સુલતાન આવેલો, તેણે પરછા જોએલા, ને દીકરી પણ શ્રી બાવાજી સાહેબનાં સદ્દગુણી પુત્ર નર મહમદશાહને અર્પેલી એ વાત નિશ્ચય છે, પણ સુલતાનના નામમાં મતભેદ થઇ ગએલો હોવો જોઇએ ! તે વિષે ગુજરાત સર્વ સંગ્રહ જુઓ.

આ પુસ્તકમાં અથર, અથર્વણુ, અથર્વ વેદનાં નામ આપેલા છે. કારણુ આ સંપ્રદાયમાં એવા નામોથી બોલે છે, પણુ ખરૂં નામ અથર્વ વેદ છે.

ભાભારામનાં જન્મ વિષે બાઇબુઢાઇના શાસ્ત્રજુઓ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n10/mode/1up

realpatidar.com

માફી

સુજ્ઞ વાચકો, આ પુસ્તક લખવાનું જે કાર્ય મેં માથે લીધું છે, તે કામ મારા ગજા ઉપરાંત હોવાથી, મારા લક્ષ પ્રમાણે લખાણ માંહે અનેક ભૂલો રહી ગઈ હશે. તેથી હું સર્વ નીતિવાન, સુજ્ઞ વાંચકો પાસેથી મારા લેખમાંની ભૂલો વિષે માફી માગું છું, ને કહું છું કે; ભૂલ સુધારીને વાંચી મહા પુન્ય ભાગમાં સામેલ થશો. સુજ્ઞ જનો પરાયા છિદ્ર ઉઘાડતા નથી, પણ ઉલટા તેને ઢાંકે છે. ને ફરી એવી ભૂલ થવા ના પામે તે વિષે શીખામણ આપી ભૂલ થતી અટકાવે છે. પણ અજ્ઞાનીને મુંઢ જનો પોતાની એબ પોતામાં અનેક પ્રકારની ભરેલી હોવા છતાં, જ્યાં બીજાનું જરાક જેટલું છિદ્ર નજરે પડ્યું, તો તેને અનેકવાર ઉલટાવી પલટાવી મોટું ડુંગર જેટલું બતાવવાનો પ્રયત્ન કરે છે. ને પણ શ્રી પરમાત્માએ તો કહ્યું છે કે, "જો તું કોઈની એક એબ ઢાંકીશ. તો હું તારા અનેક એબ ઢાંકીશ મનુષ્ય અનેક પ્રકારે ભૂલતો આવે છે, ને મનુષ્ય ભૂલે તો તેમાં કાંઇ નવાઇ જેવું નથી પણ સેતાન એકવાર ભૂલે તો તેમાં કાંઈ નવાઇ જેવું નથી પણ સેતાન એકવાર ભૂલ્યો ત્યાર પછી કદી પણ ભુલતો નથી. ને ના ભૂલે તે સેતાન જેવો કહેવાય છે. કારણ કે એક વખતે નબીસાહેબની આગળ એક માણસે આવીને કહ્યું કે, "હે મારા સરના તાજ! હું કુરાને શરીફ એવી શુદ્ધતાથી પડું છું, કે જરાપણ ભૂલ આવતી નથી." ત્યારે નબી સાહેબે કહ્યું, "પઢ હું જોઉં" એટલે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n11/mode/1up

realpatidar.com

તે આવેલો માણસ કુરાન વાંચવા બેઠો. વાંચતાં વાંચતાં કેટલુંક વાંચી ગયો. એટલામાં તેના માંહે વાંચતાં ભૂલ પડી કે તરત નબી સાહેબે કહ્યું, "જો તું આ ભૂલ્યો," ત્યારે તે વાંચનાર માણસે પોતાની ભુલ સ્વિકારીને કહ્યું કે, "હા સાહેબ મારી ભુલ થઈ." જયારે એણે પોતાની ભુલ સ્વીકારી કે, તરતજ નબી સાહેબ બોલ્યા, જો તું ભુલ્યો નહોત તો હું તને સેતાન કહે તે, કે માણસનું પુતળું સાહેબે એવી રીતથી બનાવ્યું છે કે, તે ગમે તેવી ચાલાકીથી કામ આદરે, પણ તેમાં જરાપણ ભૂલે ભૂલેને ભૂલે," જે સેતાન એકવાર ભૂલ્યો તે એ કે તેણે સાહેબની આજ્ઞા ના માની, ને અહં-કાર કર્યો હતો. ને તેજ પાપથી તે રનાણો ને મહા દુષ્ટ થયો. માટે હે મારા સુજ્ઞ વાંચકો આ લઘુ પુસ્તક લખી મેં આપની સમક્ષ મુકયું છે, તે આપ જ્ઞાનદ્રષ્ટિએ વાંચી તે માંહેલી ભૂલો સુધારીને ઉન્નતિને માર્ગે દોરો કે જેથી સ્વધર્મનો વધારો થઈ, ધર્મિઓ દ્રઢ શ્રદ્ધાવાન બને ! કીયો ધર્મિ એવો હશે? તે સ્વધર્મનો વિજય જોવાને ના ઉમેદ હશે? માટે ઉમંગિ બની ધર્મ ઊંપર ધ્યાન રાખી આ પુસ્તક વાંચી જ્ઞાન વધારો.

લેખક: "ખાકી"

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n12/mode/1up

realpatidar.com

પ્રસ્તાવના

હે મારા ગુણીજન વંચકો, સ્વધર્મ હિત્તના ઇચ્છકો, શુદ્ધ ચિત્તવાળા પ્રેમીજનો, આ અસાર સંસારમા અનેક પ્રકારના વિઘ્નો મનુષ્યને ઓચિંતા અનાયાસ આવી પડે છે. ત્યારે મનુષ્ય નાહકનાં ફોગટ ઘણાક ફાંફાં મારી તેમાંથી બચવાનાં અનેકાનેક સાધનો ખોળવા મંઠી પડી, ને છેવટે વ્યર્થ જવાથી આશા ભંગ થઇ બેસે છે. ભાવિ પ્રબળ, કોટિ ઉપાય કરે મટે નહિ તે નક્કી છતાં પણ સંસાર બંધારણનાં ધોરણ મુજબ મનુષ્ય તેમાં એવો પ્રપંચ રચી મોહજાળમાં ફસાએલો રહે છે કે, હરિ મળે, તો પણ પોતાનું એ ને એજ કુટણું મૂકતો નથી. જુઓ કે અનેક જુગ વહિ ગયા છતાં, અનેકવાર ફેરાઓમાં ભૂલો ભોગવ્યા છતાં પણ, મનુષ્ય પોતાનું કુટણું મૂકતા નથી. કોઈ કહે છે કે મારો ધર્મ સાચો ને ફલાણાનો ધર્મ ખોટો, ત્યારે બીજો કહેશે કે મારો ધર્મ સાચો ને આનો ધર્મ ખોટો. એમ હારબંધ મનુષ્યો એવાજ વેહેમમાં ફસાઇ ફૂટચાજ કરે છે. એક કહે મારો ધર્મ સાચો, બીજો કહે મારો ધર્મ સાચો, ત્રીજો કહે મારો ધર્મ સાચો, ત્યારે ચ્યો કહો જૂઠો કોનો? જો ધર્મ કોઇ પણ જૂઠો હોય તો, ધર્મ નામ તો બધાઓનો એક જ છે. ધર્મ તે ધર્મ જ છે, તે કદી ખોટો હોય જ નહિ પણ પંથો આ કળજુગમાં અનેક નીકળી પડયા છે, મતમાં મતવાદિઓએ પોતાની મતિ ચલાવવા વેદરહિત જે પંથ કાઢયા હોય તેજ પંથ ધર્મને નામે વગોવાય તો ઠીક; પણ એતો એવો ન્યાય થાય છે કે, ચોરને સાહુકાર કહે છે; ત્યારે ઉલટો ચોર સાહુકારને જ ચોર કહ્યા વિના રહેતો નથી, તેથી કોઈ પણ ધર્મની નિંદા કરવી તે ઉલટી આપણા જ ધર્મની નિંદા કરાવવા જેવું છે, તેથી કોઇની નિંદા ના કરતાં એટલું જ બોલવું બસ છે. કે, મતવાદીઓને સાહેબ સમજણ આપી તેઓનાં હૃદય પવિત્ર કરે. તેમજ પંથ માત્રમાં દરેકની

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n13/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ક્રિયાઓ અલગ અલગ થોડા ઘણા ફેરફારથી હોય છે. ને ઉપાસના પણ જુજ્જ હેરફેરથી જોવામાં આવે છે. પણ જ્ઞાન તો સર્વમાં એકજ અંતે આવે છે. પણ ક્રિયાઓ તો કદી હેરફેર સાથે હોય તો વાંધા જેવું નથી. પણ ઉપાસના તો સર્વમાં એક જ હોવી જોઇએ; તે સર્વ મનુષ્યો કરતા નથી. તેથી ધર્મના નામે પાખંડને વળગી ધર્મને વગોવે છે. ધર્મ ક્રિયાઓથી ઓળખાય છે. જે માંહે શુદ્ધ નીતિસર ક્રિયાઓ પાળવા પળાવવામાં આવતી હોય. તેમજ આજ્ઞા પણ સુદ્રઢ હોય, વળી ઉપદેશક પણ એવો જ સુજ્ઞ, ચતુર, જ્ઞાની ક્રિયા પાળનાર હોવો જોઇએ, જેથી પાખંડ મત ટાળી શુદ્ધ ને સરળ માર્ગ દેખાડે! જેમ આજ કળયુગમાં અનેક પંથો નીકળેલા છે. પણ જે ઉપાસનામાં જે તફાવત જાણી જોઈને નાંખેલો છે, તે મોટી ભૂલ કહેવાય, કેમકે કેટલાકોએ વિષ્ણુ પરમાત્માની મૂર્તિની ઉપાસના કરી, ને કેટલાકોએ તો તેમનાં વૈરાટ સ્વરૂપની કરી, ને કેટલાકોએ તો તેનાજ ખાસ સ્થૂળ સ્વરૂપને ઉપાસનાનું મૂળ ગણેલું છે. એવી રીતે તફાવત નાંખી માંહોમાંહે વિરોધ ને ઝઘડા કરવા! એ કીયો ધર્મ? ને કીયો ન્યાય? કહેવાશે: પણ જે ચતુરજ્ઞાની જનોને તો એજ મારગ ગોતવાનો છે, કે આ ફેરા જે મનુષ્યાદેહી મળી છે. તે સફળ કેવી રીતે? શેનાથી સફળ થાયે? કેવે માર્ગ જઇએ? કે ફરી અથડામણ મટી જાય? તે જોવાનું છે.

ભક્તિ કરેલી કોઇની પણ વ્યર્થ જનારી નથી. પુન્ય, દાન, જપ, તપ, તિર્થ, વ્રત, કોઇનાં પણ કરેલાં આકારત જતા તો નથી જ, પણ તેથી પ્રારબ્ધ બંધાય છે. ને તેનાથી સ્વાર્ગાદિ સુખો ભોગવાય છે. ને તે ભોગવી રહ્યા પછી પાછુ મૃતલોકમાં આવવું પડે છે, પણ તે વખતે જો શ્રી પરમાત્માનાં સ્થૂળ સ્વરૂપનો સંધાન ન મળ્યું, તો ફેરો પાછો અફળ જાણવો. ને કોણ જાણે કે ફરી આપણને મનુષ્યદેહી મળશે કે કેમ? તેથી હે મારા સુજ્ઞ ચિરંજીવી મિત્રો,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n14/mode/1up

realpatidar.com

અવસર ગએલો પાછો હાથ આવતો નથી. તે વિષે એક દ્રષ્ટાંત કહું છું તે સાંભળો, કે જેવી રીતે એક પારધી પસ્તાયો, તેમ આપણને ન થાય.

એક વખતે એક પારધી પોતાની જાળ (ફંદો) લઈને એક વનમાં શીકાર કરવા સારૂં ફરતો હતો, આખો દહાડો રખડયા કર્યું, પણ કોઇ પણ પશુ પક્ષી તેને હાથ લાગ્યો નહિ. છેવટે નિરાશ થઇ ઘરભણી પાછું વળવાનું ધાર્યું, પણ પુનઃ મન સાથે એક વિચાર એવો ગોઠવ્યો કે, આ એકવાર છેલ્લે છેલ્લી જાળ નાંખી જોઉં, હવે દિવસ પણ થોડો રહ્યો છે, જો આ ફેરા કાંઈ પણ શિકાર હાથ લાગે તો તેને લેઈને ઘેર જાઉં, એવો મન સાથે ઇકરાર કરી જાળ પાથરી, કેટલોક વખત વિત્યા બાદ દૈવજોગે એક ચકલી તે જાળમાં આવી સપડાઈ, કે તરત પારધી આનંદી થઇ તેને ઝાલી લેઈ જાળ પોતાની વીંટાળી લીધી, ને ખુશી થાતો થાતો પોતાનાં ઘરભણી ચાલવા લાગ્યો, કે ચકલી બોલીઃ "હે પારધી! હું તને આ શિખામણની ત્રણ વાતો કહું છું તે સાંભળ. ને વળી ભૂલતો નહિ, એ તારા ખરા ઉપયોગની છે." પારધી બોલ્યો, "કહે તે વાતો કેવી છે." ચકલીએ વાત કહેવા શરૂ કરી, "હે પારધી! એક વાત તો પ્રથમ આ છે કે, અજાણ્યા માણસની વાત એકદમ કદીએ સાચી માનવી નહિ, ને તેના કહ્યા ઉપર ભરૂંસો રાખી બેસવું નહિ, વિચારી કબુલ કરવું. ને બીજી વાત આ છે કે, અજાણ્યા માણસના કહ્યા ઉપર સાહસ કામ કદી કરવું નહિ, વિચારી પગ ભરવો. ત્રીજી વાત આ છે કે કદી કોઇ વસ્તુ આપણા હાથમાંથી જતી રહેતો પછી તેનો પસ્તાવો કરવો નહિ." એટલી વાત કરી રહ્યા પછી ચકલી મૌન ગ્રહણ કરી રહી, થોડીક દુર પારધી ચાલ્યો હશે કે, તરત ચકલી ફરી બોલીઃ "હે પારધી! જો તું મારૂં કહ્યું માને, ને તારા ફંદામાંથી મને મુક્ત કરે તો, હું એક લાલ ગળી ગઇ છું, તે મારા પેટમાં છે. તે તને

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n15/mode/1up

realpatidar.com

કાઢી આપું." આ વાત પર પારાધી રાજી થઈ ગયો, ને ચકલીને તુર્ત પોતાના ફંદામાંથી મુક્ત કરી દીધી, કે એ ચકલી તુર્ત ઉઠી એક ઝાડની ડાળ ઉપર જઈ બેઠી, ત્યારે પારધીએ ચકલીને કહ્યું કે, "તેં જે મારા સાથે કરાર કરેલો છે કે, હું તને લાલ આપીશ. તે લાલ આપ." ત્યારે ચકલી બોલી: "હે મૂર્ખ ! મેં તને પહેલેથી જ કહેલું હતું તે આટલી વારમાં ભૂલી ગયો? તેં મારી વાત ઉપર વિચાર ના કર્યો, કે એક લાલ મારા પેટમાં કેવી રીત રહ્યો હશે? હું એક નાનકડુ પક્ષી, તે જો ને લાલ. હું મારી ચાંચ મારફતે મોંમાંથી તે લાલ પેટમાં કેવી રીતે ઉતારૂં? આશ્ચર્યની વાત? તે છતાં પણ મેં તુને પ્રથમથી જ ચેતાવ્યો હતો, છતાં પણ કેમ ભૂલ્યો, હવે તારા ભાગ્ય." એમ કહી એ ચકલી એક ઉંચા વૃક્ષની ડાળ ઉપર જઈ બેઠી તેથી પારધી પસ્તાવો કરવા લાગ્યો તે જોઈ પુનઃ ચકલી બોલી; "હે મૂર્ખ ! જે વસ્તુ હાથમાંથી ગઈ તેનો પસ્તાવો કરવો મિથ્યા છે, હવે હાથ ઘશે શું થાય? તેથી એ વાતનો શોક મૂકી દઇ ખુશીથી તું તારે ઘેર જા, ને ફરી વખત છેતરાતો નહિ. તેથી હુશિયાર રહેજે." એમ કહી એ નાનકડું પક્ષી તો ઉઠી ચાલતું થયું, ને પારધી વીલે મોઢે ઘેર આવ્યો.

એ વાત તો કોઈએ જોડી કાઢેલ છે. પણ એ વાતનો સાર તો માત્ર આવોજ છે કે, આપણે જે આજ કળયુગમાં ધુતારાના ઢોંગમાં ફસાઈ પડીએ છીએ. ને જ્યાં સુધી જીવિત આ સંસારમાં ભોગવીએ છીએ, ત્યાં સુધી તો ધૂર્તનાં લાલ પચાવ સુંદિર ભાસે, ને મનને પણ ભાવે છે, પણ જ્યારે આ પંચ ભૂતનો કમઠાણ વિખરાઈ જશે. ને તેની સાથે હંસ પણ જ્યારે રવાના થાશે, ને તેનીજ સાથે આ મિથ્યા સંસારના મિથ્યા સુખ ભોગવવાનાં સાધનો તથા પ્રપંચી ફંદમાં પડી તેનો ભોગવેલો આનંદો વિગેરે વિગેરે નાશ પામશે, ને માયાવિ પદાર્થોનું શાસ્ત્ર વિધિ રહિતનાં ભોગવવાથી જે વૃત્તિ-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n16/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

એનો બંધ પ્રાપ્ત થાય છે, ને તેનાથીજ લિંગ દેહ બંધાઇ દુઃખ ભોગવવા પડે છે, ત્યારેજ સશાસ્ત્રે કહેલા કથનો, ને ધૂતારાની ધૂર્તતા ઉઘાડી પડી સમજાઈ જાય છે. તે વખતે મહા પરિતાપ થાય છે પણ પછી શું થાય? માટે હે મારા ચિરંજીવી વાંચકો અને મિત્રો આજ આ અવસરમાં આવેલો આ મનુષ્ય દેહ ફોગટમાં ન ગુમાવતાં સત્ય સાધનો વડે આ મનુષ્યદેહને સફળ કરો, ને ખરો લાવો લો. જેથી ફરી તે વખતનો પસ્તાવો મટી જાય, પણ તે વખતે કરવો પડતો નકામો છે, કશા કામનો નથી. ખચિત માની લેવું.

શાસ્ત્રોમાં કહેલું છે. કે, ત્રણ વસ્તુ દેવાના અનુગ્રહથી મળે છે તે એક તો મનુષ્ય દેહ, બીજી મોક્ષની ઇચ્છા, ને ત્રીજી સારા પુરુષનો સંગ, એ ત્રણે વસ્તુ મળવી બહુજ દુર્લભ છે. કારણ કે બિચારા પશુઓને જુએ કે કશી પણ વાતનું જ્ઞાન હોતું નથી, તે તો અહાર, નિદ્રા, ભય, ને મૈથુન, એ ચાર વગર બીજી કશી પણ વાતનું તેને જ્ઞાન નથી, તેમજ મનુષ્યને પણ એ ચારેનો હોય, તો પછી પશુ અને મનુષ્યમાં ફેર શેનો? પણ મનુષ્યને સાહેબે જે ઉત્તમ વિશેસ જ્ઞાન આપેલું છે એટલો જ છે. તેમજ મનુષ્યદેહી બધી સરખી પણ હોતી નથી. કેટલાક જુઓ તો એવા નીચ પ્રકૃતિમાં બંધાએલા જન્મે છે કે, તેઓથી પશુ બિચારાં હજાર દરજ્જે બહુ સારા તેવી મનુષ્યદેહી મળી તો પણ શું થયું? પણ હે ભાઈ! આપણને તો આ ઉત્તમ મનુષ્યદેહી મળી છે, તેમાં મોક્ષની ઇચ્છા, એ એક ઉત્તમતા છે, કારણ કે જો જેને મોક્ષની ઇચ્છાજ થતી નથી. તેઓને જ્ઞાનની કે કોઈ શુદ્ધ વાતની દરકાર પણ રહેતી નથી. જે મોક્ષની ઇચ્છાવાળા પુરુષો છે, તેઓજ કદાપી મોક્ષને પામે છે. કહેવત છે કે, "દાનત તેવી બરકત, ને આશા ત્યાં વાસા." જેને મોક્ષની આશા છે, તેઓને તો પ્રભુ અવશ્ય સહાય કરશેજ. કહ્યું છે કે, "કરત કરત અભ્યાસ, જડભુદ્ધ હોત સુજાણ, જ્યું જ્યું આવત રસઠી, ત્યું, ત્યું,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n17/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કાપત પાષાણ." એટલે જેઓ મોક્ષની આશાજ રાખી બેઠા હશે, તો તેઓ તે વિષેનો અભ્યાસ પણ કરતા હશે, ને જ્યારે નિત્યનો અભ્યાસજ ચાલુ હશે તો જરૂર ફળદાતા નિવડશેજ માટે હે મારા સુજ્ઞ વાંચકો ? મોક્ષ મોઢાના કીધેથીજ કંઈ થતું નથી, તેમજ મનમાં એવા મિથ્યા સંકલ્પોથી કે મને પણ મોક્ષની ઇચ્છા છે, તેથી પણ તેવી ઇચ્છાઓ ખરી ઇચ્છા કહેવાતી નથી. તે વિષે તો આપણા શાહોજી નરઅલી મહમદશાહે પણ કહ્યું છે કે, " ખાંડસાકર હાટું બિકાએ, ખાંડ કહે મોહ મીઠાનાં થાએ, જ્યાં લગી ગ્રંથ વશાવીનાં લીજે, ખાધા બિના મોહ મીઠાનાં કીજે." તેવીજ રીતે ફક્ત મોઢાનાં કહેવાથી મોક્ષ મળતો નથી. સત્પુરૂષનો સંગ, તે પણ જરૂરી છે. જેમકે સંગસંગમાં પણ ફેર છે. રસ્તામાં ચાલતાં જો ચોરનો સંગ થાય છે, તો તે લુંટી લેઈ માર દે છે. ને જો સારા માણસનો સંગ થાય તો, જો આપણે માર્ગ ભૂલી ગયા હોઇએ તો તે સત્પુરૂષ પોતે કષ્ટ લેઈ પરમાર્થ અર્થે માર્ગ સુધી આવી પંથે ચડાવી દે છે. તેથીજ હે ભાઈઓ ! સત્પુરૂષનો સંગ આ સંસારમાં જરૂરનો છે. સત્પુરૂષનાં લક્ષણો વિગેરે આ પુસ્તકમાં આવી ગયેલા હોવાથી આ ઠેકાણે લખતો નથી. તેવી રીતે આ ઉપર બતાવેલી ત્રણે વસ્તુઓની પ્રાપ્તિ થવા સારૂ મનુષ્યે જરૂર કષ્ટ વેઠી તેનો સંચય કરવો જોઇએ. દરેક ઠેકાણે શાસ્ત્રમાં કહેલું છે, કે, " ક્રિયા ઉત્તમ છે " શુદ્ધ શાસ્ત્રાનુંસારે ક્રિયા પળાએલો ધર્મ તેજ ઉત્તમ પુરૂષદેહ છે. શાસ્ત્રાનુસાર મોક્ષ માટે પુરૂષાર્થ કરાય ! તેજ મોક્ષની ઇચ્છા છે ને શાસ્ત્રાદિક કથેલો, તે વેળા વર્તમાન કાળમાં પ્રવૃત્ત થયેલો જે ઉત્તમ સત્પુરૂષ કે, જે વખતો વખતની રૂઢી પ્રમાણે વર્તીએલો જે સદ્ગોરજીનું સ્વરૂપ; ને તેણે કથેલો હરિવંશ, પણ તે હરિવંશમાંથીજ સત્ લક્ષણવાળો તે સત્ય પુરૂષ હરિવંશમાંથી જાણવો.

હે મારા ગુણવાદિ સત્યજનો એટલાજ માટે મે સત્ય શાસ્ત્રનાં કેટલાક ખુલાસા મારી ગજા સંપત પ્રમાણે આ પુસ્તકમાં વિસ્તારેલા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n18/mode/1up

realpatidar.com

છે. તે જેથી તમામને એ અલભ્ય વસ્તુનો લાભ થાએ, તે સુમાર્ગે દોરાએ, ઢોંગીના ફંદથી બચે. તેથી તમો જ્ઞાન દ્રષ્ટિએ વાંચી વિચાર કરશો, એટલે મારો લીધેલો પરિશ્રમ સફળ થયો એમ હું માનીશ. ક્રિયા આચારનો સમુહ એજ ધર્મ છે ક્રિયાહિણ ધર્મનો શત્રુ કહેવાય.

હવે આ મારો ટુંક લેખ બંધ કરી આશા રાખું છું કે, શાહોજી આ મારા કામમાં સાએ કરી મારો લીધેલો પરિશ્રમ ફળીભૂત કરશે. ને વાંચકો પણ એમનાં પવિત્ર હૃદયથી એટલું કહેશે કે, જે ઇચ્છાએ આ પુસ્તક છપાવ્યું છે, તે શાહોજીના પ્રતાપથી પૂર્ણ હોજો.

સંવત ૧૯૬૫ ના
મહા સુદી ૧ ને શુક્રવાર
તા. ૨૨ જાન્યુઆરી
સને ૧૯૦૯

લેખક
સ્વ. સૈયદબાવાસાહેબ અહેમદઅલી.
“ બાકી ”
મુ. પીરાણા મુ. ગીરમથા જી. અહમદાબાદ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n19/mode/1up

realpatidar.com

હમારે ત્યાં મળતા સત્પંથી છાપેલા પુસ્તકોની યાદી.

નામ **દર્શન લાભ**

પુસ્તકોનું મેળવવાનું ઠેકાણું :—

શ્રી સત્પંથી સાહિત્ય સેવા મંડળ

મુ. પીરાણા પો. ગીરમથા ડી. અહમદાબાદ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n20/mode/1up

realpatidar.com

ભાભારામ સુબોધ

ભાભારામનો જન્મ

ગુજરાત પ્રાંતના ચીલોતર જીલ્લાના શ્રી ગામ વસોના "કાળા કુંઝા" * જાતના પાટીદારોમાં મહા કુળવાન, ધનાઢય પટેલ કેશવદાસ શંકર ને ત્યાં નીતિવાન પવિત્ર સ્ત્રી બાઇ ગંગા, તેની પવિત્ર કુખેથી મહા પુન્યશાળી, ધર્મ પરાયણ, સકળ ગુણજાણ, નીતિસાગર, પટેલ પુત્ર, ભાભારામે જન્મ લીધો, તેમને પાળી પોષી ઉછેરવાનું કામ તેમનાં માતુશ્રીએ ઝાઝો ભાગ પોતાના હાથમાં રાખેલો હતો, ને તેમની કેટલીક સંભાળ ને સેવના કેટલાક ઉપચારોથી કરવામાં આવતી હતી. કારણ કે લાંબો કાળ આયુષ્યનો પહોંચ્યા પછી પુત્ર-રત્નની પ્રાપ્તી થયેલી, ને વળી પુત્ર મહાદિવ્યકાન્તિ સ્વરૂપવાન પુત્ર, તેથીમાતાપિતા બંને પુત્ર–સુખમાં લિન થઈગયાં હતાં; તેથી તે જન્મ-દિવસ એક ઉત્સવનો સ્વીકારી આનંદ વરતાવ્યો હતો; તેમજ બહુજ વિવિધ પ્રકારે પુન્યદાનો કરી આનંદ-

* કાળા કુંઝા એવી પાટીદારોની જ્ઞાતિમાં એક અટક છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n21/mode/1up

realpatidar.com

મગ્ન બની, બહુજ ભીખારીઓ, ગરીબ અભ્યાગતોને દાન; દક્ષિણ આપી દાળીદ્ર, કાપી નાખ્યાં, ભાભારામની સેવના કરવા સારૂ,કેટલાક દાસ દાસીઓ નવા રાખવામાં આવ્યાં હતાં;ને તે જ દિવસે મુહૂર્ત, ઘડી, જન્મના, ભાભારામની જનમોત્રિ કરવા સારૂ ગોરને ત્યાં મોકલી આપ્યાં; ગોર તો તે જ વખત જ જન્મ અક્ષર કાઢી લગ્ન, કુંડળી, ગ્રહ, નક્ષત્ર, રાસ વિગેરે જોઇ ગણી નક્કી કરી જન્મ અક્ષર ને ફળ કાઢવા મંડી ગયા. સર્વે શુભ, અશુભ ફળ લખી પટેલ કેશવદાસ પાસે જઇને સવિસ્તર કહી સંભળાવ્યા,તે આવી રીતે કે, આ પુત્ર મહા ઉત્તમ વેળાએ પ્રસવ્યો છે, તે શ્રી રામચંદ્રજી જેવો પવિત્ર, ને શ્રી મહાદેવ જેવો ધ્યાની,લક્ષ્મણ જેવો વૈરાગી થશે,ને એને કોઇ મહા સદ્‌પાત્રપવિત્ર પુરુષ મળશે,ને તેથી તે પોતે પોતાની કેટલીક આયુષ્ય ભક્તિભાવમાં ગાળશે, દાનેશ્રી ભોજરાજ જેવો થશે, ને એનું નામ, "ભાભારામ" આવે છે. એટલું કહી જોશીજી તો મુન ગ્રહણ કરી રહ્યા, તેથી કેશવદાસ પટેલે,ગોરને દાનદક્ષિણા આપી વીદાય કર્યા. કેશવદાસને ત્યાં એક પુત્રરત્નની પ્રાપ્તી થઇ છે, તેવી વાત આખા ગામમાં તથા આખી નાતમાં પ્રસરી,તેથી હર્ષ દેખાડવા સારૂ સગાં, સંબંધી, સ્નેહી, મિલાપી, આવવા લાગ્યા. ને આનંદ–મંગળનો ઘોષ થવા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n22/mode/1up

realpatidar.com

લાગ્યો. કેટલાક દીવસ સુધી તો કેશવદાસને ત્યાં આંગણામાં એક મોટો મેળો, ભર્યો ને ભર્યો રહેતો હતો. કેશવદાસ ઉમંગમાં ને ઉમંગમાં, પહેલાં તો પોતાના ગોર બ્રાહ્મણને નોતર્યા ને તેમને સારી રીતે પુજન-અર્ચન કરી જમાડચા, પછી નાતને નોતરીને સારાં સારાં ભોજન આપી સર્વેને રાજી કર્યા. પછી પોતાનાં સગાં, સ્નેહીયોને નોતર્યા, એવીજ રીતે આખા ગામમાં કેશવદાસે પોતાના હર્ષનો ઉમળકો દેખાડી આપ્યો.

એવી રીતે ઉમંગમાં ને ઉમંગમાં ભાભારામનાં માતપિતા દિવસ નિર્ગમન કરવા લાગ્યા. ભાભારામની ઉંમર થતાં નિશાળમાં ભણવા બેસાર્યા, ગુરૂ-દક્ષિણા આપી, નિશાળીયાઓને મીઠાઇ વગેરે વહેંચી, વાજતે–ગાજતે એક મોટો વરઘોડો ચઢાવી નિશાળમાં મોકલ્યા. ભાભારામ ચપળ બુદ્ધિ, ને તર્કશક્તિના લીધે થોડી મુદતમાં હીસાબ, કીતાબ, નામાં, લેખાં, ભૂગોળ, ખગોળ, પીંગળ, વ્યાકરણ, વિગેરે તમામ વિદ્યા શીખી ગયા; પણ તેવામાં તેમની માતુશ્રી પણ દેવલોકને પામ્યાં; તેમના પિતાશ્રીએ ભાભારામને પરણાવ્યા, ભાભારામના પિતા બાદશાહી અમાનતદાર હતા. જેથી તેમને ગામ, ગરાશ, જમીન વિગેરે બોહોળો વેહેવાર હતો. પણ ભાભારામને સંત, સાધુ વિગેરેના સમાગમની બહુ જ અભિલાષા પ્રસંગે પ્રસંગે રહેતી હતી. પોતે સંતસમાગમ કરી સંત-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n23/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સંગનો આનંદ લેતા હતા. તેથી જ તેમને વેદાંત વિષય ઉપર પ્રીતિ થઇ, પણ દૈવયોગે તેમના પિતાશ્રી પણ દેવલોકને સીધાવ્યા; હવે ભાભારામને સર્વે કામકાજ, બાદશાહી રાજખટપટ, વિગેરે સર્વેનો બોજો તેમને શિર આવી પડયો પણ જે પોતાનો સંત-સમાગમનો નિયમ કદીયે ચુકતા નહીં; ને પરમાર્થનાં કાર્યો પણ બહુ જ કર્યાં. જેમકે કુવા, નવાણ વિગેરે પોતાનાં તથા આસપાસનાં ગામોમાં કરાવ્યાં. કાશી તીર્થે પણ ગયા ને ત્યાં ગંગાતટે ધર્મશાળાઓ બંધાવી, સદાવ્રત મંડાવ્યું; તેનાં નિશાન હજી સુધી કાશીક્ષેત્રમાં કાયમ છે. વળી એક નિયમ પોતે એવો રાખ્યો હતો કે, નિત્યાન ગંગાનાં પાણીથી સ્નાન કરતા, તેટલા સારૂ ગંગોદક લાવવાને વસો ગામથી કાશીપુરી સુધી કેટલાક ઊંટના ટપ્પા રાખ્યા હતા, તેથી નિત્ય નવું ગંગોદક આવતું, ને તેથી ભાભા-રામ નિત્ય સ્નાન કરતા હતા, એવા ધર્મ અભિ-લાષી હતા.

ભાભારામ દરરોજ વહાણામાં સ્નાન, સંધ્યા, ગાયત્રી, મંત્ર, વગેરે જે પોતાનાં નિત્ય કર્મ કરવાનાં તે કરી રહી મંદીરમાં જઈ ત્યાં મહાત્મા નિષ્કુળા-નંદ સ્વામી આગળ બ્રહ્મવિદ્યા ગ્રહણ કરતા હતા. તે મહાત્મા સાધુની સેવા સારુ નોકરો વગેરે રાખી બંદોબસ્ત સારો કર્યો હતો. તોપણ જાતેથી કેટલીક વખત પોતે સેવા કરતા.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n24/mode/1up

realpatidar.com

એક દિવસે પોતે ફરવા સારૂ કાંઈ બાદશાહી કામ પ્રસંગે નીકળેલા, તે દેવા ગામથી પાછા ફરી પોતે વસો આવતાં વાટમાં એક જગ્યાએ નાયાકાકાનો મેળાપ થયો, "મહાત્મા સંતજનો ગમે તેવા સ્વરૂપમાં ને ગમે તેવી હાલતમાં, ને ગમે તેવી જગ્યાએ હોય, પણ તેમના તપોબળરૂપી પુષ્પની વાસનારૂપી તેજ સંતાડાતું નથી. જેમ સૂર્ય ક્ષેણું ક્ષેણું પ્રગટે છે, તેમજ તેઓની ખ્યાતી પ્રગટ થાયે છે. કદી કોઇ કસ્તુરીને ગમે તેવી રીતેથી સંતાડે પણ સંતાડી રહેતી નથી; તેમ સંતપુરૂષોની તપોબળરૂપી સુગંધી સંતાડતાં સંતાડી જતી નથી." નાયાકાકાશ્રેષ્ઠ ગોરના સંજોગોથી કેવળ પરમ્ પદ પામેલા એક મહાન પવિત્ર પ્રેમી પુરુષ બની ગયેલા હોવાથી; ભાભારામને આવા માર્ગમાં એકાએક કોઈ અજાણ્યાં પણ મહા પ્રેમાળ મૂર્તિનાં અચાનક દર્શન થવાથી, અંતઃકરણ એકદમ ઊભરી આવ્યું, ને મનમાં ચમકયા! ને "જાણે કોઇ બહુજ વર્ષનો સેહેવાસી મિત્ર જેની સાથે ગાઢો સંબંધ અખંડિત હોય, ને તેનો વિયોગ હૃદયમાં સાલતો હોય તે અચાનક વાટમાં મળી આવે ને પ્રેમ પ્રગટી આવે તેમજ" પ્રેમ પ્રગટી આવ્યો, તેથી એકદમ ઊભી રાખી વાહન પરથી નીચે ઉતર્યા; નાયાકાકાથી હસ્ત મેળવી ક્ષેમકુશળના સમાચાર પૂછતાં જણાવ્યું કે તમો કોણ છો.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n25/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ને ક્યાં રહો છો ? ને ક્યાં સુધી જશો ? ને આગમન કારણ શું છે ? મહાન પુરૂષનાં લક્ષણ છે, કે એકમેક ઓળખાઈ જાય.

નાયાકાકા પોતે એક અવધૂત જેવા ને અતિજ નિર્મળચિત્ત, શાંત વદનના, હસમુખા, ધીરજવંત ને પુરણ જ્ઞાની હતા. તેથી ધીમે ધીમે પોતે પોતાનો હાલ એવી સુગમ રીતથી કહેવા માંડયો.

હે રાજન્! અમો એક પંથી પરદેશી વટેમાર્ગુ છીયે. પહેલાં તો માર્ગ ભૂલી અઘોર માર્ગને અવળેપંથે ચડયા હતા, પણ આજ કળિયુગમાં શ્રી પરમાત્મા સદ્ગોર પાત્ર બ્રહ્મા, પ્રગટ પધારેલા, તેમનાં દર્શન થવાથી ને તેમના સમાગમથી આજ મને મારા પૂર્વેની સંપુર્ણ વિતકવાર્તાની સુદ્ધ થઈ, ને હું શુદ્ધ ને સરળ માર્ગે આવી ચડયો છું; તેથીજ તમોને પણ કેટલીક વાતો કહેવા, ને ખુલાસો કરવા સારૂ આવ્યો છું. પ્રથમ આપણે કેટલીક વાતનો ખુલાસો લેવાનો હોવાથી એકાંતની પણ જરૂર છે. ભાભારામે તેજ વખતે નાયાકાકાનો હાથ ઝાલી સંગાથે ઘેરઆવવા વિનંતી કરી. નાયાકાકાને આવવા ખુશી જોઈ, પોતાનાં વાહનપર પોતાની સાથેજ સ્વાર કરી બંને સાથે બેઠા, ને પોતાને ઘેર તેડી લાવ્યા. તેવાજ એક મહેલ જે પોતાના એકાંત વાસનો હતો, તેમાં નાયાકાકાને મુકામ આપ્યો. ભોજનાદિક ક્રિયા આટોપી રહ્યા પછી, ભાભારામ નાયાકાકાની પાસે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n26/mode/1up

realpatidar.com

એકાંત વાસમાં આવી પ્રણામ આદિ નમસ્કાર કરી આસને બેશી વિનયવિનોદથી ભાભારામે પુછ્યું ? હે મુનિવર ! હે ઋષિવર ! આપ મને કહેશો કે હવે શું આજ્ઞા છે. એ સાંભળી નાયાકાકા બોલ્યા, હે મારા પ્રીય ગુણવાન સત્યવાદી રાજન્, આ મહા વાકયે ઘડી પળ વાર જરા ભગવત્ સ્મરણ કરો, ને મારાં કહેલાં વચન શુદ્ધ ચિત્તથી સાંભળી તેનો ઉત્તર બરોબર દેજો. એમ કહી નાયાકાકાએ પરમઉપકારી અમૃત સમાન મહાવાકયનો ઉચ્ચાર કરી બતાવી, આસન વાળી બતાવી, કેટલીક વાર સ્મરણ કરાવ્યું, ત્યાર પછી એવી રીતે કહેવા માંડયું.

ભાભારામ કોણ

નાયાકાકા–કળયુગ બેઠોને દાદા તમારા હિમાલય સીધાર્યા સાંભરે ? ને તમોને રાજ્યાસને બેસાર્યા યાદ છે ? (એ મહાવાકયનાં બળથી જ ભાભારામને પોતાના પૂર્વના ભવની ખબર થઇ તેથી કહ્યું.)

ભાભારામ–"સ્વગત" (અરે આ શું ? હું કોણ ? ઠીક, ઠીક ઓળખ્યો પણ) તમ પ્રતાપે વિદ્યા શિખ્યો તે કેમ વીસરે. ને તમારી જ શરણમાં મોટો થયો એ કેમ ભૂલાય !

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n27/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

નાયાકાકા-(એક દીવસ) તમો શીકાર કરવા નીસર્યાં સાંભરે ?

ભાભારામ-આવ્યા શ્રંગિનાથને આશ્રમ તે કેમ વીસરે.

નાયાકાકા-રૂષિ બેઠા ધ્યાનમાં સાંભરે ?

ભાભારામ-મને ક્રોધ વાપ્યો અંગ, તે કેમ વિસરે.

નાયાકાકા-(તમે એમ માન્યું.) ઋષિ આવ્યા મદમાંના દીધું માન, સાંભરે ?

ભાભારામ-મુવેલોસાપનાંખ્યોકંઠમાં,તેકેમવીસરે.

નાયાકાકા-મેં શ્રાપ દીધો તે વાર, સાંભરે ?

ભાભારામ-સાત દીવસમાં મોત, તે કેમ વીસરે.

નાયાકાકા-"ગુરૂએ મને ઠપકો દીધો ને" મોકલ્યો ચેતવવા, કેમ સાંભરે ?

ભાભારામ-મેં મંડાવી કથા, તે કેમ વીસરે.

ઋષિનો ધર્મ

નાયાકાકા-ગુરૂજીએ મારા પર દયા લાવી, એ જ વખતે મને ચેતાવ્યો કે, તેં જે રાજાને શ્રાપ દીધો, ને ક્રોધ તને જે ઉત્પન્ન થયો, તે ક્રોધના લીધે તુંને શાળિદ્રષ્યોની મારો વિયોગ, ને મહાદુઃખ પ્રાપ્ત થશે. કારણુ પંચભુતાત્માને વશ કરવા, કાળ ક્રોધને તજવા,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n28/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ગ્રહસ્થાશ્રમ મુકી આ જંગલમાં એકાન્તમાં રહી, ભગવંત સ્મરણ કરી ઇંદ્રિયોને વશ કરી, મહાપદ લેવા આવેશ કર્યો છે. ના કોઇને ઠગવા, કે છેતરવા કપટી કેશ રાખી, ભભુત ચોળી દિગમ્બર બની, છળભેદ કરી માન–મરતબો જાળવી રાખવો છે? સત્ય પુરૂષોને અણસમજુ માણસ તિરસ્કાર કરે કે નીચ શબ્દ વાપરે, તો તેસત્યપુરૂષે સમતા રાખી સહન કરવા જોઇએ. કેમ જે જેનામાં જેટલી બુદ્ધિ છે, તે તેના તેવા જ આચ-રણોથી જણાઈ આવે છે, છતાં કેમ ખોટું લગાડવું? જયારે સત્ય પુરૂષે અણસમજુ ઉપર ખોટું માન્યું, ને તેનાં કથેલાં વાકયોથી એમ માન્યું કે, માન કે અપમાન થયું, તો તે સત્ય પુરૂષજ નથી. તે પણ તેનાજ જેવોજ છે. અણસમજુ જનો પોતાના જ દોષે કરીને મહાદુઃખી આચરણમાં હંમેશાં પડયા રહે છે. વલી તેમજ સમ-દષ્ટિવાળા જનો, કોઈને પણ કોઇપણ રીતથી વહાલો કે અળખામણો માનતા નથી. ને કદી માને તો તેની મોહોટી ભૂલ છે. તે કદી મનથી માને કે હું સમદ્રષ્ટિ-વાળો છું, પણ તે નથી, પણ અજ્ઞાનના અંધારામાં ભૂલેલો છે. સમદ્રષ્ટિ ત્યારે થાય છે, કે રાગ–દ્વેષ તજી દે છે. માન-અપમાન, વહાલો-અળખામણો રહેતો નથી આચારો ધર્મઃ આ વાકયથી જરૂર તારે સમજી લેવું કે જ્યારે જે ધર્મનો વેશ કર્યો ને તેની ક્રિયાઓ ના પાળી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n29/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

તો ચોખી રીતે પ્રપંચ કર્યો. પ્રપંચ કરનાર જીવ રૂંવે-રૂંવે નર્કને પ્રાપ્ત થાયે છે. તેવીજ રીતે હે થોભ ? તું ઋષિપદ ગ્રહણ કરવા વેશ કરી રહ્યો છે, પણ ઋષિનો ધર્મ, સંકટ સહન કરી, ક્રોધ ન કરવો, તે તેં તજી દીધો, તેથી જ તારી આવી ગતિ થશે.

જ્યારે મને ગુરૂજીએ અગમ કથન કહ્યાં તેથી હું અતિજ ભયભિત થઇ થરથર કંપવા લાગ્યો, જાણે મોતમાં આગળ ફરતું ન હોય ? પણ પછી શું થાય ? બનવાની હતી તે બની ગઇ, પણ મેં ઘણા કાલાવાલા કરી અરજ કરી; હે ગુરૂદેવ ! જે આ મારી દશા આવી રીતે થઈ ગઈ તેનું કારણ પણ મુને સમજાયું, પણ હવે મારો ઓદ્ધાર કેવી રીતે થશે ? જો મારાથી એકુ-વાર ક્રોધ થયો તેથી આ ગતિ થવા પામી; ને હું નીચ યોનીમાં જઇશ, તો પછી મારી બુદ્ધિ પણ તેવી જ થશે ! ને હજારો નીચ કર્મો મારાથી થશે, તો મારી શી ગતિ ? આપ જેવા માહાત્માની સેવાનું શું પ્રયો-જન રહેશે ? તેથી કરી હે દિનદયાળ ગુરૂદેવ; પાછો ફરી મારો ઓદ્ધાર કેવી રીતે થશે ? તે પણ દયા કરી સમજાવો. જેથી મને સંતોષ ઉપજે. જ્યારે મેં ગુરૂ-દેવ આગળ બહુજ કાલાવાલા, અને અનેક પ્રકારની વિનતીઓ કરી ત્યારે ગુરૂદેવે આ પ્રમાણે ફરી મને કહેવાનું શરૂ કર્યું.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n30/mode/1up

realpatidar.com

હે થોભ ! તારે ભગવત સ્મરણ કદી ચૂકવું નહિ, તું ચિંતા ન રાખ, તારી ભક્તિ ને પૂર્વના સંચિત, ભાવ, ફળ સારૂં છે. તેથી કળિયુગમાં આખરની વખતે શ્રી વિષ્નુ ગુરૂદેહમાં વાસ કરશે. તે ટાણે તુને શુદ્ધ દેવરાવવાને સાથે લેવા આવશે, ત્યાં સુધી તારે તારા ક્રોધનું ફળ ભોગવવું પડશે. જેવી રીતે હમણાં રાજાને શ્રાપ દીધો છે, તેવીજ રીતે તું રાજાને સન્માર્ગે તેડી લાવીશ, ત્યારે તારો ને રાજાનો બન્નેનો ઓદ્ધાર એ શ્રેષ્ઠ ગોરના હસ્તે થશે. કારણ એ ગોરજી આદ્ય નારાયણ પરમાત્માનાં દર્શન કરાવશે, એટલે બન્નેનો ઓદ્ધાર થયો સમજવો.

રાજાનો ધર્મ

પછી મેં ગુરૂમહારાજને પુછયું કે મહારાજ ! એ રાજાને પણ મોક્ષ નહીં થાય ? ત્યારે ગુરૂદેવ બોલ્યા : શુકદેવજીએ ભારતની કથા સંભળાવી પણ તેનું શુદ્ધ સ્વરૂપ કહ્યું નથી, હરિનો શુદ્ધ શરીરની ઓળખાણ ને તેઓ સાથેનો પ્રેમ કેમ બાંધવો તે સર્વ ગોણ રાખ્યું છે, રાજા ઋષિના અપમાનનો ક્રમ સમજી ન થી શકયો, રાજાનો ધર્મ પણ એ ચુકયો છે. સાંભળ, રાજાનો ધર્મ એ છે કે પોતાની રૈયતને પુત્ર સમાન પાળવી; ગેરવાજબી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n31/mode/1up

realpatidar.com

જોર જુલમ ન કરવો; સંતજનો અને પવિત્ર પુરૂષો, ગૌબ્રાહ્મણનું પ્રતિપાલન કરવું;ન્યાય કરવો વગેરે, વગેરે ઘણા ધર્મો છે. તે આ રાજાએ મહા બ્રહ્મઋિષનો અનાદર કરી, ક્રોધિષ્ટ થઇ, મનસા, વાચ્યા, કર્મણાએ કરી પાપિષ્ટ થઈ ચુકયો છે. પણ એના પૂર્વેનાં સત્કર્મો ઘણાં છે. છતાં હમણાં પણ તેણે ઘણાક નીતિ ધર્મ કાર્યો કર્યાં છે, તેથી તે બચી ગયો. નહિ તો મહા અઘોર નર્કનો અધિકારી થાત, પણ હવે તેણે કેટલાક હજાર વર્ષ સ્વર્ગમાં રહેવું પડશે, ને પાછું મૃતલોકમાં પાટીદારને ત્યાં જન્મ લેશે, પણ પોતાનાં સત્યકર્મો નહિ ભૂલે. તેવા જ વખતમાં તું એક ભીલ જાતિમાં જન્મ પામીશ. તેવામાં તુને શ્રી સત્યગોર બ્રહ્મા તારે ઘેર આવી તને તારો પૂર્વેનો વૃત્તાંત સમજાવી તુને શુદ્ધ કરશે. પછી તુને જંગલમાં એકલો મૂકી જશે, તે વખતે તને તેના વિયોગનું દુઃખ બાર વર્ષ સુધી સેહેવું પડશે. તેટલામાં તું બાર વર્ષ અન્નજળ મૂકી તેમની રટના રટતો રહીશ ત્યારે તારાં સર્વે પાપ ને તે વખતનાં તથા પૂર્વેનાં ઉતરી જશે, ને તું શુદ્ધરૂપ નિષ્પાપ થઈ, તું એક સ્વરૂપ થઈ જઇશ. ત્યારે બાર વર્ષ પુરાં થયે, તુને દયાળજી પાછા લેવા આવશે. ને સાથે લઈ જશે. પછી રાજાના જન્મની ખબર આપી. રાજા પાસે મોકલશે ને તું જઈ રાજાને શ્રી સદ્ગોરના ઠામ, ઠેકાણા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n32/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

રૂપરેખાની ખબર કરીશ, એવા જ તને તથા ગુરૂને ઓળખી ને સાથે આવી સદ્દગુરૂને મળશે.

પૂજન કોનું

હે રાજન એટલા જ કારણસર મારે આવવું પડયું છે. તમો આજે પુન્ય, દાન, વ્રત, તિર્થ જે કાંઇ કરો છો તે તો ઠીક પણ આજ કળિયુગમાં શ્રી નકળંકી નારાયણના વચનના આધારે તથા અથર્વ વેદના આધારે કરેલું પૂરણ ફળનો દાતા છે, આપ જે જે ક્રિયા કર્મ આચરો છો તે, ને જે સ્વરૂપનો સંધાન કરો છો, તે નિરર્થક છે. કારણ વેળા વ્રત્તાંત, વેદ અનુસારે આચરેલું જ પુરણ ફળદાતા છે. ને આજ કળિયુગમાંથી શ્રી નક રાજા છે; ને શ્રી વિષ્ણુ પરમાત્માનાં 'નવ' સ્વરૂપ ત્રણ યુગમાં થઇ ગયાં છે.

ભાભારામ—તમો કહો છો તે તો ઠીક, પણ હાલમાં પંડિત વર્ગ, તથા કેટલાક બ્રાહ્મણોનું કહેવું એવું છે કે, વિષ્ણુ પરમાત્માનો અવતાર, તે તો કૃષ્ણ અવતાર છે; તેથી તેના જ સ્વરૂપે આરાધન વગેરે કરવાનું છે. સામ વેદની આજ્ઞા પાળવાની છે; હાલ તેમજ સર્વ ઠેકાણે કૃષ્ણ પરમાત્માની મૂર્તિ પથ્થરની લોકો બના—

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n33/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વરાવી મંદિરમાં પધરાવી તેની જ આરાધના, પુજા વગેરે કરે છે તે કેમ ?

દશ અવતારની સુધ

નાયાકાકા—હે રાજન્ યુગની તથા અવતાર પાત્રના વર્ષોની અવધ વેદોમાં તથા મહાત્માજનોએ નિરમાણ કરી મૂકેલી છે, તે જ પ્રમાણે થયું, થાય છે, ને થશે. તેથી તેના ઉપર જ દઢતાથી વિચાર રાખવાનો છે. કહ્યું છે, चळंति तारा, चळंति मेरु, रवींचंद्र मंडलमं; कदापिकाळे पृथ्वी चळंति सत्य पूरुष वाक्येन चळंते धर्माः એ આધારે કદાપિ એક દાડે તારા, મેરૂ, રવિ મંડળ, પૃથ્વી, અરે આખું એ બ્રહ્માંડ નાશ થશે; પણ સત્ય પુરૂષનાં વાકયો ને સત ધર્મ અચળ રૂહેશે. તેથીજ વિચાર કરો કે, જે પ્રમાણ અમમનાં બંધાએલા છે, ને તે જ પ્રમાણે જ હજુ સુધી થયા કરે છે, ને રંચ માત્ર પણ ફેર તેમાં આવ્યો નથી, તો આગળ હવેથી ફેર કેમ આવશે ? પણ જે દઢ વિશ્વાસવાળા જીવો છે, ને જેને એની ગમ સેજસાજ જરા પણ હશે, તો તે જરા પણ ડગવાના તો નથી જ, પણ પોતાના પાડોશીને પણ ડગવા નહિ જ દે. જુઓ કે પ્રથમ કૃતા યુગનું પ્રમાણ તેનાં વરસ

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n34/mode/1up

realpatidar.com

૧૭૨૮૦૦૦સત્તર લાખ અઠ્ઠાવીશ હજાર છે.તેમજ તેમાં વિષ્ણુ પરમાત્માના અવતાર પાત્ર (૪) દરેક અવતાર ૪૩૨૦૦૦ વરસ ભોગવે તેજ પ્રમાણમાં કરતાયુગનાં વરસ ચારે ભાગે ૧૭૨૮૦૦૦ પુરણ થઇ રહ્યા. વળી બીજા ત્રેતા-યુગનું પ્રમાણ તેના વરસ૧૨૯૬૦૦૦, બાર લાખ છન્નું હજાર, તેમાં અવતાર પાત્ર પણ ત્રણ થયા, તો તે જ પ્રમા-ણમાં દરેક અવતાર પાત્રના ભાગનાં વરસ ૪૩૨૦૦૦, પરીપુરણ થઈ રહ્યા છે. તેવી જ રીતે ત્રીજા દ્વાપર યુગનું પ્રમાણ; તેના વરસ ૮૬૪૦૦૦, આઠ લાખ ચોસઠ હજાર તેમાં અવતાર પાત્ર બે છે, તો તેથી જ પ્રણ દરેક અવતારે ૪૩૨૦૦૦ વરસ પરીપુર્ણ ભાગોભાગ લેઈ લીધા, હવે રહ્યો ફક્ત કળિયુગ એટલે:જ, ને તેના વરસ પણ ૪૩૨૦૦૦ને તેમાં અવતાર પાત્ર પણ એક જ છે; તેમાં બીજો અવતાર કયાંથી સમાશે ? જેમ કરતાજુગમાં વિષ્ણુ નારાયણના અવતાર ચાર મોટા થયા તો તે આ પ્રમાણે કહે છે; પ્રથમ શ્રી મચ્છ, બીજા શ્રી કોરંભ, ત્રીજા શ્રી વેરાહ, ચોથો શ્રી નૃસિંહ. બીજા ત્રેતાયુગમાં અવતાર ત્રણ થયા તેમનાં નામ પ્રથમ શ્રી વામન, બીજા શ્રી ફરસુરામ, ત્રીજા શ્રી રામ, ત્રીજા દ્વાપર જુગમાં બે અવતાર જે થયા તે પ્રથમ શ્રી કૃષ્ણ, બીજા શ્રી બુદ્ધ ને હવે કળિયુગ ચોથો, તેમાં એક અવતાર પાત્ર, તે તો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n35/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વરાવી મંદિરમાં પધરાવી તેની જ આરાધના, પુજા વગેરે કરે છે તે કેમ ?

દશ અવતારની સુધ

નાયાકાકા–હે રાજન્ યુગની તથા અવતાર પાત્રના વર્ષોની અવધ વેદોમાં તથા મહાત્માજનોએ નિરમાણ કરી મૂકેલી છે, તે જ પ્રમાણે થયું, થાય છે, ને થશે. તેથી તેના ઉપર જ દૃઢતાથી વિચાર રાખવાનો છે. કહ્યું છે, चळंति तारा, चळंति मेरु, रवींचंद्र मंडलमं; कदापिकाळे पृथ्वी चळंति सत्य पूरुष वाक्येन चळंते धर्माः એ આધારે કદાપિ એક દાડે તારા, મેરૂ, રવિ મંડળ, પૃથ્વી, અરે આખું એ બ્રહ્માંડ નાશ થશે; પણ સત્ય પુરૂષનાં વાકયો ને સત ધર્મ અચળ રૂહેશે. તેથીજ વિચાર કરો કે, જે પ્રમાણ અમમનાં બંધાએલા છે, ને તે જ પ્રમાણે જ હજુ સુધી થયા કરે છે, ને રંચ માત્ર પણ ફેર તેમાં આવ્યો નથી, તો આગળ હવેથી ફેર કેમ આવશે ? પણ જે દૃઢ વિશ્વાસવાળા જીવો છે, ને જેને એની ગમ સેજસાજ જરા પણ હશે, તો તે જરા પણ ડગવાના તો નથી જ, પણ પોતાના પાડોશીને પણ ડગવા નહિ જ દે. જુઓ કે પ્રથમ કૃતા યુગનું પ્રમાણ તેનાં વરસ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n36/mode/1up

realpatidar.com

૧૭૨૮૦૦૦સત્તર લાખ અઠ્ઠાવીશ હજાર છે.તેમજ તેમાં વિષ્ણુ પરમાત્માના અવતાર પાત્ર (૪) દરેક અવતાર ૪૩૨૦૦૦ વરસ ભોગવે તેજ પ્રમાણમાં કરતાયુગનાં વરસ ચારે ભાગે ૧૭૨૮૦૦૦ પુરણ થઇ રહ્યા. વળી બીજા ત્રેતા-યુગનું પ્રમાણ તેના વરસ૧૨૯૬૦૦૦, બાર લાખ છન્નું હજાર, તેમાં અવતાર પાત્ર પણ ત્રણ થયા,તો તે જ પ્રમા-ણમાં દરેક અવતાર પાત્રના ભાગનાં વરસ ૪૩૨૦૦૦, પરીપુરણ થઈ રહ્યા છે. તેવી જ રીતે ત્રીજા દ્વાપર યુગનું પ્રમાણ; તેના વરસ ૮૬૪૦૦૦, આઠ લાખ ચોસઠ હજાર તેમાં અવતાર પાત્ર બે છે, તો તેથી જ પણ દરેક અવતારે ૪૩૨૦૦૦ વરસ પરીપુર્ણ ભાગોભાગ લેઇ લીધા, હવે રહ્યો ફક્ત કળિયુગ એટલે:જ, ને તેના વરસ પણ ૪૩૨૦૦૦ને તેમાં અવતાર પાત્ર પણ એક જ છે; તેમાં બીજો અવતાર કયાંથી સમાશે ? જેમ કરતાજુગમાં વિષ્ણુ નારાયણના અવતાર ચાર મોટા થયા તો તે આ પ્રમાણે કહે છે; પ્રથમ શ્રી મચ્છ, બીજા શ્રી કોરંભ, ત્રીજા શ્રી વેરાહ, ચોથો શ્રી નૃસિંહ. બીજા ત્રેતાયુગમાં અવતાર ત્રણ થયા તેમનાં નામ પ્રથમ શ્રી વામન, બીજા શ્રી ફરસુરામ, ત્રીજા શ્રી રામ, ત્રીજા દ્વાપર જુગમાં બે અવતાર જે થયા તે પ્રથમ શ્રી કૃશ્ન, બીજા શ્રી બુદ્ધ ને હવે કળિયુગ ચોથો, તેમાં એક અવતાર પાત્ર, તે તો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n37/mode/1up

realpatidar.com

ફક્ત શ્રી નિષ્કળંકી એક જ છે. બીજા સ્વરૂપની આરાધના શા માટે કરવી ? ના જ કરવી જોઈએ. કારણ કે જ્યારે જ્યારે અવતારપાત્ર થતાં આવ્યાને તેમનું ધ્યાન ધર્યાં ને ગયેલા અવતાર પાત્રનો વર્તારો બંધ કરતા આવ્યા, તે આજ સુધી, એવી જ રીતે તેવા કેટલાક લોકની એક સંપ્રદાય અસલ ગુજસ્તા મુજબ–વેદની વાણીને માન આપી રહી છે. ને શ્રી નિષ્કળંકીનું જ ધ્યાન કરે છે. મહા શોકની વાત એ છે કે, આઠે અવતારનું ત્રણ જુગ સુધીમાં તો બરોબર વેદાધિન રહી સગુણ ઉપાસનામાં શ્રી વિષ્ણુ નારાયણની દેહને જ ગણી ને પથ્થરની મૂર્તિની પૂજા ના કરી, તેનું શું કારણ? ને રહીને આજે જ હમણાં આટલા યુગ, અવતાર, ગયા પછી મૂર્તિપૂજાની સમજણ કેમ આવી? તે જરા મહેરબાની કરી કહેશો ? જુઓને કે જો પ્રથમથી જ મૂર્તિપૂજા હોત તો આજ દીન સુધી નવે અવતારની મૂર્તિઓ,(પ્રતિમાઓ)નોખાનોખામંદિરોમાં પુજાતી હોત? ને મંદિરનાં નામ પણ નોખાનોખા લેવાતા હોત? જેમકે, ભાઈઆ મચ્છા મંદિર તો ભાઈઆ કોરૂંભ મંદિર, તો ભાઈઆ વેરાહ મંદિર; તો આ નૃસિંહ મંદિર, તો આ વામન મંદિર, તો આ ફરસુરામ મંદિર તો આ રામ મંદિર, આ કૃશ્નમંદિર, તો આ બુદ્ધામંદિર, ને આ નિષ્કળંકી મંદિર, અરે તેમાંનું કંઈ પણ નહિ ફક્ત આ તો ઠાકોર દ્વારો તો આ શિવમંદિર,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n38/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

શિવમંદિરમાં જુવે તો એક પત્થર શિવલિંગનોજ, તો કોઈ ઠેકાણે એ ત્રણ પ્રતિમાઓ જ. એ તો ઠીક, પણ જો ઠાકોર દ્વારામાં જઇને જોઈએ તો; કે વિષ્ણુનાં મંદિરમાં જઈને જોઈએ તો ફક્ત એકલી કૃશ્નલીલા, કૃશ્નલીલા, એ સિવાય બીજું કંઈ પણ નજરે આવતું નથી. તો શું કૃશ્નલીલામાં દશે અવતાર સમાઈ ગયા? ને કદી એમ જ હોત તો ! ભગવાન બીજા શ્રી બુદ્ધને નિષ્કળંકી એવાં રૂપ લેત જ નહિ.

ઉપાસના ને હરિવંશ*

વેદમાં પણ સગુણ ઉપાસના જે કહેલી છે તે કઈ? શું પથ્થર; પાણી, કષ્ટ એ છે ? ના ના નહિ, જો પથ્થર માટી પૂજાવત તો પોતે અવતાર લઇને આવત શું કરવા ? તેથી જે આજ કળિયુગનો રાજા છે, તે શ્રી નિષ્કળંકી, તે જ સુગુણ ઉપાસના, તે જ પૂજાનું મૂળ, જે લોકો પથ્થરમૂર્તિ મંદિરમાં પધરાવે છે, વળી તેની પૂજા, ધ્યાન, વિગેરે કરે છે, તે તો વેદથી નિષિદ્ધ કર્મ છે.+ ખરી સુગુણ ઉપાસના તો તે, કે જે વેદે વિસ્તારી છે, જેને વારે ઘડીયે, ઠેકાણે ઠેકાણે પોકાર કર્યો છે.

* જુઓ શ્રી હરિવંશનો શુદ્ધ દશ્ય દશે અવતાર એક જ હરિવંશમાં જોડાયેલા છે. દશ્ની આલ ગાયત્રી.

+ જુઓ: ભગવંત ગીતા સું. ૩. અ૦ ૨૯ મંત્ર ૨૧, ૨૨.

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n39/mode/1up

realpatidar.com

"हरिवंश, हरिवंश."ને ખરો હરિવંશ તો તે કે જે બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શક્તિથી વંશ ચાલે છે તે હરિવંશ કહેવાય છે. ને ઉપાસના પણ તેની કરવી એ જ સુગુણ ઉપાસના; અન્ય ઉપાસનાતો દોષિત છે. આજદીનપર્યંત વેદઅનાદિ કહેવાય છે, પ્રથમ કરતાયુગમાં ઋગુવેદનો વરતારો થયો કહે છે. ત્રેતાયુગમાં યજુરવેદનો વરતારો કર્યો, દ્વાપરયુગમાં સામ ને આજ કળિયુગમાં અથર્વવેદ જોઇએ ! તો આજ કળિયુગમાંના મનુષ્યોને તો અથર્વ વેદને આધારે વર્તવું તેજ યોગ્ય છે. જેમ પ્રથમ થતું આવ્યું છે તેથી તેમ કરવું, તે સંશયરહિત છે. હે રાજન, તેથી આપને મારૂં કહ્યું કરો ને અથર્વ વેદી ધર્મ પ્રમાણે વર્તી શ્રી સદ્‌ગોરનાં વચના અનુસારે ચાલો તોજ મોક્ષ મળશે. મુળ અથર્વવેદ તે તો બ્રહ્માજીના મુખમાં છે. તેની કળા કોઇએ જાણી નથી. ભાઈ તમોને કદી કોઈપણ જાતની શંકા રહેતી હોય તો ચાલો અથર્વવેદી ગોર તમોને મેળવી આપું, તેમને મળી તમારા બધાએ સંશયનું નિરાકરણ કરી લો ! તેથી ફરી તમારા મનના તમામ સંકલ્પનું સામાન્ય રીતે સમાધાન કરી આપશે. ને ગએલા અવતારની ઉપાસનાથી મોક્ષ મળતો નથી. પણ સ્વર્ગસુખભોગવી પણ ફરી અવતાર લેવાપડે છે. ને કરેલી કરણીના ફળે કરી બીજા અવતારમાં ભગવાનના ચાલતા અવતારની શુદ્ધ થાય છે ત્યારે જ મોક્ષ મળે છે.

ભાભારામ—હે પ્રીય મિત્ર તમે જે કહો છો, તે સત્ય, અસત્ય; તેના ખરા પ્રમાણ રૂપે ભાસ થયા વિના

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n40/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

માન્ય થવું કઠણ છે,તેથી તેનાં પ્રમાણ જોઇએ. ખરો હરિવંશ તે શું ? ને કયાં ? ઉપાસના તે શું ? તે મને કૃપા કરી જણાવો.

નાયાકાકા—હે રાજન્ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ તો તમારી બુદ્ધિએથી જ ને અનુભવ જે થયો છે તેથી જ જાણી લો,પ્રથમ એ કે જેમ તમોને તમારા પુર્વેનો અવતાર કયાં ને કેવી રીતે હતો, ને કીયા કારણથી તમો આજ આવી દશા ભોગવો છો,તે તો પૂર્ણ ખાત્રીબંધ સંતોષ થઇ ચુકયો કે નહિ ! જેવી રીતે તમો પૂર્વે કયાં હતા, ને તે વખતે હરિવંશ કીયો પૂજતા હતા ? પ્રથમથી જે વંશ ચાલેલો ને અદ્યાપિ પર્યંત ગણી જુવો,કે ખરો હરિવંશ કયાં છે ? આટલી જ વાત ખોળી કહાઢો જે તમારા પૂર્વેના અવતારની સુધથી તો બીજા તમામ વિષયની ખાત્રી થઈ જશે એ જ મોટું પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ છે. કારણ તમોને અત્યારે એટલું બળ મહાવાકયના બળથી મળેલું છે એવીજ રીતે તમારા બધા સંશયનું પ્રત્યક્ષ પ્રમાણોથી તમોને એજ સમાધાન કરી આપશે. તમો જેવી રીતે પ્રથમ અવસ્થા ભોગવતા હતા તે અવસ્થામાં હાલ તમો નથી, કીયા કારણથી માણસ લક્ષચોરાસી અથવા જન્મમરણના ફેરામાં રખડયા કરે છે? તેનું સમાધાન જે તમોને થયું છે,તે જ સત્ય પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ, ભાસ અભાસનું જ થયેલું સમજવું. ખરો હરિવંશ એ પરથી સમજી લેવાશે. ને વિશેષ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n41/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ખુલાસો હું તમોને મારા ગુરૂજીની રૂબરૂ લઇ જાઉં, ને તમો ચાલો તો, તે તમને પ્રત્યક્ષ પ્રમાણથી કરી આપશે.

ઉપાસના તે પુજન અર્ચન કરવા સારું, દ્રઢતા રાખવાને ને મનને ઠેર રાખવાને આસ્થા બેસાડવાનું સાધન છે. જેથી મન કળવકળમાં પડી રવડી ભમી જઇને સાહેબથી વિમુખ ન થાય તે જ માટે છે. જે જીવની આસ્થા સત્ય ગુરૂ ચરણારવિંદમાં દ્દઢ નથી તેઓ નાસ્તિક છે, કારણ કે કોઇપણ પ્રમાણ વગર મનનું સમાધાન થતું નથી, તે સમાધાનના ખરા પ્રમાણ સદ્દગુરૂ વગર બીજાથી થાય જ નહિ! જે મુર્ખ લોકોને છેતરવા ને પેટ પોષણ કરવા, પ્રપંચ પ્રુત કરી ઠગાઇ કરે છે, પોતાની ચંચળતાની જાળની ને વિદ્યાને બહારનોદેખાવ આબેહુબ કરી, પોતે બહારથી નિઃસ્પૃહ દેખાડી અંદરને ગાળે સ્વાર્થનો સમુદ્ર રાખે છે તેઓનાં પ્રપંચમાં પ્રાણીઓબિચારાભોળાં પંખિઓની દશાને પામે છે. જેમ પારધી જાળ પાથરી તેમાં દાણા વેરે છે, તે જોઇ બિચારાંભોળાં પશુપક્ષીઓ તેમાં આવીફસાઇ પડે છે, ને પાછાં હંમેશને માટેજ તેમાંથી છુટકો થવા પામતો નથી; છેવટે મરણને શરણે થઇનેજ છુટે છે; તે ખાધાની ઉપરની લાલચે પોતાનો નાશ કરે છે, તેમજ એ લોકો પશુ જેવા મુર્ખ લોકોને ફોસલાવી, પટાવી લોભાવી, સમજાવી, પોતાની સિદ્ધતાની છાપ પડાવ-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n42/mode/1up

realpatidar.com

ચાને કુશળતા વાપરે છે, કોઈ ને બાધા-આખડી આપે છે, તો કોઈને માન-મરતબો આપે છે! પોતાનું પવિત્રપણું બાહેરનું દેખાડે છે. હું સિદ્ધ, હું સમજુ, હું નીતિવાન, હું મહાપદનો પામેલો, હુંજ સકળ જ્ઞાની છું; એવો બહારથી પોતાની બુદ્ધિની ચંચળતાના બળથી દેખાવ જેવું કરી આપે છે, પણ હે ભાઇ તેવા કપટી, ઢોંગી, ધુતારા, ગુરૂથી દુર રહેવું જોઇએ. ને કદીએ તેનો પડછાયો પડયો હોય, તે જગ્યાએ પણ પગ ના મુકીયે તોજ તેઓના ફન્દાથી બચશો નહીં તો મહા હેરાન થઇ ભવ વાટવીમાં પડશો. આવા નબળા જનોથી સર્વેને હંમેશના માટે હુશીયાર રહેવું જોઇએ જેથી આ મનુષ્ય દેહ પાછો અફળ ના જાય.

વેદ ધર્મનું મૂળ

વેદથી જે નીંદિત કાર્ય છે, તે કદી પણ ન કરવાં જોઇએ, કદી આપણને એ બે રૂપી ઢોંગી પુરૂષનો સમાગમ થાય તો તેનાં વચન સત્ય, અસત્ય, વૈદિક કે અવૈદિક છે, તે લક્ષ દઈ બરોબર સાંભળવા; ને તેના સાર-અસારનો વિચારકરવો. વેદ સાથે સરખાવીજોવા જોઇએ, કેમકે વેદના જ આધારે ધર્મ રહેલો છે. જયાં વેદનો આધાર નથી તે ધર્મ પણનથી, એ જ ખચિત માની લેવું જોઇએ, કેમ જેમનું ભગવાને પોતાના

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n43/mode/1up

realpatidar.com

મનસ્મૃતિ નામના પુસ્તકમાં કહ્યું છે જે वेदोऽखिलो धर्म मूलम् એટલે વેદ એ અખિલ ધર્મનું મૂળ છે. ગુરૂમહિમા અનંત અપાર છે.

ભાભારામ–પુજ્ય ગુરૂવરની સમક્ષ મુજ અપરાધીને લેઈ ચાલો, પણ મને એમની સમક્ષ જતાં લાજ આવે છે. કેમકે એમની જ દયાથી મેં સ્વર્ગ–સુખ ભોગવ્યું, વળી મનુષ્ય દેહ મલી પણ મેં તેમની સેવના ના કરી; તેમજ તેમની ખોળ પણ મારાથી ના થઇ, હું મારાં દુષ્ટ કાર્યોમાં ફસી રહ્યો; ને જરા પણ તેમના નામની ભાવના મારા મનમાં ના થઈ, માયાવી પદાર્થોમાં વળગી પડી સત્ય માર્ગ મેં મેલી દીધો. તેમનો ઉપકાર મારા પર કેટલો બધો ચડેલો? તેનો જરા પણ બદલો નહિ વાળતાં ઉલટો કૃતઘ્ની થયો! તેથી હું શું મુખ લેઇ તેમની પાસે જાઉં? મને મહા લાજ આવે છે, કે હું શા માટે આવેલો ને શું કામમાં વળગ્યો! મેં મારા આપેલા વચનનું જરા પણ ભાન ના રાખ્યું. મારા જેવા અભાગી પુરૂષ બીજો કોણ હશે? હે મારા બંધુ! હે મારા સહોદર! હે મારા પૂજ્ય! હે મારા વડીલ! હું તારી શરણે છું; મને ઉધારો, મારા પર કૃપા કરો, મને શરણે રાખો. મારા પાપ સામું ન જોતાં મારા કાલાવાલા સાંભળી મારી સાહ્ય કરો રે કરો મારી સાહ્ય! હું તમારી શરણે આવ્યો છું, હું તમારી ઓથે આવ્યો છું, તમે મને બળતાને બચાવો રે, બચાવો.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n44/mode/1up

realpatidar.com

ગુરૂ દયાળુ હોય

નાયાકાકા—હે રાજન્ ! શાન્ત, શાન્ત, આટલા બધા અધીરા થઈ અકળાવ નહિ, મૂંઝાતા નહિ. એ દયાળુ છે, એ કૃપાળુ છે, મહા શાન્ત, નિર્મળ, નિર્લેપ છે, અક્રોધ, પ્રેમાળ ધીરજવાન છે; કિંચિંત માત્ર પણ કોપતા નથી. હે રાજન ! તમો તો બહુ સારી પંકિતિમાં છો પણ હું તો એવો અધમકાર્યમાં પ્રવર્ત્યો હતો મારૂં દરેક કર્મ દોષયુક્ત હતું, મારૂં ખાવું, મારૂં પીવું, હરવું–ફરવું, રમ્મત, ગમ્મત, ધંધો–રોજગાર તમામ પાપસ્ય હતું; કેમકે હું કોળી જાતીમાં અવતરેલો, ને વળી મારા વંશ જનોને કુટુમ્બી સર્વેનો ધંધો જ ચોરી, લૂંટ, છેતરપિંડાનો જ હતો, તેથી મારાથી અનેક પાપકર્મ થઈ ગયાં છે. ને કેટલીક હત્યાઓ, ને કેટલાંક મહા અઘોર પાપકર્મો થયાં હતાં, કે જેનો સુમાર નહિ; કે તે તમોને હું ગણી બતાવું, કે મેં આટલાં પાપનાં કર્મો કર્યા હતાં. પણ ટૂંકામાં કહું છું કે જેટલા વેદથી નિષિદ્ધ કર્મ તે તમામ મારા વહેવારનાં આચરણો હતાં એક ક્ષણ પણ મારી નીચ કર્મથી ખાલી નથો ગઈ. એટલેથી સમજો કે મારા જેવો કોઇપિણ અધમ પાપી, ખોટા, કર્મનો કરનારો નહિ હોય. અરે ત્યાં સુધી કે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n45/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

તરણુતારણ;જગતપાવન,નોધારાનોઆધાર,દિનાનાથ, દયાળ, દિનવત્સલ દાતા, ભક્તતારણ; જગતપાવન. વત્સઓધારણ,કૃપાનાથ,દયાળુદાતાર,અંતરજામી, શ્રી સદ્ગોરજી પંડોપંડ આપ, રથ લઇને પધારેલા, તેમને પણમેંવાટમાં અટકાવી લૂંટવાગયો,નેતેમનેમેં ઘણાંજ કઠોર ને કુવેણ કહ્યાં, તિરસ્કાર્યા પણ અતિજ તિરસ્કાર કર્યો; ને મેં તેમનાં લુગડાં લત્તાં, માલ, બળદ, ગાડી, જણસભાવ તમામ પડાવી લેવાનો વિચાર કર્યો, તેટ-લુંજ નહિ પણ તેમને ઠેર મારવાનો ઠરાવ નક્કી કરી, કમાન પર તીર ચડાવી મારવાનું ધાર્યું, ને છેવટે તીર કમાનથી જોડી ખાસ મારવા સારૂંજ તાણ્યું. પણ દયા-ળુજી જરા પણ ક્રોધ ના કરતાં મને પાપ કરતાં એવો ચતુરાઇથી અટકાવી સમજાવ્યો, કે પ્રથમ મારા હાથ પગ અટકાવી દીધા. તીર પણ છૂટવા ના પામ્યું, જ્યારે મારા હાથ પગ અટકયા તે વખતે મને ભય લાગ્યો, કે આ મારૂં શરીર જે અટકી ગયું છે,તે હવેજીવિત પર્યંત આવીજ દશામાંરહેશે તો મારાથી પગપણું જ્યારે નહિ હલાવી શકાયે તો ખાવાપીવાને મારૂં કેમ બની શકશે, તો મારી કેવી ગતિ થશે. તે વખતે મારાથી પગ જરા હલાવી શકાતો નહોતો, તે વખતે મારા મનની કેવી ગતિ થઇ હશે ? જરા વિચારી જુઓ. અંતે હું લાચાર થયો,મારા કાળજામાં ધ્રૂજ પેઠી, આખું શરીર થરથર

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n46/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કંપવા લાગ્યું. "જ્યારેમાણસને ઓચિંતો ભય એકદમ આવી પડે છે, તે વખતે તમામ વૃત્તિઓ દબાઈ જાય છે,શરીર શુંન બની જાયછે.જ્યારે વૃત્તિઓનું દબાણ હોય ત્યારેજ શુદ્ધ વિચાર આવવાનો સંભવ છે."ત્યારે મને એવો વિચાર આવ્યો, કે ઘડી પહેલાં કદીએ પણ એમાંનું કાંઇએ પણ સંકલ્પ થયો નહોતો તે આ મહાત્માને લૂંટવા જતાં મારી આ દશા થઇ માટે હું એનીજ શરણમાં જાઉં ને માફી માગું, જેથી હું પાછો મારી સારી હાલતમાં આવી જાઉં.એમ ધારી તેમની આગળ અનેક પ્રકારે કાલાવાલા કરી અરદાશ કરી, ટળવળવા લાગ્યો,ને મનમાં મેં એવી રીતે નક્કી ધારણા કરી લીધી કે જો હું મારી પાછી હાલતમાં આવી જાઉં તો, આ સમર્થ પુરૂષનું શરણ કદીએ હું મૂકું નહિં. તેમજ મારા મનના વિચારો પણ વાચાએ કરી બાહેર આવવા લાગ્યા, જ્યારેમારા શુદ્ધ વિચાર અંતરજામીએ જાણ્યા, ને મારી મનોવૃત્તિ ઠેકાણે આવેલી જાની તેવીજ મારા પર દયા કરી, કે જેથી મારા જે હાથપગના ગુપ્ત બંધ હતા તે છેટોછટ છુટી ગયા, જેથી હું હાલવા–ચાલવા લાગ્યો; તે વખતે મને બીક એવી લાગતી હતી કે હવે પછી પણ કોણ જાણે શું કરશે ? પણ એ દયાળજીએ મારા ઉપર જરા પણ ક્રોધ ના કરતાં, મારા ઉપર આટલો બધો ઉપકાર કર્યો, કે તેનું હું આ ટાણે જરા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n47/mode/1up

realpatidar.com

પણ વર્ણન કરી શકતો નથી, ને મારામાં એટલી સત્તા પણ નથી કે જે હું તે ઉપકારના ગુણનું વર્ણન કરી શકું. તો તેનો આવો અથાગ ઉપકારનો બદલો વાળવાની મારામાં શક્તિ તો કયાંથી જ હોય ? એવો મને અલભ્ય લાભ મેળવી આપ્યો.

તમે મને જુવો છો તેવી જ રીતે મારા પૂર્વે જન્મની વિતક વાર્તા કહી સંભળાવી. તે તો શું પણ મને એવો શક્તિમાન કરી આપ્યો છે, કે જેથી હું એક જ વખતે આખા સંસારની ત્રણે કાળની ખબર જાણી શકું છું; એવો કૃતાર્થ કર્યો છે.

એવા દયાળુ આગળ જતાં તમો જરા પણ સંકોચ કરશો નહિ. તમે મારો હાલ જાણી લીધો ? હું કેવી રીતનો માણસ હતો? હમણાં જુઓ કેવી પંક્તિમાં મને લાવી મૂકયો છે ? આવા નીચ કર્મો કર્યાં છતાં પણ આવો ઉપકાર જે કરે, તો તમો તો બહુજ સારી નીતિથી સુધરેલા છો. તો તમારા ઉપર કેમ કોપશે? અરે એ તો દયાળુ કીચિંત માત્ર પણ કોપતા તો નથી. એવા દયાળુ પ્રેમાળ આગળ જતાં જરા પણ મનમાં સંશય ન આણો. વળી જેના આગળ જવાનું જ છે ને ગયેથી મહા મોટો લાભ થવાનો છે. ને ગયા વગર કોઈને પણ ચાલવાનું નથી, આગળ કે પાછળ, વહેલા કે મોડા, ખરા કે ખોટા કરીને, પણ છેવટે જવાનું થશે, થશે ને થશે જ; તો હમણાં રાજીખુશીથી શા માટે ના જઇએ ? કે જેથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n48/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

બમણો લાભ;તેથી હમણાં જવું બહુ જસારું .છેપાછળ ગયેથી પસ્તાવો રહેશે. તમો આપ સમજુ છો, તેથી વિશેષ કહેવાની મને પણ જરૂર નથી. આવો અમૂલ્ય અવસર ફરી મળવો મુશ્કેલ છે,મનેજરૂર તમારા સારૂ જ મોકલ્યો છે,તેથી તમો રૂબરૂ આવો, ને તેમના વચનામૃતથી પરસ્પરનો સંદેહ ટાળો.

પૂર્વનો પસ્તાવો

ભાભારામ–મને આવવામાં જરાપણવાંધોનથી પણ પહેલાં જ તમોને કીધું કે શરમ આવે છે. આવા દયાળ આગળ વીલે મોઢે જવું,તે કેવી રીતે એનો મને બહુજ વિચાર પડયો છે. વિચારતાં વિમાસણપડશે. તે પણ હું જાણું છું, મને મારા પુર્વની વાતો યાદઆવે છે, ને સંતાપ વધતો જાય છે, મને જરા પણ બીજી વાતનો મનમાં સંશય નથી. જ્યારથી તમો મળ્યા છો ત્યારથી ગુરૂજીને મળવાનો ઉમંગ થયા કરે છે ને એવી અભિલાષા થાય છે,કે દયાળુજીની સેવામાં હાજર રહી હમેશાં ચરણામૃત લીધા કરું. આ ઘરબારમાં જરા પણ મન ગોઠતું નથી; દયાળ મૂર્તિ મનમાં ને મનમાં રમ્યા કરે છે.તેમની અગાધ દયા, ક્ષમા, મારા મનને આકર્ષે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n49/mode/1up

realpatidar.com

છે. પૂર્વે જન્મનો ચિતાર હમણાં હાલ મારી આંખો આગળ ફરી વળે છે. અહો આટલો ઉપકાર! આટલી કૃપા! દયા! પ્રેમ! ચાલો. ચાલો. પણ મને પૂછશે તો હું ઉત્તર શું આપીશ? તેનો મને બહુ જ વિચાર રહે છે. ચિંતા નહિ, બાળકની ભૂલ પિતા લેખતા નથી. શિષ્ય ભૂલે છે તો ગુરૂ સમજાવે છે, પણ કોપતા નથી. હું ભૂલ્યો તો ભૂલ્યો, હવે હું હવેરંગ, છંદ, કૃત્રિમ-માયાવી રચનાનો સંગ નહિ કરૂં, ખરેખર ભૂલ્યો છું. શું મારે પથ્થર માટી સાથે શું સગાઇ રે તે શું? જડ પદાર્થ સાથે વળગ્યો એ શું મને લાભહાની શું સમજાવી શકત? પણ ખરેખર જેવો સંગ તેવી અસર મનુષ્યને થાય છે. મને પેટ સ્વાર્થિઓએ આવી રીતે અવળી વાટ બતાવી, હરિવંશને બદલે પથ્થર મૂર્તિ વળગાડી, મને સુઝ ના પડી. બુદ્ધિહિણ થઈ પડયો; માયા બંધનના પડદા મનની આગળ ફરી વળ્યા, શુદ્ધ સાન રહી નહિ, અવળા પડળ ફરી વળ્યા; જો આજ આપ પધાર્યા ના હોત તો, મારો ભવ બધો અકારો થઇ પડત. મોટી દયા કરી આપ પધારી મને આનંદી કર્યો. જે આપે મહાદયા કરી, શુદ્ધ મારગ બતાવ્યો; આપનો ઉપકાર કદીયે નહિ ભૂલું.

એ મહાત્મા નિષ્કુળાનંદ સ્વામી મને વારેવાર એજ સમજાવતા હતા કે આજે સ્વામી શ્રીવિષ્ણુનારાયણ. શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માની ઉપાસના મહાફળવાન છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n50/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ત્રિવિધિનો બોજો કાપનાર છે, ને કદી કદી વેદાંતમાં સુગુણ ઉપાસનાનું વિવેચન આવતું ત્યારે હું પૂછતો કે મહારાજ વિષ્ણુ સાક્ષાત સૃષ્ટિમાં વસી રહ્યો છે, ને ઘટોઘટ બોલે છે. તે સકળવ્યાપિક છે તો સર્વે વિષ્ણુ-મય છે. તેથી સર્વે તેનું જ રૂપ લેખાય! તો તે વૈરાટ રૂપ સર્વેનો એક થઈ શકે છે. તો તે સર્વની એકે વખતે ઉપાસના થવી દુર્લભ છે, ને ઉપાસનામાં ખામી રહી તો તે ઉપાસના નહિ, ધ્યાન મૂર્તિ એકે વખતે વિરાટ રૂપ રાખી શકાય નહિ, તો સાક્ષાત્કાર કેમ થાયે? જો સાક્ષા-ત્કાર થાયે નહિ, તો કેવળપદની પ્રાપ્તિ કેવી રીતે થઈ શકે છે ? આખી સૃષ્ટિની એકે વખતે ભાવભક્તિ થઈ શકે નહિ, એવો મને સંદેહ ઉપજતો ત્યારે શ્રી સ્વા-મીજી તેનો ઉત્તર આવી રીતે દેતા—હરિ જે સુગુણ રૂપે અવતાર લેતા આવે છે, જેમ મચ્છા, કોરંભ, વરાહ, નૃસિંહ, વામન, ફરસુરામ, રામ, ને કૃષ્ણ. એવાં રૂપની જે ઉપાસના તે સગુણ ઉપાસના છે. ત્યારે મને ફરી શંકા થતી, ને પૂછતો કે વારૂ મહારાજ, વિષ્ણુ ભગવાન જ્યારે પ્રગટ મનુષ્ય દેહમાં હોય ત્યારે તો સગુણ ઉપા-સના થઈ શકે, પણ જ્યારે પ્રગટ ના હોય તો સગુણ ઉપાસના કેવી રીતે થઈ શકે ? ત્યારે મહારાજ ઉત્તર આપતા. ભગવાનની મૂર્તિ કરી તેને મંત્રસ્થ કરી મંદિ-રમાં પધરાવી તેની ઉપાસના તેજ સગુણ ઉપાસના છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n51/mode/1up

realpatidar.com

પછી મેં પ્રશ્ન કર્યો કે મહારાજ, આજે કૃષ્ણ પરમાત્માની પ્રતિમા કેમ પૂજાયે છે? ને બીજા સાત અવતાર પાત્રોની પ્રતિમાઓ નથી તેનું શું કારણ છે? તે મને સમજાવો. સ્વામીજી કહેતા કે જયારે વિષ્ણુ ભગવાન નરદેહમાં જયારે જયારે પ્રગટ આવતા ત્યારે ત્યારે તેમની પૂજા થતી. ને ત્યાર પછી ભગવાન જયાં સુધી બીજો અવતાર લેતા ત્યારે તે પ્રતિમાનું ઉથાપન કરી દરિયામાં પધરાવવામાં આવતી, એટલે તેનું ઉથાપન થતું. એવી રીતે દરેક અવતાર પાત્રની પ્રતિમા બીજા અવતાર સુધી પૂજાતી. પછી અવતાર થવાથી પ્રતિમાનો અનાદર થતો તેથી તેનો નાશ થતો તેથી તેનાં ચિન્હ કાયમ રહ્યાં નથી ને જો પ્રતિમા ગયા રૂપની કાયમ રાખવામાં આવે તો વર્તમાન અવતારની લોકોને શુદ્ધ રહે નહિ. તો આસ્થા ગત અવતાર પર રહે, ને ચાલતા અવતાર પાત્ર પર આસ્થા બંધાય નહિ. તેથી વર્તમાન અવતારનું અપમાન થાયે, તેમજ મનુષ્યોના કાર્ય સિદ્ધ થાય નહિ. ને પૂજયાનું ફળ મિથ્યા જાયે, તેથી સગુણ રૂપે આપો આપ પધારતા, ત્યારે જ પ્રતિમાનું ખંડન કરી હરીને પ્રત્યક્ષ પૂજતાઃ તેવી રીતે આજ સુધી ચાલે છે. આજ હમણાંના ચાલતા વર્તમાન યુગમાં કૃષ્ણ અવતાર રૂપે વિષ્ણુ ભગવાન થઈ ગયા છે, તેથી તેમની પ્રતિમા પૂજાય છે. જયારે હરીનો ફરી બુધારૂપ આવશે ત્યારે પ્રતિમા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n52/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કૃષ્ણની પૂજવી બંધ થશે, પણ હમણા ત્યાં સુધી કૃષ્ણ પ્રતિમાનો મહીમા છે.

વળી જ્યારે હરિવંશ એવો શબ્દ આવતો; ને હું તેનો ખુલાસો પુછતો ત્યારે મહારાજ મને કહેતા કે આ મહા ગુઢાર્થ છે, તે તને પછી સમજાવીશ. એવી રીતે મને ખરેખર મહારાજે કપટે દંભ દેઇ ફોસલા-વીને મને માર્યો. મને મારા પૂર્વેની સ્થિતિપ્રાપ્ત થવા પામી નહિ. પણ હે મહારાજ ! જ્યારથી મને આપ વાટમાં મળ્યા છો, ત્યારથી જ મને તમારો પ્રેમ મારા અંતઃકરણમાં ઉભરાય છે, ને તમો મને જ મારી આંખોમાં પ્રેમ મૂર્તિ ભાસો છો. ને મારા મનમાં આનંદનો પાર રહ્યો નથી. હે મારા ચિરં-જીવી મિત્ર, આપનાં દર્શન થતાંથી જ પ્રેમ પ્રેમને પ્રેમ જ થઈ રહ્યો છું.

હરિવંશ પૂજ્યાને પાત્ર છે

નાયાકાકા—હે મારા સગુણ શિરોમણી મિત્ર, ધન્ય છે તારા પ્રેમ આવેશને તથા તારા પૂર્વ સંચિતને, કે જેથી એકદમ તને આવો બ્રહ્મ રંગ સચોટ થયો. વાહ મારા ગુણવાદી રાજન! જે બહારના સજ્જન વેશધારી પ્રમાર્થનો ડોળ કરે છે, એ લોકો પોતાની માન, મમતા મોટપ જાળવી લેવા સારૂ નિરર્થક બોધકારી લોકોને

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n53/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભરમાવે છે. એ ધારે છે કે જો અમો ખરી વાત કહેશુ તો જે અમારી પ્રતિષ્ઠા બંધાયેલી છે તે, ને વડીલોએ મેળવેલી મોટપ ને આબરૂ છે તે જતી રહેશે! પણ એમ નથી જાણતાં જે તમારા વડીલો જે વેદ આધારે રહેલા વેદવારાને માન પુરણ આપેલું, તેથી જ આજ તેમના જસ ગવાય છે, તેવીજ રીતે તમો પણ હાલ ચાલતા વેદ વર્તમાન વારાને માન આપશો તો તમારી પણ આબરૂ તેવી જ વધશે. પણ જો વિરૂદ્ધ વર્તીને આબરૂ મેળવવાના જેટલા પ્રયત્ન કરશો, તેટલા સર્વે મિથ્યા જવાના છે. તેઓ પોતાના વડીલોની મેળવેલી પ્રતિષ્ઠાને, તેમનાથી વિરૂદ્ધ ચાલી ખામી લગાડવા બેઠા છે! ને અમો મોટા એવું કહેવરાવવું છે, તે બે વાતો કેમ કરી બનવાની છે? કહેવત છે કે "કરતા હોય તે કરીયે. અવર ના ભરિયે ડગ; માથું જાય સેવાળમાં, ને ઉંચા થાયે પગ." જેમ તેમના વડીલો વેદ અનુસારે વર્તિ ગયા; તેમજ હમણા એ પણ વરતે તો તેમની પણ તેવી જ આબરૂ! અરે એથી પણ વિશેષ, ને વળી બમણો લાભ, એક તો પોતાનું માન, મોભો જળવાઇ રહે, બીજું પોતાના જૂઠ પ્રપંચની ગોઠવણ કરવી, ને તે સાચવવાની મહેનત લેવી, મટી જાયે. ને વળી બીચારા અજ્ઞાની જનો શુદ્ધ ને સારે માર્ગે વળે તો પોતે સુખી, સંસાર સુખી, ને જહાં જુવો ત્યાં આનંદ પ્રસરી રહે. ને આવા વખતોવખતનાં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n54/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

દુષ્કાળો, માંહો માંહે ટંટા ફીતુરો, વિગેરે અનેક પ્રકારનાં પ્રાણીઓ ઉપર પડતાં સંકટો, ટળી જઈ સત્ય યુગ જેવો વર્તારો થઈ રહે. શું એ થોડા લાભ છે ! પણ પેટ સ્વાર્થિયાએ પ્રાણીમાત્રને અવળે પંથે વળગાડી દુઃખના ડુંગરો માથે વોરાવ્યા છે. તેથી તેઓનાં છેવટે પણ બુરા હાલ ને હમણાં (દુનિઆમાં) બુરા હાલ થાય છે, ને થવાના. તે તમારે નક્કી જાણી લેવું. તેમજ મનુષ્યોમાં પણ તેવા ઠગારા પકડાઈ જાય છે, ધુતારાઓનું ધુત વર્તાઈ જાય છે. તોપણ પોતાની ખોટી અભિલાષા મૂકતા નથી. ને નાહક લોકોને ભટકાવી મારે છે. ને પોતે સાહેબથી વિમુખ થાય છે; તોપણ માન, બડાઈ, ઇર્ષાનાં બંધનમાં એવા પડી ગયા છે, ને ફસાઈ રહ્યા છે, કે જેનો સુમાર નહિ, કારણ કે પોતાનું ઉદરપોષણ આડું આવે છે, એક પેટના સ્વાર્થ સારૂ લાખો જનોને ઉંડા ખાડામાં ઝોકાવી દે છે. જુઓ વેદમાં वंशादीवात्र पूजामः એ શબ્દ જે વિસ્તાર્યો છે તે નિરર્થક નહિ હોય ! हरिवंश એ પણ અમથું, અમથું ખોટું લખ્યું નહિ હોય, તેમ જ વેદે માટી, પથ્થર, પાણી, ઝાડ, વિગેરેની પૂજા કયારે કહી છે ? નાના ઉલટીવારી છે, આવા ઢોંગી વેશધારી ધુતારાજનોને અનુભવે ચાલવું તે કીયો વેદ ને કીયો ધર્મ કહે છે ? મહારાજ આ તો નર્યું પાખંડ ! પાખંડ ! બાપુ ખરો ધર્મ ને ખરી

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n55/mode/1up

realpatidar.com

ભક્તિ તો તેજ કે જે વેદ આધારે હોય. પણ હરિવંશને છુપાવવા ઢોંગ કરી લોકોને છેતરે છે.

ભાભારામ—મહારાજ ! તમો જે કહો છો તે સર્વે સાચું, પણ મને જે બોધદાયક મહા ગુણવાન પરમભક્ત શ્રીનિષ્કુળાનંદ મહાભક્ત છે, તેઓની ક્રિયાઓ, આચારો, જ્ઞાન વિગેરે અતિ જ શુદ્ધ લાગે છે, શું તેઓ પણ આવા મિથ્યાવાદમાં ફસેલા હશે ! તેનો મને મોટો સંશય રહે છે, તે સમજાવો !

ભક્ત કોણ

નાયાકાકા—"ભક્ત" એ શબ્દ કંઇ જેવો તેવો ને સાધારણ નથી, પણ મહા મૂલ્યવાન અતિ જ ઉપમાવાળો છે. એ શબ્દનો ટુંકો અને સાધારણ અર્થ, સંત અથવા સાધુ, એવો થાય છે, પરંતુ એ શબ્દની મોટપને ખરો અર્થ બહુ જ ઉંડો છે, જેઓ માત્ર બાહારની ક્રિયા વડે ઇશ્વરભજન કરી, ભક્ત નામ ધારણ છે, તેઓ ઇશ્વરના ખરા ભક્ત નથી. પરંતુ જેઓ કાયિક, વાચિક, માનસિક તપ વડે અંતઃકરણની શુદ્ધિદ્વારાએ જ્ઞાન પામીને ઇશ્વરની સમીપ રહે છે, તેઓજ ઇશ્વરના ખરા ભક્ત છે. જેઓ દરરોજ નાહી ધોઇ, ટીલાં ટપકાં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n56/mode/1up

realpatidar.com

ફરીને નામની માળા ફેરવે છે. તથા સ્નાન કરવા જાય છે, તિર્થ યાત્રા કરે છે; કુતરાને રોટલા નાખે છે, તથા કીડીયોને લોટ નાખે છે, ગરીબોને અન્નવસ્ત્રનાં દાન કરે છે, ઈત્યાદિ પુણ્યદાન અને પરોપકાર કાર્યો કરીને ભક્તનો વેષ ધારણ કર્યા છતાં પણ જો વ્યવહારમાં તેમની નીતિ રીતી સારી ન હોય, ને દુરાચરણે ચાલતો હોય તો તેઓ ઇશ્વરના ભક્ત કહેવાશે નહિ. એવા વેષધારી ભક્તિ તો ભક્તિને નામે પરમેશ્વરને નામે ઠગવાનું કાર્ય કરે છે, એમ કહેવામાં જરા પણ વાંધો નથી. જેઓ વ્યવહારમાં નિરંતર સદાચરણથી ચાલે છે, અર્થાત્ પોતાના મન, વચન, અને કર્મ શુદ્ધ રાખી પછી ઉપર લખેલી પુણ્યદાન વિગેરેની બહારની ક્રિયાઓ કરે છે તથા ઇશ્વરમાં પ્રેમ, વિશ્વાસ, અને શ્રદ્ધા રાખેછે, તેમને જ ઇશ્વરના સાચા ભક્ત જાણવા. સાચા ભક્ત તો હમેશાં આવા જ હોવા જોઇએ !

ભક્તિ અને જ્ઞાન એક જ છે; ખરૂં જોતાં ભક્તિ અને જ્ઞાન બીજવૃક્ષ જેવો સંબંધ રાખે છે. જેમ બીજથી વૃક્ષ, ને વૃક્ષથી બીજ થાય છે, તેવી જ રીતે ભક્તિથી જ્ઞાન અને જ્ઞાનથી ભક્તિ ઉપજે છે.

પરમાત્મા મારૂં મૂળ સ્વરૂપ છે, એટલું જ્ઞાન થયા પછી શુદ્ધ સાહેબની ભકિત ઉત્પન્ન થાય છે, તેથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n57/mode/1up

realpatidar.com

તેના શુદ્ધ સ્વરૂપનું પુરણજ્ઞાન થાય છે. ભકિત અને જ્ઞાનમાં ભેદ ન માનવો એ જ વિચારવાળાનું કાર્ય છે. જેમ ભક્તિ વિનાનું જ્ઞાન મિથ્યા છે, તેમજ જ્ઞાન વિનાની ભક્તિ મિથ્યા છે,એકલી ભક્તિ સકામ ભક્તિ કહેવાય છે, જ્ઞાન સહિત ભક્તિ પરા ભક્તિ અથવા નિષ્કામ ભક્તિ કહેવાય છે, ઇશ્વિર વિષે પરમ અનુરાગ થવો તેનું નામ ભક્તિ છે. તેવીજ ભક્તિ વગરનું જ્ઞાન સૂનું છે.

આ કળિયુગમાં સૌ કરતાં સહેલું અને કલ્યાણકારી કર્તવ્ય શ્રીનિષ્કળંકીના નામનું સ્મરણ કિંવા ભક્તિ છે,એના જેવો પ્રતાપબીજા કશામાં નથી. એમાં બુદ્ધિ વિદ્યા, કે ઉત્તમ પ્રકારના જ્ઞાનની પણ જરૂર પડતી નથી.પરમાત્મા શ્રીવિષ્ણુ નિષ્કળંકીનું સ્મરણ કરતાં પ્રભુનાં સગુણ સ્વરૂપ પર પ્રથમ પ્રીતિ જોડાય છે, જેથી તેને સગુણ સ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર થાય છે, અને ભક્તિવાળો જીવ, આત્માને શોધીને નિર્ગુણ પરમાત્માને પામે છે. વર્તમાન અવતાર પાત્રના નામનું સ્મરણ એ જ્ઞાન વૃક્ષના મોક્ષ ફળનું બીજ છે. લાંબી મુદ્દત સુધી શ્રીનિષ્કળંકીનું સ્મરણ કરવાથી તેનાં દર્શનની પૂર્ણ ઇચ્છા થાય છે, એ ઇચ્છા; એ જ પ્રેમ, અથવા ભક્તિ છે, પ્રભુ તો કેવળ પ્રેમનેજ વશ છે. સાધારણ પણ નિયમ એવો છે કે, જ્યારે કોઇ એક જ વસ્તુ પર મનુષ્યની પ્રીતિ થાય છે, ત્યારે તે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n58/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સિવાયની બીજી વસ્તુઓ પર અપ્રીતિ-વૈરાગ્ય થાય છે.

એ પ્રમાણે સાહેબ ઉપર પૂર્ણ પ્રીતિ થવાથી આ સંસારની મિથ્યા એવી માયાવિક વસ્તુઓ પર તેને આપોઆપ વૈરાગ થાય છે.

જો સાંસારિક પદાર્થો અનિત્ય મિથ્યા છે, એમ જ્ઞાન થવાથી તેના ઉપર વિરાગ, અને નિત્ય (હમેશ રહેવાવાળી) ઉપર પ્રીતિ થાય છે ખરી, પરંતુ એકલું જ જ્ઞાન જે શુષ્ક જ્ઞાન છે, તે જ્યારે વિસ્મૃત થાય છે, ત્યારે વિરાગ કયાંયે જતો રહે છે, વળી જ્ઞાનીને 'હું જ્ઞાની છું' એવું અભિમાન થવાનો સંભવ છે. તેથી ફરીને ભવના ફેરામાં પડવાનો ભય રહે છે, પણ જો ભક્તિ સાથેના જ્ઞાનમાં અભિમાન ઉત્પન્ન થતું નથી, માટે વિચારી જોતાં 'ભક્ત' એ જ શુદ્ધ અને પરમ જ્ઞાની છે, તથા ભક્તિસહિત જ્ઞાન તે જ મુક્તિ-પરમ મુક્તિ છે.

આ રહસ્ય ભક્તોનું છે, પણ સાધારણ લોકો જે મિથ્યા ઢોંગ કરી લોકોને છેતરવાનો ડાઠ બનાવી, રોફ ભભકો દેખાડે છે, તે તો જેમ ઉજ્જડ માર્ગમાં ચોરટા મળે, ને બીવરાવી લુગડાં ઉતારાવી લે તેવા જાણવા. જેમ તેવાઓ પુસ્તક પુરાણ વાંચી ભયનાં વાકયોનું વ્યાખ્યાન કરી ઉંધું ચતું સમજાવિ પૈસા પડાવવાના ડાઠ કરે છે, જેઓ સ્વાર્થિઓ છે. તેઓ તો કદીએ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n59/mode/1up

realpatidar.com

સાચું બોલતાં જ નથી, ને જે જુઠું બોલનાર ઠર્યો તો તેનાં વાકયો માથે વર્તવું તે પણ જુઠાણું ચોખ્ખું છે; એવી જુઠી વર્તણૂંકથી આ મનુષ્ય જન્મ મળેલ તે ફેરો મિથ્યા થઈ પડી પાછા લક્ષચોરાશીના ફેરામાં પડવું પડે છે, ને પાછો આવો ફરી મનુષ્યદેહ કયારે જડશે ? તેનો મોટો વિચાર છે. છતાં આવા ભામટાઓ જેઓ ઉંધું ચતું સમજાવી સ્વાર્થ સાધે છે, ને લોકોને ફાંગડાંમાં નાખી ફસાવે છે, તેઓનો સંગ કદીયે કરવો નહિ. તેઓનો સંગ તેજ પાપનું મૂળ છે. તેવા વેષધારી ખરા ભક્ત નથી પણ ધુતારા, ચોર લુંટારા છે. છે. તેથી પ્રિય મિત્ર, સાવધ, દેશકાળમાં જેમ રાજસત્તાની જરૂર છે તેમ જ યુગવર્તમાનમાં પણ વિષ્ણુ અવતારની પણ સત્તાની જરૂર છે. જેમ અનાદિ કાળથી એક પછી બીજા એવા અવતાર પાત્રોની સત્તા થતી આવી છે તેમ જ થવી જોઈએ, ને તેને જ માન આપી વર્તવું એ ઉત્તમ પુરુષાર્થ છે.

ભક્તિનો અવસર

ભક્તિ, અને જ્ઞાન પામવાનો અવસર આ જ છે. કારણ સર્વ વસ્તુનો તોલ, માપ, વજન, ખરૂં, ખોટું એવાં પારખાં વચમાંથી થાય છે. તેમ જ મનુષ્યદેહની

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n60/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વચલી અવસ્થા તે યુવાવસ્થા છે. તેમાં જ રોજગાર, ધંધો, વેપાર, હુન્નર કળા વિગેરે શીખાય છે. ધન સંપતિનો આ જ અવસ્થામાં સંગ્રહ કરી શકાય છે. યુવાવસ્થામાં તનમાં બળ, કળ, બુદ્ધિ વિશેષ રહે છે. બાળપણું અજ્ઞાનમાં જાય છે, તેવામાં તેને કશી વાતની સમજણ હોતી નથી. ને વૃદ્ધ અવસ્થામાં દેહનાં સર્વ અંગ ધીમાં ધીમાં અશક્ત થતાં જાય છે, છેવટે તદ્દન મૂઢ બની જાય છે. એવા પ્રકારની જે બે અવસ્થાઓ કે જે કશી પણ ઉપયોગની નથી, જેનાથી માયાવિક કાર્યો પણ થઇ નથી શકતા ! તો પરમ પર ઉપકારી હરિભજનનાં કાર્યો કેમ થઈ શકશે? બાળપણું તો બીલકુલ રમત, ગમ્મતમાં ગયું ! ને યુવાની એશઆરામમાં ખોઇ, પછી આવી જરા, (ઘડપણ) એટલે મેતની એંધાણી, એટલે કશું પણ બની શકે નહિ. આજ જ્યાં સુધી યુવા અવસ્થા છે ત્યાં સુધી હે ભાઇ! હરિગુણ ગાઇ લે, તારૂં કંઇ શુભ થાય તેવું કમાઇ લે. સાહેબની રૂબરૂ જવું છે, ને તેને જવાબ દેવો છે. તેથી ત્યાં ઓશીયાળો ના થાયે તેવો પરવાનો સદ્ગુરૂ હસ્તે લખાવી લે, નહિ તો પાછળથી ધુળ ઉડાડતી, ને રાખોડી ચોળાવતી, ગાતર ઢીલાઢપ કરતી, મોતની નિશાની લેતી, બુદ્ધિમાં ધુળ નાખતી સગાં સ્નેહીઓનો વિયોગ નખાવતી. એ આવી! એ આવી જરા! અરે જરા શું? ઘડપણમાં ધોળા વાળ થાય, બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થાય, તે જરા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n61/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

આવેથી દેહની ગતિ ભંગ થઈ જશે, તેથી ચેત! ચેત
ને ડાહ્યા પુરૂષોનું લક્ષણ એ છે, કે પાણી પહેલાં પા
બાંધવી જોઈએ. વરસાળામાં વરસાદ થાયે છે, ને જ્ય
પાળ, ખાડા કરી રાખેલા હોય છે, ત્યાં પાણી આ
ભરાઈ એકઠું થાય છે. ને વરસાદ ગયા પછી તે પાણ
ઘણા દીવસ ઉપયોગમાં લઈ શકાયે છે. જે ઠેકાણે એ
રીતે પાણી રોકવાનાં સાધન નથી, તેવા લોકોને લાંબ
કાળ સુધી દુઃખ વેઠવું પડે છે, ને પછી મહા સંતાપમ
પડી પસ્તાય છે; પણ પછી શું થાયે ? તેવી જ રીતે આ
વરસાદની મોસમ ખરી જવાની જાણી, અનતી મહેનતે
જ્યાં સુધી થઈ શકે તેમ કરી, કરી થોડે થોડે અભ્યાસે
મોટો પાડી અનુભવમાં ભળી, જ્ઞાન રૂપી ખાડા કરી
ભક્તિ રૂપી પાણી ભરી લો, જેથી આત્મ અનુભવ
રૂપી સુખ હંમેશાં ભોગવવા ભાગ્યશાળી થશો.

જે માણસ જુવાનીના મદમાં અંધ બની કુછંદે
ચાલે છે તે વૃદ્ધપણામાં જ્યારે દુરાચરણથી કૌવત નહિ
રહેવાથી સાધુપણાનો વેષ કરે છે તે ખરેખાત પ્રભુને
છેતરવા જેવું છે. કહ્યું છે કે अशक्तिमान भवेत् साधु
અશક્તિમાન સેજે સાધુ જ છે. તો, મતલબ પાર પાડ
વાનો કે પાપકર્મ કરવાની શક્તિ નાશ પામ્યા પછી
સાધુપણાનો ડોળ રાખવો તે મિથ્યા છે. કારણ હંમે
શાં જ તેને મહાવરો ને અભ્યાસ એવો જ પડી ગયો છે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n62/mode/1up

realpatidar.com

કે જેથી પાપ, પ્રપંચ, ચોરી, જારી, ઈત્યાદી માયાવી જ પ્રપંચી કાર્યો જ કરવા, તો તેની વૃત્તિ પણ અહોનિશ તેમાં જ રમી રહે છે. ને પુરણ બળવાન ને કઠોર થઈ પડે છે. ઘડપણ આવે દેહની ગતિ ભંગ થાયે પણ મનોવૃત્તિ ઉલટી બમણી સતેજ થતી જાયે છે, સંતાપ વધતો જાયે છે, તેથી ગમે તેટલો સાધુ-પણાનો કે સજ્જનપણાનો ડોળ કરે, તો પણ તેની મનોવૃત્તિ તો ભટ્ટકતી જ રહે છે; જ્યારે મનોવૃત્તિ ભટકતી રહી તો ગમે તેવો ઉપરનો વેષ કર્યો હોય તે નકામો છે, પણ મૂળથી જ જ્યારે એ સારી વૃત્તિ તથા શુદ્ધ વર્તણુક રાખવામાં આવે તો જ ફળદાયક છે. કેમ જેમ કે જેને લાંબો કાળ જેનો અનુ-ભવ થાય છે તે વાત વિસરાતી નથી. જેમ આપણી દેશની કે કુળની જે ભાષા હોય છે તે ભાષા અંગ્રેજી ભણો, ફારસી ભણો, સંસ્કૃત ભણો, અરબી ભણો, અગર ચાહે ભણો પણ માતૃભાષાને ભુલાતી નથી. તેનું કારણ એ જ કે નાનપણથી આપણને આપણી જ ભાષાનું જ્ઞાન હતું, ને લાંબા કાળનો અનુભવ; તેવી જ રીતે લાંબા કાળનો અનુભવ હોય છે, તો મનોવૃત્તિ શુદ્ધ રહે છે, ને ઘડપણમાં તેવી જ રહે છે, ને પછી કંઇ પણ નવું કરવા જેવું રહેતું નથી તેથી પૂરણ ફલની દાતા પણ એ જ જુવાનીમાં કરેલી ભક્તિ છે. તેથી જવાનીમાંથી જ, સદાચરણી થઈ ઇશ્વરનું ભજન કરવું કે, જેથી વૃદ્ધાવસ્થામાં પસ્તાવું પડે નહિ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n63/mode/1up

realpatidar.com

ભક્તિ

ભક્તિ મોક્ષના સાધન તરીકે ચિત્તશુદ્ધિને માટે ગણાય છે. તેમ તે મોક્ષરૂપ ગણાય છે, એ વિષે કહે છે કે ભક્તિ જાણ્યા વિના કેમ થાય? જે જાણ્યું હોય તે નિરંતર ભજાય, નહિ તો જાણ્યું કેમ કહેવાય? જાણવું તે ભજવું, ને ભજવું તે જાણવું એ જ રહસ્ય છે. જડ ભક્તિ એ જ્ઞાન વિરુદ્ધ ભક્તિ છે. બાકી ભક્તિ ને જ્ઞાન એક જ છે. પરાભક્તિ ને પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિ એ જ ખરી ભક્તિ છે.

બીજી રીતે ભક્તિ ને ઉપાસના એ બેનો અર્થ ઘણું કરીને એક જ છે. ભકિત ઘણા ઘણા પ્રકારની છે. ભકિત શબ્દનો અર્થ પ્રીતિ છે. પ્રેમ સર્વ જીવોમાં છે. વહેવારિક વિષયો ઉપરનો પ્રેમ આસકિત કહેવાય છે; અને ઈશ્વર પ્રતિ જે પ્રેમ તે ભકિત અથવા ઉપાસના કહેવાય છે. ઉપાસના એટલે માયાવી પદાર્થો ઉપરથી મનને ખસેડી ઇશ્વરની સમીપમાં લઈ જવું. ઉપાસના એ આત્માનો ઇશ્વર ઉપર ભાવ છે. આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ માટે ભક્તિ કિંવા ઉપાસના એ મનુષ્યનું જરૂરનું કર્તવ્ય છે. વ્યવહાર પ્રતિનો પ્રેમ દુઃખ આપનાર છે. એમાં જે સુખ જેવું દેખાય છે, તે ભાસ માત્ર છે. ભકિત અથવા ઉપાસના સર્વ સુખ મેળવવાનું સાધન સહેલામાં રહેલું છે, પરંતુ તે શુદ્ધ મનથી શ્રદ્ધાપૂર્વક કરવી જોઇએ. વ્યવહારમાં માતૃભક્તિ, ગુરૂભકિત, અને સ્વદેશભકિત કરવાની પણ જરૂર છે. ને પોતાને અધિકાર મલ્યા અનુસાર વર્ણાશ્રમ, ને શાસ્ત્ર, ને વેદે કહેલા નિત્યને નૈમિત્તિક કર્મોનું પણ નિષ્કામપણે અનુષ્ઠાન કરવાથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n64/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પણ ચિત્ત શુદ્ધ થાય છે. ઈત્યાદિ સાધનો વડે અંતઃકરણની શુદ્ધિ દ્વારાએ જ્ઞાન થાય છે અને જ્ઞાનથી મોક્ષ મળે છે.

સંસારની ચિંતામાં પડેલા, ચાવેલું ચાવનાર, (એટલે ભોગવેલું વારંવાર ભોગવનાર) અને ઇંદ્રિયો ઉપર સત્તા ન ચાલવાથી જન્મ મરણ રૂપ અંધારામાં પેઠેલા પુરૂષોની મતિ પોતાની મેળે કે બીજાના શિક્ષણ અથવા પરસ્પર વિ-ચારથી શ્રી નિષ્કળંકી વિષે વળતી નથી, જેઓ આંધળાના ટોળાની માફક સુખનો માર્ગ ભૂલીને દુઃખના ખાડામાં સડે છે, તેઓ જ્યાં સુધી નિઃસ્પૃહી મહાત્માઓનો આશ્રય લેતા નથી ત્યાં સુધી ભગવાનને ઓળખી શકતા નથી, ને તેથી જ મુક્તિ મેળવી શકતા નથી.

પોતાનું કોણ ?

પરકો છતાં જે ઓસડની પેઠે આપણું હિત કરનાર હોય, તેને જ પોતાનો જાણવો. ને જે પોતાનો છતાં અહિત કરનાર હોય તેને રોગ સમાન જાણવો. અને શરીરના રોગી અંગને તો જરૂર કાપી નાખવું જોઈએ, કે જેથી બીજાં અંગો સુખપૂર્વક રહે. માટે જો પોતાના જ હોય ને શત્રુતુલ્ય હોય તો માત, પિતા, ગુરૂ, બંધવ, સહોદર, બેન, બનેવી વિગેરે પુત્ર–પુત્રાદિકો જેઓ શ્રી વિષ્ણુ ભગવાનની સુધ મેળ-વતાં જેઓ વિમુખ હોય છે તેને રોગની સમાન ગણી ઝટ તજવાનો ઉપાય કરવો, જેથી ભવાટવિરૂપી દુઃખ રોગનો સમૂળો નાશ થાય.

માટે હે મારા પ્રિય મિત્ર, આજે આપના વેષધારી...

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n65/mode/1up

realpatidar.com

મુની બાવા બગઋષિ જે બેઠા છે તેમની સેવના બેવના મૂકી મારી સંગે ચાલો.

મનુષ્યદેહ

આ મનુષ્યદેહ કે જે ધારેલું ફળ આપનાર છે, તેમજ તે ક્ષણભંગુર છે, તેવી જ રીતે ફરી મળવો તે પણ દુર્લભ હોવાથી ડાહ્યા માણસોએ ધર્મવિષયો સંબંધી વિચાર, કુમાર અવસ્થામાં જ કરવો જોઈએ, જેમ દુઃખ સર્વ પ્રાણીને ઇચ્છા ઉપરાંત આવી પડે છે, તેમ આ દેહ ધર્યાનાં કારણથી જ સર્વે અવસ્થામાં સંસારના પદાર્થોને ભોગવવાથી મળતું સુખ મનુષ્યને અનાયાસે પ્રાપ્ત થાય છે, માટે એ સાંસારિક સુખને મેળવવામાં જ જો મનુષ્ય પોતાના આયુષ્યનો ઉપયોગ કરે તો પરમેશ્વરના પદને શી રીતે પામે ? માણસનું આયુષ્ય ઘણામાં ઘણું સો વર્ષનું હોય છે, તેમાં અર્ધું ઉંઘવામાં નિરર્થક જાય છે, બાલ્યાવસ્થા તથા કુમાર અવસ્થાનાં વીસ વર્ષ અજ્ઞાન તથા ક્રીડાવિનોદ વિગેરેમાં વહ્યાં જાય છે. વીસ વર્ષ વૃદ્ધાવસ્થાથી સપડાયેલો માણસ ચિંતામાં ગાળે છે, અને બાકીનાં વીસ વર્ષ વિષયાસક્ત જીવ પ્રબળ મોહમાં તથા આશાતૃષ્ણામાં ઉડાવી દે છે. શરીર તથા મનને મોહ પમાડનાર સ્ત્રી, કાલુ કાલુ ભાષણ કરનાર પુત્રો તથા પુત્રીઓ માતપિતા, ભાઈબ્હેન, સ્નેહાધિન, કુટુંબીજનો, પ્રાણ કરતાં વહાલું ધન, વિધવિધ પ્રકારની વસ્તુઓથી ભરેલું ઘર, શરીરને પુષ્ટ તથા મનને પ્રસન્નકર્તા મિષ્ટરસ આપનાર ગાયો, તથા ભેંસો વિગેરે પશુઓ, આજ્ઞા ઉઠાવનાર સેવકજનો, અને

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n66/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

અને ખાવા પીવાનાં તથા ભોગ ભોગવવાનાં અનેક પ્રકારના પદાર્થો, એ સર્વેની મોહજાળમાં, ઇન્દ્રિયોને વશ રહેનાર જીવ ફસાયા વિના કેમ રહે? માટે આ સંસારના વિષયો જે રાક્ષસો જેવા છે, તે ઉપરથી આસક્તિ ઉઠાડી આદીદેવ જે શ્રી પરમાત્મા આદનારાયણ નિરંજનને શરણે થાઓ. તમે એમ ના ધારશો કે ભગવાનને પ્રસન્ન કરવામાં પુરૂષને બહુ શ્રમ પડે છે. પરમેશ્વર સર્વ પ્રાણી પદાર્થોના અંતઃકરણમાં રહેલો છે. વૃક્ષ જેવાં સ્થાવર પદાર્થથી માંડીને છેક બ્રહ્મદેવ પર્યંત ઈશ્વર વ્યાપી રહેલો છે. માટે માણસે અસુર સ્વભાવને તજીને સર્વ પ્રાણીઓ વિષે દયા ભાવ, તથા મિત્રભાવ રાખવો, અને સદાચરણથી ચાલવું, કારણ કે તેમ કરવાથી ઈશ્વર પ્રસન્ન થાય છે. ને જેને ઈશ્વર પ્રસન્ન થાય છે તેને કોઈપણ વસ્તુ દુર્લભ નથી.

પરમેશ્વરની સાચી ભક્તિનો મહિમા આટલો બધો ફળ દાયક છે તો પછી આપણે ઈશ્વરભક્તિ છોડીને શા માટે સંસારના ક્ષણિક પદાર્થોમાં લુબ્ધ થવું જોઈએ?

પરમેશ્વર

પરમેશ્વર એક છે, નિત્ય છે, જ્ઞાન સ્વરૂપ છે, અને આનંદમય છે. ૧ જન્મ, ૨ સ્થિતિ, ૩ વૃદ્ધિ, ૪ રૂપાન્તર, ૫ ક્ષિણતા. અને ૬ નાશ એ છ વિકાર જે શરીરમાં જોવામાં આવે છે, તે સર્વાત્મા પરમેશ્વરને લાગુ પડતા નથી, જેમ કે આત્મા નિત્ય છે, ત્યારે દેહ મળ મૂત્રાદિનાં કારણથી અપવિત્ર છે, આત્મા એક છે, ત્યારે દેહો અનેક છે; આત્મા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n67/mode/1up

realpatidar.com

દેહને જાણનાર ચેતન છે, ત્યારે દેહો અનેક છે, આત્મા દેહને જાણનાર ચેતન છે, ત્યારે દેહ જ્ઞાન રહિત જડ છે; આત્મા દેહ આધાર છે, ત્યારે દેહ આ વિકારને આધિન છે, આત્મા પોતે પ્રકાશ રૂપ છે, ત્યારે દેહ આત્માના પ્રકાશથી ભાસે છે; આત્મા પરમ કારણ રૂપ છે, ત્યારે કાર્ય રૂપ છે; આત્મા સર્વત્ર વ્યાપક છે, ત્યારે દેહ સંગવાળો છે; આત્માનું આવરણ થઈ શકતું નથી; ત્યારે દેહનું આવરણ વસ્ત્રાદિકથી થઇ શકે છે; આ બાર લક્ષણથી બુદ્ધિમાન મનુષ્યોએ દેહાદિ વિષે "હું ને મારૂં" એવી બુદ્ધિનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. જાગ્રત, સ્વપ્ન, અને સુષુપ્તિ, એ ત્રણ અવસ્થાએ બુદ્ધિની છે; અને જેની સત્તાને લીધે અનુભવ થઈ શકે છે, તે અંતઃકરણનો નિયંતા સાક્ષી આત્મા સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે, માટે હે રાજન્! જે બુદ્ધિ પોતામાં રહેલ ગુણ કર્મોના કારણથી આ સંસારને જણાવે છે, તે પરમેશ્વરમાં લય કરવો જોઈએ.

બ્રહ્મજ્ઞાન

બ્રહ્મજ્ઞાન આપનાર મહાત્માની સેવાથી, પરમેશ્વરના ગુણકીર્તનથી, તથા ધ્યાનથી, "પરમેશ્વર સર્વ પ્રાણી પદાર્થોમાં રહેલો છે" એવી ભાવનાથી, અને ઇંદ્રિય સંયમથી આત્મા સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય છે. પરમેશ્વર જે અંતઃકરણમાં આત્મા સ્વરૂપે પ્રગટ થાય છે, અને પ્રાણીમાત્રનો મિત્ર છે, તેની ઉપાસના કરવામાં ભારે શ્રમ પડતો નથી. ધન, સ્ત્રી, પુત્રાદિક સંપત્તિ, પશુઓ, ઘર, પૃથ્વી, હાથી, ઘોડા, અને ભંડાર, એ સર્વ વૈભવો કે જે ક્ષણમાં નાશ પામવાના સ્વભાવવાળા છે, તે મનુષ્યનું કેટલું હિત કરી શકે એમ છે એ કાંઈ સમજાવવું પડે તેવું નથી. તે જ પ્રમાણે યજ્ઞાદિથી મેળ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n68/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વેલા સ્વર્ગાદિ લોકો, પણ નાશવાન છે, માટે તેમના વિષે પણ આસક્તિ ધરવી ઉચિત નથી. એક માત્ર પરમેશ્વર કે જેનામાં એકે દોષ જોવામાં કે સાંભળવામાં આવતો નથી; તેની શ્રદ્ધાપૂર્વક ભક્તિ કરી, આત્માનો સાક્ષાત્કાર કરવો, એ જ મોક્ષરૂપ પરમ પુરૂષાર્થ છે.

પુરૂષ બ્રાહ્મણ હોય, દેવ હોય, ઋષિ હોય, સદાચારી કે શાસ્ત્રજ્ઞાની હોય, દાતા, કે તપસ્વી હોય, યજ્ઞાદિક ધર્મ, કર્મ, કરનાર હોય, કે ચાંદ્રાયણાદિ વ્રત પાળનાર હોય, પણ તે જો શ્રી પરમાત્મા વિષ્ણુ નારાયણના અવતાર પાત્રથી વિમુખ કે અજાણ્યો હોય, કે એ જ ખરી જે ઈશ્વર ભક્તિ છે, તેથી જ રહિત હોય તો, ઉપરનાં સર્વે આચરણો, ધર્મો, સઘળું એ વ્યર્થ છે.

ન્યાય

વળી એક આ મોટો ન્યાય જુવો, કે શ્રી વિષ્ણુ પરમાત્માના આઠ અવતાર સુધી બરાબર પૂજ્ય, ને સાકાર ઉપાસના કરી, હાલ પણ શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માની મૂર્તિ પૂજાયે છે.

એવીજ રીતે દશે અવતાર ભગવાન શ્રી વિષ્ણુ નારાયણના તેમાં આઠ સુધીના ઉપર પૂજ્ય ભાવ રાખવો, ને પછીનાઓ ઉપર નહિ. ને કદાપિ કેટલાકો પાછળનાં જે બે અવતાર શ્રી બુદ્ધ ને શ્રી નિષ્કળંકીને પૂજ્ય માને છે. તો પણ ઉપરના જે આઠ અવતાર તેઓની બરાબર નહિ, એ શું ? એક જ વિષ્ણુ નારાયણ દશે અવતારે આવ્યા છે. તે તો બધા કબુલ કરે છે, તો પછી એકમાં વિશેષતા માની બીજાને હલકા ગણી તેનો અનાદર ! અરે એ કેવો ગજબ ? અરે એ કેવો સનાતન

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n69/mode/1up

realpatidar.com

ધર્મ ? જ્યારે એનો અનાદર કર્યો ત્યારે તો દશેનો અનાદર જ છે. તો, જેનો અનાદર કરીયે, ને મોઢેથી કહિયે કે હમો પૂજીયે છીયે, તો પૂજ્યા કેવી રીતિથી સાબિત થઇ શકનાર છે ? એ તો મોઢે મીઠા, ને મનમાં કપટ, હાથમાં માળા ને પેટમાં લાળા જેવું છે. કારણ જેવો પહેલો, તેવો જ બીજો, ને જેવો બીજો, તેવો જ ત્રીજો છે, ત્રીજાના જેવો ચોથો, એવી જ રીતે એક પછી એક દશે અવતાર સરખાજ છે, ને તેમાં ઓછો વધતો એકે નથી. જે પ્રથમના અવતાર પાત્રો કે જે આજ સુધીમાં નવ અવતારો થઈ ગયા છે, ને તેઓ પોતપોતાની નોખી નોખી રમત આ પૃથ્વી પર કરી વેદ ધર્મ મજબુત કરતા ગયા છે, તેમજ હમણાં ધર્મનો રખવાળ શ્રી નિષ્કળંકી અવતાર જાણો. એની જ સગુણ ઉપાસના, એ જ ભક્તિ એ જ ખરો ધર્મ છે.

હાલમાં સ્વાર્થી લોકો જ એ વિષે મમત કરી, અવતાર પાત્રનું ખંડન કરે છે, તેઓ ભવોભવ નર્કના અધિકારી છે. ને સ્વાર્થમાં ન્યાય, ધર્મ, સત્ય, રહેતું નથી. પણ ઉલટું પ્રપંચ, દ્યુત, દગો, ફરેબ, છળભેદ, વિગેરે નીચ કર્મો આવી પડે છે. તેથી સ્વાર્થીજન પોતે પણ ખરાબ થાય છે, ને બીજાને પણ ખરાબ કરે છે. ને જગતમાં સ્વાર્થીઓ આંધળા ગણાય છે.

જ્યારે વેદાધિન ચાલવું છે, તો સરખી જ એક જ રીતે ચાલવું જોઈએ, પહેલાંથી તે આખર સુધી, વાયકે, વાયકનો વિચાર કરવો જોઇએ, કે એમ કહેવું જોઇએ કે વેદ તો ચાર, બ્રહ્માનાં મોં પણ ચાર, ને અથર્વ વેદ વેદમાં નહિ. લો જ્યારે ત્રણ વેદ તો ખરા ત્યારે ચોથો વેદ બીજો લાવો,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n70/mode/1up

realpatidar.com

મારા ભાઈ! અથર્વ વેદ પડતો રહ્યો! પણ શું કરે અથર્વ વેદને પણ ગણ્યા વિના છુટકો થતો નથી. કારણ બીજો ચોથો વેદ કયાં લેવા જાય? આજ કાલનો હોય તો ઝટ બજારમાં દોડી ચાર પાંચ એકઠા મળી ફેરવી કાડે, પણ એ તો ફરે છે. તેવું પણ નથી કારણ કે અનાદીનો છે, ને શ્રીમુખની વાણી છે. તો ત્યાં પણ ટટ્ટુ ના ચાલ્યું ત્યારે શું કહેશે કે, અથર્વ વેદ ચોથ. વેદ ખરો પણ તેને ના માનવો, લ્યો ભાઈ, આપણો ધર્મ! વેદ મોઢેથી કબુલ કરવો ખરો, પણ ના માનવો! એ શું સ્વાર્થ, પાખંડ, ઢોંગ નહિ તો બીજું શું? માનવું તો સદાની પેઠે જ માનતા આવવું. ને અથર્વ વેદને જેઓ ના કહે છે ને કહે છે કે અથર્વ વેદની ગણુના વેદોમાં પછીથી થયેલી છે. તેનું કારણ એ છે કે અથર્વ વેદની ગણુના પાછળથી થઇ છે. પ્રથમ તો કરતા યુગમાં ઋગ્વેદ પ્રમાણે ધર્મ પળાતો હતો, પછી ત્રેતા યુગમાં યજુર્વેદ પ્રમાણે ધર્મ પળાતો હતો. ને ત્રીજા દ્વાપર યુગમાં સામવેદ પ્રમાણે ધર્મ પળાતો હતો. એવી રીતે ત્રણે યુગમાં વારાફરતી વૈદિક ધર્મ ચાલ્યો ને જેઓ જડ બુદ્ધિના હતા તેઓએ તો પોતાનો જે અસલનો ચાલતો ધર્મ જે ગયેલા વેદાધિન હતો તેને તેજ પકડી રાખ્યો, ને વર્તમાન વેદને ના માન્ય આપ્યું. તેવીજ રીતે એ ત્રણે યુગોમાં વરતાયેલા એ ત્રણે વેદો માન્ય થઇ રહ્યા છે. જેમકે ઋગ્વેદી, દ્વિવેદી, ત્રિવેદી, અથર્વ-વેદી, ને ચતુર્વેદી, બ્રાહ્મણો બની પુજાય છે. પણ જ્યારે કળજુગ બેઠો ને અથર્વ વેદનો વર્તારો આવ્યો ત્યારે વિદ્વજનો ઉદર પોસણથી અશક્તિએ ઢોંગી, ને સ્વાર્થિ લોકોએ, કહેવા માંડયું કે ભાઈ! આપણે સનાતન વેદ પ્રમાણે ચાલવું, ને

૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n71/mode/1up

realpatidar.com

આ અથર્વ વેદ તો હમણાં આવ્યો છે, તેથી તે પર શું ભરોસો રાખવો ? એવાજ કારણથી અથર્વ વેદ તે પણ એ ત્રણે વેદોથી વિચિત્ર રીતે ગણે છે. ભાઇ અનાદિ છે, તો અથર્વ વેદ આજ કાલનો ક્યાંથી ? એ પણ અનાદિ હોવો જોઇએ. પણ કળિયુગ સંઘમાં વર્તાવવા લાગ્યો તેથી જ તેને નવો પાછળથી ઉમેરાયેલો કહે છે ! ને એ લોકો જે પછી થયેલા જે બે અવતાર પાત્ર, તથા આ અથર્વ વેદન ખસુસ જે હલકો પડવા માગે છે, ને ઉથાપન કરવા ઇચ્છે છે, તેનું કારણ બારીક છે, તે પછીથી કહીશ પણ સનાતન ધર્મ કહેરાવવો હોય તો આ વેદોને, ને આ અવતારોને, નીતિ પ્રમાણે, સર્વેને સરખી રીતે પૂજ્ય માનવા જોઈએ, ને વેદોમાં બધાયે વેદોનાં વાક્યો સમયાનુસાર બરાબર જાણવાં જોઇએ, ને તેમાં કોઈનામાં જરા પણ નાનાઈ મોટાઈ કરવી નહિ જોઈએ, તો જ સનાતન ધર્મ કહેવાય. ને એ જ ન્યાય છે.

કળંક કોને છે?

ને જેઓ દશમા અવતારને કળંકી કહે છે ! તે પણ મને યોગ્ય લાગતું નથી. કારણ જેને (કળંક લંછન—એબ) છે, તે કળંકવાલો પૂજ્ય મનાતો નથી. ને વિષ્ણુ પરમાત્માને કળંક હોતું નથી. એ સદાએ અસંગ છે, નિર્ગુણ નિર્લેપ છે, નિર્વિકાર છે, નિષકળંક છે. તે જ્યારે જ્યારે પૃથ્વીમાં ધર્મનો લય થાય છે, ત્યારે ત્યારે પોતે સુગુણ રૂપે આવે છે. ને તેને કદી પણ કોઈ જાતનો બાધ આવતો નથી. તેથી તે સદાનો નિર્ગુણ. નિર્વિકાર છે, ને તેથી જ તેનું નામ નિષ્કળંક છે. ને તે તો પૂરણ બ્રહ્મરૂપ છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n72/mode/1up

realpatidar.com

જો એ પરમાત્માને તેના ચરિત્રથી તેને કોઈ કળંકી કહી શકતો નથી. પણ જો ફક્ત દશમા રૂપને કળકી કહે છે. તે તો દેખીતી તેમની ભુલ છે. જો કળકી કહે તો દશે અવતારને કહેવા જોઇએ. નહિ તો એકલો દશમો અવતાર કળકી આકીના કળંકરહિત તે શી રીતે? જુવોને પ્રથમ તો શ્રી વિષ્ણુ નારાયણે મચ્છા, કોરંભ, વેરાહ રૂપે પશુરૂપ લીધા. ને તેમાંથી, અડધી નરદેહ રાખી, બાકી પશુ દેહ, એ શું કળંક નથી? ને શ્રી નૃસીંહ અવતાર તો તે કાષ્ટમાંથી પેદા થયાનો વિચિત્ર સંજોગોએ નૃસીંહરૂપે પ્રગટ્યા; ના તો નર હતા, ના તો નારી હતા, ના તો પશુ હતાં; ના તો મનુષ્ય હતા, અરે એકે વરણમાં નહોતા. શું એ કળંક નથી? પછી શ્રી વામન રૂપ થયું. તેમણે બળી દ્વારે ભિક્ષા માંગી. છેતરપિંડી કરી, શું એ કળંક નથી? પછી શ્રી રામચંદ્રજી થયા, રાંઓની અસ્રી રાવણ લઈ ગયો, પોતે અસ્રી સારૂ રૂદન કરતા હતા ને ગાંડા જેવા બની ગયા હતા, શું એ કળંક નથી? પછી શ્રી કૃષ્ણ રૂપ થયું ને તેમણે સોળ હજાર એકસો આઠ સ્રી સાથે રમતની પેઠે ક્રીડા કરી; શું તે કળંક નથી? પછી શ્રીબુદ્ધજી થયા તેમણે વિચિત્ર રોગિષ્ટ શરીર ધર્યું શું એ કળંક નથી? પણ નાના એતો એની માયાની વિચિત્ર લિલા છે, એ તો હમેશાં નિસંગ આત્મા છે. એમને કોઈ પણ જાતનો લેપ કે કળંક નથી. પણ પ્રેમ ઘટાડવા સારૂ ને આસ્થા ફિટાડવા માટે સ્વાર્થિયાઓ ગમે તેવું કહે. તેઓના કીધાથી શું થાય? કદી કોઈ સૂર્ય ઉપર ધુળ ઉડાડે પણ સૂર્ય પર ના પડતાં ઉડાડનારના મોં પર પડે છે તેમજ જેઓ આધનારાયણના અવતાર, અગર વેદ ને જુઠવતાં પોતે જૂઠા પડી હમેશાં નર્કની ધુળનાં અધીકારી થાય છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n73/mode/1up

realpatidar.com

વિવેક

સ્વાર્થે આંધળા જન ગમે તે કહે. વેદ, પુરાણ, પુસ્તક વિગેરે વાંચવાં, સાંભળવાં. પણ તેમાં સાર અસારનો વિચાર કરી વિવેકથી તેનું ગ્રહણ કરવું જોઇએ, એજ મનુષ્યનું લક્ષણ છે.

ધ્રુવ ભક્તને પણ નારદે ઈશ્વર સ્વરૂપનું ધ્યાન ધર જે કહેલું છે, તે સુગુણરૂપ જે અવતારપાત્ર નરરૂપે આવે છે તેજ સ્વરૂપનું વિવેચન છે તેજ સમજવું.

સંત પુરૂષો દુઃખને પણ સુખનું સાધન કરી લે છે, એ દુઃખ માનતાજ નથી એટલુંજ નહિ પણ તેઓ સુખમાં કે દુઃખમાં સદા સમાન રહે છે. તેજ પ્રમાણે મનુષ્ય માત્રે સુખ દુઃખમાં સમાન રહેવું જોઇએ. સુખના વખતમાં હર્ષથી છલકાઈ ન જવું, તેમજ દુઃખ દેખીને નહિ ગભરાતાં ધીરજથી તે સહન કરીને સુખ મેળવવાનો ઉપાય શોધવો જોઇએ. 'ઇશ્વિરકૃપા ને પુરૂષ પ્રયત્ન' એ મહાવાકયનો પ્રયોગ દરેક મનુષ્યે કરવો જોઇએ. બાળ હોય, વૃદ્ધ હોય, પણ સત્ય પરાયણ ઉદ્યોગી મનુષ્યને પરમ કૃપાળુ પરમેશ્વર અવશ્ય મદદ કરે છે. જુવોને તે નવે અવતારના ભક્તોના ચરિત્રો એ એમના જાગતા પુરાવા છે.

ઝઝું કરીને સુખના વખતમાં પુન્યનો ક્ષય થાય છે ને દુઃખના વખતમાં પાપનો ક્ષય થાય છે, એમ માની આત્માને સંતોષવો જોઇએ.

ભક્તિ દુર્બળને બળ, નિરાશ્રને આશ્રય, અસહાયને સહાય, અને મૃતને જીવન આપનારી છે. ભક્તિ એ અસમ-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n74/mode/1up

realpatidar.com

ર્થને અસાધ્ય સાધનમાં સમર્થ કરી મૂકે છે. વસ્તુતઃ તે ભક્તિ એક મહિયસી શક્તિ છે, તે શક્તિના બળથી જ માણસ પોતાના હમણાનાં તથા પૂર્વનાં પાપો નિર્મૂળથી ઉખેડી નાંખી સદાના સુખને પામે છે. પણ જે ફળની ઇચ્છાએ જે જીવ ભક્તિ કરે છે, તેને ભક્ત માનવો નહિ પણ વેપારી છે. માણસ માત્રે પોતાનું વચન પાળવું, તેના જેવું બીજું એકે શ્રેષ્ઠ ધર્મકાર્ય નથી. તેના જેવો પરમ સત્યશિળ બીજો કોઇ નથી. જેનું એક પણ વચન મિથ્યા જાય છે, તેના બધા ધર્મ કાર્ય નિષ્ફળ થાય છે. 'સત્ય વચન' એ જ્ઞાનીઓના પરિ-માણનું એક માત્ર સાધન છે ! હે રાજન જે સેંકડોવાર અશ્વ-મેધ તથા રાજસૂય યજ્ઞ કરી ફળ મેળવે છે, તે પણ જો વાકય, મન અથવા બુદ્ધિએથી એકવાર મિથ્યા આચરણ આચરે; તો ધર્મ ભ્રષ્ટ થાય છે. તેથી રાજન ! આપણે જગ-કર્તાની આગળ કેવાં કેવાં વચનો આપી આવ્યા છીએ, તેનો વિચાર કરો. આપણું વચન શુદ્ધ ચિત્તથી પાળવું.

આ સંસાર ઘણા વિચિત્ર જાતની જગ્યા છે. મૃત્યુ તે વિચિત્ર ભાવ દેખાડી દેખાડી મનુષ્યોને નુતિન નુતિન શિક્ષણ વારંવાર આપે છે. છતાં અંધ મનુષ્યોને તે મૃત્યુથી નિરંતર પીડાતા રહીને પણ અસાર વસ્તુમાં સદા નિમગ્ન રહે છે. મનુષ્ય જ્યારે વૃદ્ધ અવસ્થાને પામતો જાય છે ત્યારે ત્યારે તેના કેશ, દાંત, ચક્ષુ, અને શ્રોતાદિક ઇન્દ્રિયો જીર્ણ થતો જાય છે, પણ એક તૃષ્ણા તેની જુવાન થતી જાય છે; તેથી બહુ દુઃખ પામે છે. તૃષ્ણા એ બહુ દુઃખ ઉપજાવનારી અને મોટા અધર્મ વાળી છે, માટે તેનો જરૂર માણસે ત્યાગ કરવો જોઇએ તેથીસંતોષ રૂપીઅમૃતમાંતૃપ્તથયેલાજનોને સુખ મળે છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n75/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પુરૂષાર્થ

પુરૂષાર્થ વિના કોઈ પણ કાર્ય સિદ્ધ થઈ શકતું નથી. જેઓ કહે છે કે "દૈવ કરશે તે થશે" પણ એમ કહેવું મૂર્ખતા છે. કારણ કે મનુષ્ય જે અર્થની ઈચ્છા તથા યત્ન કરે ને તેમાં પાછો ફરે નહિ તો તે જરૂર પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કરી પોતાની કામનાને પ્રાપ્ત કરે છે.

પુરૂષાર્થ યત્ન કોનું નામ છે? કે સંતજન તથા સત્શાસ્ત્રમાં ઉપદેશરૂપ ઉપાયે કરી તેના અનુસારે ચિત્તનું વિચરવું થાયે, તે પુરૂષાર્થ પ્રયત્ન છે. ને તેનેજ અનુસારે જે ચેષ્ટા કરવામાં આવે છે, તે ચેષ્ટા ઉત્તમ કહેવાય છે, ને જો તેનાથી વિપરીત અન્ય ચેષ્ટા કરવામાં આવે તો તે ઉન્મત ચેષ્ટા કહેવાય છે. ચેષ્ટા વડે તો જે વસ્તુ માટે પુરૂષ યત્ન કરે છે. તેજ વસ્તુ પામે છે, પરંતુ પુરૂષાર્થ યત્ન વડે તો ઇંદ્રની પદવી સુધી પહોંચી શકે છે. જેમ સુમેરૂ પર્વતનું ચૂર્ણ કરવા ચાહેતો તે પણ પુરૂષાર્થ વડે કરી શકાય છે. જો પૂર્વના સંસ્કારો બળવાન હોય તો તેનો જય થાય છે; અને વિદ્યમાન પુરૂષાર્થ બળવાન હોય તો પૂર્વે સંસ્કારોને જીતી લે છે. જે જીવ સત્સંગ કરે છે તથા સત્શાસ્ત્રોજ અનુસારે વિચરે છે; અને જો પક્ષીની પેઠે સંસાર વૃક્ષની તરફ ઉડે તો જાણી લેવું કે પૂર્વેના સંસ્કારો બળવાન છે, તેથી તે સ્થિર રહી શકતો નથી; પરંતુ એમ જાણીને પુરુષાર્થ યત્ન તજી દેવો નહિ. જો કે પૂર્વેના સંસ્કાર અન્યથા થતા નથી; ને તે બળવાન હોય છે, છતાં સત્સંગ કરે ને સત્શાસ્ત્રોનો દ્રઢપણે અભ્યાસ

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n76/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કરે તો પૂર્વે સંસ્કારને પુરૂષાર્થ યત્ન જીતી લે છે; અર્થાત્ તે પૂર્વેનાં સંસ્કારોને હઠાવી પુરુષાર્થ સ્થિર થઈ જાય છે. જેમ પૂર્વે સંસ્કારમાં દુષ્ટ કર્મો કર્યાં છે, અને આગળ સુકૃત્ય કર્યાં હોય તો, દુષ્ટ કૃત્યનો અભાવ થઇ જાય છે; કેમકે પુરૂષાર્થ પ્રયત્ન બળવાન છે. જે જ્ઞાનવંત સંત પુરૂષો છે, અને જે સત્‌શાસ્ત્ર, બ્રહ્મવિદ્યા, તેનાં વાકય અનુસારે પ્રયત્ન–ઉદ્યમ કરવો તેનુંજ નામ પુરૂષાર્થ છે. જેમ પ્રકાશ વિના પદાર્થનું જ્ઞાન થતું નથી, તેમ પુરૂષાર્થ વિના કાર્યની સિદ્ધિ થતી નથી. જે માણસ પુરૂષાર્થને તજી દઇને કહે છે કે, દૈવ કરશે અથવા ભાગ્યમાં લખ્યું હશે તે થશે” તે જેમ પથ્થર કિંવા રેતીમાંથી તેલ કાઢવા ચાહે તેના જેવું છે. જે સત્સંગ ને સત્‌શાસ્ત્ર અનુસારે પુરૂષાર્થ કરે છે! તેજ સદૈવ સુખ અને સિદ્ધિને પામે છે. અર્થાત્ આ લોકમાં પણ સુખ પામે છે, અને પરલોકમાં પણ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. જે પુર્વેનાં કરેલાં પુરૂષાર્થ છે, તેનુંજ નામ દૈવ છે; અન્ય દૈવ કોઈ નથી. જો પુર્વેનાં દુષ્કૃત્ય બળવાન હોય, તો પણ સત્સંગ ને સત્‌શાસ્ત્રના વિચારથી, શ્રવણથી, પુર્વના સંસ્કારોને શુભ પુરૂષાર્થ વડે માણુસ જીતી લે છે. જેમ કોઈએ પહેલે દિવસે પાપ કર્યું હોય અને બીજે દિવસે મહા પુણ્ય કરે તો પુર્વેનું પાપ નિવૃત્ત થઈ જાય છે! તેમ જ્યારે તે દ્રઢ પુરૂષાર્થ કરે ત્યારે પુર્વેના સંસ્કારોને જીતી લે છે.

જુવો કે કોઈ વસ્તુ પકડવી ધારીશું, તો હાથ લાંબો કર્યા શિવાય કે પંઝાથી પકડયા શિવાય હાથમાં આવી શકતી નથી. તેમ કોઈ દેશાન્તર કે ગામાન્તરે જવું હોય, ત્યારે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n77/mode/1up

realpatidar.com

એક એક ડગલું ચાલીશું તોજ ધારેલા સ્થાનકે પહોંચાશે પરંતુ "દૈવ કરશે તે થશે" એમ કહી બેસી રહીશું તે વસ્તુ હાથમાં આવશે નહિ, તેમજ ધારેલા સ્થાનકે કદી પહોં ચાશે નહિજ. ભૂખ લાગી હોય ત્યારે ભોજન કરીશું ત્યારે ભૂખ ભાંગશે, પણ ભોજન કર્યા વિના અન્ય લાખો ઉપાયે ભૂખ જશે નહિ.

માટે પુરૂષાર્થ કર્યા વિના કોઈ કાર્ય સિદ્ધ થતું નથી, અને થશે પણ નહિ; એ વાત નિઃસંશય છે. જેને લોકો દૈવ કહે છે, તેનું બીજું નામ પુરૂષાર્થ છે. વ્યવહારમાં પણ એવું વર્તા સિદ્ધ છે કે ઉદ્યમ કર્યા વિના કોઈ પણ કાર્ય સિદ્ધ થતું નથી. તેથી માણસે દૈવનો આશ્રય તજી દઈ, પુરૂષાર્થનો આશ્રય કરવો જોઇએ. "દૈવ" શબ્દ મૂર્ખ ને આળસુ લોકોએ કલ્પેલો છે. બાકી પુરૂષાર્થ વિના દૈવ એવું બીજું કાંઈ પણ નથી. મનુષ્યનાં પૂર્વનાં કર્મો તેજ દૈવ છે. જો કોઈ જાણીને કિંવા અજાણપણથી અગ્નિમાં જઇને પડે, અને તે અગ્નિમાંથી જ્યારે દૈવ કહાડે! ત્યારે તો જાણવામાં આવે, કે કોઈ દૈવ રક્ષણહાર છે ખરો. પરંતુ એમ તો કદી બની શકતુંજ નથી. પુરૂષ પોતેજ પુરૂષાર્થ કરી અગ્નિમાંથી નીકળે છે, તોજ ઉગરે છે. નહિ તો દૈવને વિશ્વાસે બળીને ભસ્મ થાય છે. માટે દૈવ રક્ષણ કરે છે એ વાર્તા કેવળ જૂઠી છે. પોતાના કર્યા વિના કાંઈ પણ કાર્ય બની શકતું નથી, પુરૂષાર્થ કલ્યાણકર્તા છે.

હે રાજન દૈવનું કર્યું કાંઈ પણ કાર્ય થતું નથી. જો દૈવજ કાર્ય કરનાર હોત તો પછી ગુરૂ અને સત્શાસ્ત્રના ઉપદેશની જરૂર રહેત નહિ. પરંતુ જ્યારે ગુરૂ અને સત-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n78/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

શાસ્ત્રના ઉપદેશ વડે પુરૂષાર્થ દ્વારા જીવોના મનોરથની સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યારે દૈવ કાર્ય કરનારો છે, એ વાત તદ્દન ખોટી છે. વળી જયારે પ્રાણ શરીરને છોડી જાય છે, ત્યારે શરીર નાશ પામી જાય છે ને તેનાથી કાંઇ પણ ક્રિયા થઇ શકતી નથી; કેમકે ક્રિયા કરનાર જે પ્રાણ તે તો ચાલ્યો ગયો છે. જો દૈવ કર્તા હોત ! તો શુન્ય શરીરથી પણ સર્વ ક્રિયા કરી શકાત; પણ તેમ તો થઇ શકતું નથી.

જુવો કે વિશ્વામિત્ર ઋષિ દૈવ શબ્દને દૂર કરી પોતાના પુરૂષાર્થ વડે ક્ષત્રિયમાંથી બ્રાહ્મણ થયા છે, તેજ પ્રમાણે અન્ય પુરૂષો કે જેઓ મહા સત્યવંત છે તેઓ પણ પોતાના પુરૂષાર્થ વડેજ ઉંચ સ્થિતિને પામ્યા છે. માટે દૈવ શબ્દ મિથ્યા ભ્રમણા જાણી સંતજન અને સત્‌શાસ્રના વાકયાનુસાર પોતાના પુરૂષાર્થ વડે આત્મપદ વિષે સ્થિત થવું જોઇએ.

લૌકિક વ્યવહારમાં જે દૈવ શબ્દ વપરાય છે, તથા લોકો જેને દૈવ કહે છે તે એજ કે પુર્વ સંચિત શુભ કે અશુભ કર્મ.

પુરૂષાર્થ કરેલા હોય છે, તેનેજ દૈવ કહે છે. આપણો પુરૂષાર્થ કર્મથી જુદા નથી, તો સુખ દુઃખ લેનાર કે દેનાર અન્ય દૈવ નથી, એમ સિદ્ધ થાય છે. યદ્યપિ આ જીવ જે પુણ્ય કે પાપની વાસના કરે છે, પૂર્વે દ્રઢ પુરૂષાર્થ કર્મ કરેલ હોય છે, તેનાજ પરીબળથી કરે છે; તોપણ મનુષ્ય ચાહે તો સત્સંગ અને સત્‌શાસ્ત્રનાં જ્ઞાન વડે પુરૂષાર્થ કરીને મલિન વાસનાને દૂર કરી શકે છે. જો પોતાનું ચિત્ત વિષયની વાસનાઓ તરફ દોડયા કરતું હોય, કિંવા શાસ્ર વિરૂદ્ધ માર્ગમાં વિચરવા ઇચ્છતું હોય, તો જાણવું કે પૂર્વની મલિન વાસનાની

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n79/mode/1up

realpatidar.com

પ્રબળતા છે; અને જો પોતાનું મન શાસ્ત્ર અને સંતજનોના વચનાનુસારે વિચરે, તથા સંસાર માર્ગથી વિરક્ત થાય તો જાણવું કે પૂર્વેના સંસ્કારો પણ શુદ્ધ છે. તમે કાંઇ જીવ નથી, પણ ચેતન્ય છો, માટેજ પોતાના પુરૂષાર્થનો આશ્રય લ્યો.

મોક્ષના સાધન ૪

જે ઉત્તમ પુરૂષ છે તે પોતાના સંસ્કારો મલિન છતાં પણ સત્‌શાસ્ત્રનાં વચનાનુસારે દ્રઢપણે પુરૂષાર્થ કરીને ઉંચ ગતિને પામે છે. અને જેઓ મૂર્ખ અધમ પુરૂષો છે, તેઓ પોતાના જ પુરૂષાર્થને ,તજી દઇને અધમ ગતિને પામે છે. જેઓ ઉત્તમ પુરૂષ છે તેમનું તો ખાસ કર્તવ્ય એ છે કે, પ્રથમ પાંચે જ્ઞાન ઇંદ્રિયોને વશ કરીને તેમને શાસ્ત્ર વાક્યાનુસારે વર્તાવવી, અને શુભ વાસનાઓને મજબુત કરવી, તથા અશુભ ને તજી દેવી. તેમ કરવાથી અંતઃકરણ શુદ્ધ થશે, અને હૃદયમાં સતસંગ તથા સત્શાસ્ત્રનાં કથાનાનુસારે, જે સિદ્ધાંત છે તેનો વિચાર ઉત્પન્ન થશે; અને જ્ઞાન દ્વારા આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તી થશે. માટે અન્ય સર્વ કલ્પનાઓને ત્યાગ કરી આવા પરમ કૃપાળુ શ્રેષ્ટ ગોર જે આદ્ય અવતારી સંત પરમાર્થિના મુખથી સત્શાસ્ત્રનાં વચનાનુસારે પુરૂષાર્થ કરો. જેથી પરમ પદ (મોક્ષ) ના અધિકારી નિવડો.

૧ શમ, ૨ વિચાર, ૩ સંતોષ અને ૪ સત્સંગ એ ચાર મોક્ષના દ્વારપાળ છે. તે ચારને જે વશ કરે છે, તે જલદી મોક્ષનાં દ્વારમાં દાખલ થઇ શકે છે. ને એ ચાર પૈકી એકને વશ કરી શકાય તો પછી, એક મેક એકને લીધે ચારે વશ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n80/mode/1up

realpatidar.com

થઇ જશે. એ ચારે ને પરસ્પર ગાઢો સંબંધ છે, તેથી જ્યાં એક જાય છે ત્યાં બીજાઓને પણ જવું પડે છેજ. જેઓ ચારેની સાથે સ્નેહ કરે છે તે પરમ સુખી થાય છે.

૧. શમ

સંસારની વાસના તજી દઈ ઉદારતામાં તૃપ્ત રહેવું તેને 'શમ' કહે છે, જેને શમની પ્રાપ્તી થઇ હોય તેનો ત્રિવિધ તાપ નાશ પામે છે. અને સર્વ ક્રિયામાં તે આનંદરૂપ થાય છે. પંડિતો અને ધનવાનો વિગેરે પુજવા યોગ્ય છે, પરંતુ એથી પણ અધિક શમતાવાળો પુરૂષ પુજવા યોગ્ય છે, કારણ કે મનુષ્ય તો સર્વે ઉપાધિ યુક્ત છે; શમવાન તો વેદને યુક્ત છે; તેથી સર્વથી શ્રેષ્ટ છે.

જે પુરૂષને શબ્દ. સ્પર્શ, રૂપ, રસ, ને ગંધ, એ ઇંદ્રિયોનાં વિષયો ઇષ્ટ કે અનિષ્ટ થવાથી જેને પણ રાગ દ્વેષ થતો નથી; અર્થાત્ સંસારના રમણિય પદાર્થોને નિહાળી તેમાં બંધાતો નથી, અને આત્માનંદ વડે પૂર્ણ રહે છે, તેને શાંન્તિવંત કહે છે. એવા પુરૂષને સંસારના શુભ અશુભપણુ.થી મલિન-પણું પ્રાપ્ત થતું નથી, પણ જેમ આકાશ સર્વ પદાર્થોથી નિર્દોષ રહે છે, તેમ શાન્તિવાન પુરૂષો નિર્લેપ રહે છે. એવા જે જ્ઞાની પુરૂષો છે, તે ઇષ્ટ વિષયની પ્રાપ્તિ સમયે હર્ષ દેખાડતા નથી, (હર્ષ પામતાએ નથી.) અને અનિષ્ટ વિષયની અપ્રાપ્તિ સમયે શોક કરતા નથી, પણ સદા આનંદ રૂપ રહે છે....

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n81/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

૨. વિચાર

હવે વિચાર વડે આ જીવને પરંમ પદની પ્રાપ્તી થાય છે. જેના વડે અર્થ સિદ્ધિ થાય છે તેનું નામ 'વિચાર' છે. જ્યારે હૃદય શુદ્ધ થાય છે, ત્યારે વિચાર ઉત્પન્ન થાય છે. અને સત્ શાસ્ત્રના વિચારથી બુદ્ધિ તિક્ષણ થાય છે. ધર્મ, અર્થ, કામ, અને મોક્ષ, એ ચારે વિચારની દ્રઢતાએ કરીને સિદ્ધ થાય છે. વિચાર તે કલ્પવૃક્ષ રૂપ છે, તેમાં જેનો અભ્યાસ થાય છે, તેજ પદાર્થની સિદ્ધને પામે છે. જેમ પ્રકાશ વડે પદાર્થનું જ્ઞાન થાય છે. તેમ પુરૂષને વિચાર વડે સત્ય અસત્યનું જ્ઞાન થાય છે. જેણે અસત્યતાને તજી દેઈ સત્યનો યત્ન કર્યો છે, તેને વિચારવંત કહે છે. ને જ્યારે બ્રહ્મ વિચારની પ્રાપ્તિ થાય છે, ત્યારેજ જગતભ્રમ નાશ પામે છે. આ સંસારનો મોહ રૂપી મોટો રોગ છે, તેનું નિવારણ કરવા માટે વિચાર એજ મહાન ઔષધ છે, વળી ઈચ્છા રૂપી રોગ સુવિચાર રૂપી ઔષધ વડે દુર થાય છે. પુરૂષ જો વિચાર સાથે પુરૂષાર્થ સત્તાનો આશ્રય લે છે, તો તે પરમ શાન્તિને પામે છે. હું કોણ છું ? ને આ જગત કોણ છે? તેની ઉત્પત્તિ શી રીતે થઈ? અને તેનો નાશ કેમ થાય છે? ધ્યાન મૂર્તિ આ જુગમાં કીયા અવતાર પાત્રની પૂજાય છે? સાકાર ઉપાસના કોને કહે છે? હરિ વંશ કોણ છે? જુગ પ્રમાણે વેદવર્તન કીયો છે? એ પ્રમાણે સતશાસ્ત્ર તથા સદ્ પુરૂષોના વચનાનુસાર વિચાર કરો, સત્યને સત્ય સમજો અસતને અસત જાણો, ને જેને અસત સમજાયું તો પછી તેનો ત્યાગ કરી સત્યમાં કાયમ થાઓ. ત્યારે તેનું નામ વિચાર કર્યો કહેવાય. એવાજ વિચાર વડે આત્મ પદની પ્રાપ્તિ થાય છે. જેને વિચાર રૂપી દૈવ ચક્ષુ મળ્યાં છે તેને સમસ્ત પદા-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n82/mode/1up

realpatidar.com

થીનું જ્ઞાન થાય છે. વિચાર રહિત પુરૂષો કષ્ટને પામે છે. માટે સર્વદા સુવિચારથી દ્રઢ થઈ નિર્ભય રહેવું જોઈએ.

૩. સંતોષ

પ્રારબ્ધ કર્માનુસાર જે અન્ન વસ્ત્રાદિક રૂપ શાસ્ત્રોક્ત ભોગ આવી મળે ! પ્રાપ્ત થાય છે, તેમાંજ તૃપ્તિ રાખવી, તેને 'સંતોષ' કહેવાય છે. સાધુ પુરૂષો દેહ ભાવનું તથા તેના ગુણોનું તેમજ ઈન્દ્રિયોના વિષયોના વિસ્મરણ કરી, તૃષ્ણાનાં અંતને પામે છે. પરમ સંતોષી જન જ્યારે જ્યારે જે જે સ્થળે જે જે વસ્તુની પ્રાપ્તિ થાય છે, કે નાશ થાય છે, ત્યારે જે બને છે, ને થાય છે, મળે છે, ને જાય છે, તે સર્વે કાર્ય પરમેશ્વર પોતાનીજ સત્તાના બળે નિવડે છે. ને તેનાજ સત્તાના બળે આ આખા બ્રહ્માંડની તથા તેમાં રહેલા તમામ જીવાત્માઓનની ગતી થયા કરે છે. તેમાં માણુસોનું કોઈ પણ રીતનું બળ કે સત્તા નથી, એમ માનવું તે સંતોષી જનનું લક્ષણ છે.

જે પુરૂષને સંતોષ પ્રાપ્ત થયેલ છે, તે મહા આનંદ પામેલો છે, અને તેને ત્રણે લોકનું રાજ્ય તૃણવંત (તુચ્છ) લાગે છે. જેટલો આનંદ અમૃત પીવાથી થતો નથી, તથા જેટલો આનંદ ત્રણ લોકનું રાજ્ય મળવાથી થતો નથી, તેટલો સંતોષવાનને થાય છે. જે ત્રણ ભુવનનો રાજા છે, અથવા જેની પાસે અખુટ સંપત્તિ છે, પરંતુ જો તે સંતોષ પામ્યો ન હોય તો દરિદ્રી જાણવો, અને જે દરિદ્રી છે, પણ સંતોષી છે, તો તેને પરમ સુખી જાણવો. સંતોષી અપ્રાપ્ત વસ્તુની કદી ઇચ્છા કરતો નથી. ને સંસારમાં એજ મોટું દુઃખ છે, કે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n83/mode/1up

realpatidar.com

ઇચ્છિત વસ્તુ ના મળે, ઇચ્છ્યું ના થાય, તેજ દુઃખ મનાયેલું છે. તેથી તે દુર રહે છે. અને અણધારે જે વસ્તુ પ્રાપ્ત થઈ, તો તેને યથા શાસ્ત્ર ક્રમે અંગિકાર કરે છે. જ્યાં સંતોષ છે, ત્યાં ઇચ્છા હોય નહિ, ને દુઃખ દેખે પણ નહિ, તેથી કરીને સંતોષ રાખવો બહુ જ સારો છે, ને બહુ જ ડહાપણનું કામ છે.

૪. સત્સંગ

દાન તીર્થાદિક સાધનો વડે આત્મપદની પ્રાપ્તિ થતી નથી. પરંતુ 'સત્સંગ' વડે તો અવશ્ય આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ શકે છે. 'સત્પુરૂષનો સંગ કલ્પવૃક્ષ રૂપ છે, તેને આત્મ જ્ઞાન રૂપી પુષ્પ છે, તે પુષ્પની ઇચ્છા જે પુરૂષે કરી છે તેને અનુભવ રૂપી ફળની જરૂર પ્રાપ્તિ થાય છે. સંતસમાગમ વડે આત્મબુદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે, તેથી સર્વ દુઃખથી રહિત થઈ પરમ આનંદ પામી શકાય છે. સંતસમાગમથી હૃદય રૂપી મંદિરમાં દિપક પ્રકાશી નીકળે છે. અર્થાત્ જ્ઞાન પ્રકાશે છે. જ્ઞાનના પ્રકાશથી અજ્ઞાનરૂપી અંધકારનો નાશ થાય છે, ને મહાન ઐશ્વર્યને પામે છે. સંતજનો પ્રકાશરૂપ છે, તેથી તેમની સંગત થવાથી સર્વ પદાર્થોની પ્રાપ્તિ થાય છે, માટે સર્વ ઉપાય તજી સંતસમાગમ કરવો એ પરમ કલ્યાણ છે.

એ રીતે મોક્ષનાં ચાર સાધનો છે, જે પુરૂષો આ ચારેની સાથે પ્રીતિ બાંધે છે, તે આત્મપદને પામે છે. એ ચારમાંથી એક પણ સાથે પ્રીતિ કરવામાં આવે, તો પછી બીજા ત્રણ પોતાની મેળે આવી મળે છે. કેમકે એ ચારેનો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n84/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સંબંધ એકમેક છે. તે એવા પ્રકારનો છે કે; એ ચારેમાંથી એક પણ સાથે પ્રીતિ કરવામાં આવે, તો પછી બીજા ત્રણ પોતાની મેળે આવી મળે છે. એ ચારેમાં સર્વથી ઉત્કૃષ્ટ લાભકર્તા સંતોષ છે, સર્વથી ઉત્કૃષ્ટ ધન સત્સંગ છે, સર્વથી ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાન વિચાર છે, અને સર્વથી ઉત્કૃષ્ટ સુખ સમતા છે. એ ચારે પરમ કલ્યાણકર્તા છે. તે ચારે કરીને પુરૂષ સંપન્ન છે, તે પુરૂષની બ્રહ્માદી દેવો પણ સ્તુતિ કરે છે; માટે મનુષ્ય માત્રે એકાગ્રચિત્તે એ ચારેનો આશ્રય કરી રહેવું જોઈએ.

ભાભારામની અભિલાષા

ભાભારામ—જેણે આપને ક્ષણ માત્રમાં આવો પુરણ બ્રહ્મજ્ઞાન સમજાવી શીખવાડી દીધું છે, અને અનુભવ કરાવી આપ્યો છે, એવા પુરણ બ્રહ્મ સદ્ચિદાનંદ સ્વરૂપના દરશનની મને અભિલાષા થઈ છે તે કેવો પુરણ કરાવો ! હું આપને શરણે આવ્યો છું, હવે મને જરા પણ કોઈ વાતની ગ્લાનિ નથી, ચાલો, ચાલો, મહારાજ! ચાલો! વાર માં લગાડો, એક પળ મને સો વર્ષ સમાન લાગે છે. આવા જ્ઞાની પુરૂષનાં ચરણારવિંદમાં અડસઠ તિર્થ હમેશાં કર જોડી આધિન થઈ રહે છે. આવાજ સંતપુરુષનાં દરશનથી મોક્ષ પમાય છે. જ્યાં આગળ સ્વાર્થે ઘર કરેલું છે, ને ત્યાં આગળ જે ધર્મનું નામ છે, તે કેવળ પાખંડજ જાણવો. જ્યારે જ્યારે આવો અધર્મ પ્રવર્તે છે, ત્યારે જ આવા મહાત્માઓ આવી સુધારો કરી, નીતિશાસ્ત્ર વર્તાવી. સર્વને સુખની પ્રાપ્તિનો ઉપાય કરી આપી, પોતે આનન્દ પામે છે. કારણ કે જ્યારે જ્યારે ધર્મનો લય

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n85/mode/1up

realpatidar.com

થાય છે, ત્યારે ત્યારે ધર્મનો ઓદ્ધાર કરવા, ભગવાન નરદેહ અવતાર ધારણ કરે છે.

આજ સંસારમાં પાખંડ એવો વ્યાપ્યો છે કે, સાચનો બીજ પણ જરા ખોળ્યો જડતો નથી, તેવામાં આવા પરમ કૃપાળુ ઈષ્ટગુરૂ દેવે પરમાર્થે કૃપા કરી દિનો ઉપર પરમ દયા કરી દરશન દેવા પધારેલા છે, ને જે ઓનાં પુરણ ભાગ્ય હશે, તો તેઓને ઓળખી, તેઓની સાથે સ્નેહ બાંધી, તેઓનાં વાક્યાનુસારે પોતે વર્તિ, સદાના સુખની પ્રાપ્તિ કરી, અમર આનંદમગ્ન રહેશે. એ શિવાય બીજો એકે મોક્ષનો આરો મુને આ મનુષ્યદેહમાં કાંઇ સૂજતો નથી. ધન્ય છે એવા મહાત્માજનોનેજ કે જેઓ પરમાર્થે સંકટ સહી પરદુઃખ દુર કરવા; દેશોદેશ ફરી, પાપીજનોને પ્રેમ કરી સંબોધી સુમાર્ગે લગાડી દે છે! આપને પણ ધન્ય ને આપના કુળને પણ ધન્યવાદ છે, જે આવા સંત પુરુષની સેવા હાથ લાગી, જેથી આવા પરમાર્થ કાર્યો પણ આપ વગર ઢીલે કરો છો, ને મુંઢ તથા અણુઅને શીખામણ આપી શુદ્ધ માર્ગે ચડાવો છો. મહારાજ! એ સચ્ચિદાનંદ પરમાત્મા સ્વરૂપ કીયા દેશ વેષમાં રહેલા છે, તે કૃપા કરી જણાવી મારા મનને સંતોષ પમાડો; હું આપનો આભારી છું, દાસ છું, શરણે છુ, મારી વિનંતી સ્વીકારી દાસ પર દયા કરો, હું એના જ નામના ગુણ ગાવા તત્પર થયો છું. એમનુંજ નામ મુને પ્રિય લાગી રહ્યું છે; આપ વર્ણન કરો, જે ભક્તિમાં લેખાય ને અનેક વિઘ્ન ટળી જાય, વળી જે કોઈપણ મનુષ્ય એમનો આ જન્મચરિત્ર સાંભળી એકવૃત્તિએ ધ્યાનમાં રાખશે, તો તેના જન્મો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n86/mode/1up

realpatidar.com

જન્મના પાપનાં જે પુંજ હશે તે દૂર થઈ જશે, ને સંસાર તેનો સુખી થઈ અંતે અમર સુખની પ્રાપ્તિ થશે.

જીવન ચરિત્રનો મહિમા

નાયાકાકા—હે રાજન જો જન્મ ચરિત્ર જ સાંભળવાની ઇચ્છા છે તો સાંભળજો, ને અગર મનુષ્યદેહમાંથી જે કોઈ પણ જન આ પવિત્ર કથા સાંભળશે તેનાં ત્રિવિધીના તાપ નાશ પામી અમર પદને પામશે. એવો સદ્ગોરની કથાનો મહિમા છે. ધ્યાન રાખી સાંભળજો, એના શબ્દે શબ્દે કોટાંલ યગનનું ફળ કહેલું છે. કારણ ગુણના વિવેચનથી ઓળખાણ થાય છે, ને ઓળખાણ થયે પ્રીતિ બંધાય છે. શુભ અશુભ જાણવામાં આવે છે. નીતિને ગુણનું પ્રરમાણ બંધાય છે, તેથી દૃઢતા થવાથી મનનો ઠેરો થાય છે, તેથી મને શુભ જાણી માની લીધું. તો પછી એ સિવાયના તમામને અશુભ જાણી બીજા પર અપ્રીતિ થશે, એટલે બાકીના સાધનો ઉપરથી મન ઉઠી ગયે, તેનો અભાવ પોતાની મેળે થઈ જશે. તો લક્ષ બીજા તરફ જરા પણ જવા પામશે નહિ. તેથી એ જ ગુરૂજીનાં ચરણારવિંદમાં જ મન દ્રઢતાથી વળગી રહેશે; તો પછી તેની જ ભક્તિભાવ થયા કરશે. પછી તમામ જાતની અફાળ કુટ મટી જ ગયેલી જાણવી, ને એજ પરમ મુક્તિનું જ સાધન છે. ઓળખાણ વગર પ્રીતિ થવા પામતી નથી, ને પ્રેમ એ જ મુક્તિનું ઉઘાડું દ્વાર છે, ને 'પ્રેમ લક્ષણા' ભક્તિને ઉત્તમ કથેલી છે, તે એ જ પ્રકારે ઉત્પન્ન થાય છે.

એના ગુણનો તથા ચારિત્રનો વિસ્તાર અતિજ છે, તેક

૫

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n87/mode/1up

realpatidar.com

ગાવાને મોટા મોટા રૂષિયો પણ અશક્ત છે, શેષ પણ તે સહસ્ત્ર જીભે વર્ણન કરતાં પાર લાવી શકતો નથી; તો મા આ અલ્પમતિ કોણ ગણનામાં ! પણ પુન્ય ભાગમાં સામે થવા સારૂ જે કાંઈ ચાર ચરણ એ પરમાત્માના ગુણના ગા શકીશ, તેટલા આપને ગાઇ સંભળાવું છું. જેથી ગાનાર તથા સાંભળનાર બન્નેના સાહેબ ગુન્હા બક્ષિ આપે, એ અથાગ વખાણ આ પરમ કૃપાળુ ગુરૂદેવનાં ગુણરૂપી દરીયામાં સમા રહેલા છે, તે ચાલો ગોતિ લઈએ, તો સાંભળો હું જે કહું છું ને તેનું પુરેપુરો વર્ણન તો નહિ જ, પણ થોડામાં થોડું અને મૂડાધાનના ઢગલામાંથી એક કણ ખસ ખસનો લેઈલે, દરિયાના ંનરમાંથી એક ટીપું પાણી કોઈ ઉપાડી લે, તે સમાન તમારે જાણવું, એની અગાધ ગતી કોઇના કથ્યામાં આવતી નથી. કદી કોઈ એમ કહે કે હું પુરણ ગુણ એ દયાળજીના જાણુ છું, તો તેને જૂઠો જાણવો. એ કહેવું આકાશના પુષ્પ જેવું છે. અદ્યાપી પર્યંત કોઇપણ જાણી શક્યો નથી ? ને જાણી શકનાર પણ નથી. એ તમારે ખચિત માની લેવું ?

આ વર્ણન જે આપને સંભળાવું છું તે હમણાંના જ રૂપનું જ છે; હમણા જેવી રીતે હાલમાં બિરાજેલા છે, તે જ સ્વરૂપનો સવિસ્તાર મારાથી બની શકે તેટલા પ્રયત્ને ખામી ના રાખતાં કહું છું. પણ રખે માંહી કદી ભૂલભાલ રહી જશે તો તે ગુન્હા બક્ષણ હાર છે, તેથી ગુન્હા બક્ષિ દેશે તેની કંઇ પણ ચિંતા નહિ.

હવે પછીથી જે બાકીનો સંશય છે, તે તમો ગુરૂજીની સમક્ષ ચાલશો ત્યાં શ્રી મુખેથી કુલ વાતનો ખુલાસો કરી લેવો, તેમાં તમારે કોઈ વાતની ખામી રાખવી નહિ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n88/mode/1up

realpatidar.com

જીવન ચરિત્ર

રાગ સોરઠો. (પ્રિતમની બાર માસીની ચાલ.)

દોહરા

પદ વંદન કરૂં ગુરૂદેવના, સકળ ગુણ ચતુરસુજાણ;
પુરણબ્રહ્મ દ્રસ્ટે કરે; અચળ પુરૂષ પુરાણ ૧
પુજન કરૂં ગુરૂ પદનું, જેથી ચૌદે લોક પુજાય;
શેષ બ્રહ્મા શક્તિ મળી. ગુણ ગુરૂનાં ગાયે. ૨
કિૃપા હોય જો ગુરૂદેવની, ટળે ચોરાસીના તાપ;
જન્મ મરણની આપદા. છુટે આપો આપ. ૩

ગુણ ગાઉ ગોવિંદનારે, સાંભળો ભાભારામ;
ગુરૂને ગોવિંદ જાણવારે, એજ અખિલાનંદ શ્યામ;
ગુણ ગાઉ ગોવિંદનારે. ૧

ત્રણ લોકમાં જશ ગાએછેરે, ગુરૂપદનાં જ્ઞાન;
આનંદ અંગમાં ઉભરેરે, લેતાં સદ્‌ગુરૂ નામ. ગુણ૦ ૨
ત્રણ લોકમાં જશ તેહનોરે, સેવે જે સદ્‌ગુરૂ ચર્ણ;
આપદા એકે આવે નહિ રે, સાંભરે દુઃખ નહિ કર્ણ.ગુણ૦ ૩
ત્રધાતાપ નડે નહિ રે, જાયે ભવદુઃખ શૂળ;
બંધન સર્વે ભાગતાંરે, મળે મુલ અમુલ. ગુણ૦ ૪

અફળ જન્મારો એહનો, નહિ જેને ગુરૂ જ્ઞાન;
મૂર્ખ મર્મ જાણે નહિ, માણે માતાનું માન. ૧

અચળ અમર જાણવોરે, સદ્‌ગુરૂ દાતા દયાસ;
દીન વત્સલ દયા નિધિરે, સેવે મોટા ભૂપાળ. ગુણ૦ ૧
રામ કૃષ્ણચંદ્ર શોભતારે. અવતાર પાત્ર નિરવાણ;
સેવા કરે ગુરૂદેવનીરે, કરતા આપ સુજાણ. ગુણ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n89/mode/1up

realpatidar.com

વામન ને ફરસુરામનારે, કેવા કરીયે વખાણુ ?
વાણી તે પોહોંચે નહિરે, કરતા ભગવંત જ્ઞાન. ગુણુ૦ ૩
તે પણુ ગુરૂપદ સેવતારે પુરણુ ધારીને પ્રેમ;
ગુરૂ સેવાથી સૌ ઓધર્યારે પોહોંચ્યા કુશળ ક્ષેમ. ગુણુ૦ ૪

અલખેલો અવની પતિ, દાતા બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
જુગોજુગમાં જે અવતર્યો, લીધા અનેક જ રૂપ. ૨

આજ જોવું એવા રૂપનેરે, કીયા રૂપેજ હોય;
તેને ઓળખવો વેદથીરે, પૂરણુ બ્રહ્મજ સોય. ગુણુ૦ ૧
રામચંદ્રે જેને ગુરૂ કહ્યારે, કૃષ્ણ જોડયારે હાથ;
તેજ સ્વામી આજે આવીયારે, કરવા આપણા કાજ. ગુણુ૦ ૨
બ્રહ્મકુળ તેને જાણુવોરે, જે કુળ બ્રહ્મજ્ઞાન;
બ્રહ્માવિષ્ણુ શક્તિ મળીરે, તેનું ઉપજે સંતાન. ગુણુ૦ ૩
તે કુળ હરિકુળ જાણજોરે, એ હરિવંશનો એંધાણુ;
સેવારે તેહની કીજીયેરે, થાયે મોક્ષ કલ્યાણુ. ગુણુ૦ ૪

હરિવંશ તેને જાણુવો, જે કુળ બ્રહ્મા વિષ્ણુ હોય;
ધ્યાન મૂર્તિ તેતો સહી, અવર નહિ દુજા કોય. ૩

એવી રચનાએ ગુરૂ શોધવારે, વેદે વર્ણવ્યા હોય;
એરે વિના જુગમાં જેટલારે, ગુરૂ પાખંડી જોય. ગુણુ૦ ૧
વંશાદિપાત્ર જાણજોરે, ગોર ઈમામશાહ નામ,
પુત્ર કબીર દિનનાંરે, કુળ ઉજવળ કામ. ગુણુ૦ ૨
વાત સાંભળો શુદ્ધ ચિત્તથીરે જય ગુરૂજીના ગાઉં;
અનેક ચારિત્ર જેહનારે, વારી વારીરે જાઉં. ગુણુ૦ ૩
જીભ્યાએ જશ પુરજોરે, હોય પુરણુ કામ;
લજ્યા રહે જુગમાં માહેરીરે, સાચા સદ્ગોર ઈમામ. ગુણુ૦ ૪

પ્રથમ દેશ પંજાબમાં, મુળસ્થાન મુલતાન;
પીર કબીર દિનઘેર અવતર્યા, કરવા પુરણુ કામ. ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n90/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

કુળ તે હાશમી તેહનુંરે, સૈયદ જાત પ્રમાણ;
ઉત્તમ કુળ તે જાણવારે; જે કુળ બ્રહ્માવિષ્ણુરે જાણ. ગુણુ૦ ૧
અવતર્યા શુદ્ધ દેહથીરે, સાથે મળ નહિ લગાર;
નુર આકાશેથી આવિયુંરે, તેજ ઘર મોઝાર. ગુણુ૦ ૨
પ્રકાશ તેહનો પ્રસર્યોરે, રાત્રે પૃથ્વી મોઝાર;
સર્વે તે એમજ જાણીયુંરે, દિનકર ઉગ્યો આવાર. ગુણુ૦ ૩
મોટા મસાએક જેટલારે, આવ્યા દરશન માટ;
દેવ ઋષિ જોશી તેટલારે, ચાલ્યા મુલતાન વાટ. ગુણુ૦ ૪
સલામે આવ્યા સતગોરની, દેવઋષિ જે નામ;
ઉમંગમાં માએ નહિં; કરે કોટિક પ્રણામ. ૫
વિધવિધ પ્રકારે વિનવેરે, સદ્દ ગુરૂજીને જાણ;
વળી વળી સૌ પાયે નમેરે, કરગરી ઓચરે વાણ. ગુણુ૦ ૧
અરદાસ કરે સૌ સાથમાંરે, સ્વામી સકળ ગુણ જાણ;
જોજો નાં કરણી અમતણીરે, બંદા તારારે જાણ. ગુણુ૦ ૨
અન્નંતનો સંઘ મેળવોરે, રખે વિસરો મોરાર;
શરણુમાં અમને રાખજોરે, મહાદનનાં લોપે લગાર. ગુણુ૦ ૩
વિનવી વિનવી સૌ ગયારે, સૌ સૌને ઠામ;
પિતા પુત્રના જશ ગાએછેરે, 'ખાકી' સરવે જહાન. ગુણુ૦ ૪
વૈકુંઠ વાગ્યા વધામણા, જયજયકાર જો થાય;
સતી જતી સૌ ઉમંગથી દર્શન કરવાને જાય. ૬
દીવસ જાય ઉમંગમાંરે, માને હર્ષ ના માએ;
રજની તે વીતે વાતમાંરે, પિતા આનંદે ઉભરાએ. ગુણુ૦ ૧
રાત દીવસ એમ વહીગયારે, કરતાં બાળ વિનોદ;
આચરણ સરવે શોભતારે, ટાળે યોગ વિયોગ. ગુણુ૦ ૨
દિવસ વિતે એક પલમાંરે, ઘડી એકમાં માસ;
વરસ વીતે એક દાડલેરે, વિત્યા ચાર વરસને માસ. ગુણુ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n91/mode/1up

realpatidar.com

ગુરૂ દક્ષિણા આપીનેરે, મુકયા નિશાળ મોઝાર;
ભણવા સારૂ ગુરૂજી ચાલિયારે, ગયા શાળા મોઝાર. ગુણ૦ ૪

ચૌદ વિદ્યા ગુણ જાણજે, જ્ઞાતા દાતા આપ,
લોકાચારે ચાલિયા ગયા દિવસ જ આઠ. ૭

અકળ કળા હવીરે, કળી કથી શકાયે ?
દાતા દયાળુ દીનનોરે, દુઃખ દર્શનથી જાયે. ગુણ૦ ૧
રોગી દોગી હતા જેટલારે, આવે ગુરૂજીની પાસ,
ટાળે છે તાપ તેહનારે, ન હોય જેનીરે આશ. ગુણ૦ ૨
આઠ દિવસ નિશાળમાંરે ગયા પરમારથ કાજ;
અષ્ટમાં સિદ્ધિ આપવારે, આશ્રિતોને દેવાને રાજ. ગુણ૦ ૩
અનેક ચરિત્ર નિશાળમાંરે, કર્યા ગુરૂજીએ સાર;
કથન કથી હું નવ શકુ રે, વાણી અપરમપાર. ગુણ૦ ૪

એક વખત એવું બન્યું, તેજ નગ્ર મોઝાર;
નગરશેઠ ત્યાં તણો, આદ ભક્ત અવતાર. ૮

એક વણીક શોભતોરે, નામ વિરચંદ જાણુ;
આવ્યો તે નિશાળમાંરે, સાથ લઈને પ્રાણ. ગુણ૦ ૧
વરસ સાતનો બાળકોરે, લેઇ આવ્યો તે વાર:
કાને તે સાંભળે નહિરે, બહેરો અપરંપાર. ગુણ૦ ૨
રેવણીદાસ નામનોરે, બુદ્ધિ બળ અપાર;
જીભ મળે નહિ બોલવારે; ડુબ્યો દુઃખ દરિયા મોઝાર. ગુણ૦૩
આવી બેઠો સઉ સાથમાંરે, ગોર ઇમામની પાસ;
વિરચંદ 'ખાકી' એમ ઓચરરે, ગોર ઇમામની સાથ. ગુણ૦ ૪

ચારે જુગના ગોરજી, સત્ય બળ નિધાન;
શરણે આવ્યો હું તમ તણે, રાખો સેવકનું માન. ૯

માન રાખો મારૂં માવજીરે, ટાળો દિલનારે દુઃખ;
બાળક મારે આ એક છેરે, આપો તેનેરે સુખ. ગુણ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n92/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પારસમણી સંગ લોહ પડેરે થાયે તેનોરે સ્પર્શ;
ઓચિંતુ કંચન ઉપજેરે, થાયે ઉત્તમ રસ. ગુણુ૦ ૨
કલ્પ તરૂ નિજ છાંયમાંરે, સૂખ્યો નવ રહે કોય;
કામધેનુનીરે ઓથમાંરે, ક્ષુધ્યા દુરજ હોય. ગુણુ૦ ૩
ચંદનનારે સંગથીરે, ઉપજે શીતળતા અંગ;
અગ્નિ તેને નડે નહિરે, હોય ચંદનનો સંગ. ગુણુ૦ ૪
આપ સંગમાં રહી, મુજ પત્ર દુઃખી કાયે;
મહીમા ઘટશે આપનો, મારૂં તે શું જાયે? ૧૦
કાન આપો કોડામણુારે, સાંભળે આધની વાણુ;
રસના એ જશ ગાયે આપનારે, ક્રિપા કરોને સુજાણુ. ગુણુ૦ ૧
પ્રિતે પારસમણી પ્રિછિયારે, કરો લોહને હેમ;
દારિદ્ર મારા ટાળજોરે, રાખી કુસળ ક્ષેમ. ગુણુ૦ ૨
મરજાદ આપની કેટલીરે, કોણે કળી ના શકાયે;
કરતા હરતા કામનારે, ચૌદ લોકમાં જાયે. ગુણુ૦ ૩
અરદાસ સાંભળી શેઠનીરે, બોલ્યા ગેર ઈમામ;
પુત્ર તારો તું પ્રિછજેરે, થાસે કુશળ કલ્યાણુ. ગુણુ૦ ૪
શબ્દ સફળ થયો ગોરનો ત્રુઠ્યા દેવ મોરાર;
શ્રવણુ રસનાં ઉઘડી; કરતાને શી વાર. ૧૧

આંધળાને આંખો

દુઃખ ગયારે વણીકનાંરે, સુખી પુત્ર જો થાયે;
જયજયકાર થઈ રહ્યોરે, જશ સુરનર ગાયે.
એકવખત મુલતાનમાંરે, ફરતા પિતાને પુત્ર;
નગરની શોભા નિહાળતારે, ત્યાં આવી સ્રિ તુર્ત ગુણુ૦ ૨
આવી ઉભી ગુરૂ આગળરે, બોલી કબીર દિનની સાથ;
પુત્ર મારાને નેત્ર નહિરે, દુઃખી થાયે છે નાથ. ગુણુ૦ ૩
જન્મતાં તુર્ત અંધો થયોરે, ક્રિપા કરો સુગરાયે;
શરણે આવેલો ઉગારજોરે, કરજો સેવકની સાએ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n93/mode/1up

realpatidar.com

પીર ફખીર દિન ઓલીયા, સાંભળ મારી વાત;
જન્મ અંધ તે કેમ ટળે, ક્રોડ કરે ઉત્પાત. ૧૨

વળતાં તે વનિતા ઓચરેરે ઓસડ કરીયા અપાર;
ઉપચાર સરવે અવળા થયારે, શરણે છું કિરતાર. ગુણુ૦ ૧

છેડો ઝાલ્યો હવે આપનોરે, ઉભી કરૂં છું અરદાસ;
છોડાવોમાં અમારા માવજીરે, છઈએ તારારે દાસ. ગુણુ૦ ૨

અનેક પ્રકારે ઓચરે, લાગે લળિ લળિ પાયે;
ઉગારો દીના નાથજીરે, જન્મ અકારત જાયે. ગુણુ૦ ૩

તારૂં તે તેમાં નહિ ઘટેરે, થાશે હમારૂંરે કામ;
દરિયાનો નિર ઘટે નહિરે, થાએ સૃષ્ટિનું કામ ગુણુ૦ ૪

શરણે સેવક જે ચડે, તજી કે કેમ દેવાય;
બાંએ ગ્રહ્યાની લાજ છે, વિચારો ગુગરાય. ૧૩

કળકળતી દીઠી કામનીરે, બોલ્યા ગોર ઈમામ;
બાપા એ કારણ શું કહેરે, શેનાં માંગે છે દામ ? ગુણુ૦ ૧

કારણ રડવાનું કોણ છે રે, શાને રોકયા આ ઠામ ?
દુઃખ તે એટલા શાને કરેરે, શું બગાડયું છે કામ ? ગુણુ૦ ૨

બાળક સાથે આ કોણ છેરે, શું એનુંરે નામ ?
મંચ્છાતે અને શું હવીરે ? કહો સાચું આ ઠામ. ગુણુ૦ ૩

આપે દયાળુ દાતાજીરે, ત્રુઠયા ત્રિપુર રાયે;
સ્ત્રિ એ ઠેકાણે ઓચરેરે; સાંભળો જુગરાએ. ગુણુ૦ ૪

રહેવાસી મુલતાનનાં ખત્રી જાત કહેવાય;
કેસર મારૂં નામ છે, પુત્ર દુઃખે ના રહેવાય. ૧૪

ધનો આ પુત્રનું નામ છેરે, જન્મ્યોરે જેણીરે વાર;
જન્મતાં અંધ આ થયોરે, દુઃખ ટાળો દાતાર. ગુણુ૦ ૧

દુઃખમાં જોઈ દામનીરે, આંખે આંસુની ધાર;
આક્રંદ કરતી આફળેરે, નામે શીષ વારંવાર. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n94/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

દયા લાવી દાતારજીરે, બોલ્યા અમૃત વાણુ;
દુભાચે નહિ તું ડોકરી, કહું છું સાચ નિવારણુ. ગુણુ૦ ૩
પુત્ર તારો આજ પોઢશેરે, રજનિએ જે વાર;
દિનકર સંગાત ઉઠશેરે, ટળશે અંધ અવતાર. ગુણુ૦ ૪
મમતા મુકી મન તણી, જાજે તારે ઘેર;
પુત્ર તારો દેખશે, રવો ઉમગતાં પેર. ૧૫
દુઃખ ટાળ્યા તે દાસનાંરે, નેત્ર આપ્યાં તે વાર,
જુગમાં જશ ગવાએ છેરે, ભલે આવ્યા દેવ મોરાર ગુણુ૦ ૧
ઘર ગઇ કામની જ્યાહરે, પુત્ર લેઇને સાથ;
રજની વીતિ વાતમાંરે, થયો દિવસ પ્રભાત. ગુણુ૦ ૨
હરખી ને જોયું પુત્રનેરે, નેત્ર થયાં રે પ્રકાશ;
આનંદ અંગે ઉલટયોરે વળી કરે છે ઉલ્લાશ. ગુણુ૦ ૩
કામ કર્યા અનેકનારે, કહેતાં આવેના પાર;
સદ્ગોર બ્રહ્માજી પ્રગટયારે, થયો જુગમાં વહેવાર. ગુણુ૦ ૪
એક સમે જોગી આવીયા, કરવાને સ્વંવાદ;
બાળ વયમાં બળ નિધિ બોલ્યા તેની સાથ. ૧૬

જોગી સાથે સ્વંવાદ.

જોગે તે ભોગ દેખાડીયોરે, ટાળ્યો તેમનો અહંકાર;
મુદ્રિકાઓ ઉત્તરાવીનેરે, કર્યા સેવક તે વાર. ગુણુ૦ ૧
કાનપુર ને કાશમિરનાંરે, કર્ણાટક કહેવાય;
કોકણુને કલોરનાંરે, આવ્યા હતા તે માંય. ગુણુ૦ ૨
સવામણુ મુદ્રિકા ઉતરીરે, ઊંચ શહેર મોઝાર;
યુક્તિ ઓળખાવી યોગનીરે, ગ્રહસ્થાશ્રમમાં નિરધાર. ગુણુ૦ ૩
સંસાર વેહવાર જાણુવારે, કહ્યો કરીને વિસ્તાર;
યોગીએ સદ્ગુરુ ઓળખ્યા રે, નમ્યા ચરણુ મોઝાર. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n95/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પીર ફકીર દિન એમ ઓચરે, ગુરૂજીને તે વાર;
ગુજરાત જાવો વાલમાં, કરવાં યુગઓધાર. ૧૭

ગુજરાત જતાં એકદમ પિતાની મોતની ખબરે.

ગુજરાત જાવાને નિકળ્યારે, પંથે ચડીયારે આપ;
દિવસ વિત્યા કંઇ વાટમાંરે, સવાબસો ગાઉની થાપ. ગુણ૦ ૧
રાત હતા એક ગામમાંરે, અંતર જામીરે આપ;
નગરવાશી ટોળે મળીરે, કરતા શાસ્ત્ર આલાપ. ગુણ૦ ૨
ચરચા થતી ત્યાં વેદનીરે, ગુરૂજી મુખથીરે જાણ;
આનંદ મગ્ન બની રહ્યારે, ગ્રહે ગુદાર્થની વાણ. ગુણ૦ ૩
શોક ત્યાં લેશે દીશ નહિરે, જળહળે જોત ચમ્કાર;
ગેબીએ ગેમ ત્યાં જાણીયુંરે, આવ્યો મનમાં વિચાર. ગુણ૦ ૪
ગુરૂજી વાણી ઓચરે; સાંભળો મુનિવરવીર;
ગુરૂએ જામો ફેરવ્યો, જે પ્રગટ સાચા પીર. ૧૮
સેવક સૌ અચરત થયાંરે, આ શું બોલો છો નાથ;
કારણ તે આ શું હવુંરે, કહેજો ખરેખર વાત. ગુણ૦ ૧
બોલ્યા ગુરૂજી સૌ સાથમાંરે, પિતા પોઢયારે આજ;
જાવું જોશે પાછું માહરેરે, માટી દેવાને કાજ. ગુણ૦ ૨
પાંતી મારી મને ન મળીરે, લેવી પિતાજીને પાસ;
દફનાવ્યા પહેલાં પોહોચવુંરે, ચાલો હોય જેને આશ. ગુણ૦ ૩
સત્ય કોઈ માને નહિરે, ગુરૂ ઈમામની વાત;
જાવા કોઈ તૈયાર થયારે, સાચા ગુરૂની સાથ. ગુણ૦ ૪
હાંસી લોક કરે અતી, મળિયા ઝાઝો સાથ;
ઈમામશાહ ઉંચમાં જઇ, દેશે જનાજાને હાથ ! ૧૯
મૂરખ મર્મ જાણે નહિરે, કરે હાસ્ય વિનોદ;
જોવાને સૌ ઉભા રહ્યારે, નરનારીના થોક. ગુણ૦ ૧
કરતા એ કરામત દાખવીરે, રથ ઊડાડ્યો તે વાર;
સંગાત આવ્યા જેટલારે, લીધા તેટલારે સાથ. ગુણ૦ ૨
વાતની વાતમાં પોહુચિયારે, આવ્યા ઉંચને દ્વાર;
જનાજો ત્યાં સામો મળ્યોરે, પિતાતણો એ ઠાર. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n96/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

અટકાવી જનાજો ઉભા રહ્યારે, પાંતી લેવાને કાજ;
લોકે તે મનમાં વિચારીયુંરે, આજ નહિ રહે લાજ. ગુણ૦ ૪
લોકે જાણ્યું લજ્જા જશે, ભૂંડું આ કહેવાય;
મડા પાસેથી શું મળે, મુવા જીવતાં કંઇ થાય ?

પિતાનો જનાજો અટકાવી પાંતી લીધી.

અજાણુને મન ઓરતોરે, કરતાને શેનીવાર;
પુત્રે પિતાને બોલાવીયારે, પાંતી નહિ મેલું બાપ, ગુણ૦ ૧
સવા પહોર દહાડો ત્યાં ચડયોરે, પિતાએ કાઢયો ત્યાં હાથ;
માળાતે લઇ હાથમાંરે, જુવે સઘળો સાથ. ગુણ૦ ૨
×માળા આપી પુત્ર હાથમ.રે, માને નહિરે મોરાર;
માળા તે ના હોય માહરીરે, વસ્તુ આપો દાતાર. ગુણ૦ ૩
બીજી વારે મુખ કાઢીયુંરે, સંદુકમાંથી તેવાર;
સાકર આપી ત્યાં શોભતીરે, ગુરૂ ઈમામને સાર. ગુણ૦ ૪
અચરત સૌ ત્યાં પામીયા, આતે શું કહેવાયે ?
મરદા જીવતા થઈ, લેવડ દેવડ થાયે. ૨૧

કૈક ગમન.

હરખ્યા સેવક સાથનાંરે, હતા જે ગુરૂજીને સાથ;
સૌજન જશ ઓચરરે. ચૌદ લોકનો નાથ. ગુણ૦ ૧
આવી નમ્યા ગુરૂ દેવનેરે, હૈયે હર્ષ ના માયે;
આનંદ આનંદ થઈ રહ્યોરે, માનવ મંગળ ગાયે. ગુણ૦ ૨
વળતાં ગોરજી ચાલીયારે, કૈક નગર મોઝાર;
નર ઈસલામશાહ ત્યાં રહેરે, શાહોજીનો અવતાર ગુણ૦ ૩
બાકી હતી પાંતી જેટલીરે, દીધી શાહોજીએ હાથ;
સરગ દેખાડીને મોકલ્યારે ગુજરાત દેશની વાટ. ગુણ૦ ૪
પાંતી કૈકથી લાવીયા, વસ્તુ મુલ્ય અમુલ્ય;
કૌલ નરનો એટલો, આવશું તમારે કુળ. ૨૨

×માળા ભાભારામની હતી તે માટે પોતે સમજી પિતાજીને કહે છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n97/mode/1up

realpatidar.com

જોગીયોનો મેળાપ

વળતાં તે પંજાબ આવીયારે, મુળ પોતાને દેશ;
તેવામાં કૌત્તક ત્યાં બન્યું રે, દીઠા ત્રણ જોગીનો વેશ. ગુણ૦ ૧
દશોંદ લાવેલ ત્રણ દેશનીરે, દેવા ગુરૂજીને હાથ;
અઢારે ભાઇ આવી મળ્યારે, ગોર ઇમામની સાથ. ગુણ૦ ૨
જોગીએ વાત ત્યાં ઓચરીરે, જોઇ કુળ પરવાર;
દશોંદ લે કોણ માહરીરે, છે કબીર દિનનો બાળ; ગુણ૦ ૩
બ્રહ્માનાં ચિન્હ દેખાડીને દશોંદ ઉપાડે આજ;
પીર કબીર દિન કહી ગયારે, દેશું તેનેરે હાથ. ગુણ૦ ૪

પીર ઇમામશાહ બોલીયા, બોલ્યા જોગી સાથ;
જોવું હોય તો જોઇ લો, મુકો બીજી વાત. ૨૩

મળેલ વસ્તુઓ જેટલીરે, બંને ઠારથી જેહ;
દેખાડી જોગીને તેટલીરે, તેથે ઉપજ્યો સ્નેહ. ગુણ૦ ૧
ગોર બ્રહ્માજીની જેટલીરે, હતી ગુપ્ત એંધાણ;
વિસ્તારેલ જે વેદમાંરે, જોઈ સરવે તે જાણ. ગુણ૦ ૨
એંધાણ નરની જેટલીરે, ગોરે દેખાડી જ્યાંએ,
આનંદી થઇને ઉઠીયારે, દશોંદ લાવ્યા રે ત્યાંએ. ગુણ૦ ૩
લાવી ધરી સર્વે આગળેરે, ગોર ઇમામને પાએ;
હૈયે હર્ષ માયે નહિરે, આનંદ કહ્યો ન જાયે. ગુણ૦ ૪

વળતાં ગુરૂજી ચાલીયા. આવ્યા સિંધુ તીર;
વણઝારો ત્યાં આગળે, ઉતરતો હતો નિર. ૨૪

સિંધુ તીરે વણઝારાનો ઓધાર.

સરિતા વડે અતિ પૂરમાંરે, બળ કહ્યું નવ જાયે;
સિંધુ સાગર ઉલટયોરે, નિર નદિયે ના માંએ. ગુણ૦ ૧
બેડીનું બળ ચાલે નહિરે, આમ તેમ અફળાયે;
સંગાત લાવ્યો સૌ બૂધવારે, કુળાહોળરે થાએ. ગુણ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n98/mode/1up

realpatidar.com

નાયક વળતો બોલીયોરે, મુલતાન વાસીરે પીર;
પીર કબીરદિન આવજોરે, હમને તાણે છે નીર. ગુણુ૦ ૩
આપદા માથે આવી પડીરે, નાવ નહિ જુએ તીર;
અવસરે આવો વાલમારે, હમને દેવાને ધીર. ગુણુ૦ ૪

અરદાસ કરે નાયક અતી, દે છે સૌને ધીર;
વાલો મારો આવશે, ધરજો ધિરજ વીર. ૨૫

મુંઝાશો નહિ મારા બંધુવારે, હિંમત હારો નહિ આજ;
અવસરે આવી ઉગારશેરે, સરસે આપણા કાજ. ગુણુ૦ ૧
ચિંતા ટાળો તમે ચિત્તથીરે, રાખો ધારણ ધીર;
ઉગારવા વાલો આવશેરે, મુલતાન વાસીરે પીર. ગુણુ૦ ૨
એકે ચિત્તે આદર્યુંરે, કિર્તન ગુરૂજીના ગાએ;
બેડી તે લાગી બુડવારે, હાહાકાર ત્યાં થાએ. ગુણુ૦ ૩
બેડી વાલા સહુ બોલીયારે, કરો કાંઈ ઉપાયે;
પીર બીર કોઈ ના આવીયુંરે, જીવ સર્વના જાયે. ગુણુ૦ ૪

નાયકને ધિક્કારીયો, ફિટ ફિટ કહે છે લોક;
ઉપાય કરવા દીધો નહિ, માર્યાનો સાધ્યો જોગ. ૨૬

મારવાને હમને લાવીયોરે, વેહેર વાળ્યારે પુર;
કીયારે દિવસનો વહેરીયોરે, કર્યા ઘરથી દુર. ગુણુ૦ ૧
અકળાયો નાયક અતી ઘણોરે, જીવણ જેનુંરે નામ;
ઉતાવળો થઇ બોલીયોરે, સાંભળો ગોર ઈમામ ગુણુ૦ ૨
પિતાજીએ આળસ કરીરે, જાય છે તારીરે લાજ;
લાજ જાસે એ વિઠ્ઠલારે, જો બગડે આ કાજ. ગુણુ૦ ૩
નાવ ભરાણી નીરથીરે, નાયકે જોયું જે વાર;
મરવાને તત્પર થઇ ગયોરે, પડવા સિંધુ મોઝાર. ગુણુ૦ ૪

જઈ ઝંપલાવે નીરમાં, મુખે ગોર બ્રહ્મા નામ;
વાલો મારો આવીયોરે, કરવા જીવુંના કામ. ૨૭

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n99/mode/1up

realpatidar.com

દાસ દેખાણો ડુબતોરે, ગોરે જાણી છે વાત;
વિલંબ કરવો નહિ ઘટેરે, કરશે ઝંપારે પાત. ગુણ૦ ૧
દયા લાવી દાસ ઉપરેરે, પોતે દેવાને ધીર;
આગળ આવી ઉભા રહ્યારે, ગોર ઇમામશાહ પીર. ગુણ૦ ૨
કળા કળી કોઈ નવ શકેરે, આપ બાળેરે વેષ;
તારણહારા જગતનારે, ત્રીલોકી નરેશ. ગુણ૦ ૩
દીન વચન દાસનાંરે, લાગ્યા રૂદિયા મોઝાર;
તાપ ટાળ્યો સઉ દેખતાંરે, લજ્યા રાખણહાર. ગુણ૦ ૪

સાએ કરી જગદિશ્વરે, નાયરનું રાખ્યું નુર;
દાતા દાશ અધિન થઇ, આપ્યો આનંદ ઉર. ૨૮

હાથ ઝાલ્યો નાયક તણોરે, બીજો બેડીને હેઠ;
ઉપાડી મેલી કાંઠડેરે, તીરે ઠઠારે ઠેઠ. ગુણ૦ ૧
અચરત થઈ ઉભો રહ્યોરે લાગે ગુરૂજીને પાએ;
નાયકને સઉ વિનવેરે, ગુણ ગુરૂજીના ગાએ. ગુણ૦ ૨
સાંભળો નાયક અમતણીરે, અરજ દઇને કાન;
ગુણ જાણ્યો નહિ આપનોરે, કર્યું તારૂં અપમાન. ગુણ૦ ૩
માફ ગુનો કરો અમ તણોરે, બોલ્યા આપને મેણુ;
દેખાડો દીનાનાથનેરે, કેવા સુંદિર છે નેણુ. ગુણ૦ ૪

સમા તીરે ગોરજી, ઉભા બાળે વેષ;
નાયકજીએ ઓળખ્યા, ઓભલે ઉભા! દરવેશ. ૨૯

નાયક બોલ્યો સાથમાંરે, ઓ ઉભા દીનારે નાથ;
ભવતારણ ભાવિયોરે, નમીયે સઘળો સાથ. ગુણ૦ ૧
ટાંડો સઘળો આવીયોરે, નમે છે વારંવાર;
વિનંતી કરી અતી પ્રેમથીરે, સાહે કરોને દાતાર. ગુણ૦ ૨
વણઝારા સર્વે રાજી થયારે, નામે ગુરૂજીને શીશ;
કરગરી કરગરી વિનવેરે, રીસ મા કરશો જુગદિશ. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n100/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

અવગુણના જો જો અમ તણારે, છૈયે તમારા બાળ;
જો જો ના કરતવ અમ તણારે, રાખો શરણે દયાળ. ગુણ૦ ૪
વણઝારા સંતોષિયા, દાસનાં ટાળ્યાં દુઃખ;
એવી રીતે ટાળજો, ભાવીને ના રહે ભૂખ. ૩૦
દ્રઢતા દુઃખ નિરવાણીરે. વિશ્વાસ અમર રૂખ;
નીતિથી નજરે નિહાળીયેરે, અચળ અમર સુખ. ગુણ૦ ૧
પ્રેમે પાળે છે આ જીવડોરે, નવમાં શ્રેષ્ટ ગણાય;
આચાર અમુલ્ય એવડોરે, દશમો નિધિ લેખાય. ગુણ ૨
અબળ છે સબળમાં શોભતોરે, પાચે પૂરણ હોય;
તેને ત્રિધા નડે નહિરે, દર્શન દાતાનાં જોય. ગુણ૦ ૩
તેથી કરી સુખ પામીયોરે, વળ તો વણઝારો સંઘ;
પોતે પોતાને પંથે પળ્યારે, હેઈ ગુરૂજીને રંગ. ગુણ૦ ૪

જુણબદીનાનો ખોજા,

ગુરૂજી ત્યાંથી ચાલીયા, ફરતા દેશવિદેશ;
જુણબદિને આવીયા, કર્યો ગરીબનો વેશ. ૩૧
પ્રેમ જોવા સારૂ આવીયારે, ગયા ખાનાં મોઝાર;
જમાત પોતાના પિતા તણીરે, ખોજા અપરંપાર. ગુણ૦ ૧
ગુરૂજી ખાનામાં બોલીયારે, સાંભળો મુનિવર ભાઈ;
પીરકબીર દિનના દીકરારે, હમો છૈયેરે સહી. ગુણ૦ ૨
પીરની જાત આ માંહિરીરે, કેમ ભૂલો ગમાર.
વિચાર લાવી ઓધારજોરે, જ્ઞાન જુવોને લગાર. ગુણ૦ ૩
મુંઢ થઈ કેમ બેલીયોરે? રીતી પંથ રહેમાન;
અવળા પાટા કેમ થઈ ગયારે, કાં કરો અભિમાન. ગુણ૦ ૪
જમાત સર્વે ઓથરી, ગુરૂ ઇમામની સાથ;
ન આપી પાંતી તમને, કબીરદિને હાથ;
માને નહિ કોઈ તમનેરે, નીકળો ખાનાંથી બાર;
ખાણું પીવું કાંઈ નહિ મળેરે, સાચું માનો નિરધાર. ગુણ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n101/mode/1up

realpatidar.com

ગોરજી વળતાં બોલીયાંરે, સાંભળો ખોજારે લોક;
ભૂલ્યા ભમો છો ભવમાંરે, જુવો જોગ વિજોગ. ગુણ૦ ૨

પુત્ર કબીર દિનનો જાણીનેરે, માનો મુમન ભાઈ;
નહિતો સરવે હારસોરે, આખા ભવની કમાઈ. ગુણ૦ ૩

રોશે ભરાણા માનવીરે, ગોર ઇમામની સાથ;
હું તું કરવા લાગીયારે, જાણે કરશે ઘાત. ગુણ૦ ૪

તેવામાં વિપ્રીત કરી, ખોજો એક ચંડાળ;
ત્રણ લાકડી મારી ગોરને, મારી છે તત્કાળ. ૩૩

દયાળ દીલે લાવ્યા નહિરે, ખોજે કર્યો છે ઉતપાત;
કીરતાર આપ કોને નહિરે, કરજો કોઈ ઘાત. ગુણ૦ ૧

વિકાર રહિત છે નાથજીરે, સસત્ બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
દોષ તે દીલમાં નવ ધરેરે, સુખ સાગર અનુપમ. ગુણ૦ ૨

દયાવંતો દીસ ઘણાંરે, ખમ્યાવંતા અપાર;
સુખ દુઃખ દિલમાં નવ રહેરે, એવા આપ સરદાર. ગુણ૦ ૩

એક ખોજો ત્યાં આવીયોરે, બોલ્યો ગુરૂજીની સાથ;
મેહેર કરો મુજ ઉપરેરે, ચાલો મારારે નાથ. ગુણ૦ ૪

જમવા આવો વાલમા, વિનંતી ધરજો ઉર;
આપ પગ પરતાપથી, જાશે વિઘનજ દુર. ૩૪

મેહેર કરી દાસ ઉપરેરે, ઘરે જમવાને જાય;
નવેનિધ આપી તહનેરે, વાણી ચોદિશ છાય. ગુણ૦ ૧

ગોરજી ચાલ્યા પ્રેમથીરે, ખોજો પ્રેમજીને ત્યાંયે;
જમી કરીને નીસર્યારે, રોશ આણે ના કયાંયે. ગુણ૦ ૨

દયાળુ દાતારજીરે, રીસ કરે નહિ લગાર;
આનંદે અંગમાં રમતારે, આવ્યા મારવાડ મોઝાર. ગુણ૦ ૩

ગઢ ચીતોડમાં આવીયોરે, કર્યો પાદરે મુકામ;
દરવેશી જામો શોભતોરે, મુખે સાહેબનું નામ. ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n102/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ચીતોડગઢનો રબારી.

રબારી એક ત્યાં વશે, વેલર જેનું નામ;
સંતતિ તેને નહિ, ભજતો શ્રી ભગવાન. ૩૫

ઢોર ચારી ઘેર આવતાંરે, દીઠા ગુરૂજીને જયાંએ;
પાસે જઈ પાએ લાગીયેરે, વિનવ્યા ગુરૂજીરે ત્યાંએ. ગુણુ૦ ૧
કોણુ નાત કોણુ જાતડીરે, કયાં રહોછોરે ભાઇ ?
પુત્ર પરીવાર કેટલોરે ? કુશળ છે તાત ને માઈ ? ગુણુ૦ ૨
વેલર વાણી ઓચરેરે અમે રબારી જાત,
રહેવાશી હમો આ શહેરનાંરે, નથી માતને તાત. ગુણુ૦ ૩
આ ઉપવનમાં ચારીયેરે, પશુ બસેંને સાત,
પુત્ર પરીવાર કંઇ નહિરે, છે ત્રણુ સ્ત્રી જાત. ગુણુ૦ ૪

વેલર નામ છે માહેરૂં, કરમહિન હું તાત,
આંખે નીર આવી ગયું. કરતાં પુત્રની વાત. ૩૬

ધિરજ ધારી નવ શકયોરે, રોવા લાગ્યો તે વાર,
રોઇ રોઇ કંઠ સૂકાઈ ગયોરે, નયણે શોણિત ધાર. ગુણુ૦ ૧
વાણી તે વાળી નવ શકયોને, રહ્યો જીવ મુંઝાઇ,
સાંસ ઉસાંસે ઉલટયોરે, નમ્યો ગુરૂજીને જાઈ. ગુણુ૦ ૨
કલ્પાંત કરતો અતી ઘણોરે, રોતો બૂમારે બૂમ,
પગ ઝાલીને પોકારતોરે, મારા મૂકાવો દૂમ. ગુણુ૦ ૩
ગોરજી મુખથી બોલીયારે, સાંભળ વેલર વાત,
દુઃખની વારે દયા કરેરે, એવો જગનો તાત. ગુણુ૦ ૪

શંકલ્પ વિકલ્પ ટાળજે, રાખજે મનમાં ધીર,
પુત્ર સુખ તું પામશે, બોલ્યા ઈમામશાહ પીર. ૩૭

વાત કહું તેતું માનજેરે, કરજે કહું તે કામ,
ચીતોડ મુકી તું ચાલજેરે, વસજે બીજેરે ગામ. ગુણુ૦ ૧
નગર ઉત્તમ શોહામણુરે, એસાવરરે નામ,
વસવા કારણુ ચાલજેરે લેજે કુટમ તમામ. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n103/mode/1up

realpatidar.com

ભાઈ વેલરનાં શોભતારે, પાંચ પૂરણ કામ,
જશો જામો ને વાઘલોરે વળી હીરો છે નામ. ગુણુ૦ ૩

સેવક ગોરજીનાં ત્યાં થયારે, લીધો ધરમ એ ઠામ,
આનંદ થઈને ઉઠીયારે, કરવા ઉત્તમ કામ. ગુણુ૦ ૪

પરિવારજે પોતાતણો, કાકાઈ પુત્રજ ચાર,
લાવી સર્વે નમાવીયા, ગુરૂજીને તે વાર. ૩૮

મેઘો મેવોને મુળજીરે, ચોથો રત્નો છે સાથ,
પ્રિતે નમ્યા ગુરૂ પાએનેરે, જોડી બન્ને હાથ. ગુણુ૦ ૧

નવજણુ ત્યાંથી નીકળયારે, સાથે કુટમ તમામ,
વળતા તે ગોરજી ચાલીયારે, આવ્યા શીરોઈ ગામ. ગુણુ૦ ૨

શીરોઈ.

કામ કર્યાં બહુ જનનાંરે, દીધો ધરમ એ ઠામ,
વળતાં ગોરજી આવીયારે, આવ્યા દીલ્હી મુકામ. ગુણુ૦ ૩

મુગલવાડામાં ઉતર્યારે, રહ્યા મશીત મોઝાર,
હતી સાદુલ્લાહ નામનીરે, તે મશીત વિશાળ. ગુણુ૦ ૪

નિમાજ પડાવી જાહુરે, ટોડા નમ્યા તે વાર,
જયજયકાર વર્તાઈ રહ્યો, સઘળા નગ્ર મોઝાર. ૩૦

દિલ્લીના શાહને નિમાજ.

જાણુ થઈ સહુ જનનેરે, મોટા કોઇ એક પીર,
અરજ કરે સહુ ઇમાનનેરે, તારો ભવસાગર નીર. ગુણુ૦ ૧

જાણુ થઈ દિલ્હી શાહનેરે, મળવા આવ્યો તે વાર,
આવી નમ્યો ગુરૂ ચરણેરે, વિનવે વારંવાર. ગુણુ૦ ૨

પ્રશ્ન પુછયા અતિ ઘણારે, બાદશાહે તે ઠાર,
હસી હસી ઉત્તર સહુ કહ્યારે, થયો આનંદ અપાર. ગુણુ૦ ૩

વળતાં તે બાદશાહ બોલીયોરે, માંગો માંગો દયાળ!
જેરે વસ્તુ તમને ખપરે, આપે ગામ ગરાશ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n104/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વળતાં ગોરજી બોલીયા શું કરૂં ગામ ગરાશ !
મુજને કાંઈ નવ ખપે, એક સાહેબની આશ. ૪૦

સંઘને કાશી, કાનમને નાયો.

ગોરજી ત્યાં થકી ચાલીયારે, આવ્યા લાછોરે ગામ,
સંઘ ઢળ્યો કાશી તણોરે, કર્યા તેનારે કામ. ગુણુ૦ ૧
ધરમ નિમ ત્યાં દેઈ કરીરે, ગોરજી ચાલ્યારે આપ,
દાંગા મુલકમાં આવીયારે, ટાળ્યા મારારે તાપ. ગુણુ૦ ૨
વળતા તે ગોરજી ચાલીયારે, ફર્યા બહુરે દેશ,
બાર વર્ષે મુંને લેઈ કરીરે, આવ્યા કાનમ દેશ. ગુણુ૦ ૩
ભોમી દેખાડીને બોલીયારે, તારે આ રહેવાનું ઠામ,
વળતાં તું અહીં આવજેરે, કરી પૂરણુ કામ. ગુણુ૦ ૪
મુજને લેઇને ચાલીયા, ગોરજી આપો આપ,
ગામ નવસારી જઈ, ટાળ્યા સર્વેના તાપ. ૪૧

નવસારી મુકામે બારવો.

તેરે સમે કૌતક બન્યુંરે, શહેર સુરત મોઝાર,
રહેવાસી ખાસ સુરત તણોરે, નાખવો નીરધાર. ગુણુ૦ ૧
ત્રીભોવન નામ છે તેહનુંરે, વહાણુ રાખતો ઘેર,
સાત વહાણુ પોતા તણુારે, સાંભળો તેનીરે પેર. ગુણુ૦ ૨
બસરે મૂકયા ભલી ભાતથીરે, લેવા માલ અપાર,
વળતાં વળ્યા સૌ સાથમાંરે, અંગે ઉમંગ અપાર. ગુણુ૦ ૩
પવન લાગ્યો જોરથીરે, જળે કર્યુંરે જોર,
ઉફાળા ઉછાળા ઊછળેરે, થયું ભવિષ કઠોર. ગુણુ૦ ૪
વીંખી નાંખ્યા વહાણને, તરફા તરફી જાયે,
કોની કોને નવ રહી, સુધહવે શું થાયે. ૪૨
વહાણુ વેરાંણુા જોરથીરે, નાઠયા ચારેરે પાશ,
મનની હોંસ ટુટી ગઇરે, ગઈ મળવાની આશ. ગુણુ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n105/mode/1up

realpatidar.com

વહાણુ વળ્યા અતિ જોરથી રે, લીધી ઉત્તર વાટ;
એકેકની શુદ્ર નહિ રહીરે, કરે અતી ઉચાટ. ગુણુ૦૨
વંટોળને વળગી રહ્યારે, વાણુ સાગર મોઝાર;
દુઃખી થયા બોલ્યા વહાણુનારે, લોક અતી અપાર. ગુણુ૦૩
વિલાપ કરે અતિ ઘણોરે, રૂવે સઘળારે જન;
ત્રીભો રહ્યો પોતે ટળવળે, થયાં ઝાઝારે દીન. ગુણુ૦૪
વાહાણુ મારા આવ્યા નહિ, સુઝે નહિ મુને પંથ,
દિન ઝાઝા વહી ગયા, કેવી થઇ છે તેની પંત. ૪૩
માસ છ માસ માથે થયાંરે, તોએ નાં આવ્યારે વહાણુ;
જોવાં કારણુ કાંઠે આવીયોરે, આવ્યો હુમસ ગામ. ગુણુ૦૧
સાથી વહાણુ બીજાં હતારે, તેને પૂછવા સાર,
કયાંરે રહ્યા વાહણુ માહરારે, કોણે જોયો છે પાર ગુણુ૦૨
નાખવો એક ત્યાં બોલીયોરે, જેનું રણુછોડ નામ;
વાહાણુ છૂટયા તારા મોરથીરે, હતાં બસરે ગામ. ગુણુ૦૩
માસ એક વીતી ગયોરે, હમને કરતાંરે કામ;
ત્યાર પછી હમે આવીયારે, ના જાણ્યો તેમનો ઠામ. ગુણુ૦૪
નાખવે વિસ્તારી કહ્યું, કહી છે પૂરણુ પેર;
રડતાં રડતાં પાછો વળ્યો, ત્રીભો જાવા ઘેર. ૪૪
સમજ્યો મનમાં પોતા તણેરે, વાહણુ મારારે જાયે;
સાતે વહાણુ શામટારે, શું કરવો ઉપાયે. ગુણુ૦૨
કલ્પાંત કરતો અતી ઘણોરે, ચાલ્યો અવળે પંથ;
દરગાએ સત્ ગોરની આવીયોરે, ધારી એકજ ચંત. ગુણુ૦૨
ગોરજી પરગટ ત્યાં હતારે; સાથે હાજર બેગ;
ટળવળતો કોળી આવીયોરે, આણી મનમાં દ્વેષ. ગુણુ૦૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n106/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

મને ધારી મરવા તણુંરે કરે આક્રંદ અપાર;
માવજી મુજને ઉગારજોરે, આપ છોરે કીરતાર. ગુણ૦૪
મરવાને તત્પર થયો આણી મનમાં રીશ;
હત્યા આપું આપને, શાએ કરો જુગદીસ. ૪૫
ગોરજીએ મનમાં આણીયુંરે, નાખવો મરશે નિરધાર;
પાળી લીધી છે હાથમાંરે, આંખે શોણિત ધાર. ગુણ૦૧
કહે જનમારો એળે ગયોરે, હતું ગયું રળેલું ધન;
પુત્ર મારો ભેળો ગયોરે, હતું જે તનમન. ગુણ૦૨
અમથો શોને હવે જીઉંરે, નથી જીવ્યાની હાંશ;
પુત્રને ધન સર્વે ગયુંરે, આવ્યું ગળે છે તોંશ. ગુણ૦૩
જેરે કારણ હું રળ્યોરે, વેઠી કષ્ટ અપાર;
તે મેં ખોયો હાથથીરે, વળી દોલત સાથ. ગુણ૦૪
ધિક્ક ધિક્ક જીવતર માહેરો, છતે પુત્ર અપુત્ર;
ધિક્ક ધંધો વહાણુનો, છતાં ટળે ઘર સૂત્ર. ૪૬
દુઃખ લાવી મનમાંરે, પાળી વાળે છે શીસ;
ગોર ઇમામશાહ બોલીયારે, અતી દેખાડી રીશ. ગુણ૦૧
મરવું જો હોય તાહરેરે, નીકળ રોજાથી બહાર;
કોણે તુજને બોલાવીયોરે, મરવા રોજા મોઝાર. ગુણ૦૨
નાખવો ત્યાંથી બોલીયોરે, હુંછુ લાવ્યો ફરિયાદ;
વહાણુ આપે સતગોર માહરારે, નહિતો દેઈશ ઘાત. ગુણ૦૩
જગત તારણ જાણીયોરે, તારે મારારે વહાણુ;
નહિ તો મરીશ હું અહીંરે, ખાઇશ માથામાં પાણુ. ગુણ૦૪
વહાણુ મારા બૂડી ગયા, બૂડયો પુત્રજ સાથ;
લેવા કારણ આવીયો, આગળ દીનાનાથ. ૪૭

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n107/mode/1up

realpatidar.com

દાશને :દુઃખમાં જાઈનેરે, દયા લાવ્યા દતાર;
હાજરબેગ હજુરમાંરે, અરજ કરે અપાર. ગુણુ૦૧
ત્રીભાને લેઈ એકાંત્તમાં બોલ્યા હાજરબેગ;
જે સદ્ગોરને વિનવેરે, ધારી દીલમાં ટેક. ગુણુ૦૨
તે સદ્ગોર આવીયારે, બેઠા રોજામાં આજ;
પગ ઝાલો જઈ તેહનાંરે, રહેશે તો તારી લાજ. ગુણુ૦૩
ભીનતાં મનથી ટાળજેરે, કહું છું સાચ નિરવાણુ;
દયાળુ દીલમાં આણુસેરે, તરશે તરાંરે વહાણુ. ગુણુ૦૪

ત્રીભો સમજ્યો તે ઘડી, ઉઠી ઊભો થાયે,
ચરણે નમે ગુરૂદેવને, લળી લળી લાગે પાયે. ૪૮

અનંત પ્રકારે વિનવેરે. કરજો મારીરે સાએ;
થયો હું એશિંગણ આપનોરે, દુઃખ મારા જાએ. ગુણુ૦૧
દુઃખની વારે દયા કરીરે, આણી અંતર હેત;
ગોર ઈમામશાહ બોલીયારે, ત્રીભા તુંતોરે ચેત. ગુણુ૦૨
દુઃખનાં આણીશ દીલમાં રે, કાલે જા દરીયા બેટ;
સાતે વાહણુ સામટારે મળશે તુજને નેટ. ગુણુ૦૩
સંતોષ દાસને દાખવ્યોરે, રાખ્યો રોજાની માંએ;
પોતે પવન ઉપાડીયોરે, વહાણુ વળગ્યા છે જાએ. ગુણુ૦૪

દુઃખ નીવારણુ અવની પતી, સુગુણુ શિરોમણી આપ;
વહાણુ ઉપાડી ટોળે કર્યાં, ટાળ્યા દાસનાં તાપ. ૪૯

ભરદરિયે થયા એકઠારે, સાતે વહાણુ જેવાર;
હરખ મનમાં ઉપજયોરે, ચાલ્યા પંથે તે વાર. ગુણુ૦૧
કૌતક વહાણુમાં ઉપજ્યુંરે, જોયા ભડંક જે વાર,
અનજળ દીઠે અતી ઘણુંરે, ન્યુન્ય નહિરે લગાર. ગુણુ૦૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n108/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વહાણુવટી મન મળકિયારે, આતે શુરે કહેવાય ?
નહોતું તે કયાંથી ઉપન્યુંરે, કારણુ શુરે આ થાય ? ગુણુ૦ ૩
એરે વાત એટલે રહીરે, સુણો મુનિવર વીરા
ત્રીભા સાથ ગોર બોલીયારે, જાજો દરિયાને વિર. ગુણુ૦ ૪
વ્હાણું વાતાં સંચર્યો, ત્રીભો આપો આપ.
ઊંડા નીસાસા નાખતો, જપતો ગુરુનો જાપ. ૫૦
જઈ જુવે જયાં સાગરરે, વહાણુ આવે છે પૂર;
સાતે વહાણુ નિહાળીયારે, હરખ્યો આનંદ ઉર. ગુણુ૦ ૧
પુત્ર જોયો પોતા તણોરે, આનંદ અંગ નાં માયે;
વહાણુવટી સઉથી મળ્યોરે, દુઃખ ટાળ્યારે રાયે. ગુણુ૦ ૨
સાત વહાણુમાં શોભતારે, ત્રીયો દશરે જન;
સંગાતે લેઈને સંચર્યોરે, મળવા ધારીને મન. ગુણુ૦ ૩
લેઈ આવ્યો ગુરૂ આગળેરે, જયાં છે સદ્‌ગોરપીર,
આવી નમ્યો સઉ સાથમાંરે, આણી ધારણુ ધીર. ગુણુ૦ ૪
ત્રીભો મુખથી ઓચરે, સાંભળો સુખદાતાર;
કુળજાત આપની કહો, કારણુ કહો વિસ્તાર. ૫૧
વિનંતી ઉર ધારજોરે, કહું છું સાચેરે મન;
આગમન કારણુ શું હતુંરે, આપ કોનારે તન. ગુણુ૦ ૧
વિસ્તારી વર્ણન હમને કહોરે, કીરપા કરોને જુગદીશ;
કયાંરે જવા મન ધારીચુંરે, સાચે વસવારે વીસ. ગુણુ૦ ૨
ગોરજી બોલ્યા તે ઘડીરે, કહ્યો સઘળો વિસ્તાર;
ઉપજ જે સરવે હવીરે, કહી સઘળી તે વાર. ગુણુ૦ ૩
હમે આવ્યા ત્રીલોકમાંથીરે, બોધ દેવાને કાજ;
મારગ સતનો દેખાડવારે, દેવા ગુણીનેરે રાજ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n109/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

વર્ણન સાંભળી ગોરનું, ઉપજ્યું અંતર જ્ઞાન,
આધિન થઈને ઓચરે, માગુ સત્નું દાન. ૫૨

ધરમ દેખાડો સત્નોરે, આપો આપનો જાપ;
મારગ આપો સોહેલોરે, ટળે ત્રીધારે તાપ. ગુણુ૦
ના નડે ભવનાં બંધનોરે. જાયે ભવ દુઃખ શૂળ;
આપ દર્શનથી પામીયેરે, સત્મૂલ અમૂલ. ગુણુ૦
આપ્યો ધરમ તે દહાડલેરે, જન સર્વ ને સાથ;
ભવમાં આનંદ પામીયારે, સીધો ગુરૂજીને હાથ. ગુણુ૦ ૩
આનંદ થઈને ઉઠીયારે, નાખવા માત્ર તમામ;
પાયે લાગી સહુ ચાલીયારે, ગયા પોતાને ગામ. ગુણુ૦ ૪

ટાળ્યા દુઃખ ત્યાં દાસનાં, કીધી લીલા લેહેર;
મનવાંછિત ફળ આપીને, જુલમી કીધા જેર. ૫૩

રેવા તીરે નાવ અટકવી.

પ્રેમપાઠ પડાવીનેરે, ગોરજી ચાલ્યારે આપ;
રેવાને કાંઠડે આવીયારે, રાખ્યાં દાસનાં માપ. ગુણુ૦ ૧
નિર અથાગ ન્યેણે દીસેરે, બળ કળ્યું ના જાયે;
નાવ ફરે નિત રાજનીરે, મનુષ્ય માત્ર ઉતરાયે. ગુણુ૦ ૨
હોડીવાળાને બોલાવીયોરે, ગોરે આપે તે વાર;
ઉતારો ભાઈ હમનેરે, કરશું રાજી અપાર. ગુણુ૦ ૩
હોડી વાળો તેંયે ઓચરેરે, સાંભળો મારારે ભાઈ;
ચાલે નહિ અહીં કોઈનીરે, ત્રેવડ તક્કડ કાંઈ. ગુણુ૦ ૪

ઈચ્છા હોય જો આપને, ઉતરવાને પાર;
રાજ્ય વેઠ ઉતારીને, કરશું ઓલે પાર. ૫૪

realpatidar.com
Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n110/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ચાલે નહિ અહીં કોઇનુંરે, રોફ બળ ને દાબ;
એમ કહી હોડી હાંકરીરે, દેવા પાણીને થાબ. ગુણુ૦ ૧
અટકી જઇ અધવચમાંરે, હાલે નહિરે લગાર;
મેહેનત કરે અતી નાખવારે, ભોઈ જાત તે વાર. ગુણુ૦ ૨
આગળ તે હાલે નહિરે, પુનઃ પાછી ન જાય;
હાહાકાર ત્યાં થઈ રહ્યોરે; બળ ચાલે નહિ તાંયે. ગુણુ૦ ૩
વિમાસણ ત્યાં ઉપજીરે, લોક કરે છે વિચાર;
કોપ થયો શું આ દેવનોરે, કેવો બંધાયો તાર. ગુણુ૦ ૪
વૃદ્ધ હતો એક નાવમાં, બોલ્યો તેણીવાર;
સૂજ પડે નહિ સર્વને, કાંઈક કરોને વિચાર ૫૫
સૂરજવંતો શોભતોરે, જુઓ સામલે તીર;
કાંઈક કરામત એહનીરે, નિશ્ચે માનોને વિર. ગુણુ૦ ૧
કહ્યું હતું એણે આવવારે, હોડી માંહેરે આપ;
નાખવે તેને લીધો નહિરે, તેને લાગ્યો છે પાપ. ગુણુ૦ ૨
પાપે તે હોડી હાલે નહિરે, તેથી અટકી છે આહીં;
જો તેને લાવો સાથમાંરે, તો તે અટકેરે નાહિં. ગુણુ૦ ૩
સમજણ લાગી ત્યાં સર્વનેરે, માન્યું સાચ નિરધાર;
લેવા કારણ પાછા વળ્યારે, આવ્યા એણેરે પાર. ગુણુ૦ ૪
હોડી હાંકી જ્યાહરે. પાછી ગુરૂજી પાસ;
માન મૂકી પોતાતણું, અંતે કરે અરદાસ. ૫૬
હોડીવાળો ત્યાં બોલીયોરે, સાંભળો દિન દાતાર;
હોડી ચાલે નહિ અમતણીરે, જાવા ઓલેરે પાર. ગુણુ૦ ૧
ભૂલ થઈ અતિ ઘણી, નહિ જાણ્યો આપનો મર્મ;
વાત ચૂકાવી તમ તણીરે, મનમાં આણીને ગર્વ. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n111/mode/1up

realpatidar.com

કષ્ટ તેથી હમે વેઠીયુંરે, ફર્યા ફેરની માંઇ;
જાવાને તો ઘણું કર્યુંરે, પણ જાવાયુંરે નાહીં. ગુણ૦ ૬
સરણે આવ્યા હવે આપનીરે, લજ્યા આપને હાથ;
મેહેર થશે જ્યારે આપનીરે, તરશે સઘળો સાથ. ગુણ૦ ૭

અનંત પ્રકારે અરજ કરી કૃપા કરી ગુગરાએ;
શરણાગત ઉગારવાં, ગ્રહી સેવકની બાંએ. ૫૭

શીખ આપી ત્યાં સર્વનેરે; દીધી બુદ્ધ અપાર;
હોડી માથે આપ સંચર્યારે, બેઠા આપ દાતાર. ગુણ ૧
હોડી હાલે મહા વેગથીરે, બળ કહ્યું ના જાએ;
એક પલકમાં પહોંચીયારે, જોત જોતાની માંએ. ગુણ૦ ૨
પોંહોચી પલક એકમાંરે, આવે સામીરે તીર;
વસમી વાટેથી ઉતર્યારે, ગોરજી ગુણ ગંભીર, ગુણ૦ ૩
નગરવાશી અચરત થયારે, ઉભ્યાતા સામેરે તીર;
તારણ તરણ જાણીયારે, જોયું આધિન નીર. ગુણ૦ ૪

હોડીવાળો ચરણે નમ્યો, જોડી બન્ને હાથ;
ઉપદેશ આલો માવજી, છૈયે તમારારે દાસ. ૫૮

સેવક થયા ત્યાં સૌ જણારે, હતો જેટલો સાથ;
માફી માંગે ગરૂ આગળેરે, મેહેર કરો મમનાથ. ગુણ૦ ૧
કલ્યાણ કામોને કેશરોરે, નાથો નાનજી લાલ;
છો જણા તે વારે બોધીયારે સાથે ઘરનાં બાળ. ગુણ૦ ૨
કેટલાક દી કંઇ કામથીરે, રહ્યા ગોરજી આપ;
પાછળથી ત્યાં આવિયારે, જણ કણબી સાત. ગુણ૦ ૩
સુરત કાંઠાના તે હવારે, માનવી ગુણ ભંડાર;
કિરતી કાને સાંભળીરે, આવ્યા લેવાને સાર. ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n112/mode/1up

realpatidar.com

ગુણ જોવાને આવીયા, મનમાં મોટી હોંશ;
પારખું લેવા કારણે, લાવ્યા મોટી ધોંશ. ૫૯

બળી મરેલા તે સજીવન.

રેવા કાંઠે આપે રહ્યારે, ગોળજી આપ દયાળ;
ગામ ભરૂચની ભડમાંરે, બુદ્ધિબળ વિશાળ. ગુણ૦૧
તેરે ઠેકાણે આવીયારે, બોલ્યા કણબી સાત;
આવી નમ્યા ગુરૂ પાયેમારે, મૂખે બોલ્યારે વાત. ગુણ૦૨
વખાણ આપનાં સાંભળીરે, આવ્યા આપની પાસ;
કષ્ટ હમારૂં કાપજોરે, પૂરજો મનનીરે આશ. ગુણ૦૩
માથે સંકટ અતી પડયુંરે, ટાળો ત્રીભોવન નાથ.
જશ ગવાશે આપનોરે, નમશું સઘળો સાથ. ગુણ૦૪

અનંત પ્રકારે ટળવળી, કરે અતી અરદાસ;
લજ્જા રાખો માવજી, છૈયે તમારા દાસ. ૬૦

ગોરજી મુખથી બોલીયારે, કેવું આપનું કામ;
કારણ સર્વે મુખથી કહોરે, સર્વે સાચ તમામ. ગુણ૦૧
કરતા છે સર્વે કામનોરે, પ્રભુ પ્રેમ દયાળ;
અકળ ગતિ છે એહનીરે, જે નિમિત્તે વિશાળ ગુણ૦૨
એવું તે કેવું દુઃખ પડયુંરે ઔષધ સર્વેના હોય;
ઇશ્વરે દુઃખ સાથે સરજીયાંરે, સુખ સંતોષિ જોય. ગુણ૦૩
પરિચર પવિત્ર રાખીયેરે દુઃખ નડે નહિ કોય;
ધર્મહિણે દુઃખ ઉપજેરે, વેદ પુરાણેરે જોય. ગુણ૦૪

સતથી સુખ સંપજે, પાપે દુઃખ ઉપાયે;
અનંત દુઃખી સત આચરે, પલમાં દૂરજ થાયે. ૬૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n113/mode/1up

realpatidar.com

કણબી તે વારે બોલીયારે, સાંભળો મારારે દુ:ખ;
અણચિન્તવ્યું આવી પડયુંરે, કરો તેનેરે સુખ. ગુણ૦૧

પુત્ર હતા મમ ઘેરમાંરે, પંચ પૂરણ કામ;
દૈવજોગે એવું બન્યુંરે, કરતા શ્રી ભગવાન. ગુણ૦૨

ત્રીજે દહાડે ચાલ્યો વાવડોરે, લાવ્યો વરસાદ સાથ;
પડયો અતિશે જોરમાંય, પાણી અનગળ અગાથ. ગુણ૦૩

તેની સાથે અતિ ગાજતોરે, વિજ ચમક અપાર;
સમીતેસાંજે એવું બન્યુંરે, પડી વિજ તે વાર. ગુણ૦૪

વિજે વિઘ્ન ઉપજાવીયું, મમ ઘરમોઝાર;
વિજોગ નખાવ્યો પુત્રનો, બાળીને કર્યા ઠાર. ૬૨

પુત્ર મર્યા મમ વિજથીરે, દુ:ખ સહ્યું ના જાયે;
એરે કારણ હું આવીયોરે, ટાળો ત્રીભોવન રાયે. ગુણ૦૧

અરજ હમારી સ્વીકારજો, સુગુણ બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
પરોપકારે પરવર્યારે, જ્ઞાનિ દાતા અનુપ. ગુણ૦૨

પુત્ર આણો મારા આ સમેરે, આણી જગ મોઝાર:
જીવતદાન તે આપીનેરે ટાળો કષ્ટ હપાર. ગુણ૦૩

સંગાત પુત્ર હું લાવીયોરે કરો હુકમ દાતાર;
આણી લાવું આંપ આગળેરે, બળેલા છે અપાર. ગુણ૦૪

અરજ કરી જયાં ઈમામને, ત્રુઠયા દેવ મોરાર;
નિર્મળ વદને ઓચર્યા, સઘળી સભા મોઝાર. ૬૩

કયાંરે મૂકયા પુત્ર તાહરારે, કોણ બેઠું છે. પાસ;
લાવો જોઉ શું નિપન્યુંરે શાથી પડયો છે ત્રાસ. ગુણ૦૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n114/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

નામ ઠામ તારૂં કોણ છેરે; રહે છે કીયેરે ગામ;
સાચું કહે જો સૌ આ સમેરે, પુત્રનાં કોણ નામ. ગુણ૦ ૨
ધંધો તે તારો શું હવોરે, શું સહોદર છે સાથ;
પરીવાર તારો છે કેટલોરે, કહેજે તું મારે હાથ. ગુણ૦ ૩
ચિંત્તા ટળશે તાહરીરે; કરશે જો દિનાનાથ;
વિસ્તારી કહેજે મમ આગળરે, નહિ જોડ તું હાથ. ગુણ૦ ૪

કરજોડી કણબી કરગરે, સાંભળો મમ વરતાંત,
મનસાડી છું ગામનો, ખરેખરી છે ખાંત. ૬૪

નારણ નામ છે માહેરૂંરે, પિતા પુર્શોતમદાસ;
ભ્રાત છે ચારે જોડિયારે, જીવો બેચર શામળદાસ. ગુણ૦ ૧
મમશિખે ચાર ભાયલારે, ભગની તે કંકુરે બાઈ;
એટલાં સંગાથ માહેરે, રહ્યા કુટુંબજ માંહી. ગુણ૦ ૨
માતા પિતા સધારિયારે, વહેલા પરલોક માંયે,
કાકા હતા એક કામનારે, તે પોઢયાં વૈકુંઠ માંયે. ગુણ૦ ૩
ઓથ હતી સર્વે ગઈરે, હવે એક તારીરે આશ;
સાહેબ સેવક ઉગારજોરે. છૈયે તારારે દાસ. ગુણ૦ ૪

કુટુંબ સઘળું લઈ સાથમાં, આવ્યો તારે પાસ;
વિનંતી મારી સાંભળી, પૂરો મનની આશ. ૬૫

હુકમ લેઈને ઉઠીયોરે, લેવા પુત્રની લાશ,
લાવી મૂકી ગુરૂ આગળેરે, પાંચે પાસોરે પાસ. ગુણ૦ ૧
ગોરજી ત્યાં મુખે બોલીયારે, સાંભળ નારણ વાત;
વિજળીએ આ બળી મુઆરે, સઘળાની ઘાત ગુણ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n115/mode/1up

realpatidar.com

હાડમાંસ સરવે બળ્યું રે, થઇ છે શોલી તમામ;
અડકતાં અળગી થશેરે, કેવું થાશે આ કામ. ગુણ૦ ૩
પાંજરૂ આખું જો હોય તોરે, કંઇક કરીયે વિસવાસ;
આતો બળી થયા કોયલારે, કેવી એનીરે આશ. ગુણ૦ ૪

વિચાર કર તું ચિત્તથી, નથી લોહી માંસ કે હાડ;
જીવ તે કયાંથી પરવરે, નથી રગ કે કંઈ નાડ. ૬૬

ઓચિંતો પટેલ ઉઠીયોરે વળી મોરછા તે વાર;
ઢળ્યો તે ધરણી પરેરે, નારણ તેણીરે વાર. ગુણ૦ ૧
સગા હતા સૌ વેગળારે, આવ્યા સોડે તમામ;
પાણી સિંચે વાયુ ઢોળવેરે, વિનવે ગોર ઈમામ. ગુણ૦ ૨
ઘણી કરી જયારે સેવનારે, વળી મોરછા તે વાર;
આંખ ઉઘાડી નિહાળીયુંરે, જોયા પુત્ર જે વાર. ગુણ૦ ૩
આંખ સજળ થઈ તે સમેરે, રોયો અપરંપાર;
પુત્ર દુઃખ હવે નવ સહુંરે, તજું દેહ આ ઠાર. ગુણ૦ ૪

આક્રંદ કરતો આફળે, ટળવળે અપરંપાર,
ચરણે ચાટી ગુરૂ તણે, બોલ્યો તે નિરધાર. ૬૭

આપ કને હું આવીયોરે, મોટી ધારીને હોંશ;
પૂરણ તેતો નાહવીરે, પડી જીવની ધોંશ. ગુણ૦ ૧
દયા લાવી દાતા બોલીયારે, સાંભળો હાજરજોગ;
કણબીનો જાઇ કર ગ્રહોરે, ટાળો દુઃખનો વેગ. ગુણ૦ ૨
કરો કહું હું તેટલુંરે, લાવી નિર્મળ નીર;
ચાદર ઓઢાળો પાંચનારે, એક સૌને શરીર. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n116/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પાણી છાંટી છડી મારજોરે, લેજો શોહોનું નામ;
નામ લેઇને બોલાવજોરે, જુજવે જુજવે નામ. ગુણુ૦ ૪

નામ પૂછયાં જ્યાં પાંચનાં, નારાયણના પુત્ર;
જીવણ રાઘવ જેઠરો, દામો દાનો સપુત્ર. ૯૮

આસનેથી તેરા ઉઠીયારે; જ્ઞાની હાજર એગ;
ચાદર ઢાંકી પોતા તણીરે, ઉપર પાણીનો નેક. ગુણુ૦ ૧
છડી અડાડી જ્યાં એકનેરે, લીધું શાકનું નામ;
જીવણ કહીને બોલાવીયારે, ઉઠયો તેણેરે ઠામ. ગુણુ૦ ૨
એણી રીતે પાંચે ઉઠીયારે, વારા ફરતી તે વાર;
આનન્દ મનમાં ઉપજ્યોરે, નારાયણ હરખ્યો અપાર ગુણુ૦ ૩
પાંચે નમ્યા ગુરૂ પાયમાંરે, સાથે સઘળોરે સંઘ;
પરીવાર સાથે પાયે નમ્યોરે, લાગ્યો તેનેરે રંગ. ગુણુ૦ ૪

અંતર જામી ઓળખ્યા, પ્રેમે લાગ્યો તે પાયે,
સદ્‌બોધ આપો આપનો, જેથી દુઃખ દાવા નળ જાયે ૯૯

નારાયણ જે વારે ઓચર્યોરે, બોધ લેવાને કાજ,
સંગાથ સાથી જે જેટલારે, કરવા તેઓના કાજ. ગુણુ૦ ૧
સાથ હતો ત્યાં જેટલોરે, લાગે લળી લળી પાયે;
અરદાસ કરે ઇમામનેરે, ઉગારો જુગ રાયે. ગુણુ૦ ૨
બોધ દીધો ત્યાં સર્વનેરે, સત પંથની વાણ;
ધર્મ આરાધ્યો તે સમેરે, કરી સર્વને જાણ. ગુણુ૦ ૩
ચાર વર્ણ આવી ધર્મમાંરે, બ્રાહ્મણ વાણીઆ સાથ,
કણબી કુળે કર ગ્રહ્યોરે, ભાઈ તેનીરે સાથ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n117/mode/1up

realpatidar.com

કાનમ પ્રવેશ.

ગુરૂજી ત્યાંથી સંચર્યા, નવતર નૌતમ વાટ;
પંથે પંથે ચાલીને, આવ્યા કાનમ ઘાટ. ૭

મૂળ ચાંદોદમાં આવીયારે, બોધ્યા બ્રાહ્મણ ત્યાંયે,
સોનીને ગરાસીયારે, નમ્યા ગુરૂજીને જ્યાંયે. ગુણુ૦ ૧
નાંદોદમાં પણ આવીયારે, મોચી બોધ્યા તે વાર;
ધર્મ આપી ત્યાંથી ચાલીયારે, આવ્યા અવાખલ મોઝાર. ગુણુ૦
ત્યાં પણ ધર્મ વરતાવીયોરે, રહ્યા થોડાક દિન;
મજલે મજલે ચાલતારે, કરતા રોશન દીન. ગુણુ૦ ૩
સત્પંથ સત્ ધર્મમાંરે સરજ્યો સરજણહાર;
આચાર વિચારથી પાળતાંરે, થાયે જયજયકાર. ગુણુ૦ ૪

સુખ સાગર શિરોમણી, દિન વત્સલ દાતાર;
કિરપા કરી દાશ ઉપરે, ટાળ્યો અવનિનો ભાર. ૭૧

સતગુણ વરતિયો સર્વમાંરે, ઉલટાયો આનંદ અપાર;
સત્ વૃત ત્યાં થઈ રહ્યોરે, ગોર અવનિ મોઝાર. ગુણુ૦ ૧
ચારે કફલને જુગનારે, ટાળવા દોષ અપાર;
રૂપ લઈ ગોરજી આવીયારે, અચળ અખંડ દાતાર. ગુણુ૦ ૨
દયાનિધીએ દયા કરીરે, કરી કૃપા અપાર;
કળજુગ સંઘે આવીયારે આપ સરજણુ હાર. ગુણુ૦ ૩
કોલ હતો જે પોતે કર્યોરે; રમતાં પાતાળે જ્યાંએ;
સાતે પાતાળ જ્યારે ફર્યારે, વિષ્ણુ રૂપનીમાંએ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n118/mode/1up

realpatidar.com

ઇચ્છારૂપે મહીપતી, વિચર્યા શંખોદ્દર બેટ;
તે ટાણાના વાયદા, પહોંચાડયા છે ઠેઠ. ૭૨

અનેક ચરિત્ર અવનિપરેરે, કર્યા કિર્તિનાં સ્થંભ;
ભક્ત ગાય છે તે પ્રેમર્થીરે, ટાળવા માયાનો દંભ. ગુણ૦ ૧

કંઇક કવી પદ બાંધીને, કર્યા મોટા પુરાણ;
કંઇક કવી વિનોદથીરે, કરી વાર્તા વાણ. ગુણ૦ ૨

પુસ્તક પદ ઘણા હુવારે, કહ્યા કેથી નાં જાયે;
તો પણ પુરણ નાં હુવારે, જે ગુણ પુરણ ગાય. ગુણ૦ ૩

નાયાકાકા વળી બોલીયારે, સાંભળો ભાભારામ;
ગોરજી ત્યાં થકી ચાલીયારે, ગયા પાટણ ગામ. ગુણ૦ ૪

પાટણ પોતે પધારીયા, સુગુણ શિરોમણી રૂપ;
સેવક કારણ સંચર્યા, દેવાફળ અનુપ. ૭૩

પાટણ પ્રવેશ વાંઝિયાને પુત્ર.

કંદોઇ મહાજન તે ત્યાં મળ્યારે, કરી સેવા અપાર.
કામ તે તેમનાં ત્યાં કર્યારે, દીધી આશિષ અપાર. ગુણ૦ ૧

ત્યાં પણ સતપંથ થાપીયોરે. કંદોઈ જાત મોઝાર,
શિષ્ય થયા ત્યાંતો ઘણારે, ઓર્ચીસ્ત પંથ તે વાર. ગુણ૦ ૨

ઈમામશાહ ગુરૂ થાપિયારે, મનમાં અનંત ઉમંગ;
સેવા કરે સત ભાવશુંરે લાગ્યો સાચોરે રંગ. ગુણ૦ ૩

ગોરજી ત્યાંથી પંથે વળ્યારે. આવ્યા બેશાવર ગામ;
રબારી વેલર ત્યાં મળ્યોરે, સાથે કુટુંબ તમામ. ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n119/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પુત્ર પનોતો તે હુવો, વાધ્યો કુળ પરવાર;
આવી નમ્યો ગુરૂ આગળે, હૈયે હરષ અપાર. ૭

સેવા કરી અતી પેરનીરે, રોકયા ઝાઝારે દન;
સેવક સૌ ટોળે મળ્યારે, હતા જેટલા જન. ગુણ૦

નામે છે શિષ ગુરૂ આગળેરે, દેછે સૌને આશિષ;
મેહેર માંગી સો બેસીયારે, બીજાં થયાં ત્યાં શિશ. ગુણ૦

મનમાં સર્વે રાચિયારે, ગુરૂ રહે આ ઠાર;
અરજ કરી સૌ વિનવેરે રહો દેવ મોરાર. ગુણ૦

આગ્રહ કર્યો અતિ ઘણોરે, દીઠાં ગુરૂજીએ મન;
પંદર દિવસ ત્યાં રહ્યારે, વળતાં બોલ્યા વચન. ગુણ૦

કરવા કારણ નીસર્યા, જોવા દેશ વિદેશ;
સેવા સત્પથ કારણે, કરવો છે ઉપદેશ. ૭

જુનાગઢ દાતાના દાદાર, ભડીયાદમાં ગુરૂના વીવા

રાજી કરી રથ જોડીયોરે, પંથે પરવરતા જાયે;
જુનારેગઢમાં આવીયારે, સ્થાન દાતાની માંએ. ગુણ૦ ૧

તીરથ તરપત ત્યાં થયારે, પડિયા ગુરૂજીને ચર્ણ;
આવી નમી ગુરૂ આગળેરે, જાતી સઘળીરે વર્ણ. ગુણ૦ ૨

ત્યાં થકી ભડીયાદ આવીયારે સૈયદ મહમદ ઘેર;
વિવા થયો ગુરૂજી તણોરે, સઘળી રૂડીરે પેર. ગુણ૦ ૩

ત્યાં થકી ગોરજી ચાલીયારે, આવ્યા ઘોઘા મુકામ;
વહાણે ચડયા ત્યાં પ્રેમથીરે, આવ્યા ખંભાત ધામ. ગુણ૦

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n120/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

કેટલાક વરસ ખંભાતમાં, રહ્યા તે રૂડી પેર;
કામ કરી ને પરવર્યા, પરઠયા પોતાને ઘેર. ૭૬

બડોદે દેવે.

વડોદરે વહ્યા વિઠ્ઠલારે, ભક્ત તારણ કાજ;
બોધ દેઈ ને પરવર્યા રે, દીધા ઋષિયોને રાજ. ગુણુ૦ ૧

દેવારે ગામમાં આવિયારે, ક્ષત્રી કુળ ત્યાં સાર;
સદ્‌બોધ આપી સર્વનેરે, હરખ્યા લોક અપાર. ગુણુ૦ ૨

દેશારટણ કર્યો રંગમાંરે, ફરતા ગામોરે, ગામ;
કુલ મૂલકમાં ફરતારે, દેતા અમર નામ. ગુણુ૦ ૩

પોતે પરમાર્થ કારણેરે, સહ્યા કષ્ટ અપાર;
દિન જનોનાં ટાળવારે, દુઃખ અપરંપાર. ગુણુ૦ ૪

મુકાણુ સરોવર કાંઠડે, કરેલો જુગરાયે;
દર્શન કારણ મેદની, થોકા થોકે જાયે. ૭૭

અહેમદાબાદમાં પીરો સાથે.

ગોરજી પથે પરવર્યારે, અમદાવાદજ શહેર,
પીર હતા ત્યાં અતી ઘણારે, કરતા લીલારે લેહેર. ગુણુ૦ ૧

મહા બળવંતા અતી ઘણારે, સત્ય બળ નિધાન;
અનવાંછિત ફળ આપતારે, કરતા પુરણ કામ. ગુણુ૦ ૨

પરગટ પીરજી આવીયારે, સમજ્યા સૂરવેરે પીર;
જાગતી જોત છે એહનીરે, કેમ ધરશેરે ધીર. ગુણુ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n121/mode/1up

realpatidar.com

એમ જાણી થયા એકઠારે, સઘળા શહેરના પીર;
સલાહ કરી સહુ સંપથીરે, ધરી ધારણુ ધીર. ગુણુ૦ ૪

મનસુબો સર્વે કર્યો, વિધવિધ પીરોએ ત્યાંએ;
કેવી પેરે કાવવું ? ગોર ઈમામ છે જ્યાંએ, ૭૮

ખોટું લાગે નહિ એહનેરે, સમજે સઘળી પેર;
રહે નહિ આ શહેરમાંરે, ના થાએ એથીરે વેર ? ગુણુ૦ ૧
વિચાર કરે અતી પેરથીરે, બુદ્ધિબળ અપાર;
એક વાતે એક્કો કર્યોરે, લીધો સઙનો સાર. ગુણુ૦ ૨
સમસ્યા સુધી કરવીરે, એ છે અક્કલ અનુપ;
ત્રીકાળદર્શી આપ છેરે, સત્ય બ્રહ્મ સ્વરૂપ. ગુણુ૦ ૩
જાણી જશે વાત આપણીરે કહેવું પડશે નહિ કાંએ
ચેતીને પોતે ચાલશેરે, રહેશે નહિરે આંચે. ગુણુ૦ ૪

સમસ્યા એવી આદરી, પ્યાલે ભરિયોરે ખીર;
છલાછલ તે તો ભર્યું છેકજ તીરારે તીર. ૭૯

સમસ્યા કરી એવી રીતનીરે, જેવું પ્યાલામાં ખીર;
એવી રીતે આ શહેરમાંરે રહે છે સઘળા પીર. ગુણુ૦ ૧
ટીંપુ દુધ મહીં પડેરે, નથી રેવાનો માગ;
એવી રીતે આપ જાણજોરે, આપ કારણુ જાગ. ગુણુ૦ ૨
એવી ઇચ્છાએથી મોકલ્યુંરે પ્યાલો ગોરજી પાસ ?
અંતરજામીએ જાણીયુંરે, સમજ્યા સાર જે ખાસ. ગુણુ૦ ૩
મુંઝાણા મને જોઇનેરે, કહે નથી રહેવાનો જાગ;
પણુ મારે શું કામ છેરે, નથી લેવાનો ભાગ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n122/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

હાજર બેગને તેડીયા, કરો કહું તે કામ;
સમશ્યાનો ઉત્તર પાડવો, રહે જેમાં સૌની હામ ૮૦

દુઃખ દેવું નથી આપણે રે, નથી લેવું રે નામ;
અડવું નથી મારે એહનેર, દ્વેશ રાખીને નામ. ગુણ૦ ૧
બીક રહે નહિ એહનેરે, રચવો એવોરે ઠાઠ;
જેવી રીતે પ્રશ્ન થયોરે, તેવી વાળોને આંટ. ગુણ૦ ૨
મુખે કાવ્યું નથી એમણેરે, નથી વાણી વિનોદ ?
પ્રશ્ન થયો સમશ્યા થકીરે, ઉત્તર તેવોજ વિશોધ, ગુણ૦ ૩
ખોટું લાગે નહિ એહનેરે, ખુશ સર્વ થાયે ખુશિયાલ;
ઉત્તર તેવો આપજોરે, બોલ્યા દિનદયાળ. ગુણ૦ ૪

ગુણી ગર્વ કરે નહિ, હોય જો ગુણનું નામ;
ગર્વ રહિતે કાવજો, તો થાશે પૂરણ કામ. ૮૧

આજ્ઞા લેઇને ઉઠીયારે, ગુણી હાજર બેગ;
ચિત્તે ચિંતા અતિ થઈરે, વાધ્યો વિચારનો વેગ, ગુણ૦ ૧
ઉત્તર એવો વાળિયોરે, પુષ્પ લાવ્યા તે વાર;
ખીર માથે જઇ મૂકીયુંરે, તરવા લાગ્યું નિરધાર. ગુણ૦ ૨
અકબંધ રહ્યો તે વાટકોરે દુધ ઢળ્યું નહિ લગાર;
પ્રશ્નોત્તર પૂરણ હવોરે, બોલ્યા ગોર તે વાર. ગુણ૦૩
લાવનારાને એ કહ્યુંરે, જઇને દેજે સૌ સાથ;
સલામ મારા કાવજોરે, જોડી બન્નેરે હાથ. ગુણ૦ ૪

સમશ્યા સમજ્યા ગોરજી, ઉત્તર આપ્યો તે વાર;
પ્યાલો લઈને આવીયો, જ્યાં બેઠા પીર અપાર. ૮૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n123/mode/1up

realpatidar.com

ઉત્તર એવો આવીયોરે, જેવું પ્યાલામાં ખીર;
ખીર ખરે માંહી નવ રહેરે, ફુલ રહ્યું છે તીર. ગુણુ૦ ૧

ઢળ્યું નહિ ખીર ફુલથીરે, રહ્યું અકબંધ ધામ;
તેવી રીતે હમો મળશુંરે, નહિ લેશુંરે નામ. ગુણુ૦ ૨

ફુલડે ખીર ના ઢળેરે, અડે નહિ લગાર;
એમ રહેશું તમ સાથમાંરે, રાખી તેવો વિચાર, ગુણુ૦ ૩

પ્યાલો પહોંચ્યો પીર આગળેરે, જોયો દ્રષ્ટારે દ્રષ્ટ;
હરખ્યા અતી સર્વ અંગમાં રે, ગયા સર્વના કષ્ટ. ગુણુ૦ ૪

જાણ્યું જુગજીવન છે, નુરી નિર્મળ નામ;
પર કારણ પધારીયા, પરમાર્થને કામ. ગુણુ૦ ૮૩

મળવાને હવે ચાલવુંરે, એવો કરીયો વિચાર;
સર્વે મળીને આવીયારે, બેઠા ગુરૂજી જે ઠાર, ગુણુ૦ ૧

આવી વિગતે સૌ ઓચર્યારે, નમે વારંવાર;
કુશળ ક્ષેમ પુછીયુંરે, કુળ ઠામ આચાર, ગુણુ૦ ૨

વિગતે વિગતે ઓચરેરે, અમૃત વાણીયે સાર;
વર્ણન સર્વે ઓચર્યુંરે, અથ ઇતિ નિરધાર. ગુણુ૦ ૩

અમૃત વાણીએ આદર્યું રે, કહ્યોને વૃતાંત;
સકળ વિવેચનથી કહ્યુંરે, પુરણ આપી સિદ્ધાંત. ગુણુ૦ ૪

અમૃત વાણીએ ગોરની, પુરણ મીઠી પેર;
સંતોષીને ઉઠીયા જાવા પોતે ઘેર. ૮૪

તે દિવસ આગ્રહ કરીરે, ગોર રોકયા તે ઠાર;
જમવા નોતરૂં આપીયુંરે, પીરૂંને તેનીરે વાર. ગુણુ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n124/mode/1up

realpatidar.com

લક્ષણ પૂરણ બ્રહ્મનાંરે, કેથી ખોટ દઢાયે ?
આદર ને સતકારનાંરે, ગુણ કેથી ગવાએ ? ગુણ૦ ૨

લક્ષણ ત્રીસે રે શોભતારે વિના વિકારી નિર્લેપ;
ગુણ અગણિતે દિપતોરે, અનંત કરોડીની ખેપ. ગુણ૦ ૩

ચીત્ર વિચીત્ર ત્યાં થયારે, સર્વે સભાના જન;
ગુણ જોઈ ગરકી ગયારે, થયા શાંત તે મન. ગુણ૦ ૪

રચના કરી રસોઈની, પૂરણ રાખી પ્યાર;
જમણવાર ત્યાં આદર્યું, કર્યું સર્વે તૈયાર. ૮૫

જમી કરી સૌ ઉઠીયારે, રચના જોઈ અપાર;
હૃદયથી હેત ઉપજ્યુંરે, તજ્યો દિલનોરે ખાર, ગુણ૦ ૧

પાન સોપારી આપીયારે, લવિંગ એલચી સાથ;
વિદાય થવાને ઉઠીયારે, મેળવ્યા ગોરથી હાથ. ગુણ૦ ૨

વલી મુશાયક ચાલીયારે, ગયા પોતાને ઘેર,
ગુણ ગાયે અતી પેરથીરે, પોત પોતાને ઘેર. ગુણ ૦

સતસંગે સુખ ઉપજેરે, દુઃખ થાયે છે દૂર;
સંગ વિનાનાં આંધળાંરે, થાયે ચમકારે ચૂર. ગુણ૦ ૪

મહિમા સતસંગનો અતી, કહેતાં ન આવે પાર;
લોહને કંચન કરે, નોધારાનો આધાર. ૮૬

વાણી પ્રસરી નગ્રમાંરે, મોટા આવ્યા છે પીર,
મળવા કારણ આવીયારે, જોશી જોતા મુની ધીર. ગુણ૦ ૧

હળે મળે એક એકથીરે, પુરણ આણીને હેત;
મન કાળા હતા જેહનારે, તેના કરિયો છે શ્વેત. ગુણ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n125/mode/1up

realpatidar.com

અનંત લીલા ત્યાં હુવીરે, ગોરે કરી છે કૃપાયે;
રોગી ઢોગી હતા જેટલારે, ટોળે ટોળારે, જાયે; ગુણુ૦ ૩

એક વરષ રહ્યા શેહેરમાં રે, ત્યાંથી ચાલ્યારે આપ;
કોચરબ આવી રહ્યારે; ટાળ્યા સંતુનાં તાપ. ગુણુ૦ ૪

કોચરબ મુકામ

બાર વરષ રહ્યા જે ગામમાં કોચરબ તેનું નામ;
વળતાં ગોરજી ચાલીયા, કરવા અમર કામ. ૮૭

કારણુ ફરવાનું એટલુંરે, હતા વરદાઇ જેહ;
કોલ તે તેનો પાળવોરે, જોતાં વાટરે તેહ. ગુણુ૦ ૧

સંકટ વેઠી સુખ આપતારે, પરમારથ કાજ;
વચનની પત પાળતારે, દેતા ઋષિયોને રાજ. ગુણુ૦ ૨

કોણુ કળા એની કળેરે, દાતા ત્રાતા અનુપ;
હતા દિગંબર જેટલારે, જોતાં એનું સ્વરૂપ. ગુણુ૦ ૩

છક થતા સરવે જોઇનેરે, ગુણુ સાગરનું તેજ ?
જોડ મળે નહિ રૂપનીરે, સતસાગર એજ, ગુણુ૦ ૪

દ્રારિદ્ર સરવે ટળે, દર્શનથી એકવાર;
દુઃખ આડું આવે નહિ, જો કોટી ધરે અવતાર. ૮૮

સાબર નદીએ નીજામો

અનુપ અવલોકિક એકલોરે, રમતો છચોક દેશ;
સજ થયેલો સતગુણીરે, શોભે સરસ વેશ. ગુણુ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n126/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સાબર ત્રષ્ટે આવિયારે, પુરણુ પાણી અથાગ;
જાગ મળે નહિ નાવનીરે, ના આવે બીજોરે લાગ. ગુણુ૦ ૨
નિજામાને બોલાવીયોરે, ભાઇ હોડીરે લાવ;
દામ લો તમે દો ઘણુારે, તીરે લેઇને જાવ. ગુણુ૦ ૩
પરથમ ઊતારો હમનેરે, કરો એટલું કામ;
ગુણુ ઓશિંગણુ તાહરોરે, લેશું તારૂંરે નામ. ગુણુ૦ ૪

નિજામો વાણી વદે, સાંભળો મુસાફર ભાઈ;
વારા ફરતી ઉતરે, નથી ઉતાવળ આંહીં. ગુણુ ૫

હોય ઉતાવળ આપનેરે, મારગ મોકળો અપાર;
રોકે નહિ કોઇ આપને રે, શેને લગાડો વાર. ગુણુ૦ ૧
ચાલે નહિ અહીં કોઈનીરે, જાણો ઉતાવળ નામ;
વારાફરતી હમો કરશુંરે, સઘળાંના તે કામ. ગુણુ૦ ૨
ધીરજ રાખી બેસજોરે, જો ઉતરવું હોય !
નહિતો ગાડી હંકારજોરે, ભલે લોકરે જોય. ગુણુ૦ ૩
પાછળ આવી આગળ જવુંરે, કોના ઘરની રીત ?
ડહાપણુ સરવે કયાં ગયુંરે ! અવળું બાંધો છો ચિત્ત. ગુણુ૦ ૪

એવું કહી હોડી હાંકારી, માન્યુ નહિ બ્રહ્મ વચન;
અહંમતા મારે સર્વને, મરે મમતમાં મુંઢ જન. ૯૦

લખ્યા લેખ ટળે નહિરે, ક્રોડ કરે ઉત્તપાત;
ટાળી તે તો ટળે નહિરે, પાડી જાતની ભાત. ગુણુ૦ ૧
અસર સંગનો કયાં ટળેરે ? લાગ્યો જન્મનો રંગ;
ભૂલ પડાવે વાટમાંરે, કરે ક્રોડ વિઘન. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n127/mode/1up

realpatidar.com

અફળાયે જન એકલોરે, જેને નહિ સતસંગ;
ગમ નહિ ગુરૂ તણીરે, તેને લાગેલો જંગ. ગુણ૦ ૩
મમતા તે તો મૂકે નહિરે, જાયે તેનો જો પ્રાણ;
સતૂવચન માને નહિરે, લાગે કાળજે બાણ. ગુણ૦ ૧

શીળે સુખ ઉપજે, સંતોષ મોટું વ્રત;
સમતા તો સાખી સદા, સ્વર્ગ પમાડે તર્ત. ૯૧

સોનું તો સેલમાં તજેરે, તજે તરિયાનો સંગ;
માન ખડાઇને ઇર્ષ્યા દુર્લભ તજવો તરંજ ગુરૂ૦ ૧
મધ માણે જન જેટલારે, આઠે આવે જે ભાગ,
દુઃખ માને છે તેથી કરીરે, છે એ દુઃખની જાગ. ગુણ૦ ૨
માન મેળવવા મથે રે, જન જેટલા હોય ?
અપમાન પામે તે ઘણુંરે, સુખ નજરે નાં જોય. ગુણ૦ ૩
મેળવવા માન્યું જેટલુંરે, મોટમ મોંઘેરે મૂલ,
દામ મળે સૌ દાટમાંરે, પડે દુઃખ અતુલ. ગુણ૦ ૪

ઇર્ષ્યા જે જન કરે, કરે પરાયા માટ,
ખોદી ખાડોને પડે, ભોગવે મોટી ખાટ ! ૯૨

ક્ષત્રી વિશ્વામિત્ર તે બ્રહ્મ ઋષિ થયા.

ત્રણે તજે સત સંગથીરે, ગુરૂ જ્ઞાનીરે હોય,
ત્રશના તેને લોપે નહિરે, સુખ અખંડ જોય. ગુણ૦ ૧
એક સમે એવું બન્યુંરે, સાંભળો ભાભારામ,
વિશ્વામિત્ર મહારાજીયોરે, રાજ્યબળ ગુણ ધામ. ગુણ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n128/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પ્રૌઢ રાજ્ય પામ્યો ઘણોરે, સેના બળ અતુલ,
પરાક્રમી પોતે ઘણોરે, ન્યાય ચુકવે અમુલ. ગુણ૦ ૩
દુઃખી નહિ કોઇ જગમાંરે, રૈયત તેની તમામ,
ભામટા ચોર ત્રાશે ઘણુંરે સાંભળીનેરે નામ, ગુણ૦ ૪

રાજ્ય મધમાં છાકી કરી, ફરવા નિસર્યો બાર,
ઋષિ આશ્રમમાં આવીયો, કરવાને ઉપહાર, ૯૩

જનસમૂહ ઘણો સાથમાંરે, સૈન્યા અતિ ભારે જન,
મૃગ્યામાં મન માનીયુંરે, ચોટયું ચિત્તને મન. ગુણ૦ ૧
ઉતર્યા આશ્રમ ઉપરરે, ઋષિ તણે તે વાર,
ઋષિજી આવ્યા તે સમેરે પર્ણકુટીથી બાર. ગુણ૦ ૨
આગતા સ્વાગતા ત્યાં કરીરે, માન્યું રાજાનું મન.
આગ્રહ કર્યો જમવા તણોરે, સમૂહ સર્વે તે દન. ગુણ૦ ૩
વિશ્વામિત્ર વિસ્મય થયારે, જોઇ ઋષિનો ઠામ.
ખાવા નથી કાંઇ આગળેરે, કરશે એવું એ કામ. ગુણ૦ ૪

રાજાએ માન માગીયું, માફ કરો ઋષિરાજ.
આપના દરશન થકી, સર્યા હમારા કાજ. ૯૪

આપે કહ્યું હમને જેટલુંરે, એજ આપનો ભાર;
સર્વે સરંજામ આગળેરે, કરતાં નહિ લાગે વાર, ગુણ૦ ૧
હમ કને છે જેટલુંરે, સર્વે આપનો હોય,
સંકટ સાથી આદરોરે, આશિશ દેજોને જોય. ગુણ૦ ૨
મુનિએ માન્યું નહિરે, લીધી તેમણે હઠ;
આજ અમો જમાઠશુંરે, જમવા ચાલોને ઝટ. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n129/mode/1up

realpatidar.com

બિલંબ કરજો માં પલનુંરે, ચાલો જમવા તમામ;
મનને ગમે તે માંગજોરે, લજ્યા ધરજોમાં નામ. ગુણ૦ ૪

રાજા અતી રાજી થઇ જમવા કારણ જાયે;
કામધેનું રૂષિ આગળે મનવાચ્છિતું થાયે. ૯૫

કલ્પે છે જે જન જેટલુંરે, તેટલું તે વાર;
જમી કરી સૌ ઉઠિયારે, કાંઇ લાગી ના વાર. ગુણ૦ ૧

રાજા અચરજ અતી થયોરે, કારણ આ શું કહેવાય;
નથી કાંઇ રૂપી આગળેરે, કારજ કઇ પેરે થાય. ગુણ૦ ૨

પાર કંઇ જાણ્યો નહિરે, લાગ્યો ઋષિને પાયે;
પૂછ્યું અતી પ્રસન્ન થઇરે, કહો સાચું ગુરૂ રાયે. ગુણ૦ ૩

કોઇ પેરે કારજ થયુંરે, જમ્યો સઘળો સાથ,
નહોતી રસોઇ આ સમેરે, કયાંથી લાવ્યો ન.થ. ગુણ ૪

મેહેર કરો મુજ ઉપરે, દર્શાવો દાતાર;
મનવાચ્છિતું આપીયું, વળી કાંઈ ના લાગી વાર. ૯૬

ઋષિએ કહેવાનું આદર્યુંરે, પૂરણ થાયે જો તપ;
ગુરૂ કિરપાએ ઉપજેરે, પુરણ થાયે જો જપ. ગુણ૦ ૧

તપ જપનારે બળથીરે, દેવ મોકલે ગાય;
કામધેનું તેનું નામછેરે, કારજ તેથીરે, થાય. ગુણ૦ ૨

ઊભી છે તમ આગળેરે, સુરધેનુંરે જોય,
તેના બળે સૌ નીપજ્યુંરે, કળી શકે નહિ કોય. ગુણ૦ ૩

ખોટ લાગે નહિ ખર્ચંતાંરે, ના રહે ન્યુન્ય લગાર;
અટકે નહિ કામ કો સમેરે, કોઇ જાણે નહિ પાર ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n130/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

રાજાનું મન માનીયું લેવા ધેનું શુધ;
મુનિ કને માગુ કર્યું, દેખાડીને પુર, ૯૭

મુનિએ માન્યું નહિરે. ધેનુ દેવાયે નહિ;
બળ જો હોય આપનુંરે, લેતાં આડું ન કાંઇ, ગુણુ૦ ૧
જબર જસ્તીથી બાંધવારે, ગાય લેવાને સાથ,
અનુચર મોકલ્યા આપનારે, દોર દીધારે, હાથ. ગુણુ૦ ૨
યોદ્ધા બળ અતી ગણુંરે, ગયા લેવા ગાય;
અચાનક કૌતક ત્યાં થયુંરે, સર્વે અચરજ થાય. ગુણુ૦ ૩
પૃથ્વીમાંથી ત્યાં પ્રગટાયારે, રક્ષક ગાયનાં જેહ;
અતળી બળેથી ઉપજ્યારે, રચ્યો સંગ્રામ તેહ. ગુણુ૦ ૪

યુદ્ધ થયું ત્યાંતો ઘણું, અનુચર માર્યા અપાર;
કાયર થઈને નાશીયો, વિશ્વામિત્ર તે વાર. ૯૮

ગર્વ ગળ્યો ત્યાં તે સમેરે, જાણ્યું બ્રહ્મનું બળ;
રાજ બળ નવ ચાલિયુંરે, પડી સર્વેને કળ. ગુણુ૦ ૧
તુચ્છ થયું ત્યાં આગળેરે, સઘળુ રાજ દરબાર;
એક આગળ નવ ચાલીયુંરે, બ્રહ્મબળ અપાર. ગુણુ૦ ૨
મિષ્ટ થયું મનમાં ઘણુંરે, પુર બ્રહ્મનું તેજ;
લેવા કારણુ ચાલીયોરે, તજી કુલની સેજ. ગુણુ૦ ૩
દંડ કમંડળ ગ્રહીનેરે, વાળી કોપિન અંગ;
વિખ સમાન માનીયુંરે, સઘળો રાજનો રંગ. ગુણુ૦ ૪

વનમાં જઈ તપ આદર્યું, કષ્ટ સહ્યું અપાર;
બ્રહ્મ બળ લેવા કારણે, બાંધ્યો એકાતાર. ૯૯

realpatidar.com
Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n131/mode/1up

realpatidar.com

તપોબળ અતી વાધીયુંરે, થયું ઈન્દ્રને જાણ;
રાજવિએ તપ આદર્યું રે, કંઇક કરશે ભંગાણ. ગુણુ૦ ૧

બીક લાગી તનમાં ઘણીરે, લે સ્વર્ગનું રાજ;
અખૂટ ભંડાર છે એહનેરે, તેણે કર્યા છે તાજ! ગુણુ૦ ૨

તપ જો પુરણ પામશેરે, થાશે એનું રે કાજ;
દેવ આગળ એ માંગશેરે, ઇન્દ્રાસનનું રાજ. ગુણુ૦ ૩

એમ ધારીને ઉઠીયોરે, ભંગ કરવાને તપ;
અપછરા અલાવી આગળેરે, કરી તેનીરે લપ. ગુણુ૦ ૪

અપસરા આગળ ઓચળેરે, ઈન્દ્રરાજ તે વાર;
જાવો વિશ્વામિત્ર આગળે, માં લગાડો વાર. ૧૦૦

તપ ભંગ કરવો તેહનોરે કરજો એવું રે કામ;
ભુલ પડે તેના તપમાંરે, ના લે સ્વર્ગનું નામ. ગુણુ૦ ૧

અપસરા આવી તે સમેરે, જ્યાં છે તપનું ઠામ;
ભાવ દેખાડીને ભેળવ્યોરે, વાધ્યો રાજાને કામ. ગુણુ૦ ૨

વિહવળ થયો તે થકીરે, માંડયો ગૃહસ્થાશ્રમ;
પુત્રી પ્રસવી જ્યાહરેરે, થઇ છે ત્યારેરે ગમ. ગુણુ૦ ૩

આશ્રમ તે મુકી કરીરે, ચાલ્યા બીજેરે વન;
આદર્યું તપ તે સમેરે, થયા દેવ પ્રસન્ન. ગુણુ૦ ૪

બ્રહ્મા વિષ્ણુ આવિયા, માહેશ્વર પણ સાથ;
વિશ્વામિત્ર સંગ ઓચર્યા, ઝાલી તેનો હાથ. ૧૦૧

માંગો માંગો સર્વે કહેરે, થયા તે હમો પ્રસન્ન;
મન ગમે તે માંગજોરે, રાજા તમોને ધન્ન. ગુણુ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n132/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

તપ અથાગ છે આપનુંરે, મન ગમે તે માંગ!
ઇચ્છા હોય જે આપનેરે, ઓચર જે સરવાંગ. ગુણુ૦ ૨
ધન્ય ધન્ય છે આપનેરે, ધન્ય ક્ષત્રીરે જાત;
ધન્ય પિતાજી તમ તણોરે, ધન્ય આપની માત. ગુણુ૦ ૩
અધિક નથી તેજ તપથીરે, તપ બ્રાહ્મણનું જોય;
તેથી કરી પ્રસન્ન થયારે, માગ મનમાંરે હોય. ગુણુ૦ ૪

વિશ્વામિત્ર રાજી થઈ, બોલ્યા તેની વાર;
બ્રહ્મબળ મુજને આપજો, કિરપા કરોને દાતાર. ૧૦૨

બ્રહ્મઋષિ થાઉં જુગમાંરે, ચાલે મારીરે આણ;
બ્રાહ્મણ કેહવાઉં જુગમાંરે, થાયે સર્વને જાણ. ગુણુ૦ ૧
હોંશ ઘણીરે મનમાંરે, બ્રહ્મબળ લેવાને કાજ;
રાજ્ય તજ્યું મેં આ કારણેરે! કર્યું સર્વેરે તાજ. ગુણુ૦ ૨
તુચ્છ લાગ્યું તેજ આગળેરે, જોઈ બ્રહ્મનું તેજ;
વિસ્તારી તમને કહ્યુંરે મુજ કારણ એજ, ગુણુ૦ ૩
એજ કારણ તપ આદર્યુંરે, કિરપા કરો યુગરાય;
કારજ થાયે અમ તણુંરે, જશ યુગમાં ગવાય! ગુણુ૦ ૪

અસ્તુ કરીને ઓચર્યા, બ્રહ્માજી તે વાર;
બ્રહ્મરૂષિ પદ મળશે, જાઓ વશિષ્ટજીને દ્વાર ૧૦૩

સાક્ષાત બ્રહ્મા છે યુગમાંરે, છે એ બ્રહ્મ અવતાર;
ગોર છે યુગમાં જાગતારે, જાણજો તેને નિરધાર. ગુણુ૦ ૧
સાક્ષાત્ કહેશે મુખથી જેહનેરે, થાએ તેનારે કામ;
ન મળે કોઇને ઘણું આથડેરે, રખડે જો અ ઠેરે નામ. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n133/mode/1up

realpatidar.com

કારજ સીદ્ધિ આગળેરે, પણ શ્રેષ્ટ ગોરને હોય;
હમો જે વસ્તુને આપશુંરે, પણ ફળશે તોય ગુણુ૦ ૩

મહિમા સાક્ષાતનો અતી ઘણોરે, શું જાણે પશુરે જન?
આજ અળજુગમાં આવીયારે, કબીર દીનના તન. ગુણુ૦ ૪

શરણે પડે જે એહને ટાળે તાપ અપાર;
શુદ્ધ થઈને સંચરે, પોચે દેવને દરબાર. ૧૦૪

મુર્ખ મનમાં જાણે નહિરે, જોઈ કારમું રૂપ!
અન્તે તેને પડશેરે, વિકટ કારમું દુઃખ. ગુણુ૦ ૧

લોક લાગ્યા અતી લોભમાંરે, વળગ્યા મધે અપાર;
કુળ જાતને ખોળવારે, ભૂલ્યા તે તો ગમાર. ગુણુ૦ ૨

પવિત્ર વંશ જાણ્યો નહિરે, જાણ્યો ના બ્રહ્મ અવતાર,
ખોળે છે ખોએલા રૂપમાંરે! કરી પાખંડ અપાર. ગુણુ૦ ૩

વિશ્વામિત્ર વિદાય કરી, બ્રહ્માદિક થયા અલોપ;
વિશ્વામિત્ર ઊઠીયા, તેજ થયું તેમનો અનોપ ૧૦૫

હોંશ ઘણી ધરી મનમાંરે, આણી મનમાં સોટ;
વશિષ્ટ આગળ જઈનેરે, ટાળું સઘળી ખોટ. ગુણુ૦ ૧

આયુધ ભિડયા અંગમાંરે, માથે જટા અપાર;
અયોદ્ધા ભણી ચાલીયારે, વેગે અપરંપાર ગુણુ૦ ૨

આપી પોચ્યા તે સમેરે, ભર્યો છે રાયે દરબાર;
વશિષ્ટજી આપ ત્યાં હતારે, કરતા બોધ અપાર. ગુણુ૦ ૩

માટે ભાભારામ સાંભળોરે, પછી નીપજ્યું કેમ?
કહું કથા હું તે તણીરે, સાંભળો તમેરે તેમ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n134/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વિશ્વામિત્ર આવ્યા આંગણેરે, જોઇ તેમનું રૂપ;
સભા સરવે ઊભી થઇરે, જોઈ રૂપ અનુપ. ગુણુ૦ ૪

બ્રહ્મઋષિ કહી ઓચરી, સભા સકળ તે વાર;
વશિષ્ટજીએ ત્યાં કહ્યું, રાજ્ય ઋષિ નિરધાર. ૧૦૬

વિશ્વામિત્ર મન કોપિયારે, મનમાં આણીને રોશ;
બ્રહ્માદિક મુજને બ્રહ્મ કહેરે, એ કરે છેરે દોષ. ગુણુ૦ ૧
બ્રહ્માદિકે મુજને કહ્યુંરે, બ્રહ્મઋષિરે આપ;
વશિષ્ઠે શાથી લહ્યુંરે, રાજ્ય ઋષિની છાપ. ગુણુ૦ ૨
અદેખાઇ આણે છે મનમાંરે, જોઈ મારીરે મોટ;
હું પણ કાંઇક કળથીરે, પાડું તેમાંરે ખોટ. ગુણુ૦ ૩
જાણ્યું નહિં પણ આપનુંરે, આપ ખોળી તે વાર;
બ્રહ્મ લક્ષણ છે કેટલાંરે, ગણ્યો નહિ તેનો શુમાર. ગુણુ૦ ૪

જનનાં લક્ષણ જેટલા, જુએ ના આપ વિચાર;
પરનિંદાએ લાગીને, ભોગવે ભવનો ભાર. ૧૦૭

વિશ્વામિત્રે ના જાણીયુંરે, મુજમાં ખોટ અપાર;
બ્રહ્મ પણું નથી મુજમાંરે, તપનો કેવો ખુમાર? ગુણુ૦ ૧
રજો ગુણમાં રાચીયોરે, આયુદ્ધ ધરીયાં છે અંગ!
બ્રહ્મ પણું લેવા કારણેરે, કીંવા કરવો છે જંગ? ગુણુ૦ ૨
બ્રહ્મ પણું કાંઇ તપથીરે, નથી મળતો ગમાર;
ગુરૂજ્ઞાને પદ પામીયારે, પુરણ બ્રહ્મ નિરધાર, ગુણુ૦ ૩
રંગ લાગે ગુરૂ સંગનોરે, સેવા પુરણ હોય;
એકાકાર તે થૈ રહેરે, ફળ પામેરે સોય. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n135/mode/1up

realpatidar.com

તપ તીરથ જે કરે, ભટકે રાન વેરાન;
સંગ ના હોય સદ્‌ગોરનો, તો સરવે શ્વાન સમાન. ૧૦૮

ગુંજ જાણે છે ગોરજીરે, દે કીલીરે હાથ;
બ્રહ્મ પણું ત્યારે જડેરે; કરણી આવેરે સાથ. ગુણ૦ ૧
વિશ્વામિત્રે ના જાણીયોરે, સાચા ગોરનો રંગ;
રજો ગુણમાં રાચીયોરે, મદ આણ્યું છે અંગ. ગુણ૦ ૨
ક્રોધ વાપ્યો અતી ઘણોરે, જાણ્યું કરશે વણાશ;
સભા મધે કંઇ નાં બોલીયેરે; પળ્યા પોતાને વાસ. ગુણ૦ ૩
બ્રહ્મ રાક્ષસ એક રાજીયોરે, થએલ ઋષિને શ્રાપ;
તેના કને જઇ બોલીયોરે, વિશ્વામિત્રે આપ. ગુણ૦ ૪

કામ પડ્યું એક તાહેરૂં, કરજો પુરણ પેર;
ઇચ્છા હોય તો કહું, નહિ તો જાવું ઘેર. ૧૦૯

રાક્ષસ એણી પેર બોલીયોરે, શું છે મારૂંરે કામ;
કિપા કરી કહો આ શમેરે, કેમ આવ્યા આ ઠામ. ગુણ૦ ૧
દાસ હાજર હજુરમાંરે, કહો ખપ જે હોય;
કરશું સઘળું આપનુંરે, જે જે કહેશોરે સોય. ગુણ૦ ૨
આપ વચન ના તજુંરે, ધરૂં રગલે ડગ,
વાયક જાય નહિ આપનોરે; જાણે સઘળો જગ. ગુણ૦ ૩
ઇચ્છા હોયતો આપનીરે, શોંપો દાશને કામ;
કરશું પુરણ પેરથીરે, થાશે આપનું નામ. ગુણ૦ ૪

વિશ્વામિત્ર બોચરે, સાંભળ મારી વાત;
વશિષ્ટ ઋષિના બાળકા, છે પૂરણ સત જાત. ૧૧૦

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n136/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

મારવો છે એક આસમેરે; કરજે આટલું કામ;
કાલે ફરી તું આવજેરે, નિશ્ચે આણેરે ઠામ. ગુણ૦ ૧
રાક્ષશે પુત્ર એક મારીયોરે, વશિષ્ટજીનો તે વાર;
જાણુ થઇ છે આપનેરે, નવ કોપ્યા લગાર. ગુણ૦ ૨
બીજે દાડે વળી આવીયોરે; તેજ સભા મોઝાર;
વશિષ્ટ બીરાજેલ જ્યાં હવારે, પૂરણ તેજ અપાર. ગુણ૦ ૩
વિશ્વામિત્ર જ્યારે આવિયારે, રાજ્ય સભાની માંયે;
આયુદ્ધ ધારણ રાખીનેરે, બ્રહ્મપદ લેવાને ત્યાંયે. ગુણ૦ ૪

સભા સરવે ઊભી થઈ, દીધો અતી આવકાર;
બ્રહ્મ બ્રહ્મ સૌકો કરે, રીઝયા અપરંપાર. ૧૧૧

સત્ વક્તા સત્ રૂપમાંરે, સત્ય ગુણ નિધાન;
સત્ આચારે, સર્વનારે, કરતા પૂરણ પાન. ગુણ૦ ૧
સદ્ ગુરૂ જગ સર્વનારે, વશિષ્ટ સત્ સરૂપ;
જુઠું કદી નવ ઓચરેરે; પુરણ બ્રહ્મનું રૂપ. ગુણ૦ ૨
જેવું જૂવે તેવું ઓચરેરે, બોલ્યા તેણીરે વાર;
રાજ્ય ઋષિ કહી બોલીયારે, કહ્યું સત્ય નિરધાર. ગુણ૦ ૩
ઋષિ કહ્યા ઉપર વેશથીરે, રજો ગુણથી રાજ;
સત્ય વક્તા સાચું ઓચરેરે, જૂઠું કરીચું છે તાજ. ગુણ૦ ૪

વિશ્વામિત્ર કોપિયો, ઋષિયે માંડયો દ્વેશ;
વશિષ્ટ મુજથી રાખે છે, અતિ અંતરમાં દ્વેશ. ૧૧૨

કહેલ હતું બ્રહ્માદિકનુ રે, વિશ્વામિત્રને આપ;
જ્યાં લગી તુજને નાં કહેરે, વશિષ્ટ બ્રહ્મની છાપ. ગુણ૦ ૧

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n137/mode/1up

realpatidar.com

ત્યાં લગી થઈ નહિ શકોરે, બ્રહ્મ ઋષિ નિરધાર;
ગણતરી તમારી નહિ થશેરે, બ્રહ્મ રંગ મોઝાર. ગુણ૦ ૨
અજંપો થયો તે થકીરે, વિશ્વામિત્રને આપ;
વશિષ્ટતો નહિ કહેરે, કેવી કરશું ધાપ. ગુણ૦ ૩
ક્રોધિષ્ટ થઈને ઊઠીયોરે, વિશ્વામિત્ર તે વાર,
બડ બડતો તે ચાલીયો, ગયો નગ્રથી બાર; ગુણ૦ ૪

રાક્ષસ વળતાં તેડીયો, તેડયો બીજીવાર;
પુત્ર બીજો આજ પણ, ખાજે તું નિરધાર. ૧૧૩

દિન પ્રતીદિન આવતોરે, ઋષિ સભા મોઝાર;
વશિષ્ટજી બોલાવતારે; એજ વાણિથી સાર. ગુણ૦ ૧
પ્રતિદિન મરવતારે, પુત્ર ઋષિના જેહ;
સોએ દિવસે પૂરા કર્યારે, ખાધા રાક્ષસે તેહ. ગુણ૦ ૨
પુત્ર હતા 'સો' તેમનારે, વશિષ્ટજીનારે ત્યાંએ;
રાક્ષસે ખાધા તેટલારે, કેવાથી મિત્રની જાંએ ગુણ૦ ૩
પુત્ર પુરણ ત્યાં થયારે, સોએ પૂરણ જાણ;
જાણ થતી ત્યાં આપનેરે, જૂઓ સત્ય પરમાણ, ગુણ૦ ૪

ક્રોધ નથી સત્ રૂપને, ઢોંગી માંડે ધાપ;
મારે ઝૂરે જગતને વેશ કરે છે આપ. ૧૧૪

મિત્રે મરાવ્યા બાળકારે, ઋષિ જાણે છે તોય;
ક્રોધ કર્યો નહિ કો શમેરે, સમ દ્રષ્ટિરે જોય. ગુણ૦ ૧
છેલ્લે દાડે મિત્ર આવીયારે, રાજ્ય સભા મોઝાર;
આયુદ્ધ ભીડેલ અંગમાંરે, અંગે ક્રોધ અપાર. ગુણ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n138/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સકળ સભા ઊભી થઈરે, બ્રહ્મ બ્રહ્મ કરતાની સાથ;
વશિષ્ટજીએ આપીયુંરે, રાજ્ય ઋષિ કહી હાથ. ગુણ૦ ૩

વિશ્વામિત્ર અતી કોપીયારે, મારૂ જોગીને ઠાર;
ગર્વ નથી એનો ઉતર્યોરે, પુત્રને દેવરાવી માર. ગુણ૦ ૪

પુત્ર સોએ મરાવીયા, જીભે કરીયું જોર;
તોએ હજુ નવ ઉતર્યો, વશિષ્ટજીનો તોર. ૧૧૫

બ્રહ્માદિકે મુને મોકલ્યોરે, આવા જોગટા પાસ;
કેમ કરી મુજને કહેરે, નહિતો કરૂ વણાસ, ગુણ૦ ૧

આજ હું મારૂં એહનેરે, લઉં એનારે પ્રાણ;
રાજ્ય ઋષિ કહે એકલોરે, પછી દેશે વખાણ. ગુણ૦ ૨

એમ કહી રાતે ઉઠીયોરે, ગયો નગ્રથી બાર;
પર્ણકુટીનીરે ઓથમાંરે, કરી કપરો વિચાર. ગુણ૦ ૩

ઋષિ સુવે આજે જેટલેરે, મારૂં ખડકને ઘા;
એવે વિચારે ઉભલોરે, મિત્ર તેનીરે જા. ગુણ૦ ૪

પતિ પત્નિ એકાંતમાં કરે છે વાદ વિનોદ;
પુનમ ચંદ્ર આકાશમાં, કરતો કરણુની શોધ. ૧૧૬

માથે આવેલો તે શમેરે, ચંદ્ર મધરે રાત;
છે પૂરણ પરકાશીયોરે, મહા શીતળ જાત. ગુણ૦ ૧

ઋષિયાણી તે જોઈ બોલીયા રે, સાંભળો મારારે, નાવ;
ઋષિયોનારે સંઘમારે, છે એવો તપનો પરભાવ. ગુણ૦ ૨

છેરે કેનાં એવા તપનોરે, આવો પુરણુ તેજ;
પુનમના જેવા ચંદ્રનોરે, સાચું કહેજોરે એજ. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n139/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વશિષ્ટજી વાણી ઓચરેરે, શ્યામા સાંભળો વાચઃ
તપ આવો આ જુગમાંરે, વિશ્વામિત્રનો સાચ. ગુણુ૦ ૪

પુરણુ તપ છે તેહનો, આજ સમા મોઝાર;
ચંદ્ર સમો પ્રકાશતો, એથી અધિક અપાર. ૧૧૭

વિશ્વામિત્રે વાણી સાંભળીરે, બોલ્યા ઋષિરે જેહ;
એહ પામ્યો તે અતિ ઘણોરે, ઉપજયો મનમાં સ્નેહ. ગુણુ૦ ૧
જાણ્યું ઋષિ કહેતા હાસ્યમાંરે, રાજ્ય ઋષિ લગાર;
પ્રેમ દીસે છે મનમાંરે, હતા હાસ્ય ઉદ્ગાર. ગુણુ૦ ૨
ભૂલ કરી મેં અતી ઘણીરે, માર્યાં એહનાં બાળ;
તોએ ના કોપિયોરે, મેં તો ધાર્યો તો કાળ. ગુણુ૦ ૩
કેટલું કષ્ટ મેં આપીયુંરે, કર્યું કેટલું વેર;
અંત્તરે કાંઈ ના લાવીયોરે, મુખથી કર્યું ના ઝેર. ગુણુ૦ ૪

સત્ય બ્રહ્મ સ્વરૂપ છે, સાચા ગુરૂ જગ જાણુ;
પડું હું એના પગમાં, પછીથી ઓચરૂં વાણુ. ૧૧૮

ખડગ હતું જે હાથમાંરે, તોડયું તેણીરે વાર;
શિશ ધુણાવતા ચાલ્લીયારે, ગયા ઋષિને પાર. ગુણુ૦ ૧
માથું નમાવ્યું ચર્ણમાંરે, બોલ્યા મુખથી વાણુ;
દાસ આપનો જાણીનેરે, લેજો સેવામાં તાણુ. ગુ૧૦ ૨
મિત્રનાં રૂપથી બોલીયારે, ગોરજી તેણીરે વાર;
બ્રહ્મ ઋષિ આવી મળોરે, કયાંથી આણીરે વાર. ગુણુ૦ ૩
આ વખતે કેમ આવીયારે, શું છે આપને કામ;
બ્રહ્મ ઋષિ કહો સાચથીરે, થાયે પુરણુ નામ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n140/mode/1up

realpatidar.com

વિશ્વામિત્ર વાણી ઓચરે, સાંભળો મારા નાથ;
ઉત્તર મારો આપજો, અંત્તર લેજોરે વાત. ૧૧૯

વશિષ્ટજી એમ ઓચર્યારે, સાંભળો મારારે વિર;
વેશ કરે બેશ નાં ભજેરે, કાંઈ આચરણ ધીર. ગુણુ૦ ૧
આ ચારે ધર્મ ઓળખાય છે રે, કંઈ વેશથી નાહી;
આચાર હીણા આંધળારે, જાશે નર્કની માંહી. ગુણુ૦ ૨

વેશ કરે જે ધર્મનોરે વળી પાળે નહિ કોએ;
નરતે ઢોંગી જાણવોરે, ધુર્ત તેનુંરે જોએ. ગુણુ૦ ૩

કેશ રાખે છે કપટનાંરે, ધારણ રાખેના બેશ;
અંતે તે અકળાયે છે રે, વગોવાયે છે વેશ.

રૂપ કરે રાજા તણું, નૃપ ના તેથી થાયે;
દેખા દેખી જે કરે, તેનો લોટ કુતરા ખાયે. ૧૨૦

કંઈક ધરાવે છે ધર્મનારે, નામ આપેરે કોયે;
વેશ કરેછે તેહનુંરે, ધર્મ તેમાં ના હોય. ગુણુ૦ ૧
આચાર તે દશમો નિધીરે, પાળે જે પ્રેમેરે મન;
સુખે રહે તે સર્વદારે, દુઃખ દેખે નહિ જન. ગુણુ૦ ૨
સત્ પંથ સતનું સુખછેરે, સત્ પાળે જે કોય;
કહેવાયે નહિ કુળનુંરે, પાળે તે અમર હોય. ગુણુ૦ ૩
સાકર સાકર મુખ જપેરે, મુખ મીઠું ના થાયે;
ગર્થ ખર્ચિ લે ગાંઠમાંરે, ભુખ તેથીરે જાયે. ગુણુ૦ ૪

આચાર તેનો રાખવો, પાળવો હોય જે ધર્મ;
દોષ લાગે નહિ તેહને, છુટીયે સર્વે કર્મ ૧૨૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n141/mode/1up

realpatidar.com

સત્ પંથ માંહે જે આવીનેરે, તોડે છે આજ્ઞા એ;
નિશ્ચે તે તો જાણવુંરે, જાશે નર્કની માંએ. ગુણુ૦ ૧

આલ વંશિ ગુરૂ જાણવારે, આલે જે અમર હોય;
આલ થકી ગોર આવિયારે, તેજ આલમાં જોય. ગુણુ૦ ૨

સેવા કારણ જે રહેરે, તે તો સેવક જાણ,
આલતો લેજો વંશથીરે, હરી વંશ પ્રમાણ. ગુણુ૦ ૩

માધન સુધી તે ચાલશેર, ત્રુટક તેમાં ના હોય;
ખરા ગુરૂ તેજ જાણવારે, વેદ શાખામાં જોય. ગુણુ૦ ૪

વિશ્વામિત્ર સાંભળો, તેથી કહે તે ઋષિરાજ;
બ્રહ્મ લક્ષણ ભાળ્યા વિના, કહેતાં આવતી લાજ ૧૨૨

લક્ષણ પૂરણ બ્રહ્મનાંરે, થયાં આજરે જોય;
દયા ક્ષમાને દિનતારે, સત્ નમણી હોય. ગુણુ૦ ૧

હુંપદને અતિ ઈરષારે, ટાળી સરવે તમામ;
તેથી કરીને જાણીયારે, સાચા બ્રહ્મારે નામ. ગુણુ૦ ૨

બ્રહ્મ ઋષિ તેથી કહ્યારે, સાંભળો વિશ્વામિત્ર;
સાચપણેથી રાખજોરે, સદા એહિજ તંત્ર. ગુણુ૦ ૩

બ્રહ્મ લક્ષણ જોઈનેરે, થયું બ્રહ્મણ નામ,
લક્ષણ નથી એ જેહમાંરે, ટાળો એનુંરે ઠામ.

સત્ લક્ષણ જેહમાં, સત પંથિ સાચા સોય;
સત્ વિના સૂનું સદા, વેશજ મિથ્યા હોય. ૧૨૩

સંશે ટળ્યો જ્યારે મિત્રનોરે, થયા એકારે કાર;
સ્નેહ બંધાણો ત્યાં થકીરે, થયો પુરણ કાર. ગુણુ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n142/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

એકા મેકે પ્રેમથીરે, થયો ઘાડોરે પ્રેમ;
આવક જાવક ત્યાં થઈરે, પોતાપોતામાં જેમ. ગુણુ૦ ૨

એક દિવસે આવીયારે; વિશ્વામિત્રને દ્વાર;
વશિષ્ટજી અતિ પ્રેમથીરે, ઉમંગ થયો જે વાર. ગુણુ૦ ૩

જોયું રૂપ ઋષિ તણુંરે, વિશ્વામિત્રે જે વાર,
આગતા સ્વાગતા ત્યાં કરીરે, નવ લાગીરે વાર. ગુણુ૦ ૪

પૂજન અર્ચન પ્રેમથી, પોતે કર્યાં અપાર;
ભોજન કરાવ્યાં ભાવતાં, ના લાગી કંઇ વાર. ૧૨૪

ભોજન કરી પરવારીયારે, વશિષ્ટ જેણીરે વાર;
દક્ષિણા માંહેરે આપીયુંરે, તપ તેણીરે વાર. ગુણુ૦ ૧

દશ હજાર વર્ષનુંરે, ફળ તપનું હોય;
તે સર્વે આપ્યું આપથીરે, વશિષ્ટજીનેરે જોય. ગુણુ૦ ૨

પાન સોપારી આપીયાંરે, આપ્યા પ્રેમે અપાર;
મુખવાસ મુખ શોભતોરે, મિત્રે તેણીરે વાર. ગુણુ૦ ૩

પરવારીને પંથે પળ્યારે, ઋષિ પોતાને ઘેર;
તે પછી શું નીપજ્યુંરે, કહું હું તેનીરે પેર. ગુણુ૦ ૪

વિશ્વામિત્ર એક દાડલે, આવ્યા વશિષ્ટજીને ઘેર;
મિત્ર મુખ નિહાળવા, જોવા તેની પેર. ૧૨૫

વશિષ્ટજીએ પૂજન કર્યુંરે, વિશ્વામિત્રનું ત્યાંયે;
ભોજન દીધા ભાવથીરે, દીધી દક્ષિણા જ્યાંયે. ગુણુ૦ ૧

ફળ આપ્યું એક પળનુંરે, સત્ સંગનો હોય;
વિશ્વામિત્રને આપીયુંરે, દક્ષણામાંરે જોય. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n143/mode/1up

realpatidar.com

મિત્રજી મનમાં કોપીયારે, આ તે શું રે કહેવાયે;
મજાક કરે છે માહેરીરે, એમાં શું રે લેવાયે. ગુણ૦ ૩
મેં ફળ આપ્યું છે તપનું રે, દશ સહસ્રનું જેહ;
તેના પેટે હમને આપેરે, ફળ સંગનું તેહ. ગુણ૦ ૪

તે પણ ફળ એક પળનું તે શું અદકું હોય?
દશ સહસ્ર વર્ષનું, તપ હિકારતમાં જોય. ૧૨૬

એણે તો કાંઇ નવ ગણ્યું રે, તપ મારૂં અખંડ;
તુચ્છ ગણ્યું છે આ સમેરે, ફળ પળનું પ્રચંડ. ગુણ૦ ૧
ક્રોધ વ્યાપ્યો તે સમેરે, સમજ્યા નહિરે મૂળ;
મહિમા તે સતસંગનું, તેથી ઉપની શૂળ. ગુણ૦ ૨
કધિષ્ટ તેથી અતિ થયારે, વિશ્વામિત્ર જે વાર;
રંગ થયો રાતો ઘણોરે, બોલ્યા તેણીરે વાર. ગુણ૦ ૩
આ શું વદો છો વહેમમાંરે, કંઈક વિચારો નાથ;
ભૂલ કરો નહિ હામથીરે, સંગ તપની સાથ. ગુણ૦ ૪

વશિષ્ટજી વાણી વદે, સાંભળો મારા મિત્ર;
સતસંગ મહિમા ના જાણીયો, તે તો થયું વિચિત્ર! ૧૨૭

મહિમા ઘણો સતસંગનોરે, કળ્યો કેથીરે જાયે;
બ્રહ્મા ને વિષ્ણુ વિનવેરે; શેષ હારીરે જાયે. ગુણ૦ ૧
શંકા હોયજો આપનેરે, ચાલો મારીરે સાથ;
ન્યાય કરાવીએ આપણેરે, સત બ્રહ્માજી હાથ. ગુણ૦ ૨
ગુણ હશે સત્ જેહનું રે કહેશે સાચોરે સાચ;
ઓછું ને વધતું નહિ કરેરે, કેને નહિં દેરે આંચ. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n144/mode/1up

realpatidar.com

મિથ્યા કરે નહિ કોઇનેરે, એવા ગુણે ગંભિર;
બ્રહ્માજી આગળ ઉચ્ચારવુંરે, સત્ય ગુણી સધીર. ગુણ૦ ૪

બ્રહ્મા આગળ ચાલીયા, ન્યાય કરાવવા કાજ;
વિશ્વામિત્ર ઓચરે, કહેજો સત્ મહારાજ. ૧૨૮

વિશેષ શું છે બે થકીરે, તપ કે સતસંગ;
દશ હજાર વર્ષનુંરે, તપ કીધેલ અંગ. ગુણ૦ ૧

સત્સંગ એક પલનુંરે, કરેલું સંત સાથ;
અદકું એમાંથી શું હશેરે. કહેજોરે દીનાનાથ! ગુણ૦ ૨

વાદ પડચો છે હમમાંરે, તેથી આવ્યાં છે આંહીં;
વાદ મટાડો વેદથીરે, સત હોય જે કાંઈ. ગુણ૦ ૩

બ્રહ્માજીએ મન જાણીયુંરે, કેવી કરવી પેર;
ઓછું અદકું શું કહુંરે, થાશે મુજથી વેર. ગુણ૦ ૪

શ્રાપ દે કદી શોકથી વેઠવું પડશે અંગ;
પરભારૂં જો પરવરે, તો દેવરાવે રંગ. ૧૨૯

તેથી બ્રહ્માજી બોલીયારે, સાંભળો ઋષિ સાથ,
વેદી છે મુજ હાથમાંરે, સત્ વિશ્વનોરે નાથ. ગુણ૦ ૧

વાણી કથું છું હું વેદથીરે, વેદ વાણીરે જેહ;
પઢાવી છે જે પ્રેમથીરે, સાચા વિષ્ણુએ તેહ. ગુણ૦ ૨

વાંચું છું વેદ હું જેટલારે, તેનો કરતા છે તેહ;
સંશય ટાળશે આપનાં રે, કહો તેનેરે તેહ. ગુણ૦ ૩

હુંરે જાણું છું એટલુંરે, વાણી ઓચરેલ ગાઉં;
બળ ના હોય તુજમાંરે, તેથી અદકોરે થાઉં ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n145/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વિષ્ણુ આગળ ઓચરો, વાણી હોશે સત;
તે તમને સંભળાવશે, લેશ નાં કરશે અત. ૧૩૦

વિદાય કર્યા એમ કહીનેરે, બ્રહ્માજીએ તે વાર;
બીક લાગે છે શ્રાપનીરે, સુખી થયા અપાર. ગુણુ૦ ૧
વિષ્ણુ આગળ જઇ કરીરે, ઉભા બન્નેરે જન;
વિસ્તારી કહ્યું આગળેરે, હતા જેરે કથન. ગુણુ૦ ૨
વિષ્ણુએ મનમાં ધારીયુંરે, છે આ કઠણુ કામ;
ન્યાય કરતાં નેક ટુટશેરે, પડશે ઉંધારે ઠામ. ગુણુ૦ ૩
લડે છે જ્યાં બે જણારે, ઝીત એકની હોય,
હારેછે તેમાં એકલોરે, એતે જગરે જોય. ગુણુ૦ ૪

આમાં જો એક હારશે, તો તે દેશે શ્રાપ;
હજી નથી હું છૂટીયો, વળી કયાંથી વળગ્યું પાપ! ૧૩૧

તેથી કરી વિષ્ણુ ઓચરે, સાંભળો સત્ય ધીર;
એકાંત મન હોય માહેરૂંરે, તેમાં પડે જો પીડ. ગુણુ૦ ૧
લેવડ દેવડ જે જુગમાંરે, થાયે જેટલી વાર;
જન્મ મરણુ જે જેટલુંરે, તેનો રાખવો પાર. ગુણુ૦ ૨
તે સર્વ કરવું એકલુંરે, તેમાં ભૂલ જે વાર;
પલ એકના વિલંબથીરે, થાયે એકારે કાર, ગુણુ૦ ૩
ન્યાય ચૂકાવતાં આપનુંરે, થાયે મુજને વિલંબ,
તેરે સમામાં શું નિયજેરે, થાયે તેનો વિશંબ. ગુણુ૦ ૪

વાર નથી મુજને, તેથી કહું છું સત્ય;
શંકર તે ચુકાવશે, ન્યાય આપનો તુર્ત. ૧૩૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n146/mode/1up

realpatidar.com

પધારો આપ આગળેરે, જ્યાં છે શંકર ધામ;
ધ્યાનીનું એ કામ છેરે, કહું સાચુંરે ઠામ. ગુણુ૦ ૧
તેથી કરી તે ચાલીયારે, આવ્યા કૈલાસ માંહે;
શંકરે તે સમે જાણીયુંરે, પોતે બેઠાતા જ્યાંએ. ગુણુ૦ ૨
બ્રહ્માએ પાછા વાળીયારે, વાળ્યા વિષ્ણુએ જાણ;
મારા આગળ એ મોકલીરે, મહા દુઃખની ખાણ. ગુણુ૦ ૩
એથી ન્યાય ના થયોરે, મુજથી કેમજ થાયે;
ઓચિંતું આવી ચડયુંરે, કહ્યું કેથી શકાયે. ગુણુ૦ ૪

હામ ચાલે નહિ માહેરી, કહેતાં ઉપજે દુઃખ;
શેષ આગળ હું મોકલું, તો તો પામું સુખ. ૧૩૩

સમાધી ધરવા જેટલેરે, બેઠા શંકર આપ;
જાણે સમાધિમાં જોઈનેરે જાસે શિરથીરે પાપ. ગુણુ૦ ૧
એટલે ત્યાં આવી ચડયારે, બન્ને ઋષિની જોડ;
આવી નમ્યા શિવ આગળેરે, કરો અમારો તોડ. ગુણુ૦ ૨
વિનયથી વિસ્તારીનેરે, કહી સઘળી કથાયે;
વાદ ટાળો મારા માવજીરે, જેથી સંશયરે જાયે. ગુણુ૦ ૩
બ્રહ્માએ હમને મોકલ્યારે, વિષ્ણુ આગળ જેમ;
વિષ્ણુએ અમને મોકલ્યારે, તમ આગળ તેમ. ગુણુ૦ ૪

ન્યાય ચૂકવો હમ તણો, કરજો રૂડી પેર;
આપ દર્શે સુખ પામીને, પળિયે પાછા ઘેર. ૧૩૪

શંકરે શબ્દ ત્યાં સાંચર્યોરે, સાંભળો મુજ સંત;
સમો સમે છે સમાધીનોરે, કરો કહું તે તંત. ગુણુ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n147/mode/1up

realpatidar.com

અવકાશ નથી મુજનેરે, ન્યાય કરવાની પેર;
ટાણુ વીતે છે વાતમાંરે, જાઓ શેષને ઘેર. ગુણુ૦ ૨

શેષ સઘળું ચૂકાવશેરે, હશે જેનીરે ખોટ;
સાચે સાચું એ કહીનેરે, દેસે સતની ચોટ. ગુણુ૦ ૩

વખત મળ્યો નહિ મુજનેરે, જેથી ચૂકવું ન્યાયે;
પળ પળમાંથી પંથે પળેરે, વેળા વેહતીરે જાયે. ગુણુ૦ ૪

શંકરે ઓળાવીયા, શેષ નાગને ઘેર,
સમજાવી સઘળી કહી, પંથે પળ્યાની પેર. ૧૩૫

શેષ આગળે આવીયારે, કરવા વાદનો અંત;
આવી તેને ચરણે નમ્યારે, હૈયે આણીને ખંત. ગુણુ૦ ૧

શેષને સરવે સમજાવીનેરે, કહી પૂરણ કથાયે;
વાદ પડયો આવી રીતથીરે, કરો તેનોરે ન્યાયે ગુણુ૦ ૨

નાગદેવે દેવ દેખીયારે, બેઉ બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
સત્ વચન ઓચર્યાંરે, શેષ સત્ય સ્વરૂપ. ગુણુ૦ ૩

ન્યાય તમારો નિવેડવોરે, નથી સોહલો જાણુ;
વાર લાગે જો વાદમાંરે, તો થાયે મુજનેરે હાણુ. ગુણુ૦ ૪

ન્યાય તમારો ચૂકવું, ચિંતા ટાળો દૂર;
સત્ રહે સૌ કોઈનું, જો સાહેબ રાખે નૂર. ૧૩૬

વાત એક મારી સાંભળોરે, કહું સાચ નિર્વાણુ;
મમ શિર બોજો અતિ ઘણોરે, પૃથ્વી તણો પ્રમાણુ. ગુણુ૦ ૧

ઉપાડવો ઘડિક આ સમેરે, મમ શિરથી બોજ;
ન્યાય તમારો હું ચૂકવુંરે, ખરેખરી છે ખોજ. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n148/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

શેષ વાણી જ્યારે સાંભળીરે, બોલ્યા વિશ્વારે મિત્ર;
સત્યા મળે કેમાં એવડીરે, કેવા ચીતરો છો ચિત્ર. ગુણુ૦ ૩
પૃથ્વીનો બોજો અતી ઘણુંરે, કેમ ઉંચકી શકાયે;
દીધેલ સત્તા સાહેબનીરે, બીજાથી ન બનાયે. ગુણુ૦ ૪

જેનું કામતો જે કરે, અવર કરે ઉત્પાત;
માટે મણીધર વિનવું, સંતાડોને સંતાપ ૧૩૭

મણીધર મુખથી બોલીયારે, શેને માનોછો દુઃખ;
તપનાં બળે આદરોરે, માણો મનનું સુખ. ગુણુ૦ ૧

બળ આપો તમ તપનુંરે, સરે જેથીરે કામ;
ધરા રહે ઘડી વેગળીરે, મુજ સીરથી નામ. ગુણુ૦ ૨

વિશ્વામિત્ર મન મરકીયારે, લીધું હાથમાં નીર;
પૃથ્વીને આપે અરપિયુંરે, ધરી મનમાં ધીર. ગુણુ૦ ૩

વરષ દશ સહસ્રનુંરે, તપ પુરણ જેહ;
અરપું માત હું તુજનેરે, પૂરણ આણી સ્નેહ. ગુણુ૦ ૪

આ તપનો પરતાપ જે, માનો મારી માત;
મણીધરના શીર થકી, ઊંચા રહેજો આપ. ૧૩૮

નીર અરપ્યું તે સમેરે, પૃથ્વી ઉપર આપ;
તપ આપ્યું વળી તે સમેરે, દશ સહસ્રનો જાપ. ગુણુ૦ ૧

ડગી નહિ ધરા ધામથીરે, મોડયું ઋષિનું માન;
વાશિંગ વશિષ્ટને ઓચરેરે, ધરજો તમેરે ધ્યાન ગુણુ૦ ૨

ધરા ડગાવો ધામથીરે, કાંઈક હોય જો કળ;
આદરો આ અવસરેરે, હોય તમમાં બળ. ગુણુ૦ ૩

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n149/mode/1up

realpatidar.com

વશિષ્ટ વાણી ઓચરેરે, સુણો વાશિંગ દેવ;
સાચા ગોરની સેવનારે, હોય અશ્વારે મેવ. ગુણુ૦ ૪

જળ અંજળીમાં લેઇને, વશિષ્ટ ઓચરે વાણુ:
ફળ આપું મા તુજને, સત્સંગ પરમાણુ. ૧૦૯

ફળ આપું ધરા તુજનેરે, ક્ષેણું માત્રમાં જેહ;
થયેલ સત્સંગ જેટલુંરે, તેટલું સરવે તેહ. ગુણુ૦ ૧
તે પુનના પરતાપથીરે, ડગજો મોરીરે, માત;
શેષનારે શીશથીરે, એક પુરણુ હાથ. ગુણુ૦ ૨
નીર પડ્યું પટે જેટલેરે, થયો ધમ ધમકાર;
ઉપડી પૃથ્વી તે સમેરે, શેષ શિરથી તે વાર. ગુણુ૦ ૩
એક હાથ ધરા અધર થઈરે, રહી અટકીરે, ધામ;
વિશ્વામિત્ર વાણી ઓચરેરે, શેષને શીર નામ. ગુણુ૦ ૪

ન્યાય કરો હવે હમ તણું, થયું તમારૂ કામ;
ખોટી કરવા નવ ખપે, ફોગટ આણો ઠામ. ૧૪૦

વચન સુણી વાણી ઓચર્યારે, વાશિંગ તેણીરે વાર;
વિશ્વામિત્ર સુણો વાતડીરે, ન્યાય કરોરે કિર્તાર. ગુણુ૦ ૧
વિચારી જુઓ વાતમાંરે, કહેવું પડ્યું નહિ કાંઇ;
ન્યાય થયો ધરા માતથીરે, બાકી રહ્યું નહિ કાંઈ. ગુણુ૦ ૨
સમજો તમારી સાનમાંરે, પોતે પોતાનું સાર;
અધિક ઓછો માનીનેરે, કરો પંડે નિસ્તાર. ગુણુ૦ ૩
સમજુ સમજીને ઓચરેરે, કંઇ કરીને વિચાર;
સાર અસારની સુજમાંરે, ખોળે પંડિતો ચાર. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n150/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સત્યા સત બાહેર આવીયું તેની લેજો પેર;
મનથી માની માવજી લેશ માં ધરજો ઝેર. ૧૪૧

સત સંગ મહિમા જાણીનેરે, હાર્યા મનથી અપાર;
આનંદ થઈ બન્ને બોલીયારે, વશિંગને તેણી વાર. ગુણુ૦ ૧
ધન્ય છે આપની ચાતુરીરે, ધન્ય આપનો નેક;
સત રાખ્યું તમે જાળવીરે, રાખી બન્નેની ટેક. ગુણુ૦ ૨
વિશ્વામિત્ર વળતાં બોલીયારે, વશિષ્ટને તેણી વાર;
મહિમા ના જાણ્યો સત્સંગનોરે, ભૂલ્યોઆણીરે,વાર. ગુણુ૦ ૩
મહિમા જાણ્યો સત્સંગનો વિશ્વામિત્રે જે વાર;
પાયે લાગ્યા અતી પ્રેમથીરે, શ્રેષ્ટ ગોરને તે વાર. ગુણુ૦ ૪

મહિમા ઘણો સત્સંગનો. જાણે જ વિરલા કોયે;
સત્સંગથી સુખ પામીયે, મરણુ જરણુ નાં હોય. ૧૪૨

સંગ વિના કેમ ઓળખેરે, જેને પડી છે ખોટ;
રંગ લાગે છે સંગનોરે, જેમ ભમરીની ચોટ. ગુણુ૦ ૧
નિજામો આગળ ચાલીયોરે, મૂકી ગુરૂને ત્યાંયે;
હોડી હંકારી ઊત.વળીરે, લંગર ઉપાડયો જ્યાંયે. ગુણુ૦ ૨
ગોરજી ગુણવંત બોલીયારે, સાંભળો હાજર બેગ;
નીજામો જેવું રહી ગયોરે, જોડી પોતાને વેગ. ગુણુ૦ ૩
કહ્યું કરો હવે તેહનુંરે, જાવું સામેરે તીર;
બોલ જુવે તેમ હાંકજોરે, રથ ઊતારો નીર. ગુણુ૦ ૪

હાજરબેગે રથ હાંકીયો, જુએ છે સઘળા જન;
પાર કરી પરમેશ્વરે, ગાડી તેને દંન. ૧૪૩

૯

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n151/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

અચરત માન્યું ત્યાં સૌ જનેરે, પોત પોતાના મન;
આતે કારણ શું હવુંરે ? કેવો ઉગ્યો આ દંન ? ગુણુ૦ ૧
નિજામે જોયું તે સમેરે, મુખ મોડી જે વાર;
મુંઝાણો મનમાં અતી ઘણોરે રથ જોયો નીરધર. ગુણુ૦ ૨
રથ હાલે નીર ઉપરેરે, જેમ રેતી પર હોય;
ઘોરી હાલે અતી મદમાંરે, જેમ ધરાપર જોય. ગુણુ૦ ૩
નીર અડે નહિ રથનેરે, વહે છે અતીરે પુર;
જોત જોતામાં ઉતર્યારે, સાચા સદ્ગોર નુર. ગુણુ૦ ૪

પૂર હતું અતી જોરમાં, સાબર કેરૂં નીર;
હામ હાલે નહિ કોઇની, જાવા સામે તીર. ૧૪૬

બળ જોયું એક પળમાંરે, સાચા સદ્ગોરનું જયાંયે,
ઓચિંતું અચરજ આવિયુંરે, સમૂહ સર્વને ત્યાંયે. ગુણુ૦ ૧
હોડીવાળો હાંકીનેરે, મળવા ધારીને મન,
પૂંઠે પળ્યો સતગોરનીરે, દેવા તનમન ધન. ગુણુ૦ ૨
ગુના તે માફ કરાવવારે, લેવા ગુરૂની આશિષ.
મળવા કારણ ચાલીયોરે જાયે જોતો ચોયદિશ. ગુણુ૦ ૩
મુઝાણો મનમાં અતિ ઘણોરે, કરે આક્રંદ અપાર;
દોડે ઘણું અતિ ધૂમમાંરે, લેવા ગુરૂજીનો પાર. ગુણુ૦ ૪

ખોળ કરે છે અતી ઘણી, વનમાં ભટકી જોય;
લખ્યા લેખ ટળે નહિ; સરમારે કદી કોય ! ૧૪૫

મૃગલીનો ઓદ્ધાર.

ગુરૂજી આવ્યા ત્યાં થકીરે, વન ખંડી મોઝાર,
સિંહ મળ્યો એક વાટમાંરે, દેતો મૃગને માર. ગુણુ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n152/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

છટકી મૃગલી છુટીનેરે, આવી ગુરૂજી છે જ્યાંએ;
ફાળ ભરી સિંહ આવીયોરે, મારવા મૃગલી ત્યાંએ. ગુણ૦ ૨
દયા આવી મુને તે સમેરે, બોલ્યો ગુરૂજીને જઈ,
સરણુમાં આવેલ આપનેરે, ઘાત તેનીરે થઈ. ગુણ૦ ૩
ઉગારો એને અવનીપતીરે, કરો મારૂંરે કામ;
દયા કરો દયાનિધીરે, સાચા સદ્‌ગોર ઇમામ. ગુણ૦ ૪
સિંહને સંતોષીયો, મૃગલી કેરે કાજ;
જીવતદાન આપીને પુનની બાંધી પાજ. ૧૪૬

ગીરમતે ગમન, દુષ્કાળનો નાશ.

ત્યાં થકી ગોરજી ચાલીયારે, આવ્યા ગીરમતે ગામ;
પડાવ કર્યો પાદર વિષેરે, કરવા જીવુંનાં કામ. ગુણ૦ ૧
અલખ પુરૂષ અવનવોરે; આવ્યો મુનિવર કાજ;
ચરિત્ર કીધાં કારમારે, દીધાં ઋષિયોને રાન ગુણ૦ ૨
કળા કળી કોઈ નવ શકેરે, એવો દાતા અનુપ;
કોટી શશિયર ઉગીયારે, એવું અનુપમ રૂપ. ગુણ૦ ૩
સરોવર માંહી સંચર્યારે, કર્યો વચમાં મુકામ;
તાણ્યો તંબુ તે ધામમાંરે, જોઇ રૂડુંરે, ઠામ, ગુણ૦ ૪
આનંદ થઈને ઉતર્યા, મનમાં ધારી ધીર,
સાચા સદ્‌ગોર જાણજો, આપ ઇમામશાહ પીર. ૧૪૭
રથ છોડયો તે ઠામમાંરે, બાંધ્યા બળદ તે વાર;
નીર પાઈ ઘાસ નિરવારે, કર્યો હુકમ તે ઠાર. ગુણ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n153/mode/1up

realpatidar.com

ચાર લાવો ચતુરાઈથીરે, જાવ પટેલની પાસ;
મૂંઝાશો નહિ મનમાંરે, પૂરો તેનીરે આશ. ગુણ૦ ૨
હુકમ કર્યો હાજર બેગનેરે, ગોરે જેણીરે વાર;
આપે આસનથી ઉઠીયારે, બેગજી તેણીરે વાર. ગુણ૦ ૩
આપે ઉઠયા ઉમંગથીરે, શુદ્ધ કરીને વિચાર;
જાઈ કહ્યું પટેલનેરે; દેજો અહમનેરે ચાર. ગુણ૦ ૪

સદ્ગોર આવ્યા આ સમે, ખપે છે તમને કાજ;
ચાર આપો ચતુરાઈથી, બાંધો પુનની પાજ. ૧૪૮

ગોરજીએ મુને મોકલ્યોરે, ચાર લેવાને કાજ;
બળદ છે બેઉ સાથમાંરે, દેજો તેનોરે ખાજ. ગુણ૦ ૧
હુકમ છે તેને હાકુમનોરે, જાવો જેણિરે વાર,
ખપે જે વસ્તુ આપનેરે, લેજો તેણિરે વાર. ગુણ૦ ૨
દિલ્લીપત શાહ દીપતોરે; વળી* મહમદ નામ;
હુકમ આપ્યો છે તેમણેરે, તેથી કરોને કામ. ગુણ૦ ૩
વળી પોતે અવનીપતીરે, સત્ય બ્રહ્મ સ્વરૂપ;
ચાર આપો તમે આ સમેરે, થાએ કામ અનુંપ. ગુણ૦ ૪

અબોલા શેને રહ્યા, શેની રાખો લાજ;
આપો ચાર જો ચિત્તથાં, તો સરે તમારા કાજ. ૧૪૯

વળતાં પટેલ એમ બોલીયોરે, કરમે મુકીને હાથ;
લાજ નથી કાંઈ મુજનેરે, રૂઠયો દીનોરે નાથ. ગુણ૦ ૧
સાત વરસથી સામટોરે, વરસે નહિ જળધાર,

*મહમદ (બેગડો) અમદાવાદનો સુલતાન ને દિલ્લીનો શાહ એ બન્નેનોં હુકમ હતો.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n154/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ચારો થાયે નહિ ચોયથશેરે, ભૂખે પડયો છે પાર. ગુણુ૦ ૨
ભૂખે મરે બળદ માહેરારે, ચાર સ્વપ્નેના જોય;
હમણા દઉં તુંને હેતથીરે, કાંઇ વરસાદ હોય. ગુણુ૦ ૩
શાહનો હુકમ શીર ઉપરેરે, સાંભળો મારારે ભાઇ;
ચાર મળે નહિ આ શમેરે, કહેજો તુંતોરે જાઈ. ગુણુ૦ ૪

પટેલ પાયે લાગીયો, ગયો દુઃખમાં ડુબાઈ,
જીવ્યા ઉપડે નહિ માહેરી, કેવું છે સત્ ભાઇ. ૧૫૦

વદોછો વળી વિનયથીરે, વદો સત્ય સ્વરૂપ;
ગુણુ ગાઓ ઘણુા ગોરનારે, હોય તેવે જો રૂપ. ગુણુ૦ ૧
કહેજો જઈ મારી વતીરે, બળ સત્યનો હોય;
વરસાવો વરસાદ આ સમેરે, કારજ થાશેરે તોય. ગુણુ૦ ૨
ચાર આપું અતી પ્રેમથીરે; ગુણુ ઓશિંગળ થાઉં;
મનસા વાચા કર્મથીરે, વારી વારીરે જાઉં. ગુણુ૦ ૩
કહું છું સત્ય કથન કથીરે, નથી જૂઠ લગાર,
વિલંબ થાસે જેટલોરે, થાસે તેટલી વાર. ગુણુ૦ ૪

ચાર મળે નહિ તમને, જાઓ ઠાલા ઘેર;
જઈ સમજાવો ગોરને, પોતે સઘળી પેર. ૧૫૧

વરસે વરસાદ જયાહરેરે, ત્યારે મળશેરે ઘાસ;
પટેલે પડતર દઇ દીધોરે, ટાઢો મેલીરે સાંસ. ગુણુ૦ ૧
અંન્તરજામીયે જાણીયુંરે, પાડયો પટેલે પોકાર;
આનંદ મનમાં અતી ઘણોરે, આપે સરજનહાર. ગુણુ૦ ૨
હાજર બેગ ત્યાંથી આવિયારે, આવ્યા આપે અવાશ;
પાયે પડી પોતે પ્રેમથીરે, બેઠા ગુરૂજીને પાસ. ગુણુ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n155/mode/1up

realpatidar.com

કથન કથી કાંઇ નવ શકયારે, બેઠા સનમુખ જાઈ;
અંતરજામી ત્યાં બોલીયારે, બોલો મારારે ભાઇ. ગુણ ૪

શોષ પડયો છે સા ખપે, કેવો થયો ઉત્તપાત;
વિસ્તારી વાણી વદો, મુજ આગળ સાક્ષાત. ૧૫૨

વળતાં હાજરબેગ ઓચરેરે, સાંભળો જુગ આધાર;
પટેલે પડતર પઠાવીયોરે, થયો અતિ લાચાર. ગુણ૦ ૧

જીભ મારી કાંઇ નવ શકેરે, કહેવા એકે કથન;
બોલ્યો પટેલ જે આપનેરે, જેવા કડવા વચન. ગુણ૦ ૨

અંતરજામી છો જાણુતારે, છાનું કાંઈ ન હોય;
વરસાદ કાંઈ વરશાવશોરે, કામ થાશેરે તોય. ગુણ૦ ૩

દાતા દયાળુ છો દેવનારે, કરો એનારે કામ,
દુઃખ ટાળોને દયાનિધીરે, થાશે પુરણ નામ. ગુણ૦ ૪

ગોર ઈમામશાહ બોલીયા, સાંભળો હાજર બેગ;
મધરાતે મેહ આવશે, પડશે પુરણ વેગ. ૧૫૩

જાણ કરો જઈ પટેલનેરે, મેઘ માવજી હાથ:
જરૂર જગાડશે તેમનેરે, મેઘ માઝમ રાત. ગુણ૦ ૧

મધરાતે મેઘ માંડશેરે, ધારી ધરીને ધીર;
ચેતી રહેજે ચતુરાઇથીરે, મારા વહાલારે વીર. ગુણ૦ ૨

નીરે નવાણુ સૌ નેકથીરે; ભરશે મે મહારાજ;
ભ્રાંતીભાવ વીસારજોરે, કરી ભ્રમણા તાજ. ગુણ૦ ૩

સંતોષે સાહેબ ફળશેરે, દુઃખ દાળિદ્ર જાયે;
ગરીબીથી ગોવિંદ મળેરે, શમતાએ સુખ થાયે. ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n156/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

હાજર બેગ હજુરથી, ગયા પટેલની પાસ
વિગતેથી સમજાવિયો, ત્યારે આપ્યું ઘાસ. ૧૫૪

ચેન પડે નહિ પટેલનેરે, આઘો પાછોરે થાયે;
લક્ષણ નથી કાંઇ મેઘનાંરે, મેઘ ક્યાંથીરે થાયે ?
રાત પોર દોઢ વઇ ગઈ રે, પઢી પટેલની આશ;
નીરાશ થતો સુવા ગયોરે, મૂકતો નિશ્વાસ. ગુણ૦ ૨

જાણ્યું હવે નહિ આવશેરે, મેઘ અવનિ મોઝાર;
ભાગ્યની હતી તે લઇ ગયોરે, મુજ પાસેથી ચાર. ગુણ૦ ૩

સૂતો જઇ સુખ સેજમાંરે, મૂકી મનનો મામ;
અંતરજામીયે આદર્યું, કરવા પટેલનું કામ. ગુણ૦ ૪

સુતા છે સૌ સેજમાં, પુરણ થઇ મધરાત.
અરજ સુણી હાજરબેગની, પટેલની રાખી વાત. ૧૫૫

પલટયો પવન પલકમાંરે, થયો ધમ ધમકાર;
ગર્જના ગરજે ગેબથીરે, કરે વિજ ચમકાર; ગુણ૦ ૧

ધણીના ધુબાકા વાગિયારે, થયો હલ્લ હલ્લકાર;
સામર્થ આગળ શું ઓરતોરે, કરતાને કેવી વાર ? ગુણ૦ ૨

મેઘ મંડયો મહા મનથીરે, પડે મુશળ ધાર;
ઓચિંતા સરવે ઉઠીયારે. હતા નિંદ્રા મોઝાર. ગુણ૦ ૩

નીર માએ નહિ નેવમાંરે, ઉલટા સુલટી થાય;
મેઘનો વેગ અતી ઘણોરે, મુખે કહ્યું ના જાય. ગુણ૦ ૪

પાણી પડયું બે પોરમાં, અનગળ અપરંપાર;
ત્રુઠયા ત્રિપુરાયેજી, કરી સેવકની સાય. ૧૫૬

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n157/mode/1up

realpatidar.com

મુંઝાણા લોક અતિ ઘણારે, પાડે દુઃખના પોકાર-
ત્રાહી ત્રાહી સૌ ઓચરેરે, થયો અતિ હોકાર. ગુણ૦ ૧
જળ વિજળ ત્યાં થૈ રહ્યુંરે, થયા લીલારે લહેર;
ત્રિપુરારી ત્રુઠીયારે, કરી રંકપર મહેર. ગુણ૦ ૨
ભૂખ ભાંગી સર્વે જગતનીરે, પડયું પાણી અથાગ;
જળહળ સરવે થૈ રહ્યુંરે, નથી રહેવાનો માગ. ગુણ૦ ૩
પટેલ પણ પીડા પામીનેરે, પાડયા દુઃખના પોકાર;
દયા લાવો દાસ ઉપરરે, કરો રંકને ઉપકાર. ગુણ૦ ૪

અંતરજામીયે જાણીયું, દુઃખિયા દીઠા જન;
સર્વેને સંતોષવા, વાહલે આણ્યું મન. ૧૫૭

વાહાલાએ વરસાદ વાળીયોરે, રોકી જળની ધાર;
પવન પડી ગયા રાતમાંરે, ટળ્યો ઘોર અંધાર ગુણ૦ ૧
ટળી વિમાણ તેહનીરે, હરખ્યાં મનડા મોઝાદ;
સાત વરસના સામટારે, ટળ્યા દુઃખડાં અપાર. ગુણ૦ ૨
સાતે વરસે આજ આંખથીરે, જોઈ જળની ધારં;
તે પરતાપ છે પીરનોરે; પંડે દીન દાતાર. ગુણ૦ ૩
પૂરણ પુરૂષ કોઇ આવીયારે, ચાલો મળવાને કાજ.
સાતે વરસે આજ સેજમાંરે, જાતી રાખી છે લાજ. ગુણ૦ ૪

એક મને સરવે થઈ, મળવા પંથે પળાયે;
અકળ કળા એ ગોરની, કેથી કેમ કળાયે ! ૧૫૮

પટેલે પુત્રને સજીવન કર્યો.

મનમાં આનંદ આણીનેરે, મળવા ચાલ્યા સૌ જન,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n158/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પટેલ પણ પંડે ચાલીયોરે, તેડી પોતાનો તન. ગુણું૦ ૧
તેરે સમે એવું બન્યુંરે, અજબ ગજબ થાયે;
વિજ પડી આકાશથીરે, પટેલ ઘર પર જાયે. ગુણું૦ ૨
વેલજી નામ છે તેહનુંરે, પટેલ પૂરણ પવિત્ર,
પુત્ર હતો એક તેહનોરે, ઉત્તમ ગુણ સચિત્ર. ગુણું૦ ૩
કારણ બન્યું તે કારમુંરે, થયો શોક અપાર;
વિજ પડી પુત્ર ઉપરેરે, કારણ કર્યું રે કિરતાર ગુણું૦ ૪

દુઃખ દેખાણું દેખતા, જાણ્યું સઘળી જહાન;
પડયો પુત્ર પટેલનો, જેમ પડે સમશાન. ૧૫૯

ચિંતાતુર સરવે થયારે, મનુષ્ય માત્ર તમામ;
ઉપાય એક સૂજે નહિરે. સાંભર્યા ગોરઈમાન. ગુણું૦ ૧
સકળ મનુષ્ય ત્યાં બોલીયારે, શાને ધરો છો શોક?
ઉત્તમ અવસર આવીયોને, શુભ મળીયો છે જોગ. ગુણું૦ ૨
વરસાદ જેણે વરસાવીયોરે, જેણે કરીયો છે ખેલ;
એવા અવનિપતી આવિયારે, મળ્યો ઉત્તમ મેળ. ગુણું૦ ૩
સુજન શોક કરો નહિરે, ધારણ ધીરણ ધીર;
શરણે ચાલો તમે તેહનીરે, છે કોઇ સાચારે પીર. ગુણું૦ ૪

તે સમે પટેલને, આપી ધારણ ધીર;
ચિંતા ટાળો ચિત્તથી, માનો મારા વીર. ૧૬૦

વિમાસણ પડી ત્યાં સર્વનેરે, મળી કરે છે વિચાર,
ક્યાં જવું હવે ખોળવારે, કેમ જડશેરે પાર. ગુણું૦ ૧
મુકામ હતો તળાવમાંરે, આવ્યા જેણીરે વાર;
હવે તો નીર ઘણું થયું રે, માગ મળે નહિ લગાર. ગુણું૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n159/mode/1up

realpatidar.com

આપણે શોધ લીધી નહિરે, રાતે તેમની જાઈ;
કોણ જાણે હવે શું થયુંરે ? જુઓ મારારે ભાઈ. ગુણ૦ ૩

તપાસ કરી જુઓ આપણેરે, રાખી પુરાણ ધીર;
એમ કરી સૌ આવીયારે, જોવા સરોવર તીર. ગુણ૦ ૪

ગરજે ગુણ ગાએ ઘણા, ને ગરજે ગાએ ગીત;
ગરજે ગાંઠું છોડીને, પ્રાણે બાંધે પ્રીત. ૧૬૦

ગરજે ગુણ સાંભરેરે, ગરજે પડે છે પાએ;
ગરજે ગરથ વાપરેરે ગરજે પુંઠેરે ધાએ; ગુણ૦ ૧

ગરજ પડે છે જેહનેરે, જેની જનમાંરે જોએ;
અનેક પ્રકારે વિનવેરે મરને વેરીરે હોય. ગુણ૦ ૨

સ્વાર્થ આગળ આંધળારે, મોટા મુનિરે જન;
કુળ મરજાદ ગણે નહિરે, અર્પે પોતાના તન. ગુણ૦ ૩

સંપ ઘટે છે સ્વાર્થથીરે, ધર્મ રહે નહિ લગાર;
સતવંતિ જર લોભમાંરે, કરે જાર વિજાર. ગુણ૦ ૪

જેને સ્વારથ આગળો, તેને નહિ ગુરૂજ્ઞાન;
ઢોંગી ને ફંદે ફસી, મોડે કુળનું માન. ૧૬૨

સત્‌વિચારે સર્વદારે જન સુખીયારે હોય;
સુખ દુઃખને રાચે નહિંરે, જ્ઞાને અમર જોય! ગુણ૦ ૧

ગરજ પડે જ્યારે જનનેરે, જોઈ જુગનો વેહેવાર;
ખોળી જોવું ખાંતે કરીરે, વાળી વેદનો આચાર. ગુણ૦ ૨

ધર્મ હારીને નવ જવુંરે, વેદ આજ્ઞાથી બાર;
ધર્મ ધરે ધીર ઉપજેરે, આનંદ ઉપજે અપાર. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n160/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

અનેક ઢોંગી ફરે ધુતવારે, કરી સત્યનો વેશ;
સ્વાર્થે અતી ઉતાવળારે, બોલે બોલીરે બેશ. ગુણ૦ ૪

સત્ સૂઝે સર્વને, જો મૂકે મનનું માન;
આગળ અજવાળું સત્યનું. કોટિક ઉગ્યા ભાણ. ૧૬૩

સંગત કરવી સત્નીરે, ખોળી સત્ આચાર;
સત્ થકી સુખ સંપજેરે, સત સૌનો સરદાર. ગુણ૦ ૧

સત્ પામે સર્વ લોકમાંરે, માન અપરંપાર;
સત્ વિના નવ ઓધરેરે, કહે દેવ મૂરાર. ગુણ૦ ૨

સંગનો મહિમા અતી ઘણોર, હોય સત્નો સંગ;
ત્રણ લોકનારે સુખથીરે, અદકું વાધેરે રંગ. ગુણ૦ ૩

ગુણ અધિક છે યુગમાંરે, સત્ મોટેરે મૂલ;
સત્ વિના નારે યુગમાંરે, પામે દુઃખ અતૂલ. ગુણ૦ ૪

ભૂલે કદી બેસ ભાળતાં, વેશ ભાળીને વ્રત;
અવગુણને નિહાળીને, તે તો તજવું વ્રત. ૧૬૪

ગરજ પડી જ્યાં પટેલનેરે, દોડા દોડીરે થાયે,
ગુરૂજીને ગોતવા લાગીયારે, આકુળ વ્યાકુળ થાય. ગુણ૦ ૧

તીરે આવ્યા સરોવર તણીરે, જોવા ગોરની ભાળ;
આવી અજબ નિહાળીયુંરે, કાંઈક બનીયો છે તાલ. ગુણ૦ ૨

તંબુતરે નીર ઉપરેરે, ગોરજી બેઠા છે જ્યાંહી;
તંબુ જે અધવચમાંરે, ઠેઠ સરોવરની માંહી. ગુણ૦ ૩

હર્ખ્યાં લોક અતિ ઘણુંરે, ભાળી ગોરની ભાળ;
દોડી કહ્યું પટેલનેરે, બની હાલ બેહાલ. ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n161/mode/1up

realpatidar.com

ગોરજી બેઠા લગ્નમાં, મળવું હોય તો ચાલ;
બેઠા સરોવર વચમાં, ખુબ કરીને ખ્યાલ, ૧૬૫

પંડે પટેલ પણ ઉઠીયોરે, ગોરને મળવાને કાજ;
ચાલ્યો સર્વે સાથમાંરે, ઉભો જઇ સરોવર પાજ. ગુણ૦ ૧

લોક અચંબે અતિ થયારે, કેવો રચીયો છે ખેલ;
કેમ કરીને ગોરે કર્યું રે, પાણી સાથેરે મેલ. ગુણ૦ ૨

તરે સરોવર ઉપરેરે, જેમ બેડીને વાણ;
તેમ તંબુ તરે તેહનોરે, બળદગાડી પણ જાણ. ગુણ૦ ૩

નક્કી થઈ ખરી ખાંતથીરે, સત્તા ગુરૂજીની જ્યાંયે;
પટેલ પણ પાયે પડીરે, ઉભો વિનવે છે ત્યાંયે. ગુણ૦ ૪

વળતાં વિમાસણ ઉપજી, ટળવળે સર્વે જન;
કેઈ પેરે મેળો થશે, મળવા ધાયું મન. ૧૬૬

અરજ કરી ઈમામનેરે, સાંભળો સાચારે પીર;
આવવું છે સર્વ લોકનેરે, ઊભા જેટલા તીર. ગુણ૦ ૧

મારગ દે નહિ હમનેરે, જળ બળ અપાર;
મેહેર કરો મારા માતજીરે, કિરપા કરોને કિરતાર. ગુણ૦ ૨

બોલાવો બાળને તમ કનેરે જેથી પડીયેરે પાય;
દર્શન થકીરે આપનારે, દુઃખ સર્વનાં જાયે. ગુણ૦ ૩

અરદાસ એટલી સાંભળોરે મારા જુગના જીવન;
દાસ જાણીને આપનારે, મારા મન મોહન. ગુણ૦ ૪

અરજ સુણજો માહેરી, રંકની સુણજો રાડ;
દયાળુ દાતારજી, ડુંગર દુઃખનાં વાડ. ૧૬૭

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n162/mode/1up

realpatidar.com

ઘણી પેરે જ્યાં વિનવ્યારે, ત્રુઠયા દેવ મોરાર;
અરજ સુણી સર્વ દાસનીરે, કરી કિર્પા અંપાર. ગુણુ૰ ૧
મન નિર્મળથી જે ભજેરે, શુદ્ધ રાખીને ટેક;
ગુણ અગણિતે એ ભર્યોરે, દેછે પૂરણ નેક. ગુણુ૰ ૨
ભાવ ધરીને જે ભજેરે, ભવતારણુ ભગવાન;
પ્રેમ વિના પામે નહિરે, ફોગટ મમતાનું માન. ગુણુ૰ ૩
ભાવ ધરે ભુધર તણોરે, જે જન જુગમાંરે જેમ;
ફળદાતા તેતો તેવડોરે, રાખે કુશળ ક્ષેમ. ગુણુ૰ ૪

અંતરજામી જાણીને, અંતર આણી ઉલ્લાસ;
પ્રેમે પંડે ભાળીને, લેવા પોતાની પાસ. ૧૬૮

રૂમાલ નાખી નીર ઊપરેરે, કરી લોકને જાણુ,
ચાલ્યા આવો ઉપર થઇરે, નવ પલળે પાણુ. ગુણુ૰ ૧
શાન કરી સમજાવીયારે, લોક માત્ર તમામ;
વાટ પડી ગઇ નીરમાંરે, થયા લોકના કામ. ગુણુ૰ ૨
શાન કરી જ્યાં ગુરૂજીયેરે, જોવે સર્વે જહાન;
ચાલ્યા આવ્યા નીર ઉપરેરે, રાખી પુરણુ ઈમાન. ગુણુ૰ ૩
પલળે નહિ કેઇ સાથમાંરે, જેમ પર પરથિવ જોય;
હાલે છે પ્રીતે હોંશથીરે, નીર દેખે ના કોય. ગુણુ૰ ૪

હાલે પગ પછાડતા, દોડે ડોટા ડોટ;
પગ પળલે નહિ કોઇના, જરા ન લાગે ચોટ. ૧૭૯

પંથ કર્યો પૂરણુ જ્યાહરેરે, આવ્યા ગુરૂજીને પાસ;
કાલાવાલા કરી કરગરેરે, કરજો પૂરણુ આશ. ગુણુ૰ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n163/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પટેલ આવી પડ્યો પગમારે, જોડી બન્નેરે હાથ,
રોઈ રોઈ ન્યણે નીર ભર્યાંરે, સાંભળો મારારે નાથ. ગુણુ૦ ૨
રાંક ઉપર દયા દેખતાંરે, કરી અતિ અપાર;
દુઃખ ટાળ્યાં સહુ દાસનાંરે, નવ લાગીરે વાર. ગુણુ૦ ૩
વરષાદ આપે વરસાવીયોરે, વાત કરતાંની સાથ;
મેઘ મળ્યો મહા મૂલનોરે, એવા આપ જુગનાથ. ગુણુ૦ ૪

આપ્યું આપે જગતને, જેવું જીવતદાન;
એવું મુજને આપજો, માગુ મનથી માન. ૧૭૦

જોજો ના કરણી અમતણીરે, અમે બાળ અપરાધ;
છૈયે છોરાં આપનાંરે, આપે પૂરણ સાધ. ગુણુ૦ ૧
મેઘ મચ્યો જ્યારે મેહેરથીરે, પડયો પુરીરે પેર;
છળકી વેહે છે છેકથીરે, ખાડા કરીને ઝેર. ગુણુ૦ ૨
અનેક સરિતા આવી મળેરે, મેઘ અખંડધાર;
સમુદ્ર તે છળે નહિરે, રાખે સતનો આધાર. ગુણુ૦ ૩
ઘટના નીર સેજમાંરે। અગ્ની થોડેરી થાયે;
તપી ઊઠેછે ઉતાવળોરે, હૈયા હડીરે જાયે. ગુણુ૦ ૪

સમુદ્ર મહા સંતાપણી, ઠરે ના ઉનું થાયે;
મેરામણુ માઝા મુકશે, મહા પ્રલય મંડાયે. ૧૭૧

શિળે સમુદ્ર રૂપછોરે, મોટા સંત સુજાણુ;
હમે અપરાધી બાળકારે, છૈયે તારારે જાણુ. ગુણુ૦ ૧
દયા લાવી દુઃખ ટાળજોરે જેમ ટાળ્યા અપાર;
છૈયે ઓશિંગળ તાહેરેરે, મારા ભવના ભરથાર. ગુણુ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n164/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

એમ કરી પુત્ર નાંખીયોરે, ગોરજી આગળ જ્યાંયે;
સાંસ કે સોસ મળે નહિરે, ગોરજી બોલ્યારે ત્યાંયે, ગુણ૦ ૩
શું રે થયું છે એહનેરે, કોનો બાળ સરૂપ;
કાળપ કયાં થકી પરવરી, થઇ છે રાખ અનુપ. ગુણ૦ ૪

બળી થયો છે રાખડી, નથી શાંશ કે સાન;
પટેલ મરેલો બાળકો, પહોંચાડો સમશાન. ૧૭૨

પટેલ પાયે પડી બોલીયોરે, મારા જુગના જીવન;
કાંઇ પુત્ર નથી માહેરેરે, એજ છે તનમન. ગુણ૦ ૧
કરૂણા કરો કોડામણારે, કરો કિરપા અપાર;
દયા લાવી દાતારજીરે, સતસંત સરદાર. ગુણ૦ ૨
એકે ઉપાય આવે નહિરે, મારા મનના મોહન;
જીવડો કાંઇ જુગતથીરે, નહિકાં મારો ગોવિન્દ. ગુણ૦ ૩
જીવન જાવા નહિ દઉંરે, નહિ જાઉં હું ઘેર;
રાંકની રાડું સાંભળોરે, કરો રંકપર મેહેર.

અરજ કંઈ સ્વીકારજો, સુગુણ સંત સુજાણ;
તરછોડો જો મુજને, તો અખિલ બ્રહ્માંડની આણ. ૧૭૩

ટળવળતો દીઠો પટેલનેરે, કરતો આક્રંદ અપાર;
ચરણે પડીને વિનવેરે, તારો; જુગદાધાર. ગુણ૦ ૧
દયા લાવી દાતા બોલીયારે, માં કર જુલમ અપાર;
રોયે કુટે કાંઇ નવ વળેરે, સત્ સમતામાં સાર. ગુણ૦ ૨
કરતા હરતા કામનોરે, મારો જુગનો જીવન;
તારણ તરણ તાપનોરે, તેનો કરીયે સેવન. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n165/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ઉપજી છે જેણે મેદનીરે, તેને ચિંતારે હોય;
ચેતન તેનું સર્વદારે. કરતાં કારજ હોય. ગુણુ૦ ૪

તેથી માનો મહીપતા, પટેલ પૂરણ ધામ;
સેવો સાચા દિલથી, તો તો સરશે કામ. ૧૭૪

માનો મહીપતા મનથીરે, કહેછે સાચું ઇમામ;
બનત હારી બનગઇરે, લેજે ઇશ્વર નામ. ગુણુ૦ ૧

મૂવો જીવે કેઇ પેરથીરે, તેનો કરો વિચાર;
હઠ કરવી ના ખપેરે, રાખો સતનો આધાર. ગુણુ૦ ૨

જેણે સરજ્યો તેણે મારીયોરે. તેજ જીવાડે જાણુ;
અવર ઉપાધી કાંકરોરે ? સર્વે બંદા પરમાણુ. ગુણુ૦ ૩

હું પણ બંદો તેહુનોરે, જેવી સર્વે જહાન;
કરતા પણું શાહા આગળેરે, કહું શે સાચ પરમાણુ. ગુણુ૦ ૪

પાયે પડી પટેલ બોલીયો, સાંભળો સત સુજાણુ;
આપે દાતાં દયાળજી, દીન વત્સલ નિર્વાણુ. ૧૭૫

છેડો ઝાલ્યો હવે આપનોરે, કેઇ પેરે મૂકાયે ?
શરણે પડયો છું આપનેરે, બીજે નહિરે જવાય ? ગુણુ૦ ૧
મને માન્યું મોંઘા મૂલનુંરે, સિશ સાટેરે હોય;
આપછો કરતા કામનાંરે, કેમ ભૂલું હું તોય. ગુણુ૦ ૨
રખે વિસારો મહિપતરે, લજ્જા તારીરે જાય;
વિચાર કરીને ઓચરોરે, અચરજ હમનેરે થાય. ગુણુ૦ ૩
વરષાદ પલમાં વરસાવીયોરે, નહોતી હમનેરે આશ;
સાત સાતેરે વર્ષથીરે, મેલી બેઠાતા આશ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n166/mode/1up

realpatidar.com

વળી બંધનમાં નીર છે, તારી બેઠો તોય;
શાથે સરવે તારીયા તેતો નજરે જોય. ૧૭૬

ગાડી પડી પાણી ઉપરેરે, વળી બળધ પણ સાથ;
વિછાણુ કર્યો પાણી ઉપરેરે, નવ ભીનાંરે નાથ. ગુણુ૦ ૧
પાણી સ્પરશ્યું નહિ હમનેરે, તે પ્રભુ તારો પ્રતાપ;
જીવાડો બાળક આપનાંરે, નત્ર દેજોરે ધાપ. ગુણુ૦ ૨
પૂરી રીતે તુને પ્રિછીયોરે, પગ મેલુંરે કેમ?
આધાર એકજ તાહેરોરે. કરો રંકપર રહેમ. ગુણુ૦ ૩
ચરિત્ર કરો નહિ કોડામણુારે, ભાવી તારેરે હાથ;
કળા કળે કોણ તાહરીરે? છે તું ત્રિભોવન નાથ. ગુણુ૦ ૪

પાયે પડીને ટળવળે, કરગરે અપરમ પાર;
અંતરજામી રીઝીયા; દિનવત્સળ દાતાંર. ૧૭૭

પટેલને પાસે બોલાવીયોરે, સુખ વેલજી વાત;
પુત્ર તારો અહિં લાવનેરે, જુવે સઘળો સાથ. ગુણુ૦ ૧
કિરપા કરી કરૂણાનિધીરે, કંઈક કરેજોને મેહેર;
અરદાસ આપણી સાંભળેરે, આવે તેને જો લેર. ગુણુ૦ ૨
એમ કરી શબ ઢાંકીયું રે, પટેલ પુત્રનો જેહ;
ચાદર ઓઢાડી તે સમેરે, લોક જોતાંરે તેહ. ગુણુ૦ ૩
મોઢે માવજી બોલીયારે, બોલ્યા બેગની સાથ;
હાથ ઝાલી ઉઠાડજોરે, કરશો કિરપારે નાથ. ગુણુ૦ ૪

નામ લેઈ બોલાવજો, વાલજી પૂરી પેર;
જીવનજી જીવાડશે, જુગતે કરશે મેહેર. ૧૭૮

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n167/mode/1up

realpatidar.com

હાજરબેગ ત્યાં ઉઠીયારે, ગયા મડાની પાસ;
હાથ ઝાલીને ઉઠાડીયોરે, ખલકી ખુબીરે ખાસ. ગુણુ૦ ૧

આળસ મરડીને ઉઠીયોરે, નમ્યો ગુરૂજીને જાઈ,
પાયે પડયા સૌ સાથનાંરે, આવી ગુરૂજીને તાંઈ. ગુણુ૦ ૨

પટેલે પુત્ર નિહાળીયોરે, જોયો રૂપ અપાર,
ઉમંગ મનમાં માંયે નહિ રે, થયો એકારે તાર. ગુણુ૦ ૩

બોધ દીધો ગુરૂએ ઘણોરે, સાથ સર્વને ત્યાંયે;
બોધ પામ્યા ત્યાં તો ઘણારે, બેઠા ગુરૂજી છે જ્યાંયે. ગુણુ૦ ૪

ગુણ ગુરૂજીનાં ગાયે છે, ત્યાં તો સઘળા જન;
દાસ થઈ કરે વિનતા, અરપે તનમન ધન. ૧૭૯

પીરાણે

પટેલ પાયે પડી બોલીયારે, કાંઇક ફરમાવો કામ,
આપ ફરમાવો તે કીજીયેરે, કંઇક રચાવો ધામ. ગુણુ૦ ૧

મંદિર બંધાવો મહિપતીરે; મોહોલ મોટેરે રૂપ,
જે જે ફરમાવો તે તે કીજીયેરે, શુદ્ધ સરસ અનુપ. ગુણુ૦ ૨

દાસ જાણો સદા આપનારે, ભલે ફરમવો કામ,
હાજર ઉભા હજુરમાંરે, ખાકી તારા ગુલામ. ગુણુ૦ ૩

મનશા વાચા કર્મથીરે, છીયે તારારે દાસ,
અરજ હમારી સ્વિકારજોરે, કરજો આંહીરે વાસ. ગુણુ૦ ૪

ગોર ઈમામશાહ બોલીયા, સાંભળ વેલજી વીર!
મંદિર ત્યાં બંધાવશું, જ્યાં પડશે મારૂં તીર. ૧૮૦

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n168/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

તીર નાખું મારૂં જ્યાં પડેરે, ત્યાં તો બંધાવું ધામ,
સુંદિર જગ્યા બંધાવશુંરે; કરવા પૂરણ કામ. ગુણ૦ ૧

ગોરે ગ્રહી ત્યાં તે સમેરે, કરમાંરે કમાન,
તીર લીધું ચડાવવારે, દશમો દેવા નિશાન. ગુણ૦ ૨

ત્રટ ઉપર જઈ ઉભા રહ્યારે. સાચા ગોર ઈમામ,
સાથે જન સર્વ આવીયારે, જોવા ગોરનાં કામ ગુણ૦ ૩

ગોર ફર્યા તીર ફેંકવારે, દીશા પશ્ચિમે જયાંયે;
પૂર્વે દીશા પુઠ ફેરવીરે, પટેલ બોલ્યોરે ત્યાંયે. ગુણ૦ ૪

હાં હાં કહીને ઝાલીયો; ગોરજીનો ત્યાં હાથ,
માં ફેંકો મારા માવજી, માનો મારા નાથ. ૧૮૧

જંગલ જુઓ ઝાડે ભર્યોરે, ઝાડી અપરમ પાર,
દાતણ તોડી નવ શકેરે, થાએ કેર અપાર. ગુણ૦ ૧

સીંહ વસે એક વનમાંરે, વિકટ વસમે રૂપ;
ઝીતી તેને નવ શકેરે, મોટ મોટેરા ભૂપ. ગુણ૦ ૨

હારી હારીને કંઇ ગયારે, નવ વાગેરે ઘાય,
બળતણ કારણ કો થકીરે, નવ કાષ્ટ લેવાય. ગુણ૦ ૩

ચોરી છુપી કોઈ પરવરેરે. કાષ્ટ લેવાને કાજ;
જવાયે નહિ લગમાંરે, આડો આવે વનરાજ. ગુણ૦ ૪

સામર્થ કોઇ નવ સંચર્યો, આ અવની મોઝાર;
આ સીંહને સટકાવીને; ટાળે શીરથી ભાર. ૧૮૨

તેથી માનો મારૂં માવજીરે, મૂકો મનની હઠ;
બીજી દીશે મન ભાવથીરે, મેલો તીર નીકટ. ગુણ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n169/mode/1up

realpatidar.com

વાઘ વિકટ બીહામણોરે, માહા મોટું રે રૂપ;
કંઇક વરષથી વસતોરે, વિકટ રૂપ અરૂપ. ગુણુ૦ ૨

તોડે છે એક હાંકથીરે, મોટ મોટાની હામ;
અનેક વરષ વહિ ગયાંરે, રોકયો એણે આ ઠામ. ગુણુ૦ ૩

વાત અચંબે આ ઘણીરે, મોત એને નાં હોય;
અનેક ઉપાયે આદરેરે, માથું કુટી મરે કોય ! ગુણુ૦ ૪

વૃદ્ધ વાઘ થયો ઘણો, અટકળ કળ્યો નવ જાયે,
અનેક જોદ્ધા હારીયા, માનો મારા રાયે. ૧૮૩

જુગતે જુગત માંડી કહીરે, પટેલે પીર પાસ,
ગોર ઈમામશાહ બોલીયારે, કહું છું પટેલ ખાસ. ગુણુ૦ ૧
એજ જગ્યા છે માહેરીરે; એજ મારો છે જાગ;
તીર મારીશ હું યાં થકીરે, જોઇ પૂરણ લાગ. ગુણુ૦ ૨
વાઘ રહે નહિ વનમાંરે, ચાલ્યો બીજેરે જાયે,
નામ નહિ લીયે કોઈનુંરે, ચિંતા શેનીરે થાયે. ગુણુ૦ ૩
વાઘ વચનનાં બંધથીરે, રોકી બેઠો છે જાગ,
આવવા વનમાં કોઈનેરે, નહિ લેવા દે માગ. ગુણુ૦ ૪
વાઘ કૃષ્ણે બેસાડીયો, સાંભળો તેની પેર,
વિગતેથી ઊઠાડશું, થાશે રૂડી લેર. ૧૮૪
માટે માનો મારૂં મનથીરે, તીર ભલેરે જાય;
સુંદિર જગ્યા બંધાવશુંરે, થાશે જ્યાં તીર ઘાય. ગુણુ૦ ૧
અચરજ થઇ ઉભો રહ્યારે; મુખે બોલ્યા ન કાંયે;
પાયે પડીને કરગર્યોરે, પટેલ પોતેરે ત્યાંયે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n170/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પાંડવ વશ્યા જ્યારે વનમાંરે, ત્યારે પડેલી ભીડ,
કૃષ્ણ આવ્યા ઉગારવારે, ટાળવા તેમનીરે પીડ. ગુણ૦ ૩
તે શમે વાઘ બેસાડીયોરે, જોઇ જાગનો લાગ;
નર નકળંકના બપનોરે, જોયો પૂરણ માગ. ગુણ૦ ૪

અવધ આપી છે તે હમે, સમજાવી સઘળી પેર,
વિઘ્ન વિશામી તેહના, પૂરણ કીધી લેર!

મારી શકે નહિ તેહનેરે, કોઇ રીતેથી જાણ,
તીર તુફંગ લાગે નહિરે, શમશેર બરછી ને બાણ. ગુણ૦ ૧
બંદુક કટારીને બિછવોરે, ભાલો ખંજરને સાંગ;
ચક્ર ખડકને જોરબોરે, જમૈયો લાગે નાં આંગ. ગુણ૦ ૨
અવધ આપી છે એવડીરે, જયારે આવેરે તીર,
કાન વીંધી જયારે જમણોરે, જાયે ધરામાં ધીર. ગુણ૦ ૩
જરૂર તારે જાણવુંરે, થયું પૂરણ કામ,
સદ્દગોર બ્રહ્માજી આવિયારે, આવ્યા પોતાને ઠામ. ગુણ૦ ૪

ઉઠી જાવું તાહરે, પછની પડે નહિ ઢીલ,
પંડે પ્રભુજી પધારીયા, સાચા સત્યગુણી શીળ.

તેથી કરી તીર નાખશુંરે, મનમાં રાખોને હામ,
જગ્યા થાશે એ જાગમાંરે, ત્યારે થાશેરે કામ. ગુણ૦ ૧
અચરજ ત્યાં સરવે થયારે, સાંભળી ગોરની વાણ,
ગોરજીએ તીર ફેંકીયોરે, જઈ પડયો તે નિરવાણ. ગુણ૦ ૨
સીંહ સૂતો હતો તે સમેરે, જયાં છે ધરાની જાગ,
કાન હતો તે ઉપરેરે, પૂરણ લાગોરે લાગ. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n171/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

તીર આવી નમ્યું ઉપરેરે, વીંધ્યો સીંહનો કાન,
કાન વીંધી ઉંડું ઉતર્યું રે, ગયો શેષને થાન. ગુણુ૦ ૪

સીંહ સમજ્યો તે સાનમાં, સમર્યા સાચા પીર,
સમરયા સમજયો સેજમાં, સજયો સદ્દગોરે તીર. ૧૮૭

ઉઠી ઉભો થયો તે સમેરે, જોવા પૂરણુ લાગ,
દર્શન માટે ઉભો રહ્યોરે, મનમાં રાખીને માગ. ગુણુ૦ ૧
હોંશ વધી અતી સીંહનેરે, મળવા ધાર્યું રે મન,
ગોરજી આજ પધારશેરે. આજ અવતાર ધન. ગુણુ૦ ૨
ધન છે દીવસ આજનો, ધન આજની રાત,
ગોરજી પંડે પધારિયારે, ખુદ બ્રહ્માની જાત. ગુણુ૦ ૩
દર્શન થાશે ગોરનારે, મારા પુરણુ ભાગ,
જુગતે જોગ છે સાધવો, આવ્યો મારોરે લાગ. ગુણુ૦ ૪

આડી વાટે ઉભો રહ્યો, ગોરજી દર્શન માટ,
આધાર અંતે આણીયો, રોકી રાખી છે વાટ. ૧૮૮

તીર નાખીને તે સમેરે, ગોરજી ચાલ્યા નિર્વાણુ;
સંગાતે સેવક કેટલારે, આવ્યા ગુરૂજીને જાણુ, ગુણુ૦ ૧
સંગાતે લેઇ ગોર સંચર્યારે, આવ્યા વનખંડી માંયે,
સિંહજ સામો ઉભલોરે, દીઠો સરવેરે ત્યાંયે. ગુણુ૦ ૨
ભય પામીને ઉભા રહ્યારે; મનુષ્ય માત્ર તમામ,
આગળ પગ નાં ઉપડેરે. ભાંગી સર્વની હામ. ગુણુ૦ ૩
આગળ થઇને હાલીયારે; સાચા સદ્દગોર ઇમામ,
વાંસે વળ્યો સંગ સઘળોરે લેતાં ગુરૂજીનું નામ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n172/mode/1up

realpatidar.com

સિંહ નમ્યો સદ્ગોરને, ચરણે નમાવ્યું શીસ;
વળતાં પંથે પળ્યો, જય જય શ્રી જુગદિશ. ૧૮૯

જંગલ વસાવ્યું જુગતે કરીરે, રચવા માંડયોરે ઠાઠ;
શાળે ચણાવવા માંડીયોરે, કર્યો અલીકાર પાટ. ગુણ૦ ૧

સુલતાને તે સમે સાંભળ્યું રે, સિંહ નાઠયાની વાત,
મર્યો નહિ તે કેયથીરે, હતી અચરજની જાત. ગુણ૦ ૨

હાર્યો નહિ તે કો થકીરે, નોહોતી જાવાની વાટ;
કેઇ પેરે નસાડિયોરે, કેવી કરી છે ખાટ. ગુણ૦ ૩

વળી તે વરષાદ લાવીયારે, એક આજ્ઞાની સાથ;
જોઇએ ચાલો જુગ્તથીરે, કેવા છે જુગનાથ? ગુણ૦ ૪

ગુરૂજીને સુલતાનનો મેળાપ

સરસી સાંભળી કેટલી, કરણે સાંભાળ્યા કામ;
અચંબે થઈ આવીયો, ગોર ઈમામને ધામ.

જોવા કળા તે ગોરનીરે, જાવા સત્ય અસત્ય;
મનમાં ઉમંગ ઉગતોરે, લેવા પીરૂની પત. ગુણ૦ ૧

જન સમુહ ઘણો સાથમાંરે, વળી સઘળો સંગ,
નગરના જન કેટલારે, આવ્યા જોવાને રંગ ગુણ૦ ૨

આવી પડાવ પાથર્યોરે, કર્યો જોઇ મુકામ;
જાણ કરી સદ્ગોરનેરે, વળી કાવી સલામ. ગુણ૦ ૩

વાયક મેલ્યો ઇમામનેરે; તેડયા પોતાને પાસ,
જંમવા કારણ નોતર્યારે, લેવા પારખું ખાસ! ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n173/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જાણુ થઇ સદ્‌ગોરને, અંતરજામી જે આપ;
સત્યવંતા સંતોકથી, સમાવતા સંતાપ. ૧૯૧

ઉત્તમ આસન આપીયોરે, સુલતાને તે વાર;
પ્રેમ કરી બોલાવીયારે, ધાર્યું લેવાને પાર. ગુણુ૦ ૧

કપટ કર્યું હતું કારમુંરે, કર્યો કુડનો થાક!
મીંદડી મારી તે સમેરે, તેનો કર્યોરે પાક. ગુણુ૦ ૨

લાવી ધર્યું ગુરૂ આગળેરે, જમો જુગતે જોઇ;
અતી પેરે નીપાવીનેરે, કરી સુંદિર રસોઇ! ગુણુ૦ ૩

કોડે જમો કોડામણારે, કરો કિરપા અપાર;
પાવન કરોને પ્રિતથીરે, મારા જુગના આધાર. ગુણુ૦ ૪

અંતરજામીયે જાણીયું, જાણી સઘળી પેર;
દયા લાવી દાસ ઉપરે, પોતે કીધારે મેહેર. ૧૯૨

મુખથી ગોર બોલિયારે, સાંભળો ભાભારે રામ;
કહું કથા હું તે તણીરે, કરે ગોર ઇમામ! ગુણુ૦ ૧

માંસ હતું જે થાળમાંરે, ભર્યું મીંદડીનું જાણ;
છડી અડાડીને ઓચર્યારે, ગોર મુખથી વાણ. ગુણુ૦ ૨

દુઃખે દુભાણી તું મીંદડીરે, થઇ ઝાઝીરે વાર,
ઉઠ ઉભી થા આ સમેરે તારો આવ્યોરે પાર. ગુણુ૦ ૩

વચન છુટ્યું ઇમામનુંરે, ગોરજી બોલ્યા જે વાર,
આળસ મરડી ઉભી થઇરે, નવ લાગીરે વાર. ગુણુ૦ ૪

કઉત્તક થયું ત્યાં એટલું, જોતા સરવે જન;
હર્ષ ઉપજ્યો સર્વને, ન માન્યું શાહનું મન. ૧૯૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n174/mode/1up

realpatidar.com

કાતક બીજું આદર્યુંરે, સભા મંડપ માંહે;
માંસ લાવ્યો બહુ પેર નુંરે, લાવી મુકયુંરે ત્યાંહે, ગુણ૦ ૧
સુલતાન તે સમે બોલિયોરે, બેલ્યો ગોરજી સાથ;
ઉત્તમ પાક છે આ સમેરે, જમો શુંદિર નાથ, ગુણ૦ ૨
કપટ કર્યું અતી કારમુંરે, કેથી કળી નાં શકાયે!
અંતરજામી ઉતાવળોરે, જાણી પહેલાથી જાયે. ગુણ૦ ૩
રૂમાલ જયાં ઉઘાડિયોરે, જુએ સઘળારે ત્યાંયે.
લવિંગ સોપારીને એલચીરે, જોઇ અચરજ થાયે ! ગુણ૦ ૪

વહેંચી આપ્યું સૌ સાથમાં, કરી ગયા મુખવાસ;
સુલતાન તોએ સમજ્યો નહિ, પડયો છે પૂરણ પાસ ૧૯૪

કોપ કરીને ઉઠિયોરે. જાણે વાળવું વેર;
દુધ લાવ્યો તે સૌ દેખતાંરે, માંહી નાંખીને ઝેર; ગુણ૦ ૧
પીવા દીધું ગુરૂ હાથમાંરે. એતો શુંદિર સાર;
આરોગો ઉતાવળારે, તજી મનનો આર! ગુણ૦ ૨
વચન મીઠાં મુખે બોલીયોરે, મનમાં આંટી અપાર,
પે પાન કરો પ્રેમથીરે, નવ લગાડો વાર. ગુણ૦ ૩
બ્રમાંડ છે જેના મુખમાંરે, સૂઝે બાલોરે બાલ,
તેના આગળથી કયાં જવુંરે, અનેક કરીને ટાલ. ગુણ૦ ૪

લીધું દુધ ત્યાં હાથમાં, જુએ જે સઘળા જન,
પ્રેમ કરીને પી ગયા, જરા ના આણ્યું મન. ૧૯૫

કિંચિંત માત્ર કોપ્યા નહિરે, સત્ય બ્રહ્મ સ્વરૂપ,
જાણ થઈ સર્વ જગતનેરે, સાચા પીર અનુપ; ગુણ૦ ૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n175/mode/1up

realpatidar.com

પાદશાહ પડયો પાયમાંરે, લાગે લળી લળી પાયે;
અંતરજામી ના ઓળખ્યારે, હવે કરોને ફિરપાયે. ગુણ૦ ૨
અનંત પ્રકારે વિનવેરે, માનો મારૂં મોહન;
હૂકમ કરો છું, હજુરમાંરે; સાથે તનમનને ધન. ગુણ૦ ૩
અડચણ કીધી મે આપનેરે, અતિ અપરંપાર;
ત્રિભોવનનાથ જાણ્યા નહિરે, ચડયો મદની લાર. ગુણ૦ ૪

માફ કરોને માવજી, ઝાઝી થઇ છે વાત;
કોણ કુળ કોણ જાતડી, વિસ્તારી કહો વાત. ૧૯૬

કંઈક માંગો મારા માવજીરે, કરો મુજપર મહેરરે;
ન છળે સાગર કો સમેરે, અનેક નદિયુંનું લેર. ગુણ૦ ૧
છળકી જશે કંઈ ખાબડાંરે, પડે પાણીની હેલ.
માગ મૂકી થાયે હાલતારે, પાણી રેલારે રેલ. ગુણ૦ ૨
મહા સાગર શોભતારે, આપ સત્ય સરૂપ;
માનોને મારૂ માવજીરે, કરો કામ અનુપ. ગુણ૦ ૩
નીર સાગરનું શોભતુંરે, ન મળે મળ લગાર;
ખાબોચીયાં સડી પલમાંરે, છટ કરેરે અપાર. ગુણ૦ ૪

ગિરધારી ગુણ સાચવી, અવગુણ કરજો તાજ;
જોશો જો અવગુણ માહેરા, તો જરા ન રહેશે લાજ. ૧૯૭

કાલાવાલા કરી કરગર્યોરે, કરીયા અનેક અપાર;
માફ માગું મારા માવજીરે, દયા કરોને દાતાર. ગુણ૦ ૧
કૃપા કરો મુજ ઉપરેરે, કંઇક ફરમાવો કામ!
જશ ગાઉં હું તમતણારે; થાયે જુગમાંરે નામ. ગુણ૦ ૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n176/mode/1up

realpatidar.com

પીરજી પધારો મહેલમાંરે, આપ મારેરે ઘેર;
દયા લાવો દાસ ઊપરેરે, કરો રંકપર મહેર. ગુણ૦ ૩

અજર અમ્મર જાણ્યા નહિરે, નવ જાણ્યા અરૂપ;
દગો રચ્યો હું દેવર્થારે, ના ઓળખાયું રૂપ. ગુણ૦ ૪

અનેક પરકારે કરગરે, શાહા માંગે માન;
ગુણિયલ ગુણ તજે નહિ, ગુણ તજેરે ગુલામ. ૧૯૮

ગુણિયલ ગુરૂ ગંભિર છેરે, મ્હા રૂપ અનુંપ;
શાહા સંગાતે ઓચર્યારે, ગોરજી સત્ય સરૂપ. ગુણ૦ ૧

હાશમી કુળ છે માહેરૂંરે, બની ફાતમાં જાણ;
છઠ્ઠા ઈમામનાં દિકરારે, ઈસમાઈલજ જાણ, ગુણ૦ ૨
પીર સમ્શ તે કુળમાંરે, તેમાં શુદર દિન હોય;
તેમના પુત્ર દિપતારે, પીર કબિરદિન જોય. ગુણ૦ ૩
પીર કબિર દિન બાપ છેરે, ઉંચ નગ્રહ મોઝાર;
હમે રેહવાશી ઉંચનાંરે, આજ આવ્યાં આ ઠાર. ગુણ૦ ૪

પિતાજી પધારીયા, સાહેબને દરબાર;
પણ હમે તે દીસથી, છોડયો છે ઘરબાર, ૧૯૯

સૈયદ ઈમામશાહ નામ છેરે, સાંભળ સુલતાન વાણ;
વાશી હતો તુજ શહેરમાંરે, દીવસ કંઈક જાણ. ગુણ૦ ૧

મળી હળી હમે ચાલીયારે, ગયા કોચરબ ગામ;
ત્યાર કેડે હમે આવિયારે, આવ્યા આણેરે ઠામ. ગુણ૦ ૨

શિદને મુઝાવોછો મનમાંરે, સુલતાન મહમદ વીર;
કસોટિયે કસ ઉપજેરે, રાખો ધારણ ધીર. ગુણ૦ ૩

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n177/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ન્યાય કરવો તુજને ઘટેરે, તેં તો કરિયો છે ન્યાય;
ઢંગી ધૂતારા નવ ઠગેરે, લંપટ લેઇન જાય. ગુણ૦ ૪

કસ કસાએ હેમને, તેમ તેમ વાધે મૂલ;
તોલ રંગતો તજે નહિ, હણે ઘણેથી હૂલ. ૨૦૦

દુઃખ પડે નહિ દેવનેરે, દેયે જો અતિ ત્રાશ;
સુખ દુઃખ ગણે સેજનાંરે, કરે તેનોરે ગ્રાસ. ગુણ૦ ૧

માન બડાઇ માને નહિરે, નવ ઇર્ષ્યા અંગ;
સંગ સમે નહિ કોઈનુંરે, નવ લાગેરે રંગ. ગુણ૦ ૨

ખુંદણ સહે જેટલુંરે, ઘાટ તેટલો થાય;
મુલ પામે અદકો ઘણુંરે, નહિતો ધૂળમાં જાયે. ગુણ૦ ૩

ગોર કહીને ઊઠીયારે, સુલતાને ઝાલ્યોરે હાથ;
વસ્તુ આપું હું આપનેરે, લેજો દીનારે નાથ. ગુણ૦ ૪

પુત્રી પરણાવું પ્રેમથી, પુત્ર આપના સંગ;
માનો મારૂં માવજી, તો તો વાધે રંગ. ૨૦૧

માની છે વાત મનથીરે, ગોરજીએ તે તે વાર;
સંતોષ પામ્યો ત્યાં ઘણુંરે, હાં કહ્યું જે વાર. ગુણ૦ ૧

પાયે લાગીને પરવર્યોરે, ગયો પોતાને ધામ;
વાત વીગત માંડી કહીરે, કહ્યા ગોરનાં કામ. ગુણ૦ ૨

શ્રી પુત્ર બોલાવીનેરે, કહી શુલતાને વાત;
અજરૂક બેગમ પરણાવશુંરે, નુરં મહમદ સાથ. ગુણ૦ ૩

વાત શુણી વિગતે કરીરે, હર્ષ્યાં અપરમ પાર;
ધન ધન કહીને ઉઠીયારે, કોડે કુટમ પરવાર. ગુણ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n178/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ધન કમાઇ બાઇની, ધન ધન માતને તાત;
પુરણુ પેરે પરણુશે, જુગ જીવનની સાથ. ૨૦૨

એટલી વાત થયા પછીરે, સુને સુકચોરે આંહી;
હવે પછી જે નીપજેરે, તે તો જોજોરે તાંહી. ગુણુ૦ ૧

વીવા થયા નથી શાહુનારે, હજુ લગણુ ભાઇ;
જ્યારે જાશું ત્યાં આપણેરે, ત્યારે થાશે વધાઇ ગુણુ૦ ૨

શાણો હજુ નથી આવીયોરે, તેને લેવાને કાજ;
જાશે જણુ કોઇ એકલોરે, પછી થાશેરે સાજ. ગુણુ૦ ૩

વિલંબ કરવો નવ ઘટેરે, નવ કરશો ઢીલ;
સત્ય સંતોષ રાખજોરે, વળી રાખજો શીળ. ગુણુ૦ ૪

ગુણુ અગણિત એ ગોરના ગાતાં ના આવે પાર;
વિસ્તારીને વર્ણવ્યું, જેમ વસ્તર માંહેથી તાર. ૨૦૩

લેખકની વિનંતી.

ભણ્યો ગણ્યો હુંતો નથીરે, નહિ પીંગળ પાઠ;
વ્યાકરણુ ભાષા જાણું નહિરે, જેમતેમ રચિયો ઠાઠ. ગુણુ૦ ૧

એક જાણું હું નામનેરે, સાચા ગોર ઇમામ;
એરે વિના જુગમાં જેટલારે, છે ધુતારાનાં ધામ. ગુણુ૦ ૨

માન્યો છે મેં મનથી કરીરે, તેવો રાખો સરદાર;
ભૂલ ચૂક મારી નવ ગણોરે, બક્ષો બક્ષણુ હાર. ગુણુ૦ ૩

દાસ સદાનો લેખીનેરે, કરજો રંકપર રેહેમ;
દાસ ખાકી એમ વીનવેરે, બીજે જાચું હું કેમ. ગુણુ૦ ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n179/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

અવસર આવ્યો માવજી, રાખજો મારી લાજ;
શરણે આવ્યો સમજીને, તારોને મહારાજ. ૨૦૪

દીન વત્સલ મેં ભાળીયારે, ભાળ્યા ગરીબનિવાજ;
શરણે ખાકી આવીયોરે, રાખો તેનીરે લાજ. ગુણ૦ ૧

ગુણ અગણિત છે આપનાંરે, કેવી રીતેરે ગાઉં.
રસનાં તે તો રસે નહિરે, આકુળ વ્યાકુળ થાઉં. ગુણ૦ ૨

એક કેતાંની સાથમાંરે, ઊપજે અનેક અપાર;
ગુણ ગણાયે નહિ આપનાંરે, નવ આવેરે પાર. ગુણ૦ ૩

મન મુંઝાય તે થકીરે, ગુણ અપરંપાર
છેહ નાં લેવાએ તેહનોરે, ત્રીલોકથી સાર. ગુણ૦ ૪

મૂડા માંહેથી મુઠી છે, મણ માંહેથી કણ;
પુંજ માંહેથી ત્રખલું, ગંજ માંહેથી ત્રણ. ૨૦૫

સેરોવરે જે ચડેરે, તૃષા તેનીરે જાય;
ચંદીન ફળે છે સર્વનારે; દેવ સાચારે થાય. ગુણ૦ ૧

દયાને વળી દીનતારે, ખમ્યા જે માંરે હોય.
બાહેરજો ભમે નહિરે, સાચે કરેરે તોય. ગુણ૦ ૨

વાસવશેરે વેશમાંરે; જેમાં હોય અવતાર;
સાહેબ સમરે નેકથીરે, રાખી દ્રઢ આધાર. ગુણ૦ ૩

હેતરાખે સૌ સાથમાંરે, નાના મોટાની સાથ,
ચૂકવા બહુ ના કરેરે, ભજે એકજ નાથ. ગુણ૦ ૪

realpatidar.com
Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n180/mode/1up

realpatidar.com

ભુવતારણમેં ભાળિયા, છેડા ઝાલ્યો આજ;
ખાકીદાસ છે આપનો, રાખજો તેની લાજ. ૨૦૬

કથન કથી કોઇ નવ શકેરે ગોરનાં ગુણ ગાન
અનેક મુડા હોય ધાનનારે, ઢગ મેરૂ સમાન. ગુણ૦ ૧
કણ ખણે એક તે થકીરે તેવો કહ્યો વિસ્તાર;
નજરેથી નિહાળતાંરે, થાએ આનંદ અપાર. ગુણ૦ ૨
ખાકી દાસ છે આપનોરે, દયા કરોને દાતાર
દાસ જાણીને ઓધારજોરે, શરણે તારે કિરતાર ગુણ૦ ૩
અવગુણ જોશો ના મહારારે, મેં તો કરીઓ વખાણ;
ભુલના જો જો માહેરીરે, ગાઉ ગુરૂજીનાં ગાન. ગુણ૦ ૪

અરજી સુણજો તાતજી, ખાકી કહે કરજોડ;
વેરી જુગમાં જેટલા, મુખ તો તેનાં તોડ. ૨૦૭

પ્રથમ ભાગ સંપૂર્ણ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n181/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

(શ્રી બાવાજી સાહેબનું જીવન ચરિત્ર આટલેથી
બાકી રહેલું "સાણા કાકાનો સત્ વિચાર"
નામના પુસ્તકમાં આપીશું.)

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n182/mode/1up

યા અલ્લી મદદ.

ભાભારામ

સુબોધ

ભાગ–૨

૧૧

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n183/mode/1up

realpatidar.com

सत्वेणी

शेज शाह्की जो चडे,
तो सरधरे ङतार;
एतो सतका खेलहे,
रेहणां खांडा धार.

वली मशायक केहेलावे जुगमां,
ने मायाशुं लावे चिंत;
सुधा जाणो चोरहे,
उसे नां आंखो मित्त.

सराव सेतानां जे पीये,
ने जुगमां देखावे पाक;
आखर जातां जाणसे,
ज्यारे देहडी देशे साख.

---

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n184/mode/1up

realpatidar.com

ભાભારામ સુબોધ

ભાગ બીજો

કીકીબાઈ

આટલું વર્ણન પૂરૂં કરી નાયાકાકા ભાભારામને ઉદ્દેશીને બોલ્યા, હે મિત્ર ! હવે ચાલવાનો કેટલો વખત છે તે કહેજો. તુમ કને આવે મુને વાર ઘણી થઈ છે, ગુરૂજી વાટ જોતા હશે, હવે રોકાવું સારૂં નથી. માટે મિત્ર સજ થાઓ આ માયાવિક પ્રપંચનો છેડો કદી આવનાર નથી ને આવ્યો, પણ નથી. ઢાંગીયોની જાળ કદી તૂટતી નથી, ઢાંગીયોના ફંદા ઢોંગી એવા સજી મૂકે છે જેથી અનેક રીતે વિચાર ગોઠવણ કર્યા છતાં પણ તેની ગાંઠ જડતી નથી, તેથી હે મારા વીર ! એકબીજાને પુછપાછ મૂકી દઇ સત્વર તૈયાર થાઓ, ને ગુરૂજી આગળ ચાલો. તેમને મળી પછી જેમ તમારા મનને અનુકુળ આવે ને ગુરૂજીની આજ્ઞા હોય એ પ્રમાણે વર્તજો; જેમાં કુશળતા ઉપજે. તમે ઢાંગીઓનાં ઢોંગ જોયા છે ? તેથી પડનારા બિચારા પશુ જેવા મનુષ્યની માઠી થએલી દશા જોઈ પણ હશે ? ઝાઝું કહેતાં વાર ઘણી થાશે, જો શંકા રહેતી હોય તો હજુએ પુછી નિર્ણય કરી ચાલવું જોઇએ, જેથી પાછળ મનમાં શંકા રહેવા પામે નહિ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n185/mode/1up

realpatidar.com

ભાભારામ—હે મુનિવર! શંકા તે શું? પણ તેને રહેવાને સ્થાન પણ રહેવા પામ્યું નથી, મુને મારૂં સમાધાન પૂરણ રીતે થઇ ચુક્યું છે, મારા અનુભવે મેં મારી ખોટ જાણી લીધી છે; ચાલો સત્વર તૈયાર થાઓ, પણ જરા સબૂર મારી મોટી બેન જે માતા તુલ્ય છે તેનાથી મળી રજા લેવી જોઇએ, નહિ તો બેઅદબી થાય, તેથી જો આપ રજા આપો તો હું રજા લેઇને ઉભે પગલે પાછો વળું છું.

"ભાભારામ રજા લેવાને વ્હાલી માતા તુલ્ય ભગ્નિની પાસે પોતાનાં સંકલ્પોનું નિવારણ કરવા સારું કીકીબાઇ તેની પાસે એકાંત વાસમાં ગયા, તેવાજ બેને પોતાના ભાઇને આવતાં જોઇ ઉભા થઇ સામા આવ્યા, ને ભાઇને વધાવી ઓવારણા લઇ પ્રેમથી પાસે બેસાડી મુખ ઉદાસ જોઇને પુછવા લાગ્યા."

કીકીબાઇ—હે મારા સુજ્ઞ વીર! આજ તમારું મુખાર્વિંદ મલિન કેમ થયું છે? ઓચિંતા આપ અહીં શા કારણે આવ્યા છો? આપણે ત્યાં બહુજ દિવસથી નવા સાધુ રૂપ મહાત્મા કોણ આવેલા છે? હે ભાઇ! એકદમ ઓચિંતો વૈરાગ્ય તુને શા કારણથી ઉપજ્યો છે? કે તું એક શાંતિવાન, સદગુણી, વિચારશીલ તે આજ આવી રીતે ગાભરો ને ભયભીત કેમ થઇ ગયો છે? તે દયા કરી તારી ભગ્નિને કહેજે, કે જેથી મારા મનનો સંશય ટળે.

એમ કહી કીકીબાઇએ ભાભારામના માથા ઉપર હાથ ફેરવી આશીષ આપી સન્મુખ જોવા લાગ્યા.

ભાભારામ—હે મારી માતા તુલ્ય પવિત્ર પુજ્ય પુણ્યાત્મક

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n186/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

બેની ! આપના વચનો મુને અતિજ વ્હાલ ભરેલા મિષ્ટ લાગે છે, આપના દર્શનથી મારા મનનાં અનેક કષ્ટો નાશ પામે છે, પણ મુને ખેદત આપ આજ જુઓ છો, તેનું કારણ કાંઈ નવાઇ જેવું નથી; હું ખેદિત થયો તેનું કારણ એટલું છે કે, એક મોટી ભૂલ મારી મુને સાંભરી આવી છે, ને તે ભૂલની માફી લેવા માટે મારે પંડે જવાનું છે ને તે માફી આપનાર મહારાજ માફ કરશે કે નહિ ! એ ચિંતા મુને અતી ખાવા વાગી છે. હે બેની ! તેથીજ મુખ મલિન ગાત્ર ઢીલા ને શરીર સોષાઈ ગયું છે, ને તેજ કારણે આપની પાસે રજા લેવાજ આવ્યો છું. એ મહાત્મા પુરૂષ જે આવ્યા છે તેઓની સાથે જઈ ગુનાની માફી લેવી છે; તે માટે હે મારી પુણ્યાત્મા પવિત્ર બેની ! મુને રજા આપો, વિલંબ કરવા જેવું રજ માત્ર પણ નથી, તમો જરા પણ ગભરાતા કે ઉદાસ થતાં નહિ, હું માફી મેળવ્યા પછી જો રજા મળશે તો તરત તમોને મળવા સારૂ જરૂર આવીશ; તે તમારે જરૂર ભરોસો રાખવો, મારા તરફથી ધોખો જરા પણ કરવો નહિ.

'એટલું કહીને ભાભારામે કીકીબાઇના ચરણમાં માથું નમાવ્યું.'

કીકીબાઈ—હે ભ્રાતા એવી તો ભૂલ કેવી પડી ગઈ છે ! આપ તો મોટા બાદશાહી અમિન છો. શું બાદશાહને કોઈએ ચાડી કરી હશે ? પણ ના ના આપે તો ગેરવ્યાજબી એવું કામ કોઈ દિવસે પણ કર્યું નથી, કે જેથી બાદશાહ તમારા સાથે નારાજ થઈ જૂલમ કરે, વળી આપ પુરણ જ્ઞાની છો, તેથી તમુથી ભૂલ થવી સંભવેજ નહિ. કદાચ કોઈએ જો આપની જૂઠી ચાડી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n187/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કરી હશે, તો કપટની ચપટ છે જુઠ ઝાઝું ટકવા પામતું નથી, સાચાનો બેલી સાહેબ છે; મુને પુરણ ખાત્રી છે કે, વિષય-વાસનાનાં બંધનથી તમો કદી પણ ઠગનાર નથી, માયાવિ પદાર્થો ઉપર તમો કદી મોહનાર નથી, તુચ્છ જેવી નજીવી તૃશ્નાનાં ભોગ તમો થનાર નથી, તો આ અસાર સંસારનાં બંધનમાં નહિજ પડયા હોવ તો ભૂલ કેની હશે ? તે મુજથી સમજાતું નથી જે આટલો શોક તમો કરો છો તે કંઇ નજીવી જીવતર સારૂ નહિજ હોય, પણ બીજોજ ભય, અગર કાંઇ બીજીજ વાત હોવી જોઇએ. તેથીજ હે મારા પ્રાણતુલ્ય ભ્રાત ! મુને સમજ્યા વિના તુને જવું યોગ્ય નથી, તેથીજ તારી બેનીના ઉપર દયા લાવી વિગતથી વાત કહી પછી ભલે તુને જવું યોગ્ય હોય તો તને ફાવે તેમ કરજે. તેં જે મને ઓચિંત્તિ ફાળ નાંખી છે તે મુને કાળજામાં એક બાણની પેરે ખુંચી રહી છે,તેના લીધે મુને જરા પળ વાર પણ ચેન નહિ આવે, તારા વિયોગે મુને ઘડી પળ વાર તું ભુલાશે નહિ, જીવતાં છતાં પણ મુવા જેવી થઇ રહીશ, આ ઘરબાર મુને સ્મશાન સમ લાગશે, મુને તારા વિના હે બંધુ ! સર્વ મિથ્યા છે. હે મારા ધિરજવંતા વીરં ! ધિરજ ધર. શાંત થઇ સવિસ્તર કહી સંભળાવ કે મુને પણ જ્ઞાન થાયે, કે જ્ઞાની પણ આમ બગડે છે. જો બાદશાહી ભુલ હશે તો તારા દિલ્હીમાં કયાં પાકઠા કાચા છે, દિવાન તો તારા બાપનો પાકો સ્નેહી મિત્ર છે ને તારી સાથે પુરી રીતે પુત્ર ભાવ-થી વરતે છે, તે સિવાય બીજા કેટલાક સરદારોની સાથે પણ તેં ઘાડો સંબંધ બાંધ્યો છે કે તુને જરા પણ ઉની આંચ આવવાનો સંભવ નથી. માટે મુંઝાતો નહિ સાહેબ બધું સારૂં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n188/mode/1up

realpatidar.com

કરશે, અગર બીજા કોઇ મહાત્માની બેઅદબી થઇ હોય તો તે કહે. પણ ના–ના તેમ થવા પામે તેવું તો નથીજ, કારણ તું મહાત્મા નિષકુળાનંદની પાસેથી જ્ઞાન પામી પુરણ જ્ઞાની થઈ ચુકેલો છે, તેથી તે વાત પણ સંભવિત નથી. અરે બન્ધુ! એ બધુંએ ઠીક, પણ તું મને કહેતો ખરો કે ભુલ તે શું? કોની? ને વળી કેવી? થઇ છે તે કહો. માણસ હજારો વાર ભુલતો આવ્યો છે ને ભુલે છે, ભુલ થઇ હશે તો શું થઇ ગયું. પણ આમ એકદમ અચરૂત રૂપ બની ગયા છો તે જ્ઞાનીને શોક કરવો ના જોઇએ; થનાર થાયે છે તેનો હર્ષ શું ને શોક શું? તને શોભે તેવી આ વાત નથી.

ભાભારામ—હે મારી વડીલ પૂજ્ય બેની! બાદશાહી ભૂલ તો કાંએ નથી, પણ બાદશાહોનો પણ બાદશાહ, જેણે આ આખી મેદની સરજાવી છે, આભને વગર સ્થંભે રાખ્યું છે, ચંદ્ર, સૂરજને કેવા ગતીમાં રાખ્યા છે કે જેઓ પોતપોતાની વેળા અનુસાર આવ જા કર્યા જ કરે છે. આ નક્ષત્રો વિગેરેને અવારનવાર ફેરવે છે; મેઘની વૃષ્ટિ અવસર સર કર્યાજ કરે છે, તરૂવર, પશુ-પક્ષી, અરે ટુંકમાં કહેતાં ચારે ખાણુની જીવા જોનને હલવે છે, ચલવે છે, પોષે છે, સોષે સર્વમાં બોલે છે, સર્વને બોલાવે છે. તેની સાથે વચને બંધાઇ ને વચન ખોઈ દીધું છે! ને વળી તેની આગળ છેવટે નક્કી જવાનું છેજ, ને ગયા વગર કોઇને પણ ચાલવાનું નથીજ. તે મહારાજે મને કેટલી વાર એવીજ રીતે દયા કરી ભુલ્લોની માફી આપેલી ને મદદ પણ ઘણીજ અત્યંત કરેલી, પંડોપંડ સાક્ષાત આવીને પણ મુને ચેતાવી ગયા છે; છતાં મેં આ ફેરા મોટી ભૂલ એવી કરી છે કે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n189/mode/1up

realpatidar.com

આટલા ઉપકારો કર્યા છતાં પણ હું તેનાં ગુણ બદલે ઉલટો હું તો તેનાથી વિમુખ થઈ બેઠો એ ભૂલ નહિ તો બીજું શું કહેવાશે? હે બેની! તે મુને આજ અતિજ બીહામણી લાગે છે તેથીજ મારા આ હાલ થયા છે, એ વાતતો અતિ વિસ્તારવાળી છે ને તે કહેતાં ટુંકામાં છેડો આવે તેમ નથી. જો સવિસ્તાર સાંભળવાની ઇચ્છા હોય તો જરા વાર ખમો એટલે જે આવેલા મહાત્મા છે તેમની પાસેથી રજા લઈ આવું, કે જેના પ્રતાપથી હું સચેત થઇ પાછી મારી શુદ્ધ ગતીને પામવા ઉત્સુક થયો છું, તેમની આગળ હું જરાક વારની રજા લઈ હું તમારી પાસે રજા લેવા આવ્યો છું, એ મારી વાટ જોતા હશે; તેથી તેમની રજા લઈ આવી હું મારૂં વિસ્તારપૂર્વક વર્ણન સંભળાવું.

કીકીબાઇ—હે મારા સત્ય રૂપ સહોદર! જો એ મહાત્માના દર્શનનો લાભ મુને પણ લેવરાવે તો બહુ સારૂ કહેવાય, ભાઈ! જઈ પૂછી જુઓ જો મુને એ મહાત્મા દર્શનનો લાભ લેવા દેવામાં રાજી હોય તો હું પણ એમની સેવામાં હાજર રહી દર્શનનો લાભ મેળવી કૃતાર્થ થાઉં, ને સત્સમાગમનો લાભ લેવા ભાગ્યશાળી થાવું.

ભાભારામ—ભલે બેન! જરા વાર વાટ જુઓ. હું એ મહાત્માને પૂછી આવી આપને તેડી જાવું " એમ કહી ભાભારામ પોતે પૂછવાનેજ સારૂ નાયાકાકા પાસે આવી કીકીબાઇનું વર્ણન કહી સંભળાવી આજ્ઞાના આતુર થઇને ઊભા રહ્યા!"

નાયાકાકા—હે-રાજન્! એ બેન પણ તમુજ જેવા એક

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n190/mode/1up

realpatidar.com

પૂર્વનાં સંચિતના પ્રેમ બંધમાં બંધાએલા છે, ભલે તેડી આવે આપણે સર્વ એકઠા બેશી વાતનો ખુલાસો કરીયે, જેથી ફરી આંટા ફેરા ખાવાજ મટી જાયે. પ્રેમ વસ્તુ નિરાળી છે. પ્રારિબ્ધ જીવ કદીએ ભૂલતો નથી.

"એમ કહી ભાભારામને નાયાકાકાએ રજા આપી તેથી તુરતજ કીકીબાઈ પાસે જઈને કહ્યું કે; ચાલો એ મહાત્મા તમુને પણ બોલાવે છે. ચાલો" એટલું કહેતાની સાથમાં કીકીબાઈ ઝટ દેતાંને ઊભા થઈ ભાભારામ સંગાતે રવાના થાયે તેટલામાં તેમને એક વિચાર સુજી આવ્યો કે એ મહાત્મા આગળ જઈશ તો ખરી પણ કંઈ ભેટ મૂકવાને તો લીધું નથી તેથી તરતજ પાછા વાછા વળી શ્રીફળ, સાકર, વિગેરે લઈને એક થાળમાં ગોઠવી લીધા, ને તુર્ત ભાભારામ સંગાતે ચાલ્યા આવ્યા. વાટમાં ચાલતાં ચાલતાં કીકીબાઈએ ભાભારામને પ્રશ્ન પૂછયો."

કીકીબાઈ—હે ભાઈ! એ પરમાર્થી વિરજ્ઞાની મહાત્માએ શાસ્ત્ર વચનથી તથા ગુરૂના ઉપદેશથી અને સ્વાત્મા અનુભવથી પરમ ભાવનાનું દર્શન કરાવ્યું છે, તે મહાત્મા આટલા દિવસથી આવ્યા છતાં મુને જરાપણ જાણ ના કરી! એ આપને ઘટિત છે? વારૂ એતો ઠીક, પણ ચાલો; હવે આવા પ્રસંગાદિમાં તમો મુને હવે કદીએ વિસારજો નહિ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n191/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કીકીબાઈ ને નાયાકાકા

વાતો કરતા કરતા ભાભારામ બેન સહિત નાયાકાકા આગળ આવી ઊભા, કે તરત કીકીબાઈએ સંગાતે લાવેલી તમામ વસ્તુ ભેટ મુકી નાયાકાકાને પગે લાગી આજ્ઞા લેઇ હેઠા બેઠા, કે તરતજ નાયાકાકાએ આશિર્વાદ આપી કુશળ ક્ષેમ પૂછ્યું. બાદ કીકીબાઈએ પોતાની શંકાનું સમાધાન કરવા કેટલાક પ્રશ્નો પૂછયા.

સંસારમાં સુખ

કીકીબાઈ—આ સંસારમાં અનેક પ્રકારના સુખ મનુષ્યો પોતાના પુરૂષાર્થ વડે મેળવી શકે છે, પણ સર્વ સુખ કરતાં શ્રેષ્ઠ સુખ આ સંસારમાં એવું કયું હશે ? કે જે સંપાદન કરવાથી મનુષ્ય ધન્ય ધન્ય અને કૃત્ય કૃત્ય કહેવાય.

નાયાકાકા શાન્ત ચિત્તથી હસતા હસતા–બેન ! પ્રશ્નતો રૂડો પુછયો છે ! પણ શું કહું તમારા હેતુથી હમારે ઉલટું કહેવું પડશે કેમકે સૌથી ઉત્તમ સુખ કયું બતાવું ? જ્યાં મૂળ વસ્તુનોજ અભાવ હોય ત્યાં સૌથી શ્રેષ્ઠ વસ્તુ કયાંથીજ હોય ? જેમ વંધ્યા કોઈકાળે પુત્રવાળી હોયજ નહિ, તો સત્પુત્રવાળી તો કયાંથીજ હોય ? તેમજ આ જગતમાં સુખનો સદ્ભાવ કલ્પવો એ માયાની ધુર્તતાજ છે.

મનુષ્ય એમ જાણે છે કે આ જગતમાં સુખ હોવું જોઇએ !

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n192/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પરન્તુ જગત તો મિથ્યા છે, ને મિથ્યામાંથી સત્ય પદાર્થની પ્રાપ્તિ કેમ થઇ શકે ? સત્યમાંથી સત્ય પ્રાપ્ત થાયે છે; પણ અસત્યમાંથી સત્ય પ્રાપ્ત ન થાય. ગુલાબમાંથી જ ગુલાબની પ્રાપ્તિ થશે; પરંતુ જેમ મનુષ્ય કૌવચમાથી ગુલાબની પ્રાપ્તિ કરવા ઇચ્છે છે, તે માત્ર અવિદ્યાનુંજ કાર્ય છે. જે પ્રારંભમાં નથી, મધ્યમાં નથી, તે વળી અંતે શાની હોયજ ? એમજ જગતમાં સુખ માટે જાણવું જોઈએ. ઇન્દ્રને પણ સુખ નથી, તેમ ચક્રવર્તીને પણ સુખ નથી; પણ જ્ઞાનીજનોને સંતોષમાંજ સત્ય સુખ છે. આ જગતમાં સુખ છેજ કયાં ? કે તમોને દેખાડું. કે તેને મેળવવા જ્ઞાની જન પ્રયત્ન કરે ? જગતમાં સઘળે દુઃખજ છે, નેતે જેજે ઉપાયોથી જેટલું ઓછું થઇ શકે છે, તેટલાને જગતમાં સુખ માનવામાં આવે છે. છતાં તેવા ઉપાયો પણ અવિદ્યામાં ઘેરાએલા અજ્ઞાન મનુષ્યો ધારે છે, તેમ દુઃખને ઓછું કરનારા નહિ પરન્તુ ઉલટા વધારનારાજ છે. આ માયાવિક સંસારમાં સુખ મેળવવાની ઇચ્છા કરવી એ જ પ્રથમ દુઃખના, રે મહા દુઃખોનાં બીજાં ક્રૂર રૂપ છે સંસારમાં સુખ એકે ઠેકાણે નથી, તે વિષે તેનાં બે કથન કહું તે સાંભળ.

ભૂખનું દુઃખ

એક હૃષ્ટપુષ્ટ માણસ બીજાની જોડે આનંદમાં વાતચિત કરતો હતો. એટલામાં તેને નિત્યનો સમય થવાથી ક્ષુધા લાગી; પણ તેટલામાં તેને કોઈ વાતની અડચણ આવી પડવાથી તેને અન્ન પ્રાપ્ત થયું નહિ, જેમ જેમ સમય વીતતો ગયો તેમ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n193/mode/1up

realpatidar.com

તેમ તેને અધિકાધિક ક્ષુધા પીડવા લાગી. જેથી તે એટલો અકળાવા લાગ્યો કે કોઈ વાતે ચેન પડે નહિ. વધારે કહેવાથી શું થાયે ? ક્ષુધાનુ દુઃખ કેવું છે એ કોઈથી પણ અજાણ્યું, નથી. તે મનુષ્યને અતિશય ક્ષુધા લાગવાથી છેવટે મુર્છા આવી ગઈ, ને આંખે લાલપીળા દેખાવા લાગ્યા. ને તે ચેષ્ટારહિત થઇ ભુમિ પર પડયો, એટલામાં તેનો કોઇ સુહૃદય મિત્રને જાણ થવાથી એકદમ આવ્યો. ને તેને જરાક શુદ્ધિમાં લાવી, તરતજ સ્વાદિષ્ટ ભોજન કરાવ્યું, પેટપૂર જમી અતિ તૃપ્ત થયો, ત્યારે તેના મુખમાંથી નીકળી આવ્યું કે અહો મારા પૂરણ સ્નેહી મિત્ર, અહા તેં આજ મુને કેવો સુખી કીધો છે. જમાડનારે કહ્યું, મેં તને સુખ કાંઈ દીધું નથી, પણ જે તારૂં દુઃખ હતું તે ગયું. ત્યારે જમનારે કહ્યું, મુને અતિશય સુખ થયું છે. પણ તું ના કહે છે, તે તારી ભુલ છે. ત્યારે જમાડનારે કહ્યું; સુખ તો કાંઇ દેખાતું નથી, પણ તારૂં ભુખ રૂપી દુઃખ હતું તેજ ગયું છે ત્યારે જમનારે કહ્યું કેમ નહિ તેં મુને વાસણ ભરીને શુદ્ધ ભોજન આપ્યું તે શું ? જમાડનારે કહ્યું; કે ભો-જન તો ગમે તેવું હતું પણ જો તુને ક્ષુધા ન હોત તો જરાપણ ભાવત નહિ. જમનારે કહ્યુઃ તું ગમે તેમ કહે પણ મારૂ મન કેમ માને? તેં મને ખરેખર સુખ દીધું છે. જમાડનારે ત્યારે કહ્યું જો એમજ હોય તો, લો આ એથી પણ સરસ મિષ્ટાન ભોજન છે તે જમો. એ જોઇ એ પુરૂષ પ્રથમથીજ ભુખ ધરા-એલો હતો તેથી અનાજનું વાસણ જોઇ તુરત કમકમી ઉઠયો, ને જમાડનારના બોલવાનો અર્થ સમજી ગયો, કે ખરેજ, આમાં મુને વાસ્તવિક નવું સુખ કાંઈ થયું નથી, પણ મારી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n194/mode/1up

realpatidar.com

ભુલ હતી, ખરી વાત તો એજ કે, મારૂં ભુખરૂપી દુઃખ ગયું તેથી મને સુખ થયું છે, એમ લાગ્યું. પણ હવે જો ખાઊં તો આ પચે નહિ ને ઉલટું દુઃખ થાયે. આ સંસારમાં અનેક જાતનાં સાધનો છે, પરંતુ તે ભોગવવાથી અંતે દુઃખરૂપ થઇ પડે છે. તેથી હે બેની ! આ સંસારમાં રહીને સુખ ખોળવું એ મોટી મુર્ખતા છે.

રાજાનું સુખ

જુવો કે મોટા મોટા રાજાઓને પણ શત્રુનો ભય રહે છે. ટુંકામાં કહેતાં સત્તા માત્રમાં વેરીનો ભય રહેલો છે, તે ઓચિંતુ આવી પડે છે. તેથી નિશ્ચિંતે સુખે સુવાનો પણ તેમને વખત મળતો નથી, અનેક જાતનાં તર્ક, વિતર્ક થયા કરે છે. દિવસે કાશદ (ખેપીયા) વિગેરે ખબરો આજુબાજુથી લાવ્યાજ કરે છે. ફલાણો રાજા, કે ફલાણો શત્રુ મોટા લશ્કરથી ચડી આવવાની તજવિજમાં છે; ફલાણો વ્હેરી ચડી આવે છે. તે વખતે જાન, માલ, ને આબરૂ સાચવવાના ભયથી કેટલીક ખ્વારી વેઠવી પડે છે. વળી ફલાણો અમલદાર વેરભાવ રાખે છે, પગાર કે આબરૂને જેથી નુકશાન લાગશે, કાં બદલી કરસે, કાં માથે ખોટી તોહમત મૂકશે. એવી ખબરો સત્તાધિસોને તે થયા કરે છે. તેમાંજ તેઓ બિચારા હેરાન રહ્યા કરે છે. તેથી તેમાં પણ કશું સુખ જેવું નથી ને પરતંત્રતા એ તો મોટામાં મોટુંજ દુઃખ છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n195/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ગૃહસ્થોને શું ?

તેમજ વળી મોટા મોટા ગૃહસ્થોને પણ અનેક જાતની વિંટબણાઓએ ઘેર્યા છે. જેમ તેમને પ્રત્યક્ષ પ્રજાને દેખીતું સુખ લાગે છે ખરૂં, પણ અંદરને ગાળે ઘણુંજ દુઃખ રહેલું છે. જેમકે કોઇ પેઢીનો ગુમાસ્તો ખોટી ચાલનો નીકળ્યો, કે વ્હાણ ડુબ્યું, કે ચોરનો દરોડો થયો, કે દેવાળું કાઢયું, કાં દેવાદારો ગેરહાલતમાં આવી ગયા, કાં અગ્નિએ વાસ પૂર્યો એવી એવી રીતે અનેક પ્રકારના વિઘ્નો આવી પડવાથી, હીસાબ, કીતાબ, નામાં, લેણુ, દેણુ, આબરૂ, વિગેરે જાનમાલના બચાવ સારૂ અનેક જાતના કષ્ટો વેઠવાં પડે છે. વળી તેમાં જો શેઠ પૂરેપૂરી કાળજી ના આપે તો સર્વ માલ વેરાઈ જઇ લાચાર સ્થિતિ થવાનો સંભવ રહે છે. તેથી પણ ગૃહસ્થોને તે વિષેની ખટપટ, જોખમદારી, બેચેનીપણું, એ કાંઈ ઓછું દુઃખ નથી. ને તેના લીધે બિચારા ગૃહસ્થોને રાતે નિરાંતે નિશ્ચિત સુવાનો પણ વખત નથી મળતો ને તેમ તેમ તેઓ માયાનાં બંધનમાં વધારેને વધારે ઘેરાએલા જોવામાં આવે છે, જેમ માયા વધારે તેમ દુઃખ પણ વધારે હોય છે. તેથી તેઓમાં પણ સુખ નથી.

પરણેલા ને કુંવારા

તેમજ પરણેલાઓને પણ પીડા ઓછી નથી, કોઇને સ્ત્રી કુભારજા, તો કોઈની સંતતિ વ્યભિચારી, તો કોઈની સંતતિ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n196/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

અતીજ, તો કોઇને ખાવાને મુદ્દલમાં પણ નથી તો કોઇને ઓલાદજ નહિ, કાં કોઇને પુત્ર પરણાવવાના, તો કોઇનો વેવાઈ સારો નહિ, તો કોઇની વેવાણ નઠારી, તો પણ પુત્રવધૂ ખરાબ, વળી તો કોઇ પુત્રીને પરણાવવાની વિગતમાં પડેલો દેખાય છે, તો કાં જમાઇ કુચાલનો, તો કાં પુત્રીનો સાસરો બીજાજી, તો કાં સાસુની રીત ખોટી છે, કાં દેરાણી વઢકણી, કાં જેઠાણીનો ભય, કાં નણંદ દુઃખદાઇ. એવા આવરણોમાં બિચારા મુંઝાઈને કોઈ પુત્ર દુઃખે દુઃખી કોઈ પુત્રીનાં દુઃખે દુઃખી રહે છે. જેમ કોઈને રંડાપાનો ભય તો માથે ઉભોજ છે, હજારો રૂપીયા ખરચી પરણ્યો, કે પરણાવ્યો હોય, ને બીજી સ્ત્રી મળવાનો સંભવ ના હોય, ને તેવામાં રંડાય છે તો તેના બળાપાનો પછી પાર જ શો ? ને તેવામાં પુત્રી કે ભગ્નિ એકાદ રંડાય, ને નાતરૂ કરવાનો ચાલ (રૂઢી) જો નથી હોતો તો તેવાઓની પુત્રીઓનો તો આખોએ જનમારો રદ. એટલે તેના માબાપના બળાપાનો પાર જ શો ? તેથી ખોટું એ કે, કોઈની પુત્રી વ્યભિચારીની નીકળે, તો તેના દુઃખની સીમાજ સેની હોય ? કાં પુત્ર, પુત્રી કચાલે ચડયા હોય (જુવારી, વ્યસની, વ્યભિચારી વિગેરે) તો પણ દુઃખ તેતો દુઃખ છે. અંતરનો રાત દિવસનો બળાપો તે કાંઈ સુખ કહેવાશે ખરૂં ? નહિ જ કહેવાય. તેથી કેટલાક તો બિચારા બોલ્યા જ કરે છે કે હાય-હાય શું કરીયે શાસ્ત્રની આજ્ઞાને માન આપવું પડે છે. નહિ તો આ સઘળો પ્રપંચ (ઘરબાર, સ્ત્રી, પુત્રાદિક સર્વ) ને એકદમ છોડી દઈ ત્યાગી થઇ જાત ! એ દુઃખ નહિ તો બીજું શું ?

કુંવારાઓ પણ એવી રીતે મનમાં ચોસર ગુંથ્યા જ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n197/mode/1up

realpatidar.com

કરે છે, કે આવી સુંદર સ્ત્રી સંગાતે પરણી રતી સુખ ભોગવવા, પુત્ર, પુત્રીઓને બાળપણામાં રમાડવા, લાડ લડાવવા, વળી તેમને પરણાવવા, મોજમજા કરી આનંદ કરવો. એવા સુખ મુકી હોય, હાય, કયાં સુધી એમને એમ વાંઢા ફર્યા કરશું ? તેજ ઝંખનામાં બિચારા આમતેમ રવડયા જ કરે છે, ને રાતે નિદ્રા પણ આવતી નથી. શું એ દુઃખ નહિ ? કુંવારાઓ પરણવાની જ હાય-હાયમાં જ પુરા પચી રહ્યા છે. એજ દુઃખનું મુળ છે. લો કહો કે હવે પરણેલા સુખી છે કે કુંવારા સુખી ? એમાંથી એકે સુખી નહિ. આ તો લકડ લાડુ ખાયે તે પસ્તાય, ને ના ખાયે તે પણ પસ્તાય એમ છે.

સંન્યાસમાં સુખ

આ એક તરફ નજર કરી જોતાં તો સન્યાસમાં કે ફકીરી કે સાધુપણામાં સુખ શાનુંજ હોય ? પ્રથમ તો નિત ઊઠીને પહેલાં પારકી આશ, રોજ સવારે વેલા ઉઠી ઘરોઘર ભિક્ષા અર્થે ભટકવાની પીડા, તે પણ ચિંતા સાથે, કે રખે મોડું થઈ જાસે તો લોક ઘર બંધ કરી બાહેર જાતા રહેશે તો ભિક્ષા નહિ મળે, તો આખો દહાડો કડાકા કરવા પડશે, વળી ઘરોઘરનાં કોઇનાં સુકા, તો કોઈનાં વાસી તો કોઈના મોળા તો કોઇના ફીકા, કોઇના એઠા તો કોઇના બગડેલા ટુકડા લેવા, ને વળી એ તો ઠીક. પણ કોઇને દ્વારે જઈને ઊભા રહે તો કાંઈ બધાની સરખી પ્રકૃતિ હોતી નથી, તેથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n198/mode/1up

realpatidar.com

તેઓના મેણાં ટુંકારા વિગેરે કડવાં ને કઠણ વચનો સાંભળવા એજ મોટું દુઃખ છે. કહેવત છે કે; "પારકી આશ સદા નિરાશ" તો કહો કે પેલેજ દહાડે પેટની પીડા, વળી પારકી આશ, ઘરોઘર ભટકવું, લોકોનાં મેણાહેણા અદવા એથી બીજું દુઃખ કીયું હશે? વળી કહ્યું છે કે; ઉત્તમ ખેતી, મધ્યમ વેપાર, કનિષ્ટ ચાકરી, નિદાન ભીખ.

સ્ત્રી વર્ગમાં સુખ!

જુઓ તો સ્ત્રી વર્ગ તરફ જોતાં તેમાં પણ કોઈ સુખી દેખાતું નથી, કદી તેમના ધણી તેમને કમાવી ખવરાવતો હોય તો પણ તેઓ દરેકને ગર્ભને સમયે મરણ તુલ્ય મહા મોટી પીડા ભોગવવી પડે છે. એતો એક તરફ રાખો. જો સુદે સાદે બાળક અવતર્યું તો તો ઠીક, નહિ તો કાં કોઈને અધુરા દિવસોમાં ગર્ભ ભંગ થાય છે, તો કાં કોઈને આડું આવે છે, કાં કોઇને ગર્ભ સ્થિર થતાં જ મંદવાડ પેસે છે! કદી કોઇ તો તેજ મંદવાડથી મરણને શરણ થાય છે! કાં તો કોઈને આવી મુશ્કેલીથી બાળક થાય છે! તો તે જીવતા નથી! ને તેની બળતરા તો રાત દહાડો ઉભીજ હોય છે! તો કોઇને ગર્ભ રહેતું જ નથી! તો તેને વંધ્યાનો અપવાદ માથે આવે છે! તો તે બિચારી તેજ દુઃખમાં ડુબેલી રહે છે. ને બીજી તરફ કોઇને સ્વામીનું સુખ નહિ! કાંઇ કોઇનો

૧૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n199/mode/1up

realpatidar.com

પતી મારકણો ! કાં કોઈનો પતી આડી ચાલનો કાં કોઈનો પતી દુઃખદાયી ! તો તે પણ બિચારીયો જન્મ પર્યંત દુઃખમાં જ બુડેલી રહે છે. તેની ફરી નીકળવાનો આરો દેખાતો જ નથી. એવી રીતે અનેકાનેક પ્રકારનાં ઘર ધંધાનાં પણ દુઃખો હોય છે. સ્ત્રી જાતીને શાસ્ત્ર પ્રમાણે પુરૂષની આજ્ઞામાં રહેવું તો જરૂર જ જોઈએ જ ! એ સિવાયના અનેક પ્રકારના ઘરધંધા, બચ્ચાઓનું સરક્ષણ વિગેરે વિગેરે દુઃખોમાં તો સ્ત્રી જાતી ડુબેલી જ હોય છે તો તેમાં પણ સુખની આશા રાખવી ! એ મિથ્યા જ છે તો.

બાળ વર્ગમાં સુખ કેવું ?

બાળ વર્ગમાં સુખ દેખાય છે ખરું, પણ અંદર ગાળે જોતાં તેમાં પણ દુઃખનાં ડુંગરે ડુંગર ઢળી પડયા છે. જેમ કોઈ બાળકની માતા હંમેશાં વઢતિજ રહે છે, કાં તેના બાપ મારે છે, કાં તો કોઈ નિશાળમાં શિક્ષકની ચિંતા ! પોતાના મનને ગમે તેવી રીતથી રમત, ગમતમાં પડેલા હોય છે ને તેવામાં તેઓના મા કે બાપ બોલાવે છે તો તરત જ તે રમત મૂકી વિલે મોઢે દુઃખી ચિન્હ કરી એવાજ ઉદ્‌ગારો કાઢતાં પાછું જવું પડે છે ! એવા બિચારા નિર્દોષ બાળકના જીવને પણ જંપીને બેસવા જેટલું કે પોતાની મરજી માફક ક્રીડા કરવા જેટલું પણ સુખ નથી ! ત્યારે સુખ કયાં કયાં છે ? એ પણ વિચારવા જોગ છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n200/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કુંવારકાનો કળો

ને તેવિજ રીતે કુંવારિકાઓને પણ સુખનું ઠેકાણું નથી દેખાતું, કેમકે કદી કેટલીએક બાળકિયો સુંદર વસ્ત્રાલંકારથી સજ થઇ રમવા કે ફરવા જતી હોય, કદી દેવકન્યા જેવી સુશોભિત હોય, પણ તેઓને માથે પણ મા બાપની બીક, કામ ધંધાની ચિંત્તા, એક તરફ ઉભીજ હોય છે. ને તેઓ તે ચિંત્તાઓને લીધે પરસ્પર વાતો એવીજ કર્યા કરે છે, કો કહેશે કે, બેન! ઉતાવળા ચાલો, નહિતો મારી મા વઢશે! ત્યારે બીજી કહેશે કે, બેન! હજુ તો મારે વાસીદું કાઢવાનું છે, લોટા વાસણ ઉટકવાનાં છે, ને ચૂલા પણ હજુ અબોટ કર્યા નથી. કાં કોઈ કહેશે કે; બેન! શું કરૂં હજુ તો મારે લીંપવું છે, રસોઈ કરવી છે. કોઇ કહેશે કે મુને તો મારા નાનકડા ભાઈને રમાડવો છે, રસોઇ કરતાં આવડતું નથી તેથી મારી મા મુને રોજ વઢે છે. પણ બેન! શું કરૂં ઘરનાં બીજા કેટલાંક કામ કરવાને વળી તે પર નાના ભાઇને પણ રમાડવો, બેન! નવરાશ શેની મળે કે હું રાંધતાં શીખું પણ મારી માં રાંધશે ત્યાં સુધી હું ભાઈને પણ રમાડીશ, પછી બીજા કામ હું કરીશ, એટલે મારી માં ખેતીના કામ કરવા જશે. એટલામાં બીજી બોલી; બેન! હજુ તો મારે પાણી ભરવાનું છે, ઘરમાં ઢોરઢાંક નાના મોટા માણસ ઘણાં છે તેથી મારે તો નિત્ય આઠ નવ બેડાં પાણી લાવવાનાં છે, વળી પીટયો કૂવો છેટો છે, ને તે ઉપર રડયો ઊંડો ઘણો છે, પણ શું કરૂં મારી માને તો બિચારીને મરવાની પણ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n201/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

નવરાશ નથી, પાણી ભર્યા કેડે પાછું ભરત ભરવા શીખવાનું છે. એવી રીતે ઘરનું કામ કરી પાછું ખેતરમાં બાજરી નીંદવા જવું પડશે, તે તો ઠીક પણ કામ કરતાં જરા પણ વાંકું ચૂકું કંઇ થાયે તો મારો મોટો ભાઇ વઢ્યા વિના રહેતો નથી તેની બીક પણ ઘણી છે, મારે તો શું કરવું ? કોઇ કહેશે કે બેન ! મારા માથે પણ કંઈ તારાથી ઓછી પીડા નથી ! પહેલાં તો મારે સવારમાં ઊઠીને વાસીદું કાઢી, પાણી લાવી ચૂલો સળ-ગાવી આપી, તરત નિશાળમાં જવું. ત્યાંથી બપોરે ઘેર આવું તો, સીવણનું કામ કરવું પડે છે, છતાં પણ મારી મા મુને તોરણ વિગેરે ગુંથવાનું શીખડાવે છે, તે કામ તો મુને બહુ જ ભારી લાગે છે, પણ શું કરૂં ? ના કહું તો મારી માં મુને મારે છે. એટલા એટલા કામ કરતાં પણ મુને રમવા જવાનું ના કહે છે, આજ જ કંઈ ગોકળ અષ્ટમીનાં લીધેજ તમારી સંગાતે આવવાનું મળ્યું છે. કોઇ કહેશે કે મારે તો હજુ દળવું છે, છાણુ એકઠું કરવા જવું છે, લુગડાં ધોવાનાં છે. કોઇ કહેશે કે મારે ખેતરમાં શળો કરવા, કાપણી વાળવા, કાં લાકડા લેવા કાં ઘાસ કે મોળ વાઢવા, કાં વણુવા, કાં માટી ઉપાડવા, વિગેરે વિગેરે અનેક પ્રકારની વિટંબણાઓમાં તે બિચારી નિર્દોષ બાળકિયોને પણ ઘડિવાર કામ કરી બેસવાનું પણ સુખ નથી. તો પછી સંસારમાં સુખનું નામ તે શું ? તે સુખને ગોતતાં છતાં હરિ સમરણમાં વળગી સાચા સદ્ગોરને તથા આદ અવતારી નરને ગોતી તેમના પાલવે વળગી મહાપદનાં સુખને શોધો કે જેથી ફરી મરવું ને અવતરવા રૂપી ભવાટવીનું દુઃખ ટળી જાઈ ફરી સંસારનું સુખ ગોતવાપણું મટી જાયે. એજ પરમ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n202/mode/1up

realpatidar.com

સુખનું સાધન છે. એ વગર એકે ઠેકાણે સુખ શું? એ મહા શંકા ભરેલો સવાલ છે. જેમ કે સસલાને શિંગ હોય જ નહિ, તેમજ બીજે અવર સુખ પણ હોયજ નહિ. જેમ અગ્નિમાં શીતળતા હોય? સમુદ્ર નિર વિનાનો હોય? જગત અમર હોય? ગુણિકા સતી હોય? તોજ સંસારમાં સુખ હોય.

દુઃખનું કારણ

કીકીબાઈ—હે મહારાજ! હે મુનિવર! હે તિર્થ સ્વરૂપ નીતિ જ્ઞાન ભરપુર હે ગુરૂદેવ! આ જગતમાં ઘણે ઠેકાણે એવું જોવામાં આવે છે કે, જેઓ પરાક્રમમાં પ્રવૃત્તિ કરનારા છે જેઓ કપટ કુશળ છે, હજારોનાં ગળાં રહેંસતાં ક્ષણભર પણ વિચાર કરતા નથી; ઇશ્વરના દંડનો જેને જરા પણ ભય નથી! એવા મનુષ્યો નિત્ય સુખ ભોગવે છે! હજારો સેવકો તેની હાજરીમાં રહી ખમાં ખમાં કરે છે; અને જેઓએ ધર્મનેજ પોતાના દેહ. ગેહ સર્વ અર્પેલા છે! જેઓ પાપનો સંકલ્પ પણ કરતા નથી જેઓના જીવપ્રાણી માત્ર પર કરૂણા-જ રહે છે; અને જેઓ એમજ માને છે કે, અંધારામાંના અંધાર સ્થાનમાં રહીને પણ જે કૃત્ય કરવામાં આવે છે! તેનો જોનારો એક જ છે, પુણ્ય પાપ એ સર્વ કૃત્યનો બદલો આપનારો કોઇક છે, હરિ સ્મરણ ક્ષણભર પણ જેના હૃદય-માંથી ખસતું નથી; એવા પરમભક્ત હમેશાં દુઃખી જોવામાં આવે છે, તેનો વ્યવહાર પણ ઘણો બગડેલો જોવામાં આવે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n203/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

છે, તેઓ વન વન ભટકે છે. અને કોઇપણ મનુષ્ય તેના પ્રતિ પ્રેમ ભાવથી જોતું નથી; તો એ સર્વનું કારણ શું હશે? તે આપ કૃપા કરીને કહો! કેમકે એ સંબંધે મુને મોટો સંશય રહેલો નિત્ય પીઠા કરે છે.

નાનાકાકા—એ કાંઇ મોટો કૌતકવાળું ને નહિ સમજાયે એવો પ્રશ્ન નથી કેમકે એવી પ્રથા તો અનાદિથી ચાલતી આવે છે, પુણ્યાત્મા પીડિત જણાય છે ને પાપાત્મા સુખી જણાય છે. એનો હેતુ મનુષ્ય જાણતો નથી! તેનું કારણ એટલું જ છે કે તે આવિદ્યામાં ઘેરાએલો અજ્ઞાનમાં પચેલો છે. આતો નિશ્ચય છે જ કે ધર્માત્મા પુરૂષ ધર્માત્મા છે ને જગતને તેવો જ જણાય છે, પણ તેના અંતરમાંના ગુહ્ય-ગારમાં દ્રષ્ટિ નાખીશું તો જણાશે કે તે સ્થળમાં પરમાત્માનો પ્રેમ જે સર્વ સુખનું સર્વ આનંદનું, સર્વ કલ્યાણનું પરમ કારણ છે; તે પ્રેમ, ત્યાં સજ્જડ જડાયો નથી, તેની શ્રદ્ધા ડગુમગુ છે, અને ટેકમાં મોળાપણું છે! એને એજ દુઃખનું પરમ કારણ છે! લૌકિક દ્રષ્ટિથી જણાતા એ ધર્મ વિરના હૃદયમાં હજી એવો વૈરાગ્ય વ્યાપ્યો નથી! કે જે ભાવી નથી તે થવાનું પણ નથી, ને જે ભાવી છે તે મટવાનું પણ નથી; પરંતુ તે તો ભાવીનાં ચિંત્તાગ્નિમાં નિત્યવૃથા તપ્યા કરે છે. જો આ ચિંત્તામાં શાંતિનું ઔષધ એ પીએ તો એ પંડે તો સુખી થાય, પણ તે સાથે વ્યવહારિક સર્વ સુખોએ સાંપડે. જે જીવે, ઘણાં ઘણાં શાસ્ત્રો વિચાર્યા હોય, ધર્મમાં પૂર્ણ પ્રેમ દાખવ્યો, હોય, પરસ્પરમાં તેનો બોધ પણ સારી રીતે કરાવ્યો હોય, પણ વાસના, કે જે સર્વ દુઃખનું મુળ છે, તેના ત્યાગ વિના ઉત્તમપદ, ઉત્તમ સ્થિતિ તે જીવને કેમ પ્રાપ્ત થાયે?

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n204/mode/1up

realpatidar.com

આ સંબંધે એક પુરાતની કથા છે, તે તેમને કહું છું તે સાંભળો.

વિવેકી વિરક્ત સર્વ ગુણ સંપન્ન સત્યવાદિ, સાચા આદ્ય અવતારી ભક્ત રાજા યુધિષ્ઠિર રાજા વનવાસ ભોગવતા હતા, ત્યારે એક સમયે ત્યાં શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા પધાર્યા. અનેક મુનિ મંડળની વચમાં પરમાત્મા બિરાજ્યા છે, તે વેળા પાંચે પાંડવમાં વડા રાજા યુધિષ્ઠિરે પરમાત્મા ભગવાન શ્રીકૃષ્ણને પૂછ્યું; "હે મહારાજ ! હું સર્વ રીતે ધર્મયુક્ત છું કદી પણ પાપાચરણ કરતો નથી, કદી અસત્ય વદતો નથી, ગૌ બ્રાહ્મણનું પ્રતિપાલન કરનારો છું, પરમાત્માના ચરણ-કમળમાં સદા ચિત્ત ચોંટાડયું રાખું છું, અને મેં ગુરૂ જનોને માન આપી સંસારના સર્વ વિષયોને તજ્યા છે, તે છતાં મારે વન વગડામાં રઝળવું પડે છે, આ ભાઈઓ પણ મારા લીધે વિપત્તિ વેઠે છે, દ્રુપદ રાજાની સુકુમાર કન્યા જે રાજ્યાસનને યોગ્ય છે, તે આ દર્ભની સાદડી ઉપર પોઢે છે; અને કૌરવો, જે અધર્મે વર્તે છે, ઈશ્વરનો પણ ડર રાખતા નથી, પણ જેઓએ કપટ કરી મને વનમાં મોકલ્યો છે, તેઓ રાજ્યાસન ભોગવે છે, તેનું કારણ શું ? ધર્મ સંબંધમાં મુને નથી સમજાતું કે મારી તરફની કાંઈ પણ કચાશ હોય તે છતાં હું સંકટ વેઠું છું ! તેનું કારણ હે મહારાજ શું છે ? તે આપ મુને કૃપા કરી કહો."

જરા સ્મિત કરી શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા, "જ્ઞાનીને પોતાના સ્વરૂપમાં પ્રમાદ કરવા કરતાં બીજું કાંઈ પણ અનર્થકારક નથી, કેમકે પ્રમાદથી મોહ, મોહથી અહંવૃત્તિ, અહંવૃત્તિથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n205/mode/1up

realpatidar.com

બંધ, ને બંધથી દુઃખ થાય છે; અને દુઃખનું કારણ ટેકનું મોળાપણું છે. જો મનુષ્ય ટેક રાખે તો દુઃખ આવતું નથી; પણ જ્યારે ટેકમાં ઉણપ હોય છે, ત્યારે જ મનુષ્ય દુઃખ ભોગવે છે, આ પોતાની ભુલ મનુષ્ય જોઇ જાણી શકતો નથી; કેમકે જો તે જોતો જાણતો હોય તો, અન્યને દોષીત કરે નહિ, પણ પોતાનાં જ દોષને જુએ." એ સાંભળી રાજા યુધિષ્ઠિર તો મૌન ધરી રહ્યા, પણ અર્જુને કહ્યું; "પણ ભાઇ મારી ટેકમાં તો કાંઇ પણ ખામી નથી, તે છતાં પણ મારી સૌના જેવી જ અવસ્થા છે."

કૃષ્ણ અને અર્જુનની ટેક

શ્રી કૃષ્ણે કહ્યું, "તારી ટેક યથાર્થ નહિ હોય! જો હોય તો પ્રભુ દુખ પડવા દે નહિ." તે સાંભળી અર્જુન બોલ્યો. "મારી ટેકમાં કશીપણ ઉણપ નથી, આપ જો એમ ધારતા હો તો ભલે ધારો, પણ મેં તો મારો ધર્મ યથાર્થ પાળ્યો છે, ને મારી ટેક મેં કદી પણ મુકી નથી." શ્રી કૃષ્ણને અર્જુનનાં વચન રૂચ્યા નહિ, પણ તેમણે તે વાત તેટલેથીજ અટકાવી એમ વિચારીને કે અર્જુનને એની ટેકનું મોટાપણું બતાવ્યા વિના કદીપણ સત્ય શું છે તે માનનાર નથી. બીજી વાતચિતમાં કેટલોક કાળ વિત્યા પછી, અર્જુનને શ્રી કૃષ્ણ ગંગા તટપર ફરવા ગયા, માર્ગમાં શ્રી કૃષ્ણે અર્જુનને કહ્યું; "આ તારા ગળામાં માળા છે તે મને આપ. અર્જુને કહ્યું આ માળા તો મારા જીવને સાટે છે; પ્રાણ જાય તો ભલે જાય, પણ માળા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n206/mode/1up

realpatidar.com

હું કોઈને આપું નહિ. ઈન્દ્રે જ્યારે મને આ માળા ભેટ કરી ત્યારે કહ્યું હતું કે, "તારે આ માળા કોઈને આપવી નહિ," તેથી એ માળા તો જીવને સટોસટ છે." શ્રી કૃષ્ણે કહ્યું; "અર્જુન! તારી એવી ટેક છે, એથી મને ઘણો આનંદ થાય છે; પણ મિત્ર જ્યારે પ્રાણ સંકટ આવે ત્યારે એ ટેક રહે નહિ. નીતિ પણ કહે છે કે, જ્યારે સંકટ આવે ત્યારે દ્રવ્યથી કુટુંબનું રક્ષણ કરવું. ને પ્રાણ સંકટ આવે ત્યારે કુટુંબનો ત્યાગ કરી પ્રાણનું રક્ષણ કરવું. પ્રાણ ગયા પછી આ માળા તારે શા ઉપયોગની છે? ગમે તે એનો ભોક્તા થશે, માટે ભાઇ! પ્રાણ સંકટની વાત રહેવા દે! પ્રાણ જતો હોય, ત્યારે આ મ.ળા તો શું પણ સર્વનો ત્યાગ (દ્રવ્ય, પુત્ર, સ્ત્રી) કરીને પણ મનુષ્ય પ્રાણનું રક્ષણ કરે છે, ને તે વખતે બધી ટેક ભુલી જાય છે. પ્રત્યેક પ્રાણીને પ્રથમ જીવવાની અને પછી સુખ ભોગવવાની તૃષ્ણા રહે છે. એ તૃષ્ણાની ઉન્મત ઘોડી ક્ષણમાં દૂર થઇ જાય છે, ને ક્ષણમાં દોડતી દોડતી આવી સોડમાં ભરાય છે, ને એમ સદાજ તે કાર્ય કર્યા કરે છે. એ ઘોડીનો નાશ થયો ન હોય ત્યાં સુધી પ્રાણની ઈચ્છા સતેજ રહે છે. "ને ત્યાં સુધી હરેક ઉપાયથી સર્વ મનુષ્યો પ્રાણનું રક્ષણ કરે છે. જ." અર્જુને કહ્યું "એતો ગમે તેમ હશે, પણ મારો સંપૂર્ણ ટેક છે, કે ગમે તે થાય, ગમે તેટલું સંકટ આવે, તો પણ આ માળા હું તજું નહિ. મારી પ્રતિજ્ઞા છે કે જો આ માળા હું તજું તો મને રામ દુવાઇ છે." આ પ્રમાણે પરમાત્મા ને તેમના પ્રિય સખાની ગોષ્ટિ ચાલતી હતી, તેવામાં સંધ્યા સમય થયો. અર્જુનનો નિત્ય નિયમ હતો, કે ગમે ત્યાં હોય, તો પણ પોતાની સંધ્યા તો કરવીજ. તે નિયમ પ્રમાણે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n207/mode/1up

realpatidar.com

વસ્ત્ર ઉતારી નદી પરના પાસેના ઘાટ પર સ્નાન કરવા ગયો. ઇશ્વરી કળા અકળિત છે, તેથી જેવો પાણીમાંથી ડુબકી મારીને બહાર નિકળ્યો, ને સામી દૃષ્ટિ કરે છે તો, ત્યાં એક મોટો વિકાળસિંહ ઘુંઊંઊં ગર્જના કરતો, અર્જુન તરફ ડોળા કકડા-વતો ઉભેલો જણાયો. આ વેળા તો અર્જુન પાસે અસ્ત્ર શસ્ત્ર, તો રહ્યાં! પણ એક ધોતીયા સિવાય બીજું વસ્ત્ર પણ મળે નહિ. તે સિંહ તો ગર્જના કરી રહ્યો છે, અને કુદવાને તત્પર છે, તેવે સમે અર્જુન પાસે કાંઈ પણ શસ્ત્ર નહિ હોવાથી તેણે પ્રાણ રક્ષણ માટે પોતાના ગળામાંની માળા કહાડી, તે મંત્રીને સિંહ પર ફેંકી! ને તરત તે માળા સિંહ ગળામાં ધારણ કરીને અલોપ થઇ ગયો ને અર્જુન તો દિંગ મુંઢ થઈને જોઇ-રહ્યો કે આ શું થયું ?

પછી અર્જુન સંધ્યા કરીને જ્યાં શ્રીકૃષ્ણ બિરાજ્યા ત્યાં જઈને સિંહ સંબંધી જે વૃત્તાંત બન્યો હતો તે અથથી ઈતિ કહી સંભળાવ્યો, પણ માળા ગયાની વાત ગુપ્ત રાખી, પછી જ્યારે અર્જુન વસ્ત્ર લેવા ગયો, ત્યારે તેણે પોતાના વસ્ત્ર ઉ-પર તે માળા પડેલી જોઈ. તે વેળા શ્રીકૃષ્ણે સ્મિત કરી કહ્યું કે, "કેમ અર્જુન ! આજ તારી ટેક અને આજ તારી રામ ડુવાઈ કે? પણ હોય, જ્યારે પ્રાણનું રક્ષણ કરવું પડે ત્યારે સર્વનો ત્યાગ કરવો. એવો જે મહાત્માનો આદેશ છે તે યોગ્ય છે. કેમકે પ્રાણ વડે જ સર્વ છે." એ સાંભળી અર્જુન કેવળ શ-રમાઇ ગયો, ને પોતાની ટેક મોળી છે, એમ તેને ભાષ્યું. પણ મનમાં નિશ્ચય કીધો કે ભવિષ્યમાં તો મારી ટેકમાં ખામી આવવા નહિ દઉં. પરમાત્મા સર્વના હૃદયમાં રમણ થતા વિ-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n208/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ચારોના જાણનારા છે, તેમણે અર્જુનનો આ સંકલ્પ જાણ્યો ને વિચાર્યું કે, અર્જુનને પોતાની ટેકનું હજુએ અભિમાન છે, તો તેની પરીક્ષા લઇશું.

અર્જુનની રામદુવાઇ!

આ પ્રસંગને થોડો કાળ વ્યતિત્ત થયા પછી એક દિવસે કોઇ કામ પ્રસંગે શ્રીકૃષ્ણ ને અર્જુન ફરતાં ફરતાં વનમાં બહુ દૂર ગયા, તાપ તો એવો તો સખત પડે કે જાણે પ્રલય કાળનો અગ્નિ જ વરસતો હોય, તે તાપ કાળજુ બાળી નાખે તેવો હતો. બન્ને મિત્રો લાંબો પંથ કાપવાથી લોથપોથ થઇ ગયા હતા, પેટમાં ભૂખ પણ તેવી જ લાગી હતી ને માર્ગમાં એકે વૃક્ષ નહિ કે જેના છાંયમાં બેસે તો જરાક શાન્તિ મળે, તેમ કોઇ જળાશયે નહોતું, કે જેમાંથી જળપાન કરીને વિશ્રાંતિ લે. થાક ચઢવાથી અર્જુનના પગ લથડીયા ખાવા લાગ્યા, ને તેણે પરમાત્માને કહ્યું કે; " ભાઈ! હવે મારાથી એક ડગલું પણ ચલાય તેમ નથી; જરાકે જળ મળે તો જ મારાથી ચલાશે, નહિતર આપણે તો આ બેઠા." શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું, " જરાક આગળ ચાલ, આગળ જઈ આપણે પાણીની શોધ કરીયે. " એમ સમજાવી અર્જુનને ઉઠાડયો. આવી સ્થિતિમાં વાત કરતાં અર્જુન થોડેક આગળ ચાલ્યો. તેવામાં એક વૃક્ષ નજરે પડયું, એટલે અર્જુય ત્યાં જઇ બેસી ગયો ને પરમાત્માને કહ્યું. " મને કાંઈ ખાવાનું લાવી આપો, " ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું, " તું અહીંયાં બેસ, હું ગામમાં જઈને ખાવાનું કાંઈ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n209/mode/1up

realpatidar.com

અનાજ લેઇ આવું, પણ તું અહિંયાથી કંઇ આઘો-પાછો થાય તો મારે તને ક્યાં શોધવો ?" અર્જુન બોલ્યો, "અરે રામ રામ કહો, ખાત્રીથી જાણો કે, હું એક ડગલું અહિંયાથી બાર જવાનો નથી, જ્યાં એક ડગલું ભરવાની આય નથી, ત્યાં આઘો-પાછો ક્યાં જવાનો હતો ? જો આ વૃક્ષની છાયા બાર એક ડગલું પણ મૂકું તો મને રામ દુવાઇ છે." તુર્ત શ્રીકૃષ્ણભગવાન પાસેના ગામમાંથી ભોજન લાવવાને ચાલતા થયા.

જરાક ભગવાન આગળ હેંડયાને પાછા વળી અર્જુનને સંબોધી કહેવા લાગ્યા કે, જો જો ભાઇ! તમો અહીંથી કાંઈ જતા નહિ. તમો કાંઈ જાવ તો હું તમને ક્યાં શોધું ? ત્યારે અર્જુને ઊંડીને કહ્યું કે ચાલવાની આમ તો મારામાંથી હણાઇ ગઈ છે તો દૂર જવાની વાત કેવી ? એમ કહી ધનુષ્ય લેઇ પડતી છાયામાં ફરતો લીટો કર્યો, ને કહ્યું કે આ લીટાની બાહે જાઉંતો મુને રામદુવાઇ છે. એટલું કહ્યું એટલે શ્રીકૃષ્ણ, જો, જો, ભાઇ ! કહી ચાલતા થયા, પાણી ને ખાવાનું લેવાનું લેવા.

આણી તરફ સૂર્ય એવો તપવા માંડ્યો જે જાણે એક સામટો બારે આદિત્ય લય કરવા માટે તપવા માંડયું હોય અર્જુનને ગળે પાણી વગર કાચકી બંધાવા માંડીને તેના ગળામાંથી થુંક પણ નીકળતું નહોતું.તેનો જીવ આકુળ વ્યાકુળ થઈ ગયો અને થોડીવારમાં તોતે જળ જળ કરતો મૂર્છા ખાઈ પડયો, પણ તે જરાસાવધ થયો,તેવામાં એક ભીખારીનુંટોળું એક ગૃહસ્થને વિંટાઇવળી એજ દિશા તરફ આવતું જણાયું.તે ગૃહસ્થ ભીખારીઓને પૌવા ને દાળીયા વહેંચતો હતો.અર્જુન સાવધ થઇ, જ્યાં પૌવા દાળીયા વહેંચતા હતા તે તરફ પોતે કરેલી પ્રતિજ્ઞા વિસરી જઇ નિર્માણ કરેલા વૃક્ષની છાયા બહાર ગયો ને જે માણસ પૌવા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n210/mode/1up

realpatidar.com

દાળીઆ આપતો હતો તેને કંઇક પૈસા આપી, તેની પાસેથી દાળીયા-પૌવા વેચાતા લીધા, અને તેમાંનાં થોડાક ખાધા પછી પાણી પીને બાકીના દાળીયા પૌવા-ખાતો ખાતો, પ્રથમના વૃક્ષ તરફ આવવા લાગ્યો. એટલામાં શ્રીકૃષ્ણ એક માણસના હાથમાં ભોજનને જળનો કુંભ ઉપડાવીને ત્યાં આવી પહોંચ્યા.

આ સમયે પોતે લીધેલી પ્રતિજ્ઞાનો ભંગ થવા દઈને અર્જુન વૃક્ષથી દુર ઉભો ઉભો દાળીયા-પૌવા આરોગતો હતો તે જોઇ, શ્રીકૃષ્ણે પૂછ્યું "અર્જુન આ શું? આ ખાવાનું કયાંથી લાવ્યો?" અર્જુન બોલ્યો, "ભાઇ! ક્ષુધાથી પ્રાણ મારા વ્યાકુળ થઇ ગયા હતા તેથી પેલા દાળીયા-પૌવા વેચનાર પાસેથી દાળીયા-પૌવા વેચાતા લઈને ખાઉં છું." શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા કે "પણ તેં તો પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી કે જો અહિંયાંથી જરા પણ ખસું તો મને રામદુવાઇ છે ને ત્યાં કયાંથી ગયો?' એ સાંભળી અર્જુન પાછો શરમીંદો પડી ગયો, ને મૌન ધરી રહ્યો. પછી શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું, અર્જુન! તારી ટેક આવીજ કે? જો તારાથી થોડાક કાળ આહાર વગર રહેવાયું નહિ, અને તેમાંજ તારી પ્રતિજ્ઞાનો ભંગ કીધો; તો પછી બીજા મહત્ત્વના કાર્યમાં તું તારી ટેક આવીજ જાળવે કેની? પણ એમાં તારો દોષ નથી, એ તો મનુષ્યની સ્વાભાવિક પ્રકૃતિ છે. પૂર્વપર તેં જે કહ્યું હતું કે મારી ટેકમાં કાંઈપણ ખાંપણ નથી, તો હવે તને નક્કી જણાયું હશે કે તારી ટેક તદ્દન મોળી છે, અને એ પ્રમાણે ટેકનું મોળાપણું જ દુઃખનું કારણ છે. જો જ્ઞાતિઓ પોતાની ટેકમાં સુદ્રઢ રહેવામાં તત્પર રહે. ને પરમાત્મા પર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખે તો દુઃખના બંધનથી કેમ મુક્ત થઇ શકે નહિ? વિશ્વરચના કાળે-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n211/mode/1up

realpatidar.com

મેં જ સર્વ વ્યવસ્થા વિધિ એવો રચ્યો છે કે, જો શ્રદ્ધાપૂર્વક સર્વ પ્રાણિયો મારો આશ્રય કરે તો તેમની કોઈ પણ વાંચ્છા અપૂર્ણ રહે નહિ. પણ પ્રાણીઓની વૃત્તિ તેવી નથી. તેઓનો વિશ્વાસ દૃઢતા શ્રદ્ધા કેવળ મોળાજ છે, અને તેથીજ કલેશ ને પામે છે. જે મનુષ્ય એવો જ સંકલ્પ કરી દૃઢતાથી જગતમાં વિચરે છે, કે મારી નિંદા કરવાથી જો કોઈને સંતોષ થતો હોય તો ભલે મારી નિંદા કરે એથીતો તે મારા પર મોટો અનુગ્રહ કરે છે, અને મારી સ્તુતિ કરેતો ભલે કરે. એનો મને જરાએ હર્ષ નથી. અને જે પુરૂષો કલ્યાણને ઇચ્છે છે તેઓ બહુ દુઃખ પ્રાપ્ત કરેલું ધન પણ પારકાની પ્રિતિ માટે તજી દઈને આનંદમાં રહે છે; એમ પ્રાણી માત્રની પચ્છાને અનુસારીને તેની પ્રિતિમાં તત્પર રહેલા જનો, પોતાની ટેકમાં સુદૃઢ રહી શકે છે. પણ સ્વપ્રીતિ માટે વલખા મારનાર, સુખ હીન સંસારમાં કયાંથી ટેક જાળવી શકે ? તું અને રાજા ધર્મ સર્વ પ્રતિ સમાન વૃત્તિ ને પામ્યા નથી એથીજ તમો દુઃખ પામો છો જેના મન વચન કર્મ એવાં છે કે સર્વ સુખીયા થાઓ, સર્વ નિરોગી રહો, સર્વનું ભદ્ર થાઓ, કોઈને દુઃખ થાશો નહિ, તેનેજ દુઃખ થતું નથી. તું હજી તેવો બન્યો નથી, તેજ સંકટનું કારણ છે. જો તુને રામ દુવાઈ પર પૂરો વિશ્વાસ હોત તો તું એમ જાણે છે કે તારી વ્હાર પરમાત્મા કરતે નહિ ? કરતે જ. પણ એ તારી રામદુવાઈ ને ટેક મોળી હતી, જે મેં યથાર્થ દર્શાવ્યું છે, એટલે તારા મનનું સમાધાન થશે. કે તમારા સર્વના દુઃખનું કારણ તમે પોતે જ છો.”

ક્ષણભર વિચારશુન્ય થયા પછી સાવધ થઇને અર્જુને પુછ્યું; “ મહારાજ ! ત્યારે ખરો ટેકી કેવો હોય છે, તે મને

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n212/mode/1up

realpatidar.com

આપ બતાવશો ?" શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું; "ઠીક છે" પછી ત્યાંથી શ્રી કૃષ્ણ ને અર્જુન આગળ ચાલ્યા. માર્ગમાં શ્રી કૃષ્ણે કહ્યું; "અર્જુન ! પુર્ણ ટેક વાળાના તારે દર્શન કરવા છે, તો હવે આ વેશ બદલી નાખીને સંત પુરૂષ બની જા, તથા કંઠમાં કંથા ધારણ કર, અને ભિક્ષાન્દેહી કરતાં શીખ." તુર્ત બન્ને જણે સાધુનો વેશ ધરી લીધો, અને પાડોશમાં આવેલા નગરમાં પ્રવેશ કીધો.

ટેકી પુરૂષનો મેળાપ

આ નગરમાં એક ધર્મનિષ્ઠ, સાધુ સંતોના પ્રીતિપૂર્વક આદરસત્કાર કરનાર સર્વ ધર્મને યથાર્થપણે પાળનાર, પોતાના નિત્ય નિયમમાં પરિપુર્ણ એક મહાવૈષ્ણવ બ્રાહ્મણ રહેતો હતો. તેને ત્યાં બન્ને જણા ભિક્ષાન્દેહી કહીને ઉભા રહ્યા. બ્રાહ્મણે પ્રણામ પૂર્વક તે સંતોને ભોજન માટે પ્રાર્થના કરીઃ અને બન્ને સંતોએ તે નિમંત્રણ માન્ય રાખ્યું, તે એક શરતે કે તે વૈષ્ણવની સ્ત્રી જ ભોજન તૈયાર કરીને જમાડે, પછી તે બ્રાહ્મણે પોતાની સ્ત્રીઓને આજ્ઞા કરી કે, તમે આ મહાત્માઓને માટે સ્વચ્છ, શુદ્ધ અને પવિત્ર ભોજન તૈયાર કરીને ભોજન કરાવો. પતિ આજ્ઞાએ સર્વાંશે અનુસરનારી તે બ્રાહ્મણની બે સ્ત્રીઓ, તે સંતોની સેવામાં તત્પર થઇ ગઇયો ને ઘણી ત્વરાથી ભોજન તૈયાર કરી તેઓએ સંતોને આસન પર બેસાડયા. આ સમયે શ્રી કૃષ્ણે અર્જુનને કહ્યું, "હે અર્જુન ! જે ટેકના પ્રતિપાલનથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n213/mode/1up

realpatidar.com

મનુષ્ય દુઃખનાં કલેશને પામતો નથી, તે ટેક તને હમણાંજ જણાશે. ખાત્રીપૂર્વક જાણ કે ટેક ગયા પછી કાંઈજ રહેતું નથી જેમ વય ગયા પછી કામ સ્વિકાર નથી; જળ સુકાઈ ગયા પછી સરોવર નકામું છે, વિત્ત ગયા પછી પરિવાર નકામો છે, ને કડવા ધાયે જેવો લાગે છે, તત્વજ્ઞાન થયા પછી સંસાર ખાવા ધાયે છે, તેમ ટેક ગયા પછી પરમશ્રદ્ધા છે, ને ગમે તેવા સંકટમાં પણ શ્રદ્ધા ચલાયમાન થવા દેતો નથી, પરંતુ તેને ધીરતાથી વહ્યો જ જાયે છે, તેજ કલેશના પારને પામે છે. આ ગૃહનો સ્વામી પૂર્ણ ટેકી છે. ઈશ્વરપર શ્રદ્ધાવાન છે અને પ્રાણ જાય તો ભલે જાય, પણ ટેક જવા દેતો નથી, એની પ્રતીતિ તને આજ ક્ષણે થશે ને તે તું જોજે." આટલા સમયમાં તે બ્રાહ્મણની સ્ત્રીઓએ સુવર્ણથાળમાં ભોજન પીરસીને તેઓના સન્મુખ મુકયાં ને લજ્જા તથા વિનયથી તે મહાત્માને ભોજન લેવા પ્રાર્થના કરી. ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે પુછ્યું, શેઠજી કયાં છે ?" એક સ્ત્રીએ કહ્યું; "મહારાજ ! દુકાને પધાર્યા છે." શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા; તેઓને તેડાવો, તેમનાં વિના હમો ભોજન કરીશું નહિ." બીજી બોલી; "મહારાજ તેઓ ભોજન કરી ગયા છે." શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું; "અમે ને તેઓ સાથેજ ભોજન કરીશું આવી હઠ લઈ બન્ને સાધુએ. બેઠેલા જોઈને, તે બ્રાહ્મણની સ્ત્રીએ સર્વ વૃત્તાંત પોતાના સ્વામીને નિવેદન કરાવ્યો એટલે તે તો ધર્મસંકટમાં સપડાયો. ઘણા ઘણા વિચાર કીધા પછી ઘેર આવ્યો, ને તેણે મહાત્માઓને પ્રણામ કરી કહ્યું; મહારાજ મેં ભોજન લીધું છે. માટે આપ આ પવિત્રભોજન આરોગવાની

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n214/mode/1up

realpatidar.com

કૃપા કરો. જો આપના જમ્યા પૂર્વેજ મારાથી ભોજન લેવાયું છે, તે અપરાધ જણાતો હોય તો મને ક્ષમા કરો; પરંતુ હે સંતો ! મારો આ નિયમ છે કે મારે એકલાએ જ ભોજન કરવું, તેથીજ મેં જુદું ભોજન કીધું છે. શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું, "હશે, પણ જો આજે તમો અમારી સાથે ભોજન લેશો નહિ, તો અમો ઉઠી ચાલ્યા જઈશું." તે સંત ભક્તને આ મોટું ધર્મ સંકટ આવી પડ્યું. શુદ્ધ પવિત્ર મહાત્મા સંતો ભોજનના થાળ પરથી ઉઠીને ચાલ્યા જાયે એનાથી કષ્ટકારક એક પવિત્ર પુરૂષને શું હોય ? નિરાશ થઈને તે બ્રાહ્મણે ત્રીજો એક પાટલો મુકાવ્યો; એટલે ઘણા ખેદિત હૃદયે ધ્રુજતાં ધ્રુજતાં સ્ત્રીએ થાળ મૂક્યો. બ્રાહ્મણની ટેક જવાનો ખરેખરો સમય હતો, પણ તે ટેક જવાદે તેવો નહોતો તેણે થાળ સામા દૃષ્ટિ કરી, અકસ્માત બોલ્યો; "આ થાળમાં પેલી નવી કેરીનું અથાણું કેમ મુક્યું નથી ? હું તે માળ પરથી કાઢી લાવું." એટલું કહીને તે ગૃહસ્થ બ્રાહ્મણ માળીયા પર ગયો, પણ જ્યારે તે પાછો આવ્યો નહિ, ત્યારે એક સ્ત્રી પ્રથમ ગઇ. પછી બીજી ગઈ, પણ તેમાંનું કોઈ પાછું વળ્યું નહિ, તે જોઈ શ્રીકૃષ્ણને અર્જુને પુછ્યું; "મહારાજ આનું કારણ શું ? કે ત્રણ માણસ અથાણું લેવા ગયાં તેમાંથી એકે પાછું આવ્યું નહિ. મહારાજ ! મને તો આમાં કાંઇ ભેદ જણાય છે." શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા; "અર્જુન ? એજ ટેક એજ પ્રભુ પરની દૃઢ શ્રદ્ધા, ચાલ હું તને કેવી ટેક છે તે બતાવું." એમ કહી બન્ને જણા આસન પરથી ઉઠી માળ પર ગયા તો એક ઓરડામાં બે સ્ત્રી ને એક પુરૂષ

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n215/mode/1up

realpatidar.com

શબ થઈ પડયાં હતાં, ને તેમનો અંતરઆત્મા પરમાત્માને પામ્યો હતો.

આ સર્વ વૃત્તાંત અર્જુન કાંઇ પણ સમજી શકયો નહિ; પણ તેતો એ ત્રણે મનુષ્યોને પ્રાણ રહિત જોઈને ચિત્ત-ભ્રમ થઈ ગયો હતો, અને તે શ્રીકૃષ્ણ પ્રત્યે બોલ્યો, "મહારાજ હું આનું કશું પણ કારણ સમજી શકતો નથી, માટે તમે મને સમજાવો કે આ ત્રણે કોણ છે ? ને તેઓને આ પ્રમાણે આત્મ-હત્યા કરવાનું શું કારણ છે શ્રી કૃષ્ણ બોલ્યા; હે અર્જુન 'ઠેકજ આ સર્વનું કારણ છે તને આનો ભેદ સમજાતો નથી તો હું તને સમજાવીશ ! એમ કહી શ્રી કૃષ્ણે પોતાની ગુણ-મયી દૈવી માયાને દુર કરી કે તત્કાલ તે ત્રણે પ્રાણી જીવન ભાવને પામીને બેઠા થયા. આ ક્ષણે શ્રીકૃષ્ણ તથા અર્જુને પણ પોતાનું મુળ સ્વરૂપ ધારણ કરીને તેઓને દર્શન દીધાં. એટલે તે બ્રાહ્મણ કર સંપુટ કરી સામે. ઉભો રહીને અપરાધની ક્ષમા માગવા લાગ્યો. શ્રીકૃષ્ણે તેને આશીર્વાદ દઈ પૂછ્યું.' ભક્ત મારા પરમ ભક્ત ! તારે આ પ્રમાણે વર્તવાનું શું પ્રયોજન હતું તે કહે. " બ્રાહ્મણ બોલ્યો," હે પરમનિયંતા ! આપથી શું અજાણ્યું છે કે તે હું આપને કહું પરંતુ આપની આજ્ઞા છે તો મારા અપરાધનું ચરિત્ર સાંભળો.

'રામદૂવાઇ'

મારા પિતા મને બાળ વયમાં મૂકીને પંચતત્વને પામ્યા હતા. તેઓએ મારા લગ્ન આ મોટી સ્ત્રી સાથે કીધાં હતા, તેથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n216/mode/1up

realpatidar.com

જયારે હું ને એ વયમાં આવ્યાં ત્યારે મારી માતુશ્રીની આજ્ઞાથી હું મારી આ સ્રીને તેડવાને તેને પીયર ગયો હતો, આકાશમાં જેમ પક્ષીઓનાં ને જળમાં જેમ જળચરોનાં પગલાં દેખાતાં નથી, તેમ ભાવીની ગતી પણ એક પરમાત્મા સિવાય બીજો કોઇ જાણી શકતું નથી. મારા સંસરાના ગામના પાદરે પહોંચ્યો. ત્યાં એક કૌતુક થયું, અસાડમાસ હોવાથી ગામની ઘણી કન્યાઓ, ગોબર લેવા આવી હતી. એણે પોતાના ટોપલામાં પુષ્કળ ગોબર ભર્યું હતું ને બીજી કન્યાઓ ત્યાંથી ચાલી ગઇ હતી, તેથી હું અશ્વ પર બેસીને જતો હતો, તેણે બોલાવીને મને કહ્યું; 'ઓ ઘોડેશ્વાર ! આ ટોપલો મારે માથે ચડાવશો? મેં હા પાડી ઘોડેથી ઉતરી છાણનો ટોપલો હાથમાં લીધો કે એ બાળા બોલી; 'તમે અદ્ધર મારા માથે મૂકજો, જો તમે મારા શરીરને જરા પણ હાથ લગાડો તો તમને રામદુવાઈ છે!' મેં કહ્યું; બાળા? તું જરા પણ ચિંતા કરીશ માં હું તારા શરીરનો જરા પણ સ્પર્શ નહિ કરૂં, કરૂં તો મને રામદુવાઇ છે!' પછી ગોબરનો ટોપલો એને માથે મુકી હું ઘોડે ચડી ગામમાં આવ્યો ને સસરાને ત્યાં ઉતારો કીધો પછી હું મારા સસરાની સાથે વાતો કરતો હતો તેવામાં આ સ્રી છાણનો ટોપલો લઇને આવતી જણાઇ; અને તે વખતે એની સખીયોને કહેવાથી મેં જાણ્યું કે જે કન્યાને મેં છાણનો ટોપલો ચઢાવ્યો હતો તે આ દેહની ધાણિયાણી છે. થઇ ચૂક્યું; એણે પ્રતિજ્ઞા આપી કે જો મારા શરીરને સ્પર્શ કરો તો તમને રામ દુવાઈ છે; મેં પ્રતિજ્ઞા કરી કે તારા શરીરને સ્પર્શ કરૂં તો મને રામદુવાઈ છે; તો હવે હરીઈચ્છા અનુસાર વર્તવું એમ મેં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n217/mode/1up

realpatidar.com

મનમાં નિશ્ચય કીધો. એની સત્ત પ્રતિજ્ઞા છે, મેં પણ પ્રતિજ્ઞા લીધી છે. તો હવે સંસારમાં ધર્મે વર્તવું એજ ઉત્તમ છે. મનુષ્યે પ્રતિજ્ઞા પાળવી એ તેનું જીવન છે. મહારાજ ! મેં મનમાં નિશ્ચય કીધો જે ભાવી છે તે મટતું નથી ને જે ભાવી નથી તે થવાનું નથી આવા વિચારથી મેં મનથી હંમેશને માટે એનો ત્યાગ કીધો; ને મનમાં પ્રાર્થના કરી કે, મારી રામદુવાઈ સત્યે પૂર્ણ કરવાનું બળ ઇશ્વર મને આપો. પછી એ સ્ત્રીને તેડી હું મારે ઘેર આવ્યો ને પ્રથમ દિવસેજ રાત્રિના જ્યારે એ શયન-ગૃહમાં આવી ત્યારે મેં પૂછ્યું કે, 'કંઇ સ્મરણ થાયે છે !' એણે ના પાડવાથી સર્વ વૃત્તાંત મેં કહી સંભળાવ્યો ને કહ્યું કે, 'હવે તમે તમારી રામદુવાઇની ટેક જાળવીને ધર્મે વર્તો, ને મને વર્તવા દ્યો સંસારના સુખનો ત્યાગ કરો ને ધર્મપર પ્રીતિ કરો; શ્રેય સંસારથી નથી, પણ ધર્મથીજ છે, પૂર્વ જન્મનો એને થોડો સંસ્કાર હતો તેથી એણે પણ રામદુવાઈ યથાર્થ સ્વરૂપમાં પાળી છે અને નિત્ય ઇશ્વર ધ્યાન પરાયણ રહે છે.

"પરંતુ આ ઐશ્વર્ય વગેરે જોઈ આ મારી સ્ત્રીના મનમાં એવો સંકલ્પ થયો કે, હું કાંઈ સંતાન ઉત્પન્ન કરીને વંશનું નામ રાખું. એ કારણથી મને આગ્રહ કરી, આ એની બેન સાથે પરણાવ્યો છે. ઇશ્વરી ગતિ બળવાન છે તેથી મારા સસરાએ શિખામણ આપતાં મને કહ્યું. " જમાઈરાજ ! જેવું તમે મારી મોટી પુત્રીને સુખ આપ્યું છે તેવી જ રીતે આ મારી બીજી પુત્રીને પણ સુખ આપજો. અને એનામાં ને તેનામાં તમે જરા પણ ભિન્નભાવ ગણો તો તમને રામદુવાઇ છે." હે દેવ !

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n218/mode/1up

realpatidar.com

જુઓ આ ભાવી કેવું બળવાન છે. હવે મારે શું કરવું ? એક રામદુવાઈ ઈશ્વરે ટકાવી રાખી છે તો આ બીજી રામદુવાઈ પણ તેજ ટકાવવાનું મને બળ આપો. એટલીજ મેં તત્સમય પ્રાર્થના કરી અને આ સ્ત્રી પણ મને માતા તુલ્ય છે એવો મનમાં સંકલ્પ કરી, તેની સાથે હું વિદાય થયો; અને ઘેર આવી, આ મારી પ્રથમની ધણિયાણીને સર્વ વર્તમાન જ-ણાવ્યો ને તે દિવસથી એ બન્ને બહેનો ઈશ્વર સેવા પરાયણ રહે છે અને સ્વધર્મનું યથાયોગ રીતે પાલન કરે છે.

"અનિચ્છાથી અને અજ્ઞાનપણાથી પ્રાપ્ત થયેલી ઈશ્વરે-ચ્છાને અનુસરીને, હું સંસારના સર્વ વહેવારથી દુર રહ્યો છું ને મારી ટેક પ્રાણાંતે પાળવાનો મારો નિશ્ચય છે. તેથી આ દેહે આ સ્ત્રીઓ સાથેનો સર્વ સંબંધ તજ્યો છે. શબ્દ જે પોતે પરમાત્માનુંજ સ્વરૂપ છે તેના સ્પર્શ સિવાય બીજા સર્વ વ્યવહારનો ત્યાગ કીધો છે, અર્થાત એમની સાથે દુર ઉભા રહી ભાષણ સિવાય બીજા જે વ્યવહાર, એમના હાથનું ભોજન લેવું, 'પાણી લેવું', એકાંતમાં મળવું. વિચાર કરવો, એ વિગેરે વ્યવહારનો પણ ત્યાગ કીધો છે. કારણ કે એમાંથી પણ કોઇ કાળે સ્પર્શ થઇ જાય. નિત્ય સહવાસથી મન જે સદા ચંચળ રહેનારું છે, તે અતી કષ્ટપણે સ્વાધિન કીધું હોય તો પણ જેમ પાંજરામાં પુરેલો સિંહ છુટો થઈ જાય ને મહા મહા અનર્થ કરે છે; તેમજ મારી ટેકને પણ બહુ બહુ સહવાસથી ખાંપણ લાગવાનો ભય હોવાથી, ધીરજથી બુદ્ધિનો આધાર આપી, ધીમે ધીમે મેં મનનો સર્વાંશે જય કીધો, ને આ પદાર્થનું ચિંતનજ કરવાની તક ન મળે તેવો માર્ગ ગ્રહણ કીધો છે. ચંચળને સ્થિર મન ગમે ત્યાંથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n219/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

છટકી જાયે તે કરતાં અતિ કષ્ટે પણ તેને નિયમમાં રાખીને ઠેકાણે રાખવા માટે સર્વાંગે ત્યાગ કીધો છે; અને માત્ર ભક્તિ વૈરાગ્યમાં મારો કાળ નિર્ગમન કરું છુ, ”

“આજ આપ મહાત્માઓ મારે ત્યાં પધાર્યાને આ રંક પર કૃપા કરી ભોજન લેવાની ઇચ્છા દર્શાવી. આપની આજ્ઞા પ્રમાણે આ સ્ત્રીઓએ ભોજન તૈયાર કીધું, પણ આપ કૃપાનાથે કરૂણા કરી આ પાપી જીવને પણ એક પંક્તિમાં બેસાડી ભોજન કરવા આજ્ઞા કીધી. હવે હું આપની સંગે ભોજન કરૂં છું તો મારી રામદુવાઈની ખાંપણ આવે છે, મારી પ્રતિજ્ઞા ભંગ થાય છે, કેમકે એમના હાથનું ભોજન કરવું એ પણ એક રીતનો સ્પર્શજ છે. મારાથી આપને ના પડાતી નહોતી ને એ ભોજન કરવાથી એક રીતનો સ્પર્શ થાય છે ને પ્રતિજ્ઞા ટુટે છે તેના મહા ખેદથી અથાણાનું નિમિત્ત કહાડી, મ.ળ પર જઈ પરમાત્માની પ્રાર્થના કીધી કે, આ સંકટમાંથી મુક્ત કરો, અને એમ ઇચ્છા કરતાંજ તે પ્રભુએ દયા કરી, મારા પ્રાણને આ દેહમાંથી મુકત કરી, મારી ટેક જળવાવી છે, જેમ બંધ મોક્ષ, તૃપ્તિ, ચિંતા, આરોગ્યને ક્ષુધાનાં સુખ દુખનો અનુભવ જેઓ ભોગવે છે તેનેજ તે જણાય છે, તેમ ટેકમાં મોળાપણાનું દુઃખ પણ જે ભોગવે છે તેજ જાણે છે. ”

તે બ્રાહ્મણની આ દ્રઢતા જોઈ; અર્જુન તો ચકિતજ થઈ ગયો; પછી શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા; “ આ સ્ત્રીઓએ દેહ તજ્યો છે તેતો ભયથીજ ત્યજ્યો છે. કેમકે પોતાના પતિના પ્રાણ ગયા માટે રખેને લોકોપવાદ આવે. પરન્તુ એ બન્ને મહા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n220/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સતીઓ છે; પતિની ધર્મ પ્રતિજ્ઞા સફળ કરવાવાળી છે. સ્ત્રીનો નિત્ય ધર્મ એવો છે કે, પતિને સર્વ પ્રકારે ધર્મના કામમાં. સહાયભુત રહેવું, પતિની આજ્ઞાને શિરસાવંદ્ય ગણવી, પતિ જે કામ ને અર્થનો દાતા છે, તેમજ ધર્મ અને મોક્ષનો દાતા છે તેમ માની તેમાં પરાયણ રહેવું. આ નિત્ય ધર્મને અનુસરનારી આ સત્ય વ્રતવાળી સ્ત્રીઓનું જીવિત ધન્ય છે, એજ યોગીનિઓ છે, કેમકે સંકલ્પનો સન્યાય કર્યા વગર કોઇ પણ યોગી થઇ શકતું નથી. અને ઓ બ્રહ્મદેવ ! તમો પરમ છો. આમ મને જાણો કે હું કૃષ્ણ છું ને આ મારો સખા અર્જુન છે. મારી આજ્ઞા માનો અને આજ દિનથી તમો સંસાર સુખ ભોગવો. આ તમારા ત્રણેનો નવો જન્મ છે, અને તેથી પૂર્વ જન્મની તમારી રામદુવાઇ તમો ત્રણેને બંધન કરતા નથી."

પછી કૃષ્ણ ને અર્જુન તે બ્રાહ્મણને આશીર્વાદ આપીને ત્યાંથી વિદાય થયા અને અનેક જન્મના સુકૃતના યોગે પરમાત્માની, જ્ઞાન ભક્તિપૂર્વક સેવા કરતા સંસારનાં અલૌકિક સુખ ભોગવી તે બ્રાહ્મણ ગૃહસ્થ સ્ત્રી સહિત પરમગતિને પામ્યો.

માર્ગે જતાં અર્જુને શ્રી કૃષ્ણને કહ્યું, "હે મહારાજ ! એ બ્રહ્મદેવના મોં આગળ મારી ટેક કંઇ વિસાતમાં નથી." પછી શ્રી કૃષ્ણ બોલ્યા; કામ, ક્રોધ, ને લોભ છે તેજ મનુષ્યને સર્વ સંકટ ઉપજાવે છે. આ ત્રણને અહંકાર વૃત્તિ; મનુષ્યનું ગમે તેવા ટેકમાં મોળાપણું દર્શાવે છે, રે...ગમે તેવા બળવાનને પણ શિથિલ કરી દે છે; ઇશ્વરી શ્રદ્ધાને પણ કાર્ય પ્રસંગે મોળી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n221/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કરે છે ને તેથીજ મનુષ્ય મોળો રહે છે જે મનુષ્ય ઇશ્વરજ મારી લજ્યા રાખશે ને મારી શ્રદ્ધાને સુદ્રઢ રખાવશે એવી કામનાથી વર્તે છે, તેનીજ કામના ઇશ્વર પૂર્ણ કરે છે, તેનું જ સંકટમાંથી રક્ષણ કરે છે. પણ જે ઇશ્વરી શ્રદ્ધામાં મોળો પડે છે, તેની ઇશ્વિર ટેક કેમ જાળવે ? સિંહ તારી સન્મુખ આવ્યો તે વેળા તારી ટેક સબળ હોત તો તે પાણીમાં તને શું કરી શક્ત ! અને ક્ષણભર આહાર મોડો મળત તો કાંઈ પ્રાણ જાત નહિ ! એ સર્વ માયા તારી ટેકમાં મોળા પણું કેટલું છે તે તને જણાવવાનેજ રચી હતી. હે અર્જુન ! જે મનુષ્ય પોતાની ટેક જાળવે તે ત્રણ બ્રહ્માંડ એક થઇ જાય પણ કદી પણ દુઃખ દેખતો નથી. દુઃખનું કારણ પોતાની ટેક, વિશ્વાસ, શ્રદ્ધામાં અનિશ્ચિતપણું ને હરિ ભક્તિ પરાયણતામાં મોળાપણુંજ મુખ્ય છે.

આ કથા કહીને નાયાકાકા બોલ્યા; “ જ્યારે જ્યારે કોઈ માણસ પર સંકટ આવે ત્યારે ત્યારે તેણે નિશ્ચિતપણાથી જાણવું કે તેની ઇશ્વર પ્રતિની આસ્થામાં કચાસ છે. વ્યવહારમાં રચ્યા પચ્યા મનુષ્યો નિત્ય દેવ દર્શન કરે છે; ઘરમાં કે બહાર જઇને ઇશ્વર સેવન કરે છે, રાતને દહાડો હરિભજન કરે છે, તાળીઓ પાડી હરિનું કીર્તન કરે છે; પણ જયારે તેના પર સંકટ આવે છે ત્યારે તે પોતે ને બીજા અન્ય મનુષ્યો એમ માને છે કે અહો મોટો સાધુ છે ને આના પર આ સંકટ શું ? પણ પ્રત્યક્ષ તે જીવનામાં સાધુનાં સર્વ લક્ષણ છે, પણ તેની ટેક-ઇશ્વરી ટેક, શિથિલ હોવાથીજ તે દુઃખનો ભોગી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n222/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

થાય છે, તે કોણ જાણે છે? તે જાતેજ જાણતો નથી, તો બીજો કોણ જાણે?

નાચાકાકાનો સંદેશો.

તેમ હે ભાઇ! જેઓને શ્રી વિષ્ણુ પરમાત્માનાં શ્રી 'નિષ્કળ'કી અવતાર પાત્રપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા નથી. ને તેનોજ આદી સ્વરૂપ જે બ્રહ્મ નિર્વીકાર રૂપે છે, નેતે સંસારમાં મનુષ્ય દેહી એ પધારે છે; તેની જેઓને શુદ્ધ કે સાન નથી, તેવા જનો તો મહા સંકટમાં પડી અતિજ દુઃખનાં દરિયામાં ડુબ્યાજ રહે છે. તેથી હે ભાઈ! આજ તેજ કામ પ્રસંગે મુને બ્રહ્મ સ્વરૂપે આપને તેડવા મોકલ્યો છે, જો આપ પધારશો તો વારૂં છે. ફરી આવો અવસર નહિ મળે, અવસર વિતે જુઓ કેટલાક જનો મહા સંકટને પામ્યા છે, ને કેટલાક તો અતિજ મહા નર્કનાં દુઃખના ભોક્તા થયા છે. તેથી હે મારી સદગુણી બેની? તેજ સ્વરૂપનું કેટલુંક વિવેચન મેં તમારા ભાઈ આ ભાભારામને પ્રથમ કહેલું છે. ને વળી જો આપના મનમાં કાંઈક સંશય રહેતો હશે તો તે વિષે આપ રૂબરૂ ચાલો, ને ત્યાં ખુલાસો કરી મનનો સંશય ટાળી બ્રહ્મસ્વરૂપને મળો. જેઓ આઠ અવતારી શ્રી વિષ્ણુ પરમાત્માના નકળંકી સ્વરૂપથી વિમુખ છે, અજાણ છે, તેવા જનોનો તો આગળ જેમ દરેક વખતે પ્રગટ સ્વરૂપે કેવી રીતે તેમની પરીક્ષા લેવરાવી છે, ને કેટલાં દુઃખં સહેવરાવ્યા છે તે વિચારની મનમાં સમજુતી કરી મારી સાથે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n223/mode/1up

realpatidar.com

ચાલવા જો મરજી હોય ? તો તમો ભાઈ બેન સત્વર તૈયાર થઈ જાવ, મારાથી હવે ઘડીવાર પણ રોકાવાય તેમ નથી, કારણ મુને આવે ઘણા દિવસ થઇ ગયા, છે, ગુરૂજી વાટ જોતા હશે ?

કીકીબાઈ—હે મહારાજ ! જરા આ ગરીબ રાંકડીની અરજ સાંભળો, અધિરાં ના થાવ હમો પણ ભાઈ બેન વિચાર કરી લેઇ આપની સંગાતે શ્રી પરમાત્માની સેવામાં ચાલવા અનંત રાજીખુશીથી તૈયાર છીયે, જો હમોને એકલા મૂકી જાશો તો હમારો પછી અહિંયાં કોણ સાથી છે ?

એમ કહી બન્ને ભાઈ બેન એકાંતમાં વિચાર કરી નક્કી ઠરાવ કર્યો કે શ્રી ગુરૂજીની સમક્ષ તો નક્કી જવું ? પછી એમનો પ્રભાવ જોઇ ત્યાં જેવી રીતે વિચારવા યોગ્ય જણાશે તેમ કરશું, પછી બાહેર આવી નાનાકાકાને દંડવત નમસ્કાર કરી એવી રીતે પોતાનો કરેલો વિચાર પ્રદર્શિત કર્યો.

ભાભારામ—હે સત્ય સ્વરૂપી મહા મુનિજન ! આપના કથેલાં વચનો તમામ મારા હૃદય ઉપર એક એક કરીને તમામ ટંકાએલ છે, તેમાંથી જરા મુને વિસ્મરણ થયું નથી. ને શ્રી મહારાજનો પ્રેમ મુને ઘડી પણ વિસરતો નથી. જેવી રીતે અગ્નિ ઉપર પડેલા જીવને ઘડી પળ વાર પણ ચેન પડતું નથી તેમ મુને આ ગૃહમાં રહેવા મન ગોઠતું નથી. આ બૂત તમારી સાથે વાતોમાં વળગી રહેલો છે, પણ અંતર આત્મા તો કયારનોએ શ્રી ગુરુજી મહારાજના ચરણારવિંદમાં વળગી રહ્યો છે. હવે વાર નાં લગાડતા સત્વર તૈયારી કરવાનો જો હુકમ આપો તો હમો તૈયારી કરી આપની સેવામાં હાજર થૈયે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n224/mode/1up

realpatidar.com

નાયાકાકા—હે રાજન ! તૈયારીમાં શું વિલંબ છે. જ્યાં શ્રી ગુરૂજી મહારાજની સેવનમાં જવું છે, ત્યાં તૈયારી શેની કરવી છે, જેવા બેઠા છો તેવાજ નમ્ર તથા દાસભાવથી ચાલો. રાજને મોટપ ત્યાં શા કામની છે, ઝીણુપતે ચાલી તેની સેવા કરશો તોજ પ્રસન્ન થાશે; ને જયારે આપેજ પોતાનાજ ઉમંગથી આપણા સામી અમી દૃષ્ટિ કરશે, તોજ આપણા સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થયા જાણવા, આજ વેળા વર્તમાન પ્રમાણે ફળ તો એજ શ્રી ગુરૂજીની સેવનામાંજ ને તેનાજ વચનાનુસારે વર્તવામાં છે. તેથી તમારે કાંઈપણ ઝાઝો રસાલો લેઈને ચાલવું યોગ્ય નથી; સહેજસાંજ સ્વારીના લીધે વાહન કાંઈ જેવુ તેવું સંગાતે લેઇ લો, ને સત્વરે તૈયારી કરો.

ભાભારામ તથા શ્રી બાવાજી સાહેબનો મેળાપ.

આટલું વિવેચન થયા પછી, નાયાકાકા, ભાભારામને કીકીબાઇ એ ત્રણે એક ગાડી સજ કરી તેમાં બેસી 'પીરાણા' તરફ રવાના થયા. રસ્તામાં ચાલતાં નાયાકાકા બોલ્યા, 'જે કામ કરવાથી લજવાઇને લોકોમાં મોઢું દેખાડવું પણ ગમે નહિ તે કામ પ્રથમથીજ કરવું નહિ. માણુસોમાં ભૂલ આવ્યા વિના રહે નહિ એ સ્વાભાવિક છે, પરંતુ પાછળથી ભૂલને ટાળી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n225/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

નાખવી એ બુદ્ધિમાનનું કામ છે. હિતને ઇચ્છનારા ધીર પુરૂષોના વચનોનાં ફળોનો વિચાર કરીને માણસ કાર્ય કરવા નિશ્ચય કરે, તે માણસ લાંબા કાળ સુધી કીર્તિ ભોગવે છે. જેમ રાખમાં હોમેલું વ્યર્થ જાએ છે તેમ લોભી માણસોને આપેલો ઉપદેશ પણ વ્યર્થ જાય છે. ઉત્તમ કુળનો અથવા નીચકુળના પણ જે માણસ મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરે છે, ધર્મ ઉપર પ્રેમ રાખે કોમળ રહે, અને લાજવાળો હોય. તેને સેંકડો કુલીનો કરતાં પણ શ્રેષ્ટ સમજવો જોઇએ. જે લોકો અભિમાની, મૂર્ખ, સાહસી; અને અધર્મી હોય ? તેઓની સાથે મૈત્રિ રાખવીજ નહિ જે પુરૂષ બગડી ગએલી વાતને સુનીતિથી પાછી સુધારી શકે તે બુદ્ધિવાન કહેવાય છે. જે સુખનું સેવન કરતાં ધર્મનો કે અર્થનો નાશ થાયે નહિ, તે સુખનું સેવન કરવું, પણ જેથી સઢતા કહેવાય એવા સુખનું સેવન કરવું નહિ. અધર્મથી મેળવેલા ધનો ખર્ચીને જે કોઇ યજ્ઞ, દાન, કે શ્રદ્ધાદિક કરવામાં આવે તેનું કંઇ લભ્ય ફળ થતુ નથી. દારિદ્રય કે તેવું બીજું જે કાંઇ પોતાને ભૂડું લાગે તે બીજાઓને પણ તેવું જ લાગે, એવો વિચાર રાખીને કોઇનું પણ અનીતિથી અનિષ્ટ કરવું નહિ જે ધન અત્યંત દ્વેષ ભોગવવાથી અથવા ધર્મનું ઉલ્લંઘન કરવાથી અથવા નીચ લોકોને પ્રણામ કરવાથી મળતું હોય, તેવા ધનની ઇચ્છાજ કરવી નહિ. જેની પાસે હજાર હોય તે પણ જીવે છે, અને જેની પાસે સો હોય તે પણ જીવે છે, માટે અન્યાયથી ધન મેળવવાની ઇચ્છાજ ન રાખવી ઝાઝું ધન હોય તોજ જીવાય એમ નથી. પૃથ્વીમાં જેટલું ધન અને ધાન્ય છે, તેટલું જો એકજ જણને મળે, તોપણ તૃષ્ણા શાન્ત

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n226/mode/1up

realpatidar.com

થાયે તેમ નથી, એવો વિચાર કરવામાં આવે તો કોઈ પ્રકારની ભૂલ થાયે નહિ. જે પુરૂષ અધર્મનાં સંબંધવાળા ખોટા મનને છોડી દે છે, તે પુરૂષ સઘળા દુઃખોથી રહિત થઈને સુખથી સુઈ શકે છે. જેમ આશા ધીરજને હણી નાખે છે, કાળ પ્રબળતાને હણી નાખે છે, અને ક્રોધ લક્ષ્મીને હણી નાખે છે, તેમ અતિ લોભ કીર્તિને હણી નાખે છે, પૃથ્વીને ધન કોઈની સાથે ગયા નથી અને જશે પણ નહિ. મુવા પછી તો પુણ્યને પાપ એજ જીવની સાથે જાય છે. મહા પ્રતાપી મોટા મોટા રાજાઓ પણ રાજ્યો અને વૈભવોને છોડી દેઈ મૃત્યુને વશ થયેલા છે.

નાયાકાકા ફરી ભાભારામને સંબોધીને બોલ્યા, 'હે રાજન જેઓ ચાદ વિષ્ણુ શ્રી નિષ્કળંકી પરમાત્માની સાથે સ્નેહ રાખે છે, ને એનાજ સ્મરણમાં રહે છે, તો એવા કલ્પવૃક્ષ નીચે રહે તેને શાની ખોટ હોય ? જે જીવ જળમાં રહેતો હોય તેને પાણીની તરસ કેમ રહે ? જે નરે અમૃતપાન કર્યું હોય તેને વ્યાધી શું કરી શકે ? જેણે સદ્ગુરુનાં ચરણ સેવ્યાં હોય તેને માયાનું આવરણ કેમ રહે ? અને જેનું મન શ્રી નિષકળંકીના વિષે વસેલું છે, તેને જન્મ મરણની ઉચાધી શી ? શ્રી નિષંકળંકી ચૌદે લોકનો નાથ છે, મહા કૃપાનિધાન છે, માટે આપણે તેની પાસે ચાલો. અવસર ઠીક હાથ આવ્યો, ગભરાશો નહિ. સર્વ શરીરોમાં પ્રવેશ કરી તે તે ઉપાધિઓથી ભિન્ન ભિન્ન જણાતા જીવોનાં નિયંતાપણુ એજ પુરુષ પુરાણુજ છે."

એમ અનેક પ્રકારનાં વ્યાખ્યાનો કરતાં શ્રી 'પીરાણા' ગામની લગભગ આવી પહોંચ્યા. તેજ ક્ષણે નાયાકાકાએ ભાભારામ તથા કીકીબાઇના તરફ જોઈ ભાભારામને સંબોધીને

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n227/mode/1up

realpatidar.com

બોલ્યા, "હે રાજન ! આપણા શ્રી ગુરુ મહારાજના નગરનું દ્વાર આવ્યું, તેથી આપણે વાહન તજી પગે ચાલતા આગળ વધવું યોગ્ય છે, કેમકે એ નિયંતા જીવોના સાક્ષી છે. મનની તરફ જોનાર છે. આપણે જો નમ્રભાવથી પગે ચાલતાં ને તેમ નાજ વખાણ કરતાં ચાલીએ તો આપણે આપણી શિષ્યપણાની ફરજ બજાવી કહેવાય." એમ કહી સર્વ વેહેલમાંથી નીચે ઉતર્યા, ને પ્યાદા ચાલતાને નાયાકાકાની સાથે સ્તુતી ગાતા ગાતા શ્રી ગુરૂજીના દરબાર તરફ ચાલ્યા, જ્યાં આગળ જાય છે. કે ત્રિકાળદર્શિ, ત્રિલોકનાથ, મહાકૃપાળ, પ્રેમાળ, અતંર-જામી, આગળ આવતા દેખાયા, તે જોઈ નાયાકાકા અતિ હર્ષથી દોડી જઇ પગે લાગ્યા, ત્યારબાદ ભાભારામ તથા કીકીબાઇએ પણ પૂરણ નમ્રતાથી શ્રી ઇમામગોરના ચરણે પડી અતિ કાલાવાલા કરવા માંડયા. શ્રી બાવાજીએ તેમના હાથ ઝાલી અતિજ પ્રેમથી પોતાનાં હૃદય સાથે ચાંપ્યાં. શ્રી બાવાજીની સાથે સેવામાં હાજરજોગ પણ હતા તેમને શ્રી બાવાજીએ ફરમાવ્યું કે, "ભાભારામ તથા કીકીબાઇને હાલમાં એકાન્ત વાસ આપી તેમની સારવાર સારી રીતે કરજો," એવી રીતે મહા પ્રેમ ભાવથી શ્રી બાવાજી મહારાજ ભાભારામ તથા કીકીબાઇને લેઇને ઘર ભણી વળ્યા.

જ્યારે ભાભારામ અને કીકીબાઇએ શ્રીબાવાજી સાહેબનું મુખ જોયું ત્યારથી અતિજ હર્ષઘેલા થઇ ગયા. જેમ કોઇ અપંગને પગ મળે, આંધળાને આંખ, રોગીને સુખ ને મૃતને જીવનઃ એમ તેમનાં હર્ષની કાંઈ સીમા રહી નહોતી.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n228/mode/1up

realpatidar.com

શ્રી બાવાજી સાહેબનો બોધ.

બીજે દિવસે શ્રી બાવાજી સાહેબ પરવારી કરી પોતે આવી મંડપમાં બેઠા, તે વેળાએ સર્વ શિષ્ય મંડળ પણ હાજર થયું. ત્યાં આગળ ભાભારામ તથા કીકીબાઇ વિગેરે ઘણા જનો ગામ પરગામનાં પણ આવેલાં હતાં. ને પ્રશ્નોત્તર થતા હતા ને સતનો સમાગમ થઇ રહ્યો હતો. તેવામાં ભાભારામે શ્રી બાવાજીને પ્રશ્ન પૂછયો.

સાચું સુખ.

ભાભારામ—મહારાજ ! મનુષ્ય માત્રને ઓછુંવધતું વિષય સુખ પ્રાપ્ત હોયછે, પણ તેથીએ કાંઇ સર્વ પ્રકારનો સંતોષ થતો હોય એમ જોવામાં આવતું નથી. અતિશય દોષવાળા મનુષ્યો એમ ઇચ્છે કે, અમને સ્થાયી સુખ મળે ને તેમાં કાંઇ પણ વિઘ્ન ના આવે તો સારૂં, તો એવું સુખ શેમાં ? ને કીયું હશે ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—ભાઇ ! આવું સુખ તો કેવળ-બ્રહ્મમાંજ છે, અન્યત્ર નથી, માટે બ્રહ્મ અથવા મોક્ષ મેળવવા સારૂજ મનુષ્યો ઇશ્વર ભક્તિરૂપ સત્ય સાધનને અવલંબિ રહે છે. શ્રી નિષ્કલંક શરણુમાં રહી, અતિ અનુભવ કરી, પ્રગટ શ્રી વિષ્ણું નારાયણ, જે કે શ્રી શાહોજીના સ્થુલ સ્વરુપમાં ચિત્તને,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n229/mode/1up

realpatidar.com

જોડવું. એવી રીતે મનનો નિગ્રહ કરી શ્રી શાહેબજીના વિષે ચિત્ત રાખવાથી પરમ લાભની પ્રાપ્તિ છે.

મોક્ષ એટલે વારંમવાર જન્મમરણરૂપી ઉપાધિથી મુક્ત થવું, કિવાં ત્રણ પ્રકારનાં દુઃખ* (ત્રિધાતાપ)ની અત્યંતિક નિવૃત્તિ અને પરમાનંદની નિત્ય પ્રાપ્તિ સંપાદન કરવી એજ.

મનુષ્ય વિગેરે કેટલાક પ્રાણીઓમાં બેપ્રકારનું જ્ઞાનજોવામાં આવે છે. એક સામાન્ય અથવા સ્વભાવિક જ્ઞાન. અને બીજું વિશેષ અથવા નૈમિક જ્ઞાન સામાન્ય જ્ઞાન, પ્રાણીને જન્મની સાથે સ્વભાવથી, મળેલું હોય છે; જેવું કે ખાવું, પીવું હરવું ફરવું, ભય, તથા મૈથુન, ઇત્યાદિ વિશેષ જ્ઞાન બીજાના શિખવ્યાથીજ પ્રાપ્ત થઇ શકે છે, જેવું કે બોલવું, લખવું વાંચવું, ઈત્યાદિ એક નાના બાળકને જન્મથી જંગલમાં મૂક્યો હોય, અને તેને માત્ર ખોરાક આદિ પૂરૂં પાડી કંઇ પણ શિક્ષણ આપ્યા વગર ઉછેરવામાં આવે. તો તેનામાં સામાન્ય જ્ઞાન સિવાય વિશેષ જ્ઞાન કાંઈ પણ જોવામાં આવશે નહિ, ને જંગલનાં પ્રાણીઓના જે શબ્દ કે રીતભાત તેના સાંભળવામાં કે જોવામાં આવી હશે, તેટલુંજ તે કરી બતાવશે. એ ઉપર સિદ્ધ થાય છે કે, વિશેષ જ્ઞાન શિખવ્યા

* એટલે ત્રણ પ્રકારનાં દુઃખ તેનાં નામ, ૧ અધ્યાત્મિક=શરીરને મનસંબંધી સંતાપ, જેવા કે ખેદ, શોક ને રોગ, ઇત્યાદિ. ૨ સાદિભૌતિક,=સૃષ્ટિના ઉત્પાત, જેવા કે ભૂકંપ, રેલ, દુષ્કાળ, આગ. દૈવિક,=અકસ્માત=દૈવીકોપ, જેવા કે વિજળીનું પડવું, કોગળિયું, ઇત્યાદિ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n230/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

સિવાય મળી શકતું નથી. કેટલાક જણનું કહેવું એવું છે કે, પરસ્પરનાં સંબંધથી ઘણામનુષ્યોની અલ્પજ્ઞતાનું સામાન્ય જ્ઞાન ભેગું થઈને બહુ જ્ઞાતાથી થવા વિશેષ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાયે છે. પરંતુ તત્વ દ્રષ્ટિથી વિચાર કરતાં એ વાત સત્ય જણાતી નથી. ચકમક પાણમાં સામાન્ય અગ્નિ રહેલો છે. તેને લોઢાના ખુંટાવતી ઘસવાથી વિશેષ અગ્નિ પ્રગટ થાય છે. તેમાં ઘસવું એ ક્રિયા નિમિત્ત છે, પરંતુ ડુંગરમાં જે અનેકાનેક પથ્થરાઓ ભેગા પડી રહેલા હોય છે, તેના પરસ્પર યોગથી કંઇ વિશેષ અગ્નિ પ્રગટ થઇ શકતો નથી. જ્યારે તે એક પથ્થરમાંથી વિશેષ અગ્નિ પ્રગટ થાયે છે, ત્યારે તે ઘણી વસ્તુઓને શક્તિ આપી શકે છે. તે પ્રમાણે આકાશમાં ઉડતા કબૂતરોનાં ટોળાની સામાન્ય જ્ઞાનથી પત્ર આદી લેઇ જવાનું વિશેષ જ્ઞાન તેનામાં આવેલું નથી; પરંતુ મનુષ્યની શિક્ષાથીજ તેઓ એક સ્થળેથી બીજે સ્થળે પત્ર લઇ જાય છે. મનુષ્યનું શિક્ષણ એ સ્થળે નિમિત્ત છે. મનુષ્યનોજ દાખલો લ્યો પ્રથમજ આર્યાવૃત્તમાં વસેલા અનાર્ય જંગલી લોકોનું સામાન્ય જ્ઞાન હજારો વર્ષો સુધી એકઠું મળ્યા છતાં તેમનામાં વિશેષ જ્ઞાન આવ્યું નહોતું, પરંતુ જ્યારે તેમને આર્ય લોકોનો સંસર્ગ થયો, તારેજ તેમની પાસેથી તેમણે વિશેષ જ્ઞાન મેળવ્યું હતું. આવા બીજા અનેક દ્રષ્ટાંતો ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે, મનુષ્યને વિશેષ જ્ઞાનનું શિક્ષણ પ્રથમ કોઇની પાસેથી મળેલું જ હોવું જોઈએ. હાલ આપણામાં જે વિશેષ જ્ઞાન છે, અથવા આપણે જે કંઇ જાણીએ છીએ તે સર્વ જ્ઞાન આપણને માબાપ, ગુરૂ, ભાઇ, બહેન, મિત્ર કે ગ્રંથાદિ કોઈ નહિ તો કોઇની પણ તરફથી મળ્યું છે, અને આપણને

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com
Page 229 of 302

https://archive.org/details/bk712/page/n231/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જેમના તરફથી તે મળ્યું છે; તેમને તેમનાં વડિલો તરફથી મળ્યું છે, અને તે વડિલોને તેમના પૂર્વજો તરફથી મળ્યું છે. એ પ્રમાણે અનંત કાળથી આજ સુધી વિશેષજ્ઞાન પ્રાપ્ત થતું આવ્યું છે.

તેજ પ્રમાણે જો સામાન્ય સંસારિક જ્ઞાન પણ શુદ્ધ નિતીમાન પવિત્ર શિક્ષક વગર મળી શકતું નથી, "શિક્ષકની પવિત્રતા જાણવી જોઇએ; શિક્ષક એટલે 'ગુરૂ' વેદોક્ત આચાર તેજ ઉત્તમ ધર્મ છે. માટે પોતાનું હિત ઇચ્છિનારે તેમાં સર્વદા યત્નવાન રહેવું જોઇએ. જો ઉત્તમ કુળનો કદી પણ આચારથી ભ્રષ્ટ થાયે, તો વેદ જાણ્યો હોય તો પણ તેનું ફળ થાયે નહિ, અને જો આચાર યુક્ત હોય તો સંપૂર્ણ ફળ ભોગવે છે. આ રીતે આચારથી ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે, એવું જાણીને મહાત્મા જનોએ સર્વ તપનું મુળ કારણ જે આચાર ક્રિયા તે તેમણે ગ્રહણ કર્યો સત્ય, ધર્મ, સદાચાર અને પવિત્રતામાં પ્રીતિ રાખવી; પુત્ર શિષ્યાદિ શિક્ષા કરવા યોગ્યને પણ યોગ્યતા જોઈને કરવી, અને વાણીનો, હાથનો, અને ઉદરનો સંયમ કરવો. જેઓએ ધર્મપૂર્વક નિયમ પાળીને ધર્મશાસ્ત્ર, પુરાણ વિગેરે સહિત વેદનું અધ્યયન કર્યું હોય, તે વેદનો સ્પષ્ટભાવ કહી શકે, માટે તેમને શિષ્ટ (ઉત્તમ) જાણવા, ટુંકામાં માત્ર ગાયત્રી જાણતો હોય, પણ શાસ્ત્રનાં નિયમથી ચાલનાર કુળવાન સારો, પણ શાસ્ત્રના નિયમ પ્રમાણે ચાલતો ન હોય અને ચારે વેદ જાણે તોપણ તેને શ્રેષ્ઠ જાણવો નહિ. જે માણસ આચાર ભ્રષ્ટ છે તેને તપ, વેદ, અગ્નિહોત્ર કે દક્ષપણુ તારવાને તે સમર્થ નથી

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n232/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જેમ આંધળાને રૂપવંતી સ્ત્રીનાં દર્શનનું સુખ થતું નથી, તેમ જે આચાર વગરનાં છે તેમને વેદો, અને તેનાં છ અંગો ભણુવાથી કે તેને યજ્ઞો પણ કાંઈ ફળ આપી શકતા નથી." આચારથી ધર્મ પ્રાપ્ત થાય છે, આચારથી ધન મળે છે; આચારથી તેજ મળે છે, અને આચાર કુલક્ષણ કે કુકર્મનો નાશ કરે છે, માટે જેણે કામ ક્રોધાદિ અંદરના શત્રુઓને વશ રાખ્યા છે: વેદને સંપૂર્ણ જાણે છે, જ્ઞાનેંદ્રિય અને કર્મેંદ્રિયને જેણે વશ રાખી છે. કોઇ પણ પ્રાણીની હિંસા કરતો નથી, દાન લેતો નથી. એવા આચારવાળો ઉત્તમ કુળવાન (હરિવંશજનો) બીજાને તારવા સમર્થ છે. અને એવા લક્ષણને લીધેજ હરિવંશી ગુરૂ ઠર્યા છે; કેમકે 'ગુ' શબ્દ અંધકારનો વાચક છે, અને 'રૂ' શબ્દનો તેનો અટકાવ કરવો એવો અર્થ થાય છે. અને તે અંધકાર અજ્ઞાન) નો નાશ કરનાર છે માટે ગુરૂ કહેવાય છે, આ પ્રમાણે અજ્ઞાનનો નાશ કરવાને ઉપર પ્રમાણેનાં શુદ્ધ વર્તતની અત્યંત આવસ્વકતા છે. શમદમ (બહારને અંદરની) ઇંદ્રિયોનુનિગ્રહ) તપ, પવિત્રતા, ક્ષમા, અકુટિલતા (સરલતા) સર્વ શાખાનું જ્ઞાન, વિજ્ઞાન (અનુભવરૂપ જ્ઞાન) અને આસ્તિકતા (વેદોક્ત કર્મોમાં નિશ્ચય, પરલોક છે એ માનવું તે) એ હરિવંશનો સ્વાભાવિક ધર્મ છે. એ તેનામાંજ હોય." તો આ પરમ અમૃત સમાન જે મહાપદ પામવાનો. જેથી અલભ્ય લાભ મેળવવાનો છે; તે પાંખપ્રી ધુતારાઓની પાસેથી કેમ મેળવી શકાય ? પણ તેનો શિક્ષક તો ઉપર બતાવેલો પુરણુ નીતિમાન જે હરિવંશ છે તેજ જોઈએ. તે વગર એ જ્ઞાન બીજાજનો પાસેથી મળવું બહુજ મુશ્કેલ ભરેલું છે, કારણ જે

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n233/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ઇચ્છિત જ્ઞાન છે, તેતો તેઓનાજ વાડોવાઓની પેઢીદર પેઢી વંશમાંજ ચાલતું આવેલું છે. ને એ વગરનાં જે બીજા લોકો જે, ખોટા અભિમાન ધરાવે છે એ વ્યર્થ છે.

'જ્ઞાન'

ભાભારામ—જેમ સૂર્ય, અંધકારનો વિરોધી છે; તેમ જ્ઞાનો અજ્ઞાનનો વિરોધી છે. એ હેતુથી જ્યારે આત્મજ્ઞાન સ્વરૂપ છે. ત્યારે તેમાં અજ્ઞાન કેમ કહેવાય ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—જ્ઞાન બે પ્રકારનું છે તે ઉપર બતાવી ગયા છતાં પણ ફરી કહું છું સામાન્ય જ્ઞાન, અજ્ઞાનનો વિરોધી નથી, પણ ઉલટું અજ્ઞાનને પ્રકાશ કરે છે. અર્થાત અજ્ઞાનને દેખાડી આપે છે. જેમ સૂર્યનો પ્રકાશ (તડકો) કાષ્ટ તથા ઘાસ વિગેરે પદાર્થો ઉપર પડે છે, તે તડકામાં સામાન્ય અગ્નિ રહેલો છે, તથાપિ કાષ્ટ, તૃણ, આદિને તે બાળતો નથી, પણ ઉલટો તેમને દેખાડી આપે છે. પરંતુ એજ તડકામાં જ્યારે આગીઓ કાચ ધરવામાં આવે છે, ત્યારે તેમાં રહેલો વિશેષ અગ્નિ પ્રગટે છે, ને કાષ્ટ વિગેરેને બાળે છે તેજ પ્રમાણે સામાન્ય જ્ઞાન સર્વ મનુષ્યોમાં છે, પણ હું અજ્ઞાની છું, હું મને જાણતો નથી, ને હું કર્તાભોક્તા સુખી દુઃખી છું, ઈત્યાદી અજ્ઞાન તથા તેનો કાર્ય ભુત દેહાધ્યાસ તનું નિષેધ નથી. આત્મા પણ સામાન્ય જ્ઞાન રૂપ છે, તેમાં અજ્ઞાને કરીને કલ્પિત

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n234/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

નીમ રૂપ ભાસે છે, પરંતુ જ્યારે બ્રહ્મનિષ્ઠ સદ્ગુરૂ દ્વારા જ્ઞાન શાસ્ત્રનાં ઉપદેશથી હું એકજ સાચો સ્વરૂપ આત્મા બ્રહ્મ છું, એવું બુદ્ધિની અંદર વિશેષ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાયે છે, તેજ વખતે હું અજ્ઞાની છું' એવું જે અજ્ઞાન તથા તેનું ઉત્પન્ન કાર્ય, જે હું કર્તા, ભોક્તા, સુખી, દુઃખી ઇત્યાદિ વિપરીત અધ્યાસ તે સર્વની નિવૃત્તિ થાયે છે. વળી જેમ કાષ્ટમાં સામાન્ય રૂપે અગ્નિ છે, પણ તે અગ્નિ કોઇને દેખાતો નથી' અને કાષ્ઠનો વિરોધિ નથી; એટલે તે બાળતો નથી, પણ જ્યારે બીજું કાષ્ટ તેના સાથે ઘસાય તો તેમાંથી વિશેષ અગ્નિ ઉત્પન્ન થઇ કાષ્ટને બાળે છે, જ્ઞાનને નિવૃત કરતું નથી, પણ જ્યારે ગુરૂ શાસ્ત્રનાં ઉપદેશથી વિચાર રૂપી મંથનથી હું એજ સાચો બ્રહ્મ છું. એવું વિશેષ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે. ત્યારેજ અજ્ઞાન તથા તેનો કાર્યભૂત જે દેહાધ્યાસ તેની નિવૃત્તિ થાયે છે.

ભાભારામ—આ ઠેકાણે એવી શંકા રહે છે કે; સામાન્ય અને વિશેષ, એબે પ્રકારનાં જ્ઞાન કહ્યાથી દ્વૈત થશે, અને આગળ આપ આમ કહો છો કે એક આત્મા કહ્યો છે, માટે તેનો બાધ આવશે.

શ્રી બાવાજી સાહેબ—અદ્વિતીય સામાન્ય જ્ઞાન રૂપ આત્મા એક સત્ય છે, અને વિશેષ જ્ઞાન જે ગુરૂ શાસ્ત્રના ઉપદેશથી વૃત્તિદ્વારાએ થાયે છે તે, અજ્ઞાનને તથા તેનું કાર્ય જે દેહાદિકમાં અધ્યાસ છે, તેને મટાડી પાછું પોતે પણ નિવૃત્ત થઇ જાય છે, જુદુ રહેતું નથી. માટે દ્વૈત કહેવાય નહિ. જેમ ચોમાસામાં નદીનું પાણી માટીથી મલિન થાયે છે, તેને નિર્મળ કરવા એક વાસણમાં લઇને તેમાં નિર્મળકળ (કતક)નો ભુકો કરીને નાંખીએ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n235/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

તો કતક રેણું પાણીનાં મળને બેસાડીને પોતે પણ તેની સાથે નીચે બેસી જાય છે, ને પાણીને નિર્મળ કરે છે. તેમ ગુરૂ તથા શાસ્ત્રના ઉપદેશથી ઉત્પન્ન થએલું વિશેષ જ્ઞાન અજ્ઞાનને મટાડીને પોતે પણ નિવૃત્ત થાય છે, એટલે એક સામાન્ય જ્ઞાન રૂપ આત્મા અવશેષ રહે છે, માટે દ્વૈત થતું નથી.

વળી તેમજ બીજી રીતે એમ છે કે, જડ ચેતન ઉભયાત્મક પદાર્થ માત્ર છે, તથાપિ જડ પદાર્થનું આપણને કાંઇપણ જ્ઞાન સંભવતું નથી, એટલે તેનો વિવેક કરવાનો પ્રયત્ન જ સિદ્ધ થયા છે, આપણે પદાર્થોને જોઇએ છીએ તે વખતે આપણા મનમાં શું થાય છે? આ કાંઇક છે—એઠલો ભાસ થાય છે, પણ તે છે, એ ભાસ, પણ આપણું મન હોય ત્યાં સુધી સંભવે છે, પછી નહિ. જેમ એક જોયો પણ તે જોનાર જે મન તેનાથી જુદો છેજ નહિ, કાંઇક છે એમ લાગ્યું, પણ તે શું છે? વસ્તુતઃ તેનું તત્વ શું છે એ જણાયું નહિ. ઘટ એવું નામ તથા ગોળ કાળો, લાલ, ઇત્યાદિ રૂપ જાણ્યું; પણ વસ્તુ તત્વ તો અંધારામાંજ રહ્યું, શાથી એમ થયું? એમ એથી એમ થયું કે આપણને જ્ઞાન પામવાની જે શક્તિ છે તેનો સ્વભાવ એવો છે. આપણે કોઈ વસ્તુને આપણુ પોતાથી જુદી પાડીને સમજી શકવાને જે સમર્થજ નથી જ્ઞાન અને અજ્ઞાન જાણેલી વસ્તુ બે જુદા થઇ શકે એક એકનું સ્વરૂપ સમજી શકાય; પણ તેમ કદાપિ થતું નથી, ને થનાર પણ નથી, તારે એજ સિદ્ધ થયું કે જે આપણે ઘણામાં ઘણું જાણી શકીએ તે જ્ઞાન છે. જ્ઞાનથી જુદું કાંઈ છેજ નહિ. આપણામાં જ્ઞાન રૂપ જે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n236/mode/1up

realpatidar.com

ધર્મ છે, તે ઇંદ્રિયોને દ્વારા બહાર નીકળીને વસ્તુઓમાં મળે છે, ને તે વસ્તુરૂપ થઇ જાય છે, ને પાછો આપણા મનમાં અમુક ભાસ પ્રેરે છે, અર્થાત જ્ઞાન પોતે પોતાને જ જુવે છે; એમ થઇ રહ્યું. જ્ઞાનને જુદે જુદે રૂપે આ પ્રમાણે પ્રકાશવું તેને વૃત્તિ કહે છે, આ ઘટ, આ પેટ, આ ઘર, આ ઘોડો; આ દુઃખ, આ સુખ, આ મારૂં, ઈત્યાદિ જે જે જ્ઞાન આપણને છે, તે સર્વ વૃત્તિ રૂપ છે.

ભાભારામ—જ્યારે વસ્તુઓ વસ્તુતઃ શું છે, તે કેવળ અગમ્યજ છે, ત્યારે એ જ્ઞાન વૃત્તિરૂપ કેમ ના કહેવાય?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—ભાભારામ! એમ કદાપિ હોયજ નહિ, કારણકે જો એમ હોય તો તે જ્ઞાન કહેવાયજ નહિ, વૃત્તિરૂપ જ્ઞાન તે ખરૂં જ્ઞાન નથી. પણ વૃત્તિ રહિત જ્ઞાન તે જ ખરૂ જ્ઞાન છે, ત્યારે જ્ઞાનીની એકરૂપતા કેવી રીતે સમજાય તે આપણે તપાસીયે. આપણે જાગતા હોઇએ કે ઉંઘતા હોઇએ તો પણ જ્ઞાન ધર્મ જાગતોએ નથી ને ઉંઘતોએ નથી તે તો છે છે ને છે. તેથી આપણને એવું જ્ઞાન સંભવે છે, કે હું જે સુતો હતો તે સારૂં ઉંઘ્યો; જો જ્ઞાન એકરૂપ ન હોય તો સુતો હતો, સારૂં ઉંઘ્યો, ને તેનો તેજ હાલ જાણું છું. એ ત્રણનો અનુસંધાન કદિ પણ થાય નહિ. તેજ પ્રમાણે આજકાલ, દશ દિવસ, માસ, વર્ષ, ને કલ્પ સુધી પણ જ્ઞાનની એક રૂપતાજ છે, તેમાં વૃત્તિપણું કે ફેર-ફાર થવાપણું છેજ નહિ. જે આવું એક રૂપ છે તે અર્થાત નિત્યપણું હોવુંજ જોઇએ. જે નિત્ય ન હોય તે એક રૂપ પણ ન હોય એવોજ નિયમ છે. એ જ્ઞાનને પણ ગ્રહણ કરનારો કોણ? આ પ્રશ્ન નકામો છે. આ જ્ઞાનને ગ્રહણ કરનારો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n237/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પોતેજ, જ્ઞાન સ્વયંપ્રકાશ છે, કેમકે વૃત્તિ રૂપ નથી. જેમકે ચક્ષુથી રૂપ વિગેરે જોતાં ચક્ષુ સ્થિર રહે છે, ને રૂપાદિ વિકારને પામે છે, માટે ચક્ષુએ સ્વયંપ્રકાશ હોય, પણ મનના સંબંધે ચક્ષુ વિકારરૂપે પરિણામ પામે છે. કાણું, આંધળું, લાંબુ ઈત્યાદિ જણાય છે, માટે મન સ્વયંપ્રકાશ હોય, પણ જ્ઞાન પરત્વે મન પણ પરિણામી જણાય છે. રાગ, દ્વેષ, ક્રોધ, અને લોભાદિ વૃત્તિમય જણાય છે. માટે જ્ઞાનજ સ્વયંપ્રકાશ હોય, હોય નહિજ, પણ છેજ. કેમકે જ્ઞાનથી અધિક જ્ઞાન સંભવેજ નહિ. પોતાથી પોતાને ખંધોલે બેસાયજ નહિ. જ્ઞાન તે જ્ઞાનજ એજ સ્વયંપ્રકાશ, સંશય, વિપર્યય ભ્રાન્તિ, ઈત્યાદિતો વૃત્તિ જ્ઞાન છે, એજ સામાન્ય જ્ઞાન કહેવાય, ખરૂં જ્ઞાન નથી. જ્ઞાન તો અવિકૃત, નિત્ય. ને વસ્તુ ધર્મ છે કે, જે વડે વસ્તુ માત્ર યાવત્ જ્ઞેય વસ્તુત્વ પામે છે.

જ્ઞાનને વસ્તુ વિચાર જુદાં પડેજ નહિ, જ્ઞાન જ્ઞાનને જ્ઞાન એજ સિદ્ધ છે. એજ આપણે જાણી તથા અનુભવી શકીયે છીએ, બાકી વસ્તુ સ્વરૂપ વિષે કાંઇ પણ ખબર પડતી નથી ત્યારે વસ્તુ માત્ર જે રૂપ છે તે રૂપે આપણને સમજાય છે તે જ્ઞાનથીજ. માટે જ્ઞાનનું સામાન્ય સ્વરૂપ સત્, ચિત્, એવું બાંધી શકાયે. વળી જે આવું એકરૂપ નિત્ય જ્ઞાન તેમાં દુઃખનો વિકૃતિનો સંભવજ કયાં રહ્યો ? અર્થાત તે જ્ઞાનઆનંદ રૂપજ છે.

"એવી રીતે વાતચીત કરતાં નિત્ય નિયમની વેળા થવાથી સભા વિસર્જન થઈ."

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n238/mode/1up

realpatidar.com

'જ્ઞાનનાં સાત પગથિયા.'

"વળી બીજે દિવસે સવાર થતાની સાથેજ સર્વજન નિત્ય કર્મ કરી સર્વ કામ આટોપી રહ્યા પછી તુર્તજ પોતપોતાને આસને આવી બેઠાં ને શ્રી બાવાજી સાહેબની વાટ જોવા લાગ્યા, એટલામાં તો હાજર બેગે; આવી સર્વ સભાને જાણ કરી દીધી કે, શ્રીબાવાજી પધારે છે. વાતની વાતમાં તો શ્રીબાવાજી સાહેબ પંડે પધારી આસન આગળ આવ્યા કે, તુર્તજ સર્વ સભા ઊભી થઈને માન આવકારનાં શબ્દોથી વધાવી લેઇ, બાદ દરેક મનુષ્યે પોતપોતાની પાસેની ભેટો મૂકી, પગે લાગી, પોતપોતાને આસને આવી બેઠા કે, તુર્તજ ભાભારામે આગળ વાત ચલાવી."

ભાભારામ—શ્રી જગત ગુરૂ બાવાજી મહારાજ! આપે જે ગઇ કાલે જ્ઞાન સંબંધી જે વિવેચન કરતા હતા, પણ જ્ઞાન તે શું? ને કેવી રીતેથી મનુષ્ય જ્ઞાન પામી શકે? તે કૃપા કરી જણાવો.

શ્રીબાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ! જ્ઞાન વસ્તુ નિરાલી છે, તે વિગતેથી વિસ્તારી કહેવાય તેમ નથી; તો પણ હું તમને સંક્ષેપ ભાગ પાડી કહું છું તે સાંભળો જ્ઞાનનાં સાત પગથિયાં કરીને તે સાતે જુદે જુદે ક્રમે જ્ઞાન મનાએલું, ને તે પ્રત્યેકનેભૂમિકા કહેની. તેના નામ; ૧ શુભેચ્છા. ૨ વિચારણા. ૩ તનુમાનસા. ૪ સત્વાપતિ. ૫ અસંશક્તિ. ૬ પદાર્થ ભાવિની અને ૭ તર્યુગા અથવા સંપ્રજ્ઞાતા, જ્ઞાનને માટે મોક્ષને માટે ઇચ્છા થવી તેને શુભેચ્છા કહે છે. શુભેચ્છાને સાધન ચતુષ્ટથી પણ કહે છે ચાર સાધનનો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n239/mode/1up

realpatidar.com

સમુદાય તે સાધન ચતુષ્ટથી તે ચાર સાધનના નામ ૧ વિરાગ ૨ વિવેક, ૩ શમાદિષડ, સંપત્તિ. ૪ મુમુક્ષતા. ૧ વિરાગ—એટલે સંસાર છોડીને કિંવા ઘરબાળ બાળીને નાશી જવું એમ નહિ પણ સંસારનાં નામ રૂપાત્મક પદાર્થોની નિઃસારતા જાણી અનુભવી, તેમાં બંધાવી તેમાં બંધાવવું નહિ, પણ તેમને વશ થવું નહિ,પણ તેમને તથા છેક ઇંદ્ર સ્વાર્ગાદિ પર્યંતને પણ તુચ્છ જાણવા. એવી મનની ઉગ્રસમતા છે, તે વિરાગ. એકજ વસ્તુ ઉપર બંધાઈ રહેલી વૃત્તિ તે રાગ, તે તુટીને સર્વમય વૃત્તિ થઈ જવી, કોઈ પણ ઇચ્છવાનું ન રહેવું, અને બધું વિશ્વ હું મય આત્મવત થઈ જવું, તે વિરાગ. બધા મારા ભાઈ છે, એ સમાનતા જાણવી, તે પ્રેમનું લક્ષણ નથી, પ્રેમ તો સર્વ આત્મવત, કેવળ અત્યંત અભેદ એજ છે. વિરાગ એજ મહા પ્રેમ છે કર્મ કરવાનો મુકી દઈને ભગવા વસ્ત્ર પેહેરી રખડતા ફરવું એ વિરાગ નહિ, એથી ઉલટા વિરાગી તેજ રાગી છે, અપ્રેમી તેજ મહાપ્રેમી છે, ત્યાગી તે અત્યાગી છે પરિચ્છેદ ભાગવો એજ વિરાગનું રહસ્ય છે, પરિચ્છેદથી રાગદ્વેષ થાયે છે ને કામના જન્મે છે. તેથી અપરિચ્છેદ પામવો, સર્વ મમતા ગ્રહણ કરવી અને કામના તજવી એજ વિરાગનું લક્ષણ છે. બાકી એક ક્ષણ પણ કામ વિના કોણ રહી શકે છે ? કર્મમાં તો ત્યાગી કે સંસારી સર્વ પ્રવૃત્ત થાય છેજ પણ તે કર્મમાં કામના બાંધી બંધાય નહિ તેજ વિરાગ. ત્યારે વિરાગી તેજ ખરો રાગી ભગવા વસ્ત્ર ધારણ કરવાથી, કે ઘર મુકી ભાગી જવાથી ખરા વિરાગી થવાતું નથી. એમ કર્યાથી કામનાં તજવા રૂપી વિરાગમાં સહાય મળે ખરી, પણ તેજ વિરાગનું રૂપ ન સમજવું. સંસા-

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n240/mode/1up

realpatidar.com

રમાં રહીને પોતાના પ્રાપ્ત કર્તવ્ય યથાર્થ કરવાજ, અને તેમાં કામના તજી મંડયાજ રહેવું, એટલુંજ વિરાગનું તત્વ છે. આલસ્ય રૂપી ધર્મ પકડવો તે વિરાગ નથી. વિરાગ વૃત્તિ ન થવા દેનારજ આલસ્ય છે. વિરાગ વડે જે પામવાની સુક્ષ્મ સમાધિ તેમાં લય, વિક્ષેપ કષાય, અને રસ સ્વાદ એ ચારથી ભંગ થાયે છે, લય એટલે નિંદ્રાદિ આલસ્ય; વિક્ષેપ એટલે ચિત્તની ચંચળતા થાય એટલે વિષયોમાં રસ લાવવો અથવા અને રસ સ્વાદ એટલે મધુર અમ્લ પટુ, કટુ, તિક્ત, કષાય, એ રસોનો સ્વાદ તથા વિષય ભોગ, એ બધાથી મુક્ત થવું, એજ પરમ વિરાગ છે. કામના એટલા શબ્દમાં એ ચારેનો સમાવેશ છે. એ કામના તજવી એટલે વિરાગ થયો છે. બાકી કર્મ તો પોતપોતાને પ્રાપ્ત હોય તે કર્યાં જ જવા, તેથી તો કદાપી છુટનારજ નથી, કેટલાક એવું માને છે કે કામના તજી એટલે ઇંદ્રિયો ઇંદ્રિયોના વિષય ભોગવે તેમાં જ્ઞાનીને, વિરાગીને શું છે? પરંતુ એ મિથ્યાવાદ છે વિષયોનું ધ્યાન કરવાથી કામના થાએ છે, કામના સંતોષ ન પામવાથી ક્રોધ થાયે છે, ક્રોધથી મોહ થાએ છે, મોહથી વિવેક નાશ પામે છે, ને વિવેકનો નાશ થતાં, મનુષ્યનો પોતાનોજ નાશ થાયે છે, માટે મુળથીજ વિષયનું ધ્યાન કરવું એજ ખોટું છે, જેમ એક સમુદ્રમાં હજારો નદીઓ પડે છે, પણ સમુદ્ર પોતાની મર્યાદા કદિપણ તજતો નથી, એમ જેનું મન હજારો વિષયાદિમાં ફરતાં છતાં સ્થિર છે, તેજ ખરો વિરાગી છે. મનની ચંચળતા દુર થાએ તેજ યોગિ, તેજ વિરાગિ. અને તેજ સમાધિ. વાયુ વિનાના સ્થાનમાં જેમાં દીવાની જ્યેતિની પેઠે-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n241/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જ્યારે મન ઠરે, ત્યારે જ સમાધ થાયે, આ પ્રમાણે વિચારથી કરી વિરાગ પ્રાપ્ત કરવો જોઈએ.

૨ આ પછી બીજું સાધન વિવેક જે ઉદય પામે છે. વિરાગીને સેહજમાં જ્ઞાન થવા માંડે છે. તેના મનમાં જ્ઞાનનું જાણે નિરંતર પ્રતિબિંબ પડે છે. જેમ સ્વચ્છ દર્પણમાં એની મેળે શુદ્ધ પ્રતિબિંબ પડયા કરે છે, તેમ વિરાગી જ્ઞાનમય થતો જાય છે, એટલે આ નિત્ય આ અનિત્ય, આ સત્ય, આ મિથ્યા, એવો વિવેક સ્હેજમાં બને છે. વિરાગી અને વિવેકી એ બે સાધનો સિદ્ધ થયા પછી ત્રીજું સાધન, શમાદિષટ્ સંપત્તિ છે તે આવે છે.

૩ સમાદિષટ્ સંપત્તિનાં છ નામો છે. ૧ શમ, ૨ દમ ૩ ઉપરિત ૪ તિતિક્ષા ૫ સમાધાન, ૬ શ્રદ્ધા. બાહ્ય ઇન્દ્રિયોને નિયમમાં રાખવી તેનું નામ શમ કહેવાય છે. આંતર ઇન્દ્રિયોને નિયમમાં રાખવી અથવા વૃત્તિરૂપ જે જ્ઞાન તેને અંતઃમુખ કરી દેવું, એ દમ કહેવાય છે. જ્યારે બાહ્ય તથા આંતર એમ ઉભય ઈન્દ્રિ શાન્ત થાયે, ને કામના માત્ર ટળી એક રૂપતા થવા માંડે ત્યારે તેનું નામ ઉપરિત કહેવાય છે. આ હું ને આ મારૂં, મારો ધર્મ, અને આ તારો ધર્મ, એ વાત ઉપરિત પામેલા યોગીને ઘટે નહિ, જેના ચિત્તને અહંકાર ટળી જાય તેજ ઉપરિત, સુખ દુઃખ રૂપ જે જે વિરૂદ્ધ ભાવના છે તે મિથ્યા છે, એમ યથાર્થ સમજી પ્રારબ્ધવશાત પ્રાપ્ત થતાં કર્તવ્ય કર્મમાંથી પાછા ન હઠતાં નિષ્કામ રહી શાન્તથી પ્રવર્તવું તેનું નામ તિતિક્ષા કહેવાય છે, પોતે જે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું છે, તે યથાર્થ છે એમ પોતાના ઉપર વિશ્વાસ, તેમ ગુરૂ શાસ્ત્રાદિ ઉપર

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n242/mode/1up

realpatidar.com

વિશ્વાસ, તેનું નામ શ્રદ્ધા કહેવાય છે. નિર્ભય સ્થાનમાં દિપજ્યોતિની પેઠે મનનું સ્થિર થવું, તથા આનંદનો ઉદય થવો તેનું નામ સમાધાન કહેવાય છે. આત્મા આનંદ રૂપજ છે. પણ તેની પ્રતીતિ થતી. એજ આપણું અજ્ઞાન છે, જુઓ કોઈ આત્મ જીવ એમ નથી ઈચ્છતો કે હું નહોઉં તો ઠીક, પણ સર્વ એમજ ઈચ્છે છે કે હું વધારે રહું ને વધારે ભોગવું તો ઠીક. ત્યારે આત્મા ઉપર બધો પ્રેમ છે, એ આત્માને લીધેજ બધું પ્રિય લાગે છે. તે ન હોય તો કશું વહાલું લાગે નહિ. જયારે આવી રીતે એક એક જીવ પ્રિયતારૂપ, પ્રેમરૂપ છે. ત્યારે મહા જીવ, સર્વમય બ્રહ્મ તે તો અવર્ણ્ય પ્રેમ રૂપ આનંદ રૂપજ છે. આત્મા એટલે પરમાત્મા અથવા બ્રહ્મ, તે જ્ઞાન રૂપજ છે, તેજ જ્ઞાન છે, તેજ સત્ રૂપજ છે જ્ઞાન છે તો સત્ય છે, સત્ય છે તો જ્ઞાન છે, એ બે તો જુદા છેજ નહિ એજ સચ્ચિદાનંદ સમજાઇ જાય તે સમાધાન.

૪ ઉપરના ત્રણ સાધનો થાયે ત્યારે ચોથું સાધન મુમુક્ષતા તે સિદ્ધ થઇ કહેવાય. પરંતુ મોક્ષ થયો તો નજ કહેવાય પણ મોક્ષની ઇચ્છા થઈ કહેવાય. એ ચતુર્થ સાધન મોક્ષની ઈચ્છાથી જ્ઞાન માટે તીવ્ર ઉદ્યોગ, તે મુમુક્ષતા એ રીતે સાધન ચતુષ્ટ નામે શુભેચ્છા રૂપ જ્ઞાનની પ્રથમ ભુમિકા જાણવી.

હવે જ્ઞાન જમાવવાની શક્તિરૂપ વિચારણાં એ જ્ઞાનની બીજી ભુમિકા કહેવાય છે, તે શ્રવણ તથા મનનવે સિદ્ધ કરી શકાય છે. શાસ્ત્ર વાંચીને કે ગુરૂ વિગેરેનીપાસેથી સાંભળીને જ્ઞાન ગ્રહણ કરવું તે શ્રવણ, અને ગ્રહણ કરેલા જ્ઞાનને વિચારી તથા અનુભવીને મનમાં જમાવવું તે મનન કહેવાય છે. મનની

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n243/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)
realpatidar.com

એકાગ્ર સુક્ષ્મ તન્મયતારૂપ, તનું માનિસા. એ જ્ઞાનથી ત્રીજી ભુમિકા છે, તે નીદિધ્યાસન વડે સિદ્ધ થઇ શકે છે. શ્રવણ તથા મનન ઉપરથી નિશ્ચય થવામાં જે કાંઈ અંતરાય હોય તે દુર કરી કિટ ભ્રમર ન્યાયે જ્ઞાન સાથે એકતા થવી તેને નીદિધ્યાસન કહે છે.

બ્રહ્મથી જીવ જુદો નથી, ને વ્યક્તિરૂપ, પરિચ્છેદ રૂપ મીથ્યા છે, એમ દ્રઢ નિશ્ચય થાય, તે જ્ઞાનની ચતુર્થ ભુમિકા સત્વાપતિ કહેવાય છે.

સત્વાપતિ તે મોક્ષ નથી. કોઇપણ રીતની સંશક્તિ ન હોવી. કેવળ એકતાજ થવી, તે સમાધિનું નામ અસંશક્તિ તે જ્ઞાનની પાંચમી ભુમિકા કહેવાય છે.

બ્રહ્મયતા, એક રસતા, પ્રેમ પ્રેમ ને પ્રેમ, અભેદઅભેદ ને અભેદ, એજ નિરંતર જ્ઞાન; સ્વપણાનો નાશ, અને પદાર્થ ભાવિની નામે જ્ઞાનની છઠી ભુમિકા કહેવાય છે.

કીટ ભ્રમરવત જ્ઞાનરૂપતા, બ્રહ્મપણું, બ્રહ્મજ, તે મોક્ષ, એજ તુર્યા, પરમ સમાધિ, જીવન મુક્તિ જે કહીએ તે એનેજ જ્ઞાનની સત્ય ભુમિકા તુર્યગા અથવા સંપ્રજ્ઞાતા કહે છે.

એજ રીતે જ્ઞાન પામવાની છે, જેની અવસ્થામાં ફેરફાર થઇ તદ્રૂપ થવાનો જેને સંકલ્પ છે, તેઓને અર્થે આ સપ્ત ભુમિકા જ્ઞાનની પુરણ માર્ગ દેખાડનારજ છે.

વળી કીકીબાઇને સંબોધિ શ્રીબાવાજી સાહેબ બોલ્યા—હે કીકીબાઈ ! જે જ્ઞાની છે, તેઓ તો કદીએ ભુલમાં પડી શકતા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n244/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

નથી તેમજ તું પણ જ્ઞાની છે; ને વળી અધિક જ્ઞાની જે વિ. શેષ જ્ઞાન પણ તમો મેળવવા હિતભાગ્યે થાઓ, એવો મારો આશિર્વાદ છે. પણ તમારામાં કેટલીએક રહેલી ખામીઓનો પુરણ વિચાર કરો કે જેથી તમોને પુરણ જ્ઞાની થવામાં ભય રહે નહી. તમો તમારા પુર્વજન્મની માહેતી મેળવ્યા છતાં પણ મનમાં જે લીનતાને રાખી બેઠા છો; તે તમોને અંતે અતીજ દુઃખ દાતા થઇ પડશે. જેવી રીતે તમોએ જે હમણા પસ્તાવો ભોગવ્યો છે, તેવીજ રીતે ફરી પણ એથી ભોગવવો પડશે. મનમાં જે રહેલી શંકા છે તે દુર કરવાનો વિચાર કરો. સત્વર ચેલાનો સ્વિકાર કરો, ધાર્મિક મનુષ્ય તો જે અવસ્થામાં રહે તેમાં તે શોભે. ગુણવાન માણસ ગમે તો કુંશનાજ કપડાં પેહેરે, ગમે તો સેંકડો જગ્યાએથી ફાટેલી ધાબલી ઓઢે, કદાચ તેમનાં શરીરનો રંગ કાળોજ હોય, તોપણ પોતાનાં તેજથી તે શોભે છે, ધર્મથીજ માણુસ શોભે છે, ધર્મ માણુસનો પોષાક છે, ધર્મજ મનુષ્યનું સૌંદર્ય છે જો ન્હાના પ્રકારનાં અલંકારથી ભુષિત બાળક કદાચ પાયાનુસરી હોય તો તેનું લાવણ્ય કંઇ રહેતું નથી જેનું હ્રદય પાપનોજ ભંડાર છે. તેને બહારનો પોશાક શું શોભાવે છે? તે તો અમૃત મુખમાં ઝેરના કુંભજ જેવો દેખાય. શારિરીક દોષ જેના લેશ પણ નથી, જેના વાક્ય નિયમિત છે, જેની ઇન્દ્રિ વશીભુત છે જેની ચિત્તવૃત્તિ નિર્મળ છે, અને જેનું મન પ્રસન્ન છે; તેને મુખ ઉપર ઘુમટો કાઢવાની શી જરૂર છે? જેને લજ્જા નથી, આબરૂ નથી, ચિત્ત જેને વશીભુત નથી, અને જેની ઇન્દ્રિયો દુર્દમનિય છે, તે સેંકડો ઘુમટાથી ઢંકાય તો પણ તેની રક્ષા થઇ શકતી નથી. જેનું ચિત્ત પોતાનેજ વશ છે, જેનો પતિ ઉપરજ પ્રાણ રહેલો છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n245/mode/1up

realpatidar.com

તે ચંદ્ર સૂર્યની પેઠે સર્વ જનની સામે પ્રકાશિત થાય તોપણ તેને કાંઇ હાની થતી નથી. જે પોતાની રક્ષા કરી શકે છે તેજ સુરક્ષિતા તે નહિતો ઘુમટો કાઢી ઘરમાં બેશી રહ્યાં છતાં આ અરક્ષિતાજ છે.

ભાભારામ—મહારાજ ! આ સૃષ્ટીમાં રહેલા કેટલાક પદાર્થો છે, કે તે માહેલા કેટલા સર્વ મનુષ્ય ઓળખી શકે છે, ને કેટલાકનું તો બીલકુલ જ્ઞાન પણ હોતું નથી. વિષ્ણુમય જગત, એવો ધોરણ જે કહેવાય છે, તે વિષે મુને શંકા ઉત્પન્ન થાય છે, જો વિષ્ણુમય જગત છે, ત્યારે એકજ વિષ્ણુ એક એકથી અજાણ્યો કેમ રહે ?

શ્રીબાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ ! આ સૃષ્ટીમાં રહેલા પદાર્થોનાં ચાર ભાગ થઈ શકે છે, સ્થુલ, સુક્ષ્મ, કારણ, ને અધિષ્ટાન, સ્થુલ પદાર્થો આપણા જોવામાં આવે છે, તેઓનું તોલ માપ થઇ શકે છે. અને તેમાં રહેલા ગુણોનું શોધન થઈ શકે છે. પણ સૂક્ષ્મ, કારણ, અધિષ્ટાનનું સ્વરૂપ આપણી દૃષ્ટિએ પડતું નથી તો એનું તોલ કે માપ થઈ શકતું નથી, અને તેઓના ગુણનું સાધન, પણ કઠીનતાથી થઇ શકે છે, અંતઃકરણની નિર્મળતા, એકાગ્રતા, ધૈર્ય, ને વિવેચન કુશળતા હોય તો સૂક્ષ્મ પદાર્થોનું યોગ્ય જ્ઞાન થઇ શકે છે કેમકે, જ્યાં સુધી આપણા મનપર આવરણ રૂપી પડદા પડેલા છે, ત્યાં સુધી વિષ્ણુમય જગત છતાં, આપણા મનના અંધારાના લીધે શુદ્ધ સ્વરૂપ સમજાતું નથી. જેમ કાટ ભરેલી આરસીમાં આપણું મુખ શુદ્ધ દેખાતું નથી; તેમજ જાણવું.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n246/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભાભારામ—શ્રી બાવાજી સાહેબ! આપે જે સૃષ્ટિમાં બતાએલા નિયમો તે જીવને લાગુ પડી શકે છે કે નહિ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ! સૃષ્ટિ કાર્ય કરનાર ત્રણ ગુણવાળી પ્રકૃતિ માયા છે; ને તે કાર્યનો દૃષ્ટા સાક્ષી પુરૂષ આત્મા છે પ્રકૃત્તિથી બંધાએલા આત્માને જીવ કહે છે. એ જીવને ત્રણ પ્રકારનાં શરીર છે. તેના નામ ૧ સ્થૂલ, ૨ સુક્ષ્મ, ૩ કારણ.

આકાશ, વાયુ, તેજ, પાણી, ને પૃથ્વી, એ પંચ મહાભૂતો મળીને સ્થૂલ દેહ થયો છે; આપણા શરીરમાં જેટલો ભાગ કઠિન છે, તે પૃથ્વીનો છે; અને રસ રૂપ જેટલો ભાગ છે, તે જળનો છે; જેટલો ઉષ્ણ ભાગ છે; તે તેજનો છે; ચાલવું, હાલવું, વાયુથી થાયે છે, માટે તે ક્રિયા માત્ર વાયુનો ભાગ છે; અને શરીરમાં જે પોલાણનો ભાગ છે તે આકાશનો સમજવો. એ પંચ મહાભૂતના પણ વિભાગ છે. જેવા કે આકાશના પાંચ તત્વ છે; કામ, ક્રોધ, શોક, મોહ, ને ભય. વાયુનાં પાંચ તત્વ છે; ચલન, વલન, ધાવન, (દોડવું) પ્રસારણ, આંકુચન (સંકોચવું) તેજના પાંચ તત્વ છે; ક્ષુધા, તૃષા, આલસ્ય, નિદ્રા, કાન્તિ. પાણીનાં પાંચ તત્વ છે; શુક્ર (વિર્ય), શોણિત (લોહી), લાલા (લાળ), મૂત્ર, સ્વેદ (પસીનો), પૃથ્વીનાં પાંચ તત્વ છે, અસ્થિ (હાડકાં), માંસ, ત્વચા (ચામડી), નાડી, અને રોમ એવી રીતે પચીસ તત્વોનો આ સ્થૂલદેહ થયો છે, અને તે પંચીકૃત પંચમહાભૂતનું કાર્ય છે, પંચીકૃત પંચમહાભૂત એટલે ઇશ્વર ઇચ્છાથી પ્રત્યેક ભૂતના બબે ભાગ થઈને, તેમાંથી સર્વ ભૂતોનો એક એક

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n247/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

(અર્ધ) ભાગ જૂદો રહીને, પોતાના એક એક (અર્ધ ભાગ) રહ્યો, તે દરેકના ચાર ચાર ભાગ થઇને, પોતાના સિવાયના બીજા ચાર તત્વના અર્ધ ભાગ સાથે મિશ્રણ પામે છે, અને એમ પચીશ મિશ્ર તત્વ પેદા થાય છે, તેને પંચીકરણ કહે છે. " તે આ પ્રમાણે લખી બતાવું છું."

"સ્થૂલ દેહના પંચીકૃત પચીસ તત્વને સમજવાનું કોષ્ટક આ છે."

પંચભૂત	પૃથ્વીનાં	જલના	તેજના	વાયુના	આકાશના*
પૃથ્વીનાં	અસ્થિ	શોણિત	આલસ્ય	સંકોચન	કટયાકાશ
જળનાં	માંસ	શુક્ર	કાન્તિ	ચલન	ઉદરાકાશ
તેજનાં	નાડી	મૂત્ર	ક્ષુધા	ઉત્ક્રમણ	હૃદયાકાશ
વાયુનાં	ત્વચા	સ્વેદ	તૃષા	ધાવન	કંઠયાકાશ
આકાશનાં	રોમ	લાલા	નિદ્રા	પ્રસારણ	શિરયાકાશ

" આ ઉપરના કોષ્ટકનો અર્થ સમજવા સારૂ અત્રે પૃથ્વી તત્વની સમજ આપીએ છીએ. પૃથ્વીનો મુખ્ય ભાગ હાડકાં છે. કેમકે તે પૃથ્વીની પેઠે કઠિન છે, તેથી તે પૃથ્વીનો અર્ધો ભાગ

* આકાશના તત્વતો, કામ, ક્રોધ, શોક, મોહ, અને ભય, એ પાંચ છે પરંતુ અત્રે પાંચ ભાગ પાડીને તેના તત્વ પ્રમાણે વ્યવસ્થા કરેલી છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n248/mode/1up

realpatidar.com

જાણુવો, બાકીના ભાગના ચાર ભાગ થયા; જેવાકે; શ્રોણિત, આલસ્ય; સંકોચન; ને કટયાકાશ તે જલ આદિ બીજા ચાર ભૂતમાં મલ્યા તે એવી રીતે કે, શ્રોણિત (રૂધિર) નો રંગ લાલ છે તેથી તે પૃથ્વીનો ભાગ છે તે જળમાં મળ્યો, તેથી તે જળના તત્વો સાથે કહેવાય છે. પૃથ્વીની પેઠે આલસ્યમાં જડતાં છે, તેથી તે પૃથ્વીનો ભાગ છે. તે તેજમાં મળ્યો, તેથી તે તેજના તત્વો સાથે કહેવાય છે. સંકોચન એ પણ પૃથ્વીની પેઠે જડતાના હેતવાળું છે, માટે પૃથ્વીનો ભાગ છે. પણ તે વાયુમાં મળ્યો તેથી તે વાયુના તત્વો સાથે ગણાય છે; પૃથ્વીનો ભાગ જે મળ, તેને કટયાકાશ રાખે છે, માટે તે પણ પૃથ્વીનો ભાગ છે. પણ આકાશને મળ્યો; તેથી તે આકાશનાં તત્વો સાથે ગણાયે છે; એજ પ્રમાણે જળ, તેજ, વાયુ, આકાશ, એ તત્વોની વ્યવસ્થા સમજી લેવી.

ભાભારામ—જેમ સ્થુલદેહને પચીસ તત્વો છે તેમ સૂક્ષ્મ દેહને છે કે નહિ ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—સૂક્ષ્મ અથવા લિંગ દેહના તત્વો પણ એવીજ રીતેથી છે. જેવાં કે અંતઃકરણ પંચક, પ્રાણપંચક જ્ઞાનેંદ્રિય પંચક, કર્મેંદ્રિ પંચક, ને વિષય પંચક, એ રીતેથી પચીશ છે અને તે પંચમહાભૂતથી થયા છે.

ભાભારામ—સૂક્ષ્મ દેહ કોને કહેવો ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ-પાંચ જ્ઞાનનેન્દ્રિય, પાંચ કર્મેંદ્રિ, પાંચ પ્રાણ, મન, બુદ્ધિ, એ સત્તર તત્વોનો સૂક્ષ્મ દેહ કહ્યો છે.

ભાભારામ—અંતઃકરણ પંચક કોને કહે છે ?

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n249/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

શ્રી બાવાજી સાહેબ—અંતઃકરણ પંચકમાં અંતઃકરણ મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, અહંકાર એ આકાશના ભાગથી છે. અંતઃકરણથી કામની સ્ફુરણા થાયે છે, મનથી જે કામ સ્ફુરણ થયું છે, તે કામ કરવું અથવા ના કરવું એવો સંકલ્પ વિકલ્પ થાયે છે. બુદ્ધિથી ધારેલા કામનો નિશ્ચય થાયે છે, ચિત્તથી એ કામ કેવી રીતે કરીએ તો સારૂં થાયે ? એવું ચિંત્વન થાયે છે તેનું નામ અંતઃકરણ પંચક કહેવાય છે.

ભાભારામ—મહારાજ! પ્રાણપંચક કેવી રીતે સમજવાં ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ-માણસના શરીરમાં જે શ્વાસોચ્છ્વાસ ઉઠે છે, ને જેનાથી જીવનક્રિયા બને છે, તે વાયુનું નામ પ્રાણ છે એ ઘણોજ સૂક્ષ્મ ને ઇંદ્રિયોથી ગ્રહણ ન થઇ શકે, એવો પ્રવાહી પદાર્થ છે. ચરાચર સર્વ પદાર્થોમાં તે રહેલો છે. તેનો મુખ્ય આધાર સૂર્ય છે. સર્વ પ્રાણીઓના શરીરમાં જે ગરમી રહેલી છે, તેનો નિર્વાહ આ પ્રાણતત્વ વડે થાય છે. શરીરના અવયવોને યથાર્થ કામ કરાવવા, રૂધિરને શરીરમાં ઉચિત સ્થાને પહોંચડાવવા, ને તે બધી ક્રિયાઓ દ્વારા અંતઃકરણ તથા ઇંદ્રિયોને સ્વચ્છ રાખવા, એ પ્રાણનું કામ છે, માટે પ્રાણની સુદ્ધિ ઉપર શરીર સંપત્તિનો આધાર છે. સુક્ષ્મ શરીરમાં પ્રાણતત્વ પ્રધાન છે. સ્નાનદ્વારા જળથી, અને ઉપાસના દ્વારા સૂર્ય તથા અગ્નિથી પ્રાણની શુદ્ધિ થાય છે, સદ્ગુરૂના સંગમથી પ્રાણની શુદ્ધિ શીઘ્ર થાય છે. ચિત્તવૃત્તિને વિષયોમાં પ્રવૃત્ત કરનાર પ્રાણ છે પ્રાણનું શરીર બાર જવું આવવું થાય છે, તે પ્રમાણે ચિત્ત પણ જાવ આવ કરે છે,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n250/mode/1up

realpatidar.com

આટેજ પ્રાણને રૂંધ્યો હોય તોજ ચિત્ત પણ સ્થિર થાય છે. સ્થાન ભેદથી તેના મુખ્ય પાંચ નામ આપેલા છે, પ્રાણ, અપાન, સમાન ઉદાન, અને વ્યાન, અને એ સિવાય નાગ, કૂર્મ, કૃકલ, દેવત્તદ, અને ધનંજય, એ પાંચ ઉપ પ્રાણ છે આ દરેક પ્રાણ શરીરમાં રહીને શું શું કામ કરે છે? એ વિષે કહું છું, પણ પ્રાણ મનુષ્યનેજ છે એમ નથી પણ પદાર્થ માત્રને છે. તેમ બધા વિશ્વને છે, ને સર્વવ્યાપી છે એનું મહાન સ્થાન સુર્ય છે, તેમાંથી પ્રાણનો પ્રવાહ બધે પ્રસરે છે, ને ચંદ્ર કરીને પોષાય છે, ચંદ્રની ગતિ પ્રમાણે માણસના દેહનો પ્રાણ પણ એવી ગતિ કરે છે. રાત દિવસના ચોવીસ કલાકમાં માણસનો પ્રાણ બાર વાર બદલાય છે. ને પ્રાણ-પંચક એને કહે છે. પ્રાણ; અપાન, ઉદાન, સમાન ને વ્યાન એ તત્વો વાયુનાં છે, પ્રાણ તે હૃદય સ્થાનમાં રહીને ક્ષુધા પિપાસાની ક્રિયા કરે છે, અપાન ગુદાસ્થાનમાં રહીને મળ, મુત્રનો ત્યાગ કરે છે, ઉદાન કંઠસ્થાનમાં રહીને શ્વાસ ક્રિયા તથા વાણીનો તંત્ર બરાબર ચલાવે છે. સમાન નાભીસ્થાનમાં રહીને અન્ન જળને પાચન યોગ્ય સમ કરે છે. વ્યાન શરીરમાં રહીને રસ મેલન ક્રિયા તથા શરીરની સ્ફુર્તિ, ગતિનું કાર્ય કરે છે. શિવાય નાગ, કૂર્મ, કૃકલ, દેવદત, ધનંજય, એ પાંચ ઉપર પ્રાણ છે, નાગ વાયુથી ઓડકાર આવે છે, કૂર્મથી આંખ ઉઘડે છે, તથા મીંચાય છે, કૃકલથી છીંક આવે છે, દેવદતથી બગાસું આવે છે, ધનંજય મૃત શરીરને ફૂલાવે છે, એ કર્મ પ્રાણ પંચક કરે છે. એ પાંચે પ્રાણ અથવા વાયુનાં નામ છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n251/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભાભારામ—જ્ઞાનેન્દ્રિ પાચક તે કૈવી રીતે કહેવાય છે? તે મહારાજ! દયા કરી દાસને સમજાવો તો બહુ સારૂ છે.

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ! જ્ઞાનેન્દ્રિય પંચકનો વિસ્તાર એવી રીતેથી થાય છે, કે તેમાં કાન, ત્વચા, આંખ, જીભ, નાક એ ભાગ તેજનો છે. કાનથી શબ્દ સંભળાએ છે. ત્વચાથી ટાઢું, ઉનું, કોમળ કે કઠિનનો સ્પર્શ જણાય છે. આંખથી ન્હાના પ્રકારનાં રૂપ દેખાય છે, નાકથી સુગંધ અથવા દુર્ગંધ વિગેરે સમજાય છે. એવું જ્ઞાન થવું તેથી જ્ઞાનેન્દ્રિય પંચક કહે છે.

ભાભારામ—મહારાજ! કર્મેન્દ્રિય પંચકનો વિસ્તાર કેવી રીતથી થએલો છે? તે કહેવા કૃપા કરશો?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—કર્મેન્દ્રિ પંચક એવી રીતથી છે કે વાચા; હાથ, પગ, ઉપસ્થ ને ગુદા, એ પાણી તત્વનો ભાગ છે. વાચાથી શબ્દ બોલાય છે. હાથથી પદાર્થની આપલે કરાય છે. પગથી જવા આવવાની ક્રિયા થાયે છે; ઉપસ્થથી મુત્ર તથા સ્ત્રી ભોગ થાય છે. ગુદાથી મલનો ત્યાગ થાયે છે, એટલો વિચાર કર્મેન્દ્રિ પંચકનો છે.

ભાભારામ—મહારાજ! આપે જે વિષય પંચક કથ્યા છે; તેને સવિસ્તાર સમજાવવા કૃપા કરશો?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—શબ્દ, સ્પર્શ રૂપ, રસ ગંધ, એને પૃથ્વીનાં તત્વ કહે છે. આ પાંચ વિષયમાં જે પુરૂષ આસક્ત થાય છે, તેને બંધન થાયે છે.: જેમ શબ્દ અથવા રાગ સાંભ-

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n252/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જોને હરણી પારધીની પાસે આવીને ફસાઇ પડે છે; હાથી કૃત્રિમ હાથણીની પાસે સ્પર્શ કરવા જતાં ખાડામાં પડી પકડાય છે; દિવાનું રૂપ જોઇ પતંગિયો અંદર પડી મરણ પામે છે; ખાવાના રસની લાલચે મચ્છીમારનો લોઢાનો કાંટો મોંમાં ઘાલવાથી માછલું પકડાઇ જાય છે, સુગંધની આશક્તિથી કમળમાં ભરાઈ રહેલો ભમરો કમળ બીડાઇ જતા અંદર રહી જાય છે, ને જ્યારે તે કમળનો હાથી ચારો કરે છે, ત્યારે તે કમળની સાથે મરણ પામે છે. તેવીજ રીતે વિષયાસક્ત જીવ પણ હંમેશને માટે રૂંધાઇને પ્રલેકાળને પામે છે.

ભાભારામ—હે દિન વત્સળ દયાળુ! હવે આટલી શંકા મુજ પામરને રહેલી છે, તો તેને ટાળવા કૃપા કરી, તસ્દિ લેશો? સ્થુલ શરીરનાં જે પચીસ તત્વો તે પંચભુતમાંથી ઉત્પન્ન થયાં છે, તો શું આ સુક્ષ્મ દેહનાં પચીશ તત્વ શેમાંથી થયાં હશે? ને એ કેવા નિમિત્તે ઉપજાવ્યા હશે?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે રાજન! સુક્ષ્મ શરીરના ઉપરનાં પચીસ તત્વો પંચમહાભુતનાં સાત્વિક, રાજસ, ને તામસ ભાગમાંથી થયા છે. તે એવી રીતે કે અંતઃકરણ પંચકથી સુખ દુઃખનું જ્ઞાન થાયે છે, ને પંચજ્ઞાનેન્દ્રિથી વિષયનું જ્ઞાન થાયે છે, માટે તે દશ સાત્વિક ભાગમાંથી થયેલાં છે. પ્રાણ પંચકથી ક્રિયા થાય છે. તેમજ પંચ કર્મેન્દ્રિયોથી પણ ક્રિયા થાયે છે, માટે તે દશ રાજસ ભાગમાંથી થએલાં છે. હવે પાંચ વિષય રહ્યા તેમાં કાંઇ જ્ઞાન નથી, કેવળ જડ રૂપ છે. તેથી તે તામસ ભાગમાંથી થયેલા છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n253/mode/1up

realpatidar.com

સ્થુલ તથા સુક્ષ્મ દેહની અપેક્ષાથી કારણ દેહ સમજાય છે! અજ્ઞાનનું નામ કારણ દેહ છે. કારણ કે અજ્ઞાનમાંથી તે બે દેહનું કારણ છે માટેજ તેનું નામ કારણ દેહ પડયું છે. સ્થુલ દેહનાં સર્વ તત્વો પ્રસિદ્ધ દેખાવમાં આવે છે, તેવી રીતે કારણ દેહ રૂપ જે અજ્ઞાન તે પ્રત્યક્ષ દેખાતું નથી, તેમ અનુમાને પણ જણાતું નથી, તો પણ આપણે તેને જાણી શકીએ છીયે, આપણે કહીએ છીયે કે; "સ્થુલ તથા સુક્ષ્મ દેહને આપણે જાણીએ છીએ, પણ કારણ દેહને જાણતા નથી" એનુંજ નામ અજ્ઞાન, તે અજ્ઞાનના આપણુ દ્રષ્ટા છીએ. કેમકે 'કારણ દેહને આપણે જાણતા નથી' એવું કહેવું તે જ્ઞાન વિના બનેજ કેમ? અને 'આપણે કારણ દેહને નથી જાણતા એવું જેમણે જાણ્યુ, તેજ આપણે જ્ઞાનરૂપ છીએ, જ્ઞાન વિના એવું જાણવું તથા કહેવું સંભવેજ નહિ.

તેવીજ રીતે શરીરની પણ ત્રણ અવસ્થા છે. ૧ જાગ્રત, ૨ સ્વપ્ન, ૩ સુશુપ્તિ, ઇન્દ્રિયોથી શબ્દાદિ વિષયોનું પ્રસિદ્ધ જ્ઞાન છે તે જાગ્રત અવસ્થા છે, આ અવસ્થા સ્થુલ દેહની છે, ને તેનું સ્થાન નેત્ર છે. જાગ્રત અવસ્થામાં ને વિષય દીઠા હોય અથવા સાંભળ્યા હોય તેનો જે સંસ્કાર અંતઃકરણમાં રહ્યો હોય, તેને ફરી નિદ્રા અવસ્થામાં પ્રત્યક્ષની પેઠે દેખાય છે, તેનું નામ સ્વપ્નાવસ્થા. આ અવસ્થા સુક્ષ્મ દેહની છે ને તેનું સ્થાન કંઠ છે. ઇન્દ્રિયાદિ સર્વ વૃત્તિ સંયુક્ત બુદ્ધિ જે વખતે ભિન્ન ભિન્ન વ્યવહાર જરાપણ પ્રતિત થતો નથી, એવી જે ગાઢ નિદ્રા, તેનું નામ સુશુપ્તિ છે, ને તેનું સ્થાન હૃદય છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n254/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ત્રણ દેહની અપેક્ષાથી અજ્ઞાન તથા તેના કાર્ય રૂપજે દેહાદિ પ્રપંચ તેની અત્યંત નિવૃત્તિનું મોટું કારણ માટે મહા કારણ દેહ કહેવાય છે,ને તે જ્ઞાન સ્વરૂપ છે. એટલે બ્રહ્મનિષ્ટ ગુરૂદ્વારા સત્યશાસ્ત્રના શ્રવણથી 'હું દ્રષ્ટા–સાક્ષી છુ" એવું જે વિશેષ જ્ઞાન મનની વૃત્તિમાં થયું છે. તેનુંજ નામ ચોથો મહાકારણ દેહ કહેવાય છે, તેનો પણ પ્રકાશક આત્મા નિત્ય ને શુદ્ધ રૂપ છે.

તુર્યાવસ્થા ચોથી અવસ્થા કહેવાય છે, અને તે મહા કારણ દેહની છે, તુરીયા એવું અવિકારી શુદ્ધ આત્માનું નામ છે, અને તે તુર્યાતિત કહેવાય છે. કેમકે જાગ્રત, સ્વપ્ન, તથા સુશુપ્તિ, એ ત્રણ અવસ્થાને જાણવા વાળો એક રસ આત્માને ત્રણ અવસ્થાથી જુદો છે. એ ત્રણ અવસ્થાની અપેક્ષાથીજ તુરીય એટલે ચોથો, એમ કહેવાય છે. પણ તે અવસ્થાનો નાશ થયાથી તુરીય (ચોથો) એવું નામ કહેવાય નહિ, માટે તુર્યાતિત છે, એટલે તુરીય એવા નામથી રહિત છે પણ તુર્યાતીત કહેતાં તુરીયથી જુદો પાંચમો આત્મા છે એમ કહેવાનો અભિપ્રાય નથી. જેમ કોઈ પુરૂષને પુત્રની અપેક્ષાથી " પીતા " એવું નામ પડયું, પણ પુત્રના અભાવથી પછી પિતા એવું નામ કહેવાતું નથી, પણ પુરૂષ તો છેજ. તેમજ તુર્યાતીત છે.

નિત્ય નિયમનો સમય નજદિક આવવાથી સર્વ સભા વિસર્જન કરવા શ્રી બાવાજી સાહેબ પધાર્યા એટલે સર્વ જન સર્વ સર્વને ઠેકાણે ગયા. ને પોતપોતાનાં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n255/mode/1up

realpatidar.com

બીજો દિવસ.

બીજે દિવસે સમય થતાં સર્વજન સભામાં એકઠા મળી આવ્યા, ને જન સમુહ સર્વ પોતપોતાની જગ્યાએ આસન લેઈ શ્રી બાવાજી સાહેબની વાટ જોતાં બેઠાં છે. કે તુર્ત શ્રી બાવાજીસાહેબના ખાસ હજુરી સેવક(મુખી)હાજરએગેઆવી સર્વને ખબર આપી કે શ્રી બાવાજી સાહેબ પધારે છે! તે સાંભળતાની સાથેજ તુર્ત સભાના સર્વ જન ઉભા થઇ હર્ષ આનંદે, ને આવકારનાં શબ્દોથી વધાવી લીધા; કે તુર્ત શ્રી બાવાજી સાહેબ પંડે સભામંડપમાં મુખ્યસ્થાને બિરાજ્યા, કે તરત સર્વે સભાજન દંડવત્ત પ્રણામ કરી, સર્વ આસને બેઠા, એટલામાં ભાભારામે ઉભા થઇ, શ્રી બાવાજી સાહેબને પગે લાગી નમ્રતાથી પ્રશ્ન પુછવાનો વિચાર દર્શાવ્યો, કે તરતજ શ્રી બાવાજીએ અતિ વિનોદથી કહ્યું, ભાઇ! કોઇ પણ વાતની ગ્લાની ન રાખતાં જે કાંઇ મનમાં સંશય રહેતો હોય તો ભલે ખુશીથી તેનો નિરાકરણ કરી લો.

ભાભારામ–આપે જે પ્રાણ પંચકનું આગળ આપે વિવેચન કરી, હમારા મનને સંતોષ ઉપજાવ્યો છે, પરંતુ તે પાંચ પ્રાણના રીતે શરિર વિશે પણ ભાગ હોય છે કે કેમ? તેમજ મનુષ્યના વિષે ગુણ કેટલી પ્રકારના છે? ને બીજો પણ ગુહ્ય. ભેદ સમજાવવા કૃપા કરશો?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—જીવને આચ્છાદન રૂપે પાંચ કોશ છે. ૧ અન્નમય કોશ; ૨ પ્રાણમય કોશ, ૩ મનોમય કોશ, ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n256/mode/1up

realpatidar.com

વિજ્ઞાનમય કોશ, ૫ આનંદમય કોશ. જેમ રેશમના કીડાને કોશેટો; તલવારને મ્યાન ઢાંકે છે, તેમ એ પાંચ કોશ છે, તે આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપને ઢાંકે છે. સ્થુલ દેહને અન્ન કોશ કહે છે. કારણ કે માતા પિતાએ ખાધેલા અન્નનાં પરિણામમાંથી રુધિર અને તેથી વીર્ય થાયે છે, અને તે રુધિરને વીર્ય સંબંધથી સ્થુલ રૂહ પેદા થાયે છે, સુક્ષ્મ દેહમાં પ્રાણમય, મનોમય, અને વિજ્ઞાનમય, એ ત્રણ કોશ છે. પાંચ પ્રાણ ને પાંચ ઉપપ્રાણ મળીને પણ કહેવાય છે. પ્રાણમય કોશની અંતર મનોમયકોશ છે. ને તે પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયો તથા મન એ છ મળીને કહેવાય છે. મનોમય કોશની અંદર વિજ્ઞાનમય કોશ છે, તે પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયો તથા બુદ્ધિ એ છ મળીને કહેવાય છે.

તેમજ પ્રકૃતિથી ઉત્પન્ન થએલા ત્રણ ગુણ પ્રાણી માત્રમાં જોવામાં આવે છે. તેના નામ; ૧ સત્વ, ૨ રાજસ, ૩ તામસ, એ ત્રણ ગુણોમાં સત્વ ગુણ સ્ફટીક મણીના જેવો નિર્મળ છે, માટે તે પ્રકાશમાન તથા ઉપદ્રવ રહિત શાન્ત છે, તેથી તે પોતાના કાર્ય રૂપ સુખ તથા જ્ઞાનમાં જીવને આસક્તિ કરાવે છે. રજોગુણ પ્રેમ ઉત્પન્ન કરે છે. તથા તૃષ્ણાને મળેલી વસ્તુની ઈચ્છા, અને પ્રાપ્ત થએલી વસ્તુપર વિશેષ આશક્તિ કરાવે છે, તમોગુણ તો અજ્ઞાનથી એટલે જેમાં આવરણ શકિત મુખ્ય છે, એવી પ્રકૃતિનાં એક અંશમાંથી ઉત્પન્ન થયો છે, તેથી તે સર્વને ભ્રમ ઉત્પન્ન કરાવે છે, અને પ્રમાદ આળસ તથા નિદ્રાથી દેહના અભિમાની જીવને બંધન કરે છે.

---

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n257/mode/1up

realpatidar.com

શરીરમાં નાડીયો.

માણુસનાં શરીરમાં નાડીયો ઘણીક છે, પણ તેઓમાં ઇગળા, પીંગળા, શુષુમણા, ગાંધારી, હસ્તિ જીંહ્વા, પુષા, યશસ્વિનિં અલંનુશા, કુહુ, અને શાખિની, એ દશ નાડીઓ મુખ્ય છે. ઇંગિળા ડાબા નસકોરામાં, પીંગળા જમણા નસકોરામાં સુષુમણા કપાળમાં, ગાંધારી ડાબી આંખમાં હસ્તિ જીંહ્વા જમણી આંખમાં, પુષા જમણા કાનમાં, યશસ્વનિ ડાબા કાનમાં, અલંબુશા મુખમાં, કુહુ લિંગમાં અને શાખિનીનો વાસ ગુદામાં છે.

હે ભાભારામ ! નાભિથી નીચે ઉપસ્થથી ઉપર કંદ નામનુ સ્થાન છે. એ કંદમાંથી સુષુમણા નાડી નીકળીને બરડાની કરોડમાં થઇને કંઠ પ્રદેશ આગળ આવે છે. ત્યાંથી એ નાડી બે શાખા થઇને એક પાછંગના ભાગ માર્ગે સીધી દશમાં દ્વારમાં ચાલી જાય છે, અને બીજી શાખા ત્રિકુટીમાં થઇ દશમાં દ્વારમાં જાએ છે. ને તે સુષુમણા નાડીમાં મુખ્ય સાત ચક્ર તેના નામ; ૧ આધાર ચક્ર, ૨ સ્વાધિસ્થાન, ૩ મણિ કગૃહ, ૪ અનહદ્, ૫ પરમશુદ્ધ, ૬ આજ્ઞા, ૭ બ્રહ્મ, આધાર ચક્રનું સ્થાન ગુદા, સ્વાધિષ્ટાનું સ્થાન લિંગ મુળ, મણી નગૃહનુ નાભિ, અનહદનું હ્રદય, પરમ શુદ્ધનું કંઠ, આજ્ઞાનું ત્રિકુટી, અને બ્રહ્મ ચક્રનું સ્થાન દશમોદ્વાર છે.

ભાભારામ—હે મહારાજ પરમપુજ્ય ગુરુવર ! જયાં મનુષ્ય વિષે આવી હકીકત ભરેલી છે, તો પછી તો તેની કર્મ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n258/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

વ્યવસ્થા કેવી રીતે થવી જોઈએ છે?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—મનુષ્યને કર્મ ત્રણ પ્રકારનાં વળગે-લાં છે. ૧ સંચિત્ત, ૨ ક્રિયામણ, ૩ પ્રારબ્ધ, પ્રથમ અનેક જન્મોનાં કરેલાં પુણ્ય પાપાદિ કર્મો ભોગવ્યા વિના સંસ્કાર રૂપ અજ્ઞાન સહિત સુક્ષ્મ શરીરમાં રહ્યા છે. તેને સંચિત કર્મ કહે છે આ વર્ત્તમાન દેહે કરીને જે કાંઈ નિત્ય નૈમિતિક વિગેરે કર્મ કરવામાં આવે છે, તેને ક્રિયામણ કહે છે. અને પુર્વે અનેક જન્મોના કરેલાં જે સંચિત કર્મો છે, તેઓમાંથી ફળ દેવામાં પ્રવૃત્તિ થએલાં જે કર્મોમાંથી આ વર્તમાન દેહ થયો છે, ને આજ દેહમાં જે કર્મોથી સુખદુઃખ આદિનો ભોગ થાય છે, તેને પ્રારબ્ધ કર્મ કહે છે. એ રીતે ત્રણ પ્રકારનાં કર્મો છે, તેમાં સંચિતકર્મનો આત્માના અપરોક્ષ જ્ઞાનાગ્નિએ કરીને નાશ થાય છે, અને કમળનાં પત્રને જળનો લેપ થતો નથી. તેમ અપરોક્ષ જ્ઞાન વાનને ક્રિયામણ કર્મનો લેપ થતો નથી, કેમકે કાયિક, વાચિક ને માનસિક જે કર્મ થાયે છે, તેમાં હું કર્તા એવું અભિમાન જ્ઞાનવાનને થતું નથી તેથી તે ક્રિયામણ કર્મનો પણ જ્ઞાનાગ્નિથી નાશ થાયે છે. પ્રારબ્ધ કર્મ દેહને માથે છે, એટલે પ્રારબ્ધે કરીને દેહ જયાં સુધી રહે છે, ત્યાં સુધી પ્રારબ્ધ કર્મનાં ફળ રૂપ જે સુખદુઃખ તેને સ્થુલ દેહદ્વાર સુક્ષ્મ દેહરૂપ જે અંતઃકરણ છે, તે ભોગવે છે. અર્થાત પ્રારબ્ધ રૂપ કર્મ ભોગવ્યા વિના નિવૃત્ત થતું નથી. ભોગવીને તેનો નાશ થાયે છે. જુદી જુદી વસ્તુ સૂક્ષ્મ શરીરનાં અભિમાનીલીધેજચૈતન્યને 'તૈજસ' કહે છે,અને બધા સૂક્ષ્મ શરીરના અભિમાની ચૈતન્યને 'હિરણ્ય ગર્ભ'કહે છે, તૈજસ તથા હિરણ્યગર્ભનું સ્વરૂપ સમજવા માટે જીવ તથા

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n259/mode/1up

realpatidar.com

ઇશ્વરની અવસ્થા ભેદે થતાં ચાર સ્વરૂપો જાણવાની જરૂર છે. જેમ સુર્યનું પ્રતિબંબ શુદ્ધ કાચપર, શુદ્ધ કાચના પ્રતિબિંબનું પરાવર્તન ધાતુનાં ચળકતા પતરાપર, અને તેનું પુનઃપરાવર્તન ચૂનો દીધેલી લીલી ભીંતપર થાયે છે, તેમ તે પરમાત્માનું પ્રતિબિંબ માયામાં પડે છે. તે માયોપહિત બ્રહ્મનું પરાવર્ત્ત સમષ્ટિ સુક્ષ્મ ઉપાધિમાં અને તેનું પુનરાવર્તન સમષ્ટિની સ્થુલ ઉપાધિમાં થાયે છે. માયોપહિત ચૈતન્ય ઇશ્વર, સમષ્ટિ સૂક્ષ્મ શરીરના ચૈતન્યને હિરણ્યગર્ભ. અને સમષ્ટિ સ્થુલ ઉપાધીના અભિમાની ચૈતન્યને વૈરાટ કહે છે. પ્રત્યેક ચૈતન્યનું પ્રતિબિંબ અવિધ્યા પરે છે, પ્રજ્ઞ 'પ્રજ્ઞાનું' વ્યષ્ટિ સૂક્ષ્મોપાધિમાં પરાવર્તન તે તૈજસે, અને તૈજસનું પુનઃપરાવર્તન વ્યષ્ટિ સ્થુલોપાધિમાં થાયે છે.તે વિશ્વકહેવાય છે. એવી રીતે કર્મ થયા કરે છે.

ખરૂં કર્મ

ભાભારામ—હે દયા સિંધુ ! આ સંસારમાં યોગિ મહાત્મા જનો મોટા મોટા તપચર્યા કરી શરીર ને સંકટ આપી દેહને દમે છે. સંસાર વેહેવાર છોડી ચાલ્યા જાયે છે. સર્વ જનો તપાદિ કર્મ ભિન્ન ભિન્ન રીતે કરે છે, પણ તે સર્વમાં ખરૂં કર્મ ને ખરો યોગધર્મ કીયો છે ? તે કૃપા કરી સમજાવશો ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે રાજન ! એ વિષે પ્રથમ કેટલુંક કહેલું છે, પણ તમારા પ્રશ્નના લીધે મારે પુનઃ કેટલુંક કહેવું.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n260/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જોઈએ તેથી કહું છું તે સાંભળો. ચિત્ત વૃત્તિનાં નિરોધને યોગ કહેલો છે. ચિત્ત વૃત્તિનો નિરોધ થઈ જઈ સારી રીતે સ્થિરતા થાય, ઇશ્વર (શ્રીનિષ્કલંકિ) પ્રમાદ પમાય, પ્રકૃતિનાં બંધમાંથી છૂટવારૂપ મોક્ષ મળે, એજ યોગ. અને એવી સાચી રહેણી પ્રમાણે ચાલનાર તેજ યોગી છે. નહિતો અવર જે ગમે તેટલા શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ વર્તનારાઓને ઢોંગી જાણવા. મોક્ષ ઇશ્વર કૃપાથી થાય છે, ને તે પ્રાપ્ત કરવા માટે પુરૂષને યોગ કરવાની જરૂર છે. યોગ ચાર પ્રકારનાં છે. હઠયોગ, લયયોગ મંત્રયોગ, ને રાજયોગ એમ અવતાર ભેદથી યોગને ચાર પ્રકારે કહેલો છે. જમણી નાસીકામાં પ્રાણનું વહેવું તેને સૂર્ય અથવા પિંગળા કહે છે, અને ડાબી નાસિકામાંથી પ્રાણનું વેહવું તેને ચંદ્ર અથવા ઈંગળા કહે છે,ને ઉભયમાંથી વેહેવું તેને સુષુમણા કહે છે. પ્રાણાયમનાં અભ્યાસ વડે કુંડલિનું ઉત્પાન થઈ સુર્ય ચંદ્રનો પ્રવાહ શિથિલ થઈ, પ્રાણ વાયુનો સુષુમણામાં પ્રવેશ થાયે છે,એવી રીતે સુર્ય ચંદ્રને એકત્ર કરવાની કળાને 'હઠયોગ' કહે છે. જે ઉપાયથી વિષયની કિંવાહ્યેયાકારની વિસ્મૃતિ થાયે, તે ઉપાય રૂપ યોગને 'લયયોગ' કહે છે, પ્રાણાયામાદિક કર્મ વિનાજ શાંભવી મુદ્રાના અભ્યાસથી લયયોગની પ્રાપ્તિ થાયે છે. શ્વાસ 'સ'કારથી બહાર આવે છે, ને 'હ' કારથી પુનઃપ્રવેશ કરે છે. એવી રીતે જીવ સર્વદા મંત્ર અહોરાત્રમાં ૨૧૬૦૦ (એકવીસ હજાર છસો) વખત સ્વભાવિક ઉચ્ચારણ કર્યા કરે છે. શ્રી ગુરૂ વાક્યથી સુષુમણામાં એ શબ્દોથી મળતો ચાલુ જમાનાના સ્વરૂપને અનુસરતો વેદાદિ નિતિને પ્રાપ્ત થએલો 'જાપ' નો જપ થાયે છે, તે મંત્ર યોગ કહેવાય

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n261/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

છે. ચિત્તના અનાત્માકાર વૃત્તિઓના નિયોગને રાજયોગ કહે છે. હઠયોગ ને રાજયોગની ટુંકી વ્યાખ્યા આમ છે. પ્રાણમંથન યોગ તે હઠયોગ, અને ચિત્ત મંત્રનેજ મથવાથી પિંડ બ્રહ્માંડનાં આણુની એકતા તે રાજયોગ.

'ચિત્ત'

પ્રમાણ, વિપર્યય, વિકલ્પ, નિદ્રા, સ્મૃતિ, ઈત્યાદિ વૃત્તિઓ છે, તે બધી મળીને ચિત્ત થાએ છે, એ વૃત્તિઓને બંધ પાડી દેવી તેનેજ ચિત્ત વૃત્તિનો નિરોધ કહે છે. પુરૂષ–જીવ તો કેવળ અવિકૃત ચૈતન્ય છે, તેને ચિત્ત વૃત્તિએ કરીને મોહ થાય છે. તથા વૃત્તિ નિરોધ થાય, એટલે પુરૂષને સ્વરૂપ જ્ઞાન થઈ સત્વાપત્તિ થાયે તે મોક્ષ.

ભાભારામ—મહારાજ ! આ વિષે તો ચિત્ત નિરોધથી જ્ઞાનનોજ પ્રસંભવ થઈ જાય છે. માટે તેનું કેમ ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—ભાઇ ! એમ ન સમજવું. કારણકે ચિત્તનો સ્વભાવતો પરિણામ પામવાનો છે, પુરૂષનો તેમ નથી. પરિણામરૂપ ચિત્તવૃત્તિને રૂંધવી તેજ યોગ છે.

ભાભારામ—સાહેબ ! નિદ્રામાં પણ વૃત્તિઓ રૂંધાય છે, તો તેને પણ યોગ કહેવો ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—ચિત્તની ત્રણ અવસ્થા છે. ક્ષિપ્ત મૂઢ, વિક્ષિપ્ત, વિષયોમાં રખડવું તે ચિત્તને ક્ષિપ્ત, નિદ્રામાં

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n262/mode/1up

realpatidar.com

પડેલું તે મૂઢ, તે વિષયોમાં વિશેષ રોકાએલું છતાં સમાધિસ્થ થઈ શકે છે તે વિક્ષિપ્ત એ ત્રણ સ્થિતિમાં ક્લેશાદિનું નિદાન નિર્મૂળ થતું નથી, માટે યોગ થયો કહેવાય નહિ. ને તેથી ભટકતાં વિષયાસક્ત પેટને માટે માથા કુટતા ને ઘરોઘર ભેખને નામે ભીખ માગતા, જટા વધારી રોબ દેખાડી, અનેક કેટલીક જાતનાં વેશ કરી તુફાન કરેથી યોગી થવાતું નથી, પણ વૃત્તિ નિરોધમાં અંતરાય રૂપ એવા નવ પ્રકારનાં ચિત્ત વિક્ષેપ છે, તેને દુર કરીને વૃત્તિનો કેવળ નિરોધ કરવો, તેનેજ યોગ કહે છે. વૃત્તિ નિરોધ એટલે કેવળ શુન્યતા એમ નહિ પણ ક્લેશ કર્મ વિપાક, અને આશય, એટલાનો નાશ થાયે, એવો જે વૃત્તિ નિરોધ તેજ યોગ છે.

હે ભાભારામ ! ક્લેશ પાંચ પ્રકારના છે. ૧ અવિદ્યા, ૨ અસ્મિતા, ૩ રાગ, ૪ દ્વેષ, ૫ અને અભિનિવેશ. દેહાદિક અનાત્મામાં આત્મ બુદ્ધિ, આકાશાદિ અનિત્ય પદાર્થોમાં નિત્ય બુદ્ધિ, શબ્દાદિ દુઃખ વિષયોમાં સુખ બુદ્ધિ, અને સ્ત્રી પુત્રાદિક ના અપવિત્ર શરીરોમાં પવિત્ર બુદ્ધિ જેથી ઉપજે તેનું નામ અવિદ્યા, દ્રષ્ટા અથવા સાક્ષી રૂપ અકર્તાને પુરુષ (આત્મા) છે તેણે, જે જે દર્શન થાયે તેને પોતાનું માનવું. આ હું છું, એ મેં કર્યું, એમ અહંતા ધરવી, તે અસ્મિતા, અનિત્ય સુખમાં તૃષ્ણા અથવા પ્રીતિ રહે, કિંવા અનુકુળ પણાના જ્ઞાનથી ઉપજેલી બુદ્ધિ વૃત્તિને રાગ કહે છે ! પૂર્વે અનુભવ કરેલા દુઃખના સ્મરણથી વિશેષ વૃત્તિ થાયે, કિંવા પ્રતિકૂલ પણાના જ્ઞાનથી ઉપજેલી બુદ્ધિને વૃત્તિને દ્વેષ કહે છે. મૃત્યુના ભયથી શરીરની રક્ષા જે આગ્રહ; કિંવા ભોગ્ય અથવા એવા જે વિષય તેનો તથા

૧૬

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n263/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

આ શરીરનો વિયોગ ન થશો, એવી સહજમાં આસક્તિ થયાં જાય છે, તેને અભિનિવેશ કહે છે.

શાસ્ત્રોક્ત જ્યોતિષ્ટોમાં સારાં, કિંવા બ્રહ્મહત્યાદિ નઠારાં કામ કરવાં તેને કર્મ કહે છે, કર્મનું ફળ તેને વિપાક કહે છે. કરેલા કર્મનાં સંસ્કાર જે ફળ આપતાં સુધી ચિત્તમાં રહે છે, તેને આશય કહે છે. એ રીતે કલેશ, કર્મ વિપાક, ને આશયનો નાશ કરનાર ચિત્ત વૃતિ નિરોધ તે યોગ ! તેજ સમાધિ અર્થાત દુઃખથી, કર્મવાસનાથી, વિષયા શક્તિથી છુટા થઈ જવું તે

ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ

આ પ્રમાણે કલેશા દિકનો નાશ કરનાર, ચિત્તવૃતિ નિરોધ પ્રાપ્ત કરવા સારૂ, જે અંતરાય કહ્યા છે, તે દુર કરી, અભ્યાસ તથા વૈરાગ્ય સાધવા ચિત્તને જુદા જુદા પરિણામ પામતાં અટકાવી પોતાના સ્થાનમાં સ્થિર કરવાના હેતુથી વારંવાર પ્રયત્ન કરવો તે અભ્યાસ. અને આ લોક તથા પરલોકના વિ-ષય ભોગોમાં ઉદાસીનતા ગૃહસ્થાશ્રમી છતાં પણ રાખવી તે વૈરાગ્ય ! યોગરૂપ સમાધિ પ્રાપ્ત કરવાઅભ્યાસાદિની અપેક્ષા કહી તે યથાર્થ બની આવે માટે પ્રથમ ક્રિયા યોગ કહેલો છે, તપ સ્વાધ્યાય, અને ઇશ્વર પ્રણિધાન, એ ક્રિયાયોગનું લક્ષણ છે. શુક્રવારી બીજ, ચાંદ્રાયણા, રમજાનાદિક વ્રતા ચરણથી શરી-રને દમનું તે તપ, ગાયંત્રી, શ્રી નિશકળંકીના નામ વિગેરે

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n264/mode/1up

realpatidar.com

શાસ્ત્રાનુસારે યથાર્થ રીતે જપ કરવો, તે સ્વાધ્યાય. શારીરિક અને માનસિક ઈત્યાદિ ક્રિયા માત્રનાં ફળની અપેક્ષા તજી કેવળ શાહાર્પણુ, તે ઇશ્વર પ્રણિધાન. એ પ્રમાણે જ્યારે ક્રિયા યોગથી સર્વથા યોગ્યતા પ્રાપ્ત થાય, ત્યારે અષ્ટાંગ યોગ કરવાનાં છે એટલે યોગનાં આઠ અંગ છે. તેમનાં નામ, ૧ યમ, ૨ નિયમ, ૩ આસન, ૪ પ્રાણાયામ, ૫ પ્રત્યાહાર, ૬ ધારણા, ૭ ધ્યાન, ૮ સમાધિ.

યમ પાંચ પ્રકારનાં છે. ૧ અહિંસા, ૨ સત્ય, ૩ અસ્તેય, ૪ બ્રહ્મચર્ય, ૫ અપરિગ્રહ કોઇ પણ પ્રાણીને કોઇપણ કાળમાં મારવાનો વિચાર ન કરવો, અર્થાત મન, વાણી શરીરે કરી કોઇ પણ પ્રાણીની ઘાત ના કરવી ! અર્થ પીડા પણ કદિ ન આપવી તે અહિંસા કહેવાય છે. પ્રત્યક્ષ, અનુમાન, અને શબ્દ પ્રમાણથી જે જે વાતનો જે જે પ્રમાણે પોતે નિશ્ચય કરેલો હોય તે તે વાતોને તે તે નિશ્ચય પ્રમાણે શ્રોતાને અનુદ્વેગ કરનારા, વર્તમાનમાં પ્રિય જણાતા; પરિણામે હિત કરનારા, કપટ રહિત ! નિર્ભ્રાંત વચનો વડે કહેવી તે સત્ય કહેવાય છે. અર્થાત મન અથવા વાણીને સમાન રાખવા તે સત્ય ! નિષિદ્ધ રીતે બીજાનું તેના સ્વામીની અનુમતી વિના ન લેવું, તે અસ્તેય કહેવાય છે. અર્થાત મન વાણી અને કર્મ વડે પરદ્રવ્યમાં જે નિઃસ્પૃહા છે. તે અસ્તેય. ઉપસ્થેન્દ્રિયના યથાર્થ સંયમને બ્રહ્મચર્ય કહે છે. અર્થાંત ગ્રહસ્થોએ સ્વકીયા વિનાની સર્વ સ્ત્રીઓ સાથે આઠે પ્રકારના મૈથુનનો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n265/mode/1up

realpatidar.com

ત્યાગ કરવો જોઇએ. આઠ પ્રકારના મૈથુનનાં નામ; ૧ સ્ત્રીનું મનમાં સ્મરણ કરવું, ૨ તે સબંધી મોઢેથી કીર્તન કરવું. ૩ તેની સાથે હાસ્ય વિલાસ કરવો, ૪ તેનું દર્શન કરવું, ૫ તેનીસાથે એકાંતમાં વાતો કરવી; ૬ તેના ભોગનો મનમાં સંકલ્પ કરવો ૭ તેના ભોગનો નિશ્ચયકરવો; ૮તેના સાથે ભોગ કરવો. એવા ભોગ સાધનોના સંગ્રહનો પરિત્યાગ કરવો તે અપરિગ્રહ કહેવાય છે.

નિયમ પાંચ પ્રકારનાં છે. ૧ શૌચ, ૨ સંતોષ, ૩ તપ, ૪ સ્વાધ્યાય. ૫ ઇશ્વર પ્રણિધાન. માટી અને જળ વડે બહારથી સ્થુલ શરીરને પવિત્ર રાખવું, એ બહારનો શૌચ ! અને સુખી પ્રાણીમાં મૈત્રી, દુઃખી પ્રાણીઓમાં દયા; પુણ્યવાનમાં પ્રસન્નતા અને પાપીઓમાં ઉપદેશ રાખી, રાગ દ્વેષ દુર કરાવવાની વૃત્તિ રાખવી. પ્રાણાયામ કરી હૃદયને પવિત્ર રાખવું, અથવા શાસ્ત્રો યુક્ત ક્રિયાઓ વડે મનને અંદરથી શુદ્ધ રાખવું. એ અભ્યંતર શૌચ કહેવાય. મનની પવિત્રતા; કુલની પવિત્રતા. શરીરની પવિત્રતા, ને વાણીની પવિત્રતા, એ સર્વનો બાહ્ય તથા અંતર શૌચમાં સમાવેશ થાય છે. પ્રારબ્ધ કર્માનુસાર જે અન્ન વસ્રાદિક રૂપ શાસ્ત્રોકત ભોગ આવીને પ્રાપ્ત થાય. તેમાં જે તૃપ્તિ રાખવી તે સંતોષ કહેવાય છે. ધર્મ શાસ્ત્રમાં કહેલા વિધિ પ્રમાણે શુકરવારી બીજાદિક વૃતો કરીને શરીરનું શોષણ કરવું તે પણ તપ કહેવાય છે. યથાવિધિ શ્રી નિશકળંકીના નામનો જપ કરવો, કિંવા શાસ્ત્રોએ કહેલા જે ગાયત્રિ મંત્રો આદિનો નિત્ય પાઠ કરવો તે સ્વાધ્ય કહેવાય છે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n266/mode/1up

realpatidar.com

આસન જેથી શરીરને સ્થિરતા અને મનને સુખ પ્રાપ્ત થાયે તે 'આસન' કહેવાય છે. યમ, નિયમ, સિદ્ધ થાય! ત્યારે આસનોનો અભ્યાસ કરવાનો છે. આસન ચોરાશી કહેલાં છે, પણ આપણને તો ફક્ત આ બતાવું છું! તે સિદ્ધાસનની જરૂર છે. મુખ્ય આસનો દશ છે, તેનો વિસ્તાર કરી મહાત્મા જનોએ તેને ચોરાશી બનાવી નાખ્યા છે. આ સિદ્ધાસને બેસ- વાથી શ્વાસોચ્છ્વાસ સીધો ચાલી તેની ગતિ મંદ પડવા માંડે છે. દેહને કષ્ટ દીધા વિના આ આસને વધારે સમય સુધી બેસી શકાય છે! વૃત્તિ અનાયાસે સ્થિર થવા માંડે છે! લોહી યોગ્ય રીતે ફરવાથી શરીર નિરોગી રહે છે, ને મોક્ષનાં પ્રતિબંધક સંસ્કાર દૂર થવા માંડે છે. જેમ યમમાં અહિંસા, ને નિયમમાં શૌચ મુખ્ય છે, તેમ સર્વ આસનોમાં સિદ્ધાસન મુખ્ય છે.

પ્રાણાયામ શ્વસોચ્છ્વાસની ગતિનો અવરોધ કરી પ્રાણને રોકવો, તે પ્રાણાયામ કહેવાય છે. યમ, નિયમ, અને આસન એ ત્રણથી જ્યારે આચાર વિચાર, ખાનપાન, ને સ્થિતિ બરાબર ઠેકાણે આવે! ત્યારે પ્રાણાયામ કરવો જોઇએ. યમાદિ થયા છતાં પણ ચિત્ત વૃતિનો નિરોધ ન થાય, ત્યારે પ્રાણા- યામની જરૂર છે. પ્રાયાણામ વિષે કેટલુંક આગળ કહી ગયો હોવાથી આ ઠેકાણે આટલુંજ કહેવું બસ છે.

યમાદિ સાધન, સ્વતત્વાદિ વિવેક તથા મુલાદિ ત્રણ બંધ, એટલો નિશ્ચય પૂર્વક સાંગો પાંગો જાણ્યા વિના પુરક, રેચકાદિ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n267/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

કરનારને બહુ હાની થાયે છે. શ્વાસ, કફ; હિક્કા, ચિત્તભ્રમ અને ગુલ્મ, વિગેરે વ્યાધિમાં ફસાઇ પડે છે. જો યથાર્થ રીતે થાય તો સર્વ વ્યાધિને જીતિ ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ કરી મોક્ષ સાધી શકે છે, વળી યમ, નિયમ, અને આસનના અનુષ્ઠાન કાળમાં સામાન્ય પણે ગુરૂની બહુજ જરૂર છે. પણ તેથી પણ વિશેષ પ્રાણાયામના અનુષ્ટાન કાળમાં તો વિશેષ પણે ગુરૂની તો જરૂરજ છે.

પ્રત્યાહાર પ્રાણાયામ સુધી જે સાધન કહ્યાં, તે બહિરંગ એટલે બાહ્ય શરીરને નિયમ બાંધી મુખ્યત્વે સધાય તેવાં સાધન છે. હવે અંતરંગ સાધન, એટલે શરીર સાથે ચિત્તને પણ નિયમવાના સાધન કહેવાનાં છે. વિષય માત્રથી ઇન્દ્રિયોને પાછી હઠાવી ચિત્તમાંજ સમાવવા ટેવી, કિંવા ઇન્દ્રિયોને પોતે પોતાનાં રાગ દ્વેષાત્મક સ્વભાવિક વિષયોથી નિવૃત્ત રહી એટલે તેમનાં અયોગ્ય અહાર, બંધ કરી, ચિત્તને આધિન કરવો તે 'પ્રત્યાહાર' કહેવાય છે. સ્ત્રીઓ, તથા સુવર્ણાદિકના આભૂષણો વિગેરે સંસારનાં મોહક પદાર્થોને જોવાની જેની ઈચ્છા નિવૃત્ત થઈ છે, તે ચક્ષુનો સામાન્ય વિષય ભોગવતાં છતાં પણ નથી ભોગવતો, અત્તર, તથા પુષ્પાદિ સુગંધમય વસ્તુઓ સુંઘવાની જે તૃષ્ણા નથી! તે નાસિકાએ સામાન્ય વૃત્તિએ સુગંધ લેતાં છતાં પણ નિર્દોષ રહે છે. ગ્રામ્ય કથાઓ તથા સ્ત્રીઓની વાતો અન્ય ગ્રામ્ય ગીતો સાંભળવાની જેને લેશ પણ ઈચ્છા નથી, તે સામાન્ય વૃત્તિએ સાંભળતાં છતાં,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n268/mode/1up

realpatidar.com

પણ નિર્બાધિત છે, ન્હાના પ્રકારના રસમય પદાર્થો ખાવાને જેની જીભ વ્યાકુળ થતી નથી, તે પ્રાપ્ત વિહિત પદાર્થો ખાતાં છતાં પણ સદા ઉપવાસી છે. શીતોષ્ણથી સુખ દુઃખ ઉપજાવનારા વિષયોને વિષે જેનું મન સમાન ભાવને પામ્યું છે, તેને સહેજ પ્રાપ્ય વિહિત, સ્પર્શનો દોષ લાગતો નથી. અસત્ય, અપશબ્દ, કઠોર વચન, પરનિંદા, અને નિષ્ટ પ્રયોજન બોલવું, એટલા દોષો જેની વાણીમાં નથી, તે બોલતાં છતાં પણ તે મૌની છે. અન્યાયથી પારકું દ્રવ્ય ગ્રહણ કરવું, કોઇને વિના અપરાધે મારવું, નિષ્પ્રયોજન ચાળા કરવા, કે નિષિદ્ધ વસ્તુને ગ્રહણ કરવી, એટલા દોષ જેના હાથમાં નથી, તે હાથનાં કાર્યો કરતાં છતાં પણ નિર્દોષ છે. અન્યાયથી કોઈનું દ્રવ્ય લેવા જવું, કોઈનું કાર્ય બગાડવા જવું, ને પગને નિષ્પ્રયોજન ચલાયમન કરવા, એટલા દોષો જેના ચરણ વિષે નથી, તે પગથી ક્રિયાઓ કર્યા છતાં પણ નિષ્પાપી છે. પરદારાના સંગના દોષથી, સૃષ્ટિ તથા શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ કર્મ કરવાના, દોષથી વિના ઋતુએ સ્વકીયાનાં સંગ દોષથી, તથા હસ્ત ક્રિયાનાં દોષથી જે મુક્ત છે, તે સ્ત્રી સહિત વ્યવહારમાં પ્રવર્ત્તતો હોય તો પણ બ્રહ્મચારી છે. આ પ્રત્યાહાર સિદ્ધ કરવાથી દેવતાઓની પ્રસન્નત્તા, મનની નિર્મળતા, તપની વૃદ્ધિ, દીનપણાનો ક્ષય, શરીરનું આરોગ્ય, અને સેજ સમાધિમાં પ્રવેશ કરવાની ચિત્તની યોગ્યતા પ્રાપ્ત થાય છે.

ધારણા પ્રત્યાહાર થયા પછી શાહોજીનાં સ્થુલ સ્વરૂપમાં ચિત્તને સ્થિર બાંધી દેવું, દિવાં જાણવાની વસ્તુનાં દેશ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n269/mode/1up

realpatidar.com

વિષે ચિત્તને એકાગ્ર કરવું, તે ધારણા કહેવાય છે. જેમ લક્ષવધ કરવાનો પ્રથમ અભ્યાસ કરનાર પ્રથમ સ્થુલ વિષયનો લક્ષ્ય લે છે. અને પછી સૂક્ષ્યને લક્ષ્યરૂપે લે છે. તે ધારણાનાં અભ્યાસીઓ પણ પ્રથમ બાહ્ય વિષયો અને પછી ક્રમીત આભ્યંતર વિષયો લેવા જોઈએ. મનને એકજ વિષયમાં જોડવું કઠિન છે. માટે ખેદ પામ્યા વિના ઉત્સાહ પૂર્વક ધારણાનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ. જે પુરૂષ શાસ્ત્રોક્ત વિધિ પૂર્વક અપ્રમત થઈને ધારણાનો અભ્યાસ કરે છે, તે નિર્વિકલ્પ સેજ સમાધિની પ્રાપ્તિદ્વારા જન્મ, મરણ તથા સુખ, દુઃખાદિક સર્વ ક્લેશથી મુક્ત થાય છે.

ધ્યાન ધારણાનાં દેશમાં ચિતવૃતિનો તેલ ધારણ પેઠે અખંડ પ્રવાહ ચાલે, કિંવા જેની ધારણા કરી હોય, તેનાજ સ્વરૂપનો પ્રવાહ માત્ર ચિતમાં વહે છે, ને બીજો વિસદશ પ્રત્યયજન ઉઠે, અર્થાત ચિત પોતે તન્મય એક રસ થઈ ધારિત વ્યક્તિમય થઈ જાય, પોતેજ નિર્મૂળ થઈ જાય, તેને ધ્યાન કહે છે. ધ્યાન કરનારો પુરૂષ ચિતશુદ્ધિ થયા પછી પ્રાણાદિ કલા રહિત શ્રી શાહોજીનો સાક્ષાત્કાર કરે છે, જે પ્રભુતા વાળા છે, તે ધ્યાનના ફળના એક અંશથી થાય છે. જેવી રીતે ક્ષારાદિકે સારી રીતે શોધન કરેલું સુવર્ણ મલને તજીને પોતાના ઉજ્જવળતાના ગુણને પામે છે. તેવી રીતે મન ધ્યાનવડે મલિન સત્વગુણ તથા રજસ તમોગુણરૂપ મલને તજીને તત્વને પામે છે. જેમ અન્ય ક્રિયાઓની આસક્તિ તજી દઈને ભમરીપણાનો ધ્યાન ધરતો છતો કીડો જેમ ભમરી ભાવને પામે છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n270/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

તેવીજ રીતે મનુષ્યો શાહા સ્વરૂપનો ધ્યાન કરતાં, તેમને વિષે એક નિષ્ટાપણાને પામે છે.

સમાધિ જાણુવાની વસ્તુના સ્વરૂપને પામેલું મન જ્યારે પોતાના મનનપણાનાં સ્વરૂપનો પરિત્યાગ કરીને અને સંકલ્પ વિકલ્પોથી રહિત થઈને કેવળ જાણુવાની વસ્તુના સ્વરૂપથી સ્થિતિ થાય છે, તેને સમાધિ કહે છે. જેવી રીતે સમુદ્રમાં પડેલું જળબિંદુ સમુદ્રની સાથે અભિન્ન થઈને સ્થિતિ થાય છે. તેવીજ રીતે જ્યારે જાણુવાની જે વસ્તુ તેમાં પ્રાપ્ત થયેલું મન તેથીજ અભિન્ન થઈને સ્થિત થાય છે, ત્યારે તે સમરૂપ સમાધને પ્રાપ્તિ થાય છે. સમાધિ એટલે સારી રીતે સમાધાન વૃત્તિનિરોધ, વસ્તુનું યથાર્થ સ્વરૂપ જણાયાથી પુરૂષનું સ્વરૂપને ઓળખવું, કેવળ ચિન્મય સ્વભાવમાં સ્થિર થવું, મોક્ષ પામવો, મોહમય દુઃખનો અભાવ થવો, આનંદનો ઉદય થવો! ધારણા, ધ્યાન, અને સમાધિ, જો ક્રમથી એક વિષયમાં કરવામાં આવે તો તે સંયમ કહેવાય છે.

પ્રત્યાહાર,ધારણા,ધ્યાન, અને સમાધિ, એ ચાર અંતરંગ સાધન કહ્યાં! સિવાય જ્ઞાન મેળવવાનાં બીજા આઠ સાધન છે, તેમનાં નામ ૧ વિવેક, વૈરાગ્ય, ૩ ષડસંપતિ (એટલે શમ દમ, શ્રદ્ધા, સમાધાન, ઉપરિત, ને તિતિક્ષા,) ૪ મુમુક્ષતા, ૫ શ્રવણ, ૬ મનન, ૭ નિદિધ્યાસન, ને ૮ તત્વ પદાર્થ શોધન, એ આઠ છે. આત્મા નિત્ય જગત અનિત્ય છે, એવી સમજને વિવેક કહે છે. બ્રહ્મલોક સુધીના સુખભોગને કાકવિષ્ટા સમાન

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n271/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ગણીને તેમાં ઉદાસીનતા રાખવી તેને વૈરાગ્ય કહે છે. મનોનિગ્રહને શમ કહે છે. ઇન્દ્રિ નિગ્રહને દમ કહે છે. સદ્‌ગુરૂના વાકયો તથા સત્શાસ્ત્રના વાકયો સત્ય છે, એવા વિશ્વાસને શ્રદ્ધા કહે છે, ચિત્ત વૃત્તિઓને બ્રહ્માના વિષે જોડવી, તે સમાધાન કહેવાય છે, ત્યાગ કર્યા કરવાના જે વિષય, તે પ્રાપ્ત થએલા વિષયની ઇચ્છાના અભાવને ઉપરિત કહે છે. શિતોષ્ણને તથા ક્ષુધા પિપાસાનેસહન કરવા, તે તિતિક્ષા કહેવાય છે. મોક્ષની ઇચ્છાને મુમુક્ષતા કહેવાય છે. યુક્તિથી શાસ્ત્રોના વાકયનો તાત્પર્યનો નિશ્ચય કરવો તે શ્રવણ કહેવાય છે. જીવ બ્રહ્મના અભેદની સાધક અને ભેદની બાધક યુક્તિઓની અદ્વિત બ્રહ્મનું ચિંતન કરવું, તે મનન કહેવાય છે, અનાત્માકાર વૃત્તિના વ્યવધાન રહિતની બ્રહ્મકાર વૃત્તિની સ્થિતિને નિદિધ્યાસન કહે છે. અને ચેતન તથા જડનું ક્રમથી અધિષ્ટાન અધ્યસ્ત પણું દ્રષ્ટા દ્રશ્ય પણું, તથા સાક્ષી સાક્ષ્ય પણું છે, તેનો શાસ્ત્રોક્ત અનેક પ્રક્રિયાથી વિચાર કરવો, તે તત્પદ ત્વં પદનું અર્થ શોધન કહેવાય છે.

હે ભાભારામ! કેટલાક તો એમજ માની રહ્યા છે કે, બ્રહ્મજ્ઞાનથી મોક્ષ થાય છે, બ્રહ્મજ્ઞાનથી મોક્ષ થાય છે તે વાત ખરી છે. પરંતુ કથન માત્રના બ્રહ્મજ્ઞાનથી મોક્ષ થતો નથી. ચિતની એકાગ્રતા રાખી શ્રવણ મનન કરે, તથા પશ્ચાત ચિતનો સ્થુલભાવ દૂર કરવો, નિદિધ્યાસન કરે, અને ચાલતા જુગમાં વેદ વારાનાં પુરૂષનું ધ્યાન કરે, ત્યારેજ બ્રહ્મનું સંશય-વિપર્યયવિનાનું અપરોક્ષજ્ઞાન થાય છે, અન્યથા થતું નથી. જેમ ખડક વડે જય છે, પરંતુ યુદ્ધને પરાક્રમ વિના જય કેવી રીતે મળે? તેમ ઉપર બતાવેલો યોગરહિતજ્ઞાન મોક્ષનેમાટે ઉપયોગી નથી.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n272/mode/1up

realpatidar.com

ભાભારામ—હે જગજીવન ! સર્વ શિરોમણી । મુજને એક શંકા એવા પ્રકારથી ઉત્તપન્ન થાય છે કે, ચિત્તનો પ્રકૃત્તિનું કાર્ય હોવાથી ક્ષણે ક્ષણે પરિણામને પામનારૂં છે, માટે એવા અતિ ચપળ ચિત્તને નિર્વિકલ્પ સમાધિની પ્રાપ્તિ સંભવતી નથી. વળી જીવ પાંચ પ્રકારનાં ક્લેશવાળો, ઘણા તથા એક દેશી છે. ને બ્રહ્મ તો એકલો શાથી અત્યંત રહિત છે, એક તથા વ્યાપક છે; માટે એવી બે વિરોધી વસ્તુની ઐકયતા પણ અસંભવિત છે કે કેમ ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ ! મનનો સ્વભાવ અતિ ચપળ હોવાથી તેને નિર્વિકલ્પ સમાધિની પ્રાપ્તિ યત્ન સાધ્ય છે. પણ અસંભવિત નથી. પાછળ ચિત્ત નીરોધના જે ઉપાયો કહી ગયો છું તેનો અભ્યાસ તથા વૈરાગ્ય, એ બન્ને સાથે રાખવાથી ચિત્ત એકાગ્ર થઈ નિરોધભાવને પામે છે. પાંચ પ્રકારના ક્લેશ જીવના શુદ્ધ સ્વરૂપમાં એટલે સાક્ષીમાં નથી, માત્ર અંતઃકરણમાં છે. માટે ક્લેશ રહિત સાક્ષી બ્રહ્મથી અભેદ છે. જેમ ઘટ મઠાદિની ઉપાધીથી એકજ મહાકાશમાં ઘટાકાશ, ને મઠાકાશાદિ પ્રતિત થાયે છે, તેમ એકજ બ્રહ્મમાં અંતઃકરણોની ઉપાધીને લીધે ઘણા જીવોની પ્રતિતી થાય છે. ઉપાધિએ કરેલો ભેદ વાસ્તવિક ન હોવાથી અંતઃકરણ રહિત જીવનું જે ચેતન સ્વરૂપ તેનો બ્રહ્મથી અભેદ છે. જીવનું એક દેશી પણું પણ અંતઃકરણ રૂપ ઉપાધિને લીધે છે, ઉપાધિનો ત્યાગ કરીએ તો તેનો બ્રહ્મથી અભેદ હોવાથી તે પણું વિભુ છે.

ભાભારામ—મહારાજ ! કદી કોઈ આવી એક કહેશે કે,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n273/mode/1up

realpatidar.com

બધા જીવોમાં એક જ ચેતન હોય તો જીવોને પરસ્પરનાં સુખ દુઃખનું ભાન કેમ થતું નથી?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ! સુખ દુઃખનું ભાન થવું એ અંતઃકરણનો ધર્મ છે, ને અંતઃકરણ જુદા જુદાં શરીરોમાં જુદું જુદું હોવાથી પરસ્પરનાં સુખ દુઃખનું ભાન પરસ્પરને પ્રત્યક્ષ રીતે થવું સંભવતું નથી. ચેતનથી વિજાતીય ચેતન અન્ય નથી, ને એક ચેતનથી નિર્વાહ થતો હોય ત્યાં સજાતીય ઘણાં ચેતન કોઈપણ પ્રકારના વાસ્તવ વિશેષ વિના અંગિકાર કરવા એમાં ગૌરવ છે. માટે બધા શરીરોમાં એકજ ચેતન છે જ્યારે ચિત્તની બાહ્ય વૃત્તિઓનો નિરોધ થઇ જાય છે, ત્યારે જીવાત્મા સમાધિસ્થ થઈને કેવળ પોતાનાજ સ્વરૂપને જુવે છે, અને તેનોજ વિચાર કરે છે, કેવળ મોક્ષમાં માત્ર જ્ઞાન રહે છે, સવિકલ્પ સમાધિમાં સોપાધિક જ્ઞાન રહે છે. એ સ્થિતિમાં પોતાનું સ્વરૂપ એજ જ્ઞેય છે; કારણ કે જ્યાં સુધી દ્રષ્ટા બહારના વિષયને દેખે છે, ત્યાં સુધી તે પોતાના સ્વરૂપને જાણી શકતો નથી. ચિત્તની ચપળતાથી જે અનેક વૃત્તિઓ ઉપજે છે, તે સર્વથી આત્મા જુદો રહે છે. હું સુખી, હું દુઃખી, ઇત્યાદિ કથનથી આત્મામાં વૃત્તિઓના ધર્મોનું જે ભાન થાય છે, તે ભ્રમના લીધે છે.

ભાભારામ—હે બાવાજી મહારાજ! જેમ નેત્ર અન્ય પદાર્થોને જોઈ શકે છે, પણ પોતાના સ્વરૂપ જોઈ શકતો નથી. તેમ દ્રષ્ટા પણ અન્ય પદાર્થોને જોવામાં સમર્થ ને પોતાના સ્વરૂપ જોવામાં અસમર્થ કેમ નહિ હોય?

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n274/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

શ્રી બાવાજી સાહેબ—બહારના પદાર્થોમાં નેત્ર પરતંત્ર છે; કારણ કે નેત્રદ્વારા સર્વ પદાર્થોનો દ્રષ્ટા જીવાત્મા છે. કાળા, ધોળા, ને પીળા, ઈત્યાદિ, રંગના તથા ગોળ, ચતુષ્ટ કોણાદિ આકારના પદાર્થો જોતાં આંખ દ્રષ્ટા ઠરે છે; આંધળી, કાણી, ને ટુંકી ઇત્યાદિ રીતની આંખ જોતા મન દ્રષ્ટા ઠરે છે; ક્રોધ, ઈર્ષા, લોભ, મોહ, ઇત્યાદિરૂપી મનને જોનારે જીવાત્મા દ્રષ્ટા ઠરે છે; એ જીવાત્મા સ્વયં દ્રષ્ટા છે, કેમકે તેને કોઇ જોતું હોય એવો અનુભવ નથી. વળી એ જીવાત્મામાં બે પ્રકારની દર્શન શક્તિ છે. એક સ્થુલ અને સૂક્ષ્મ. સૂક્ષ્મ દ્રષ્ટિને દિવ્ય દ્રષ્ટિ પણ કહે છે. એક સ્થુલ દ્રષ્ટિનાં અત્યંત સહાયક જે નેત્ર તે દ્વારા જીવાત્મા સ્થૂલ પદાર્થોને જુએ છે, અને યોગાભ્યાસથી થએલી સૂક્ષ્મ દિવ્ય દ્રષ્ટિ દ્વારા જીવાત્મા સૂક્ષ્મ પરમાણવાદિ તથા પોતાના સ્વરૂપને પણ જૂવે છે. જેમ દર્પણમાં નેત્ર પોતાના સ્વરૂપને જોઈ શકે છે, તેમ સત્શાસ્ત્રોનાં દ્રઢ અભ્યાસે કરેલો યોગાભ્યાસના આશ્રયથી જીવાત્મા પણ પોતાના સ્વરૂપને જોઈ શકે છે.

આટલી વાતચીત થઇ રહ્યા પછી ભાભારામ અતિજ પ્રેમરૂપ બની શ્રી બાવાજી સાહેબને પુછવા લાગ્યા. હે મહારાજ! મુને કોઇ વાતની તૃષ્ણા પણ નથી. માટે હે દિનદયાળ! દિન વસ્તળ દાતાર! દયાળુ! કૃપાળુ! નોધારાના આધાર! મુને જે ખરો માર્ગ કે જે સત્શાસ્રો અનુસાર છે, જેથી શ્રી નિશકળંકિનાં સ્વરૂપનો શુલાભ મળે છે, તે અમૃત સમાન મહાવાક્ય તથા ગાયંત્રિ મંત્રો, વિગેરે જે આપને અનુકુળ લાગે, ને જેથી આવાગવન મટી મોક્ષ પમાય, તે ઉપાયનો માર્ગ બતાવો તે પ્રમાણે હું પુર્ણ ઈચ્છાથી વર્તવા અત્યંત ખુશી છું. હવે મુને

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n275/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

આધાર એકજ તમારો છે. મેં મારા મને કરી સર્વ વસ્તુનો ત્યાગ કર્યો છે, સર્વનો અભાવ થઇ ગયો છે. ને હું મારા ખરા અંતઃકરણથી કહું છું કે મુને આપ વિના સંસારની સર્વ વસ્તુ વિષ શમાન લાગે છે. તેથી હે મારા સદ્‌ગુરૂ બ્રહ્મા મારા સાચા શીરોમણી પુજ્ય ગુરૂવર સત્ધર્મનો ઉપદેશ આપો હું આપના શરણે છું.

છેવટનો આનંદ

એવી રીતની ભાભારામની અરદાશ સાંભળી શ્રી બાવાજી સાહેબે સમય મળતાં ભાભારામને પરમ ઉપકારી મહા-વાકયનો ઉચ્ચાર, વિચાર, નિયમ, ક્રિયામણ, વીગેરે સુમાર્ગ પુરણ દર્શાવી દીધો. ને અનેક રીતેથી ભાભારામ તથા કીકી-બાઇનું સમાધાન કરી આપ્યું. સર્વ સભાજનોના મત અતી હર્ષિત કર્યા તે સમયથી કેટલાંક જન અતિ ઉમંગથી શ્રીબાવાજી સાહેબના હુકમ માફક ધર્મ પાલન કરવા લાગ્યા, જેથી સર્વત્ર આનંદ, આનંદ, આનંદ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n276/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભાભારામને ધર્મ બોધ ગુરૂ મંત્ર વિગેરે જે કાંઈ કહેવા સમજાવાનું હતું, તે સર્વ થઈ રહ્યા પછીનાં દિવસે (ત્રીજે દિવસે)

ભાભારામ—હે મહારાજ ! આપ જે અમોને કહી ગયા છો, કે વિષ્ણુ પરમાત્માના સ્થુલ સ્વરૂપની શેવા કરવી, તે આજ (અત્યારે) સ્વરૂપ કીયું છે ? તે કૃપા કરી કહો તો બહુજ સારૂ

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ ! આજ આ શ્રી વિષ્ણુ પરમાત્માનો નિષ્કળંકી અવતાર, તે આ શ્રી નરઅલી મહમદશાહનો છે જે પ્રથમ અરબસ્તાનમાં શ્રી અલી થઈને અવતર્યા હતા, પછીથી ઈરાન વિગેરે બીજા દેશોમાં રમત કરતા આવ્યા તે આ પોતેજ છે.

ભાભારામ—હે ગુરૂવર ! આપે જે કહ્યું તે સત્યજ છે, પણ એ પરમાત્મા, વંશે વંશે અત્રે આવ્યા ને જે હરિવંશ વિષે આપે જે કહ્યું હતું કે આગળ અવસર આવે કહીશ તે હવે કહેશો ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભક્તરાજ ! જુઓ કે ભક્તવર વિષ્ણુ પરમાત્મા અવતાર લે છે, પણ જે કુળ આપે મેલી દીધું હોયં, પુનઃ તેને તેજ કુળમાં ફરી અવતાર લેતા નથી ને પોતે જ્યારે એક કુળમાંથી બીજા કુળમાં જાય છે, એટલે વંશ પલટે છે. તો પણ તેજ વખતે તે કુળને ત્યાંથીજ હરિનાં વંશ-માંથી બંધ કરી, જે વંશમાં પોતે પધાર્યા હોય તે વંશને ત્યાંને ત્યાં જોડી દેવામાં આવે છે. તેનું કારણ આ પરમાણે છે કે જ્યારે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n277/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

એ પરમાત્મા કુળ પલટે છે તે વારે પોતાની કળા જે કુળમાં જવું હોય તે કુળનાં પુરૂષમાં સોંપી સૃષ્ટિમાં સર્વને જાણ કરી દે છે, ને જે પુરૂષને એ કળા સોંપે છે તેજ પુરૂષનું નામ તેઓશ્રીની બાદ વંશમાં લેખવામાં આવે છે, ને તેજ પુરૂષની પાછળ વંશાવળીમાં તેજ પુરૂષ લખાય છે, ને તેઓશ્રોની ગણનાં હરિવશમાં થાય છે ને ત્યાંથી હરિયે વંશ બદલ્યો એમ કહેવાય. જ્યાં સુધી પોતે બીજી વાર જાહેર રીતે કોલ કરી કળા બીજા કુળમાં સોંપે નહિ ત્યાં સુધી હરિ એજ કુળમાં રહે, ને તેથી તેજ કુળને જ્યાં સુધી વિષ્ણુ પરમાત્મા હોય ત્યાં સુધી બ્રહ્મા પુજવું. ને જયારે વિષ્ણુ પરમાત્મા કુળ પાલટે છે, તે વારે વિષ્ણુ શક્તિને રાક્ષસ સર્વ જાહેર થાય છે. તેવીજ રીતે આ શ્રી નરઅલી મહમદશાહ, શાહ નિઝારથી તે વંશ બંધ કરી અત્રે આવ્યા છે, તેથી તે વિષ્ણુની કળાવાન પુરૂષ હવે તે વંશમાં નથી. જે ઘરમાં તે પરમાત્માનો વાસ હોય તેજ ઘર તેનું કહેવાય, પણ પ્રથમ જે કુળમાં (ઘરમાં) ગત સ્વરૂપ રહેલું હોય, તે ઘર તેનું નાજ કહેવાય તેથી તે ઘર (વંશ) માં કરોડોની સમૃદ્ધિવાન પુરૂષ કદી ઉત્પન્ન થાય તો તે ગૃહસ્થ દોલતવાન કહેવાશે પણ તે શાહની કળાવાન નહિજ કહેવાય. ને હવે તે ઘર ને તે કુળ પ્રથમની પેઠે વિષ્ણુ પરમાત્માનાં અવતારનાં લીધે પુજ્ય હતા તેવી રીતે તે નથી ને છે તો હમણાં જયાં સુધી બીજો હુકમ થયો નથી ત્યાં સુધી આ શ્રી નરઅલી મહમદશા જે મારે ઘેર અવતાર લેઈ મારા જાહેર રીતે દેખાતા ફરજંદ (દીકરા) થઈ આવેલ છે, તે છે તે તેનોજ વંશ હાલ પુજયાને પાત્ર છે. હરિવંશ પણ પૂરણ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n278/mode/1up

realpatidar.com

રીતે અહીંયાંજ શુદ્ધ રીતેથી થઇ ચૂકયો છે. કારણ મારો પ્રજ્ઞાનો, પોતે વિષ્ણુ નારાયણનો બુજારૂક બેગમનો આદ્યશક્તિનો અવતાર છે, ને તેનાથી ઉપજેલો વંશ થાય, તે જ હરિ વંશ કહેવાય છે, ને તેજ વંશમાં શ્રી હરિ વિષ્ણુ પરમાત્મા માધવ સુધી રહેશે, તેવો તેમનો હુકમ છે. ત્યાર પછીની વાતને તે પોતે જાણે છે.

ભાભારામ—મહારજ ! જ્યારે વિષ્નુ પરમાત્મા તે વંશમાં નથી, ને શ્રી શાહનું સ્વરૂપ જ્યારે અહીં છે ત્યારે લોકોથી દંશોદ વિગેરે કેમ લેવાય ? ને લેછે તો તે શ્રી વિષ્ણુ પરમાત્માના ગુનેગાર ખરેખરા છેજને ? ને એ દંશોદ વિગેરે લે છે, તેનું કારણ સમજાવવા કૃપા કરશો ?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે રાજન ! જેમ આપણે જે દેશમાં રહેતા હોઇએ. તો આપણને જ્ઞાન પણ તેજ ભાષાનું હોય છે; પણ આપણને જ્યારે બીજા દેશમાં જવાનું થાયે, અગર બીજા દેશીનો સમાગમ થાય, ને તેની વાતચિત કરવી પડે, ત્યારે આપણને તેની ભાષાનું જ્ઞાન નહિ હોવાથી, તે વિષે કંટાળો આવે છે. કારણ તેનો આપણને સહવાસ નહોતો, અને પ્રસંગ આવે કરવો પડયો તેથી અજાણ્યું અઘરૂં લાગ્યું તેમજ એ લોકોનો જે પ્રથમથી પ્રથા બંધાએલી, ને શાહનું સ્વરૂપ આ મની પહેરાનું જ ત્યાં હતું, તેથી દસોંદ વિગેરે ત્યાં આપતા હતા, એને લીધે હવે તેમને અહીં આપવી ગોઠતી નથી, જે કુળમાંથી વિષ્ણુ પરમાત્માની કળા હીન થાય છે, ત્યારેજ તે કુળ ધર્મહીન પણ થઇ જાય છે; એવા કેટલાક સંયોગો ભેળ

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n279/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

થવાથી એઓને (ગત સ્વરૂપના વંશને અર્થાત જે કુળમાંથી વિષ્ણુ પરમાત્માનું સાક્ષાત સ્થુલ સ્વરૂપ નીકળી ગયું હોય તે) મોહ મુકાતો નથી વિગેરે સર્વ એવાં કર્મો કરવાની ઇચ્છા થાય છે, તેથી તેઓને દસોંદનું આવતું નાણું પાછું વાળતાં મન કેમ થાય? તેમજ સ્વાર્થીયાઓ જે સાથના રહેનારાઓ છે, તે પોતાના ઉદર પોષણની પીડાથી લોકોને ઉંધું ચતું સમજાવી, ખાડામાં ઝુકાવી, દસોંદ વિગેરેનાં નાણાં ઉઘરાવી લઈ જાય છે, ને પોતે પણ હું વિષ્ણુ અવતાર, ઇમામ, બ્રહ્મા છું એવું કહે છે, તેવાં કારણોથી તેમ થાય છે. પણ જે માણસ કંટાળો ખાધા વિના, સુદ્રઢ થઇ? તે ભાષામાં મન પરોવી બોલવા માંડે તો ઝટ શીખી જાય, ને થોડે અભ્યાસે મોટો અનુભવ મેળવી મહા જ્ઞાની પંડિત થઇ જાય. પણ તેમ કરે ત્યારે તો પ્રથમ શીખવુંજ કઠણ પડે છે. એ લોકો જે એવી રીતે વળગી પડયા છે, ને હરિ જે વંશમાંથી પોતાનું સ્વરૂપ ફેરવી બીજા વંશમાં લઇ ગયા છે, તો પછી તે વંશમાં કદી પણ ગયાજ નથી. જુઓ, પ્રથમના દસે અવતાર ના ચરિત્રો, પ્રથમ જલચર થઈ, વનચર થયા, પછી જલચર થયાય નહિ તેમજ વનચરમાંથી બ્રાહ્મણ થયા, ફરી વનચર થયાજ નહિ. તેવીજ રીતે બ્રાહ્મણમાંથી ક્ષત્રિ થયા, ને ફરી પાછા બ્રાહ્મણ થયાજ નહિ. ક્ષત્રિમાંથી આજ મલેચ્છમાં આવ્યા ને પાછા ક્ષત્રિમાં ગયાજ નહિ. એતો મોટા વરણ બદલ્યા તે કહ્યા, પણ તે વરણોમાં પોતે નાના કુળો બદલ્યા છે, ને પાછા તે કુળોમાં પોતે ગયાજ નથી. તેમજ આ કુળ બદલ્યું છે; અને હવે પછી પણ તેમજ જાણી લેવું! જેમ આગલા ગત અવતારાદિનાં ઉપાસકો હજી સુધી પણ તેને તેજ અવતારની

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n280/mode/1up

realpatidar.com

ઉપાસના કર્યાજ કરે છે. ને તેને કદી કોઇ સમજાવે છે, તો તે આંખો બંધ કરીને કહે છે! કે જેમ અમારા ઘરડા કરતા આવ્યા તેમ અમે કરીએ છીએ. ને તેજ ખરૂં છે, ને આવા આજ કાલના નવા ધર્મોને અમે માનનારા નહિ. આવી પણ સંપ્રદાઓ છેજ; તેમ આપણા તેજ પ્રમાણે જાણી લો. ઠાલી થઇ ગયેલા ડાંગરના છોડાં ખાંડેથી કેવો લાભ મેળવી શકે છે? તેવોજ લાભ જે વંશમાંથી વિષ્ણુ પરમાત્માનું સગુણ સ્વરૂપનો અવતાર પાત્ર પુરૂષ નીકળી ગયેલો હોય, ને તેને પુજવાથી, દસોંદ વિગેરે આપવાથી મળે છે. હે ભાભારામ! મમતાના બંધને કદી ધર્મ કહેતા નથી. જાણ્યા છતાં પાછું એનું એ કુટવું તેતો ચોખી મૂર્ખાઇજ છે.

એ વાત તો બાર કરોડીના ભરણુની વખતે પીર સુંદર દિનનીરૂબરૂપીર કબીર દિનને અનંતનો વર શ્રી શાહોજીએ આપ્યો ત્યારે જાહેર રીતે થઇ ગઇ છે, કે શાહનો અવતાર હવેથી પીર કબીરદિનના કુળે પીર ઇમામશાહ થશે, તેના કુળે હું આવીશ, એવો ફરમાન થયેલો જગ જાહેર છતાં આંખ આડા કાન કરી લોકોને ઉંધુ ચતું સમજાવવું, તેમાં શું મોટાઈ છે? પણ ઉલટી ખોટ છે.

તમોને પ્રથમ મેં ના કહ્યું? કે જ્યાં મમતા છે ત્યાં નામે પાખંડજ છે. જ્યાં ભુલથી પાપચાર થાય, ને તેનું પ્રાયશ્ચિત કરે તો તે નિરવાણુ પણ થાય જ્યાં જાણી જોઇનેજ પાપાચરણુ કરવામાં આવે, ને તેનું અનેક તેવાજ પ્રકારે પ્રાયશ્ચિત કરે! તો શું તે માફ થાય? નજ થાય તેવાજ પ્રકારનો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n281/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

આ લોકોનો આચાર મંઠાએલો છે! જાણે છે ને ઉંધા ચાલે છે તો તે દોષિત છેજને, તે સંશય રહિત વાત છે. તેથી તેઓ અંતે મહાદુઃખ વેઠવાવાળા છે.

ભાભારામ—હે ગુરૂવર? આપે જે હરિવંશ વિષયમાં આદશક્તિ બુજરૂક બેગમ એવું નામ આપ્યું તે કોણ છે?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે પરમભક્ત! એ આદ નારાયણી, જગત જનની, ઈશ્વરી, શ્રી વિષ્ણુ પરમાત્મા નરઅલી મહંમદશાહની ગેહીની તે આદશક્તિ છે, ને તે મહેમદાવાદના સુલતાન મહમદ બેગડાની દીકરી થાય.

ભાભારામ—હે મહારાજ! ત્યારે તો મને આદ નારાયણીના દરશન કરાવો.

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભાઈ! એતો હજુ તેમના માબાપને ઘેર છે, ને તેમની મંગણી (સગપણ=વેવિશાળ) થઈ છે. બાદશાહ પોતે આવી, સગપણ કરી ગયો છે. પણ હજુ વિવાહ થયો નથી. જ્યારે વિવાહ (લગ્ન) થાશે; તો તે અહીં પધારશે ત્યારેજ તમને દર્શન થશે.

ભારારામ—હે પુજ્ય! હજુ શાહનો વિવાહ નથી થયો? ને વિવાહ કરવાને કેટલોક વિલંબ છે?

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે મુનિવર! હવે વિવાહ ને ઝાઝો કાળ નથી થોડા સમય પછી થશે. કારણ હજુ શાણો, ગંગારામ,

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n282/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પ્રીતમ, મુળશંકર ને વીરચંદ એટલા માણુસો આવવાના છે. તેઓના આવ્યા બાદ શાહના વિવાહનું મંગલાચરણુ થશે.

ભાભારામ—હે મારા ગુરૂ ગંભિર ! આપે જે બુજરૂક બેગમ (આદ્ય શક્તિ) ની ઓળખાણુ કરાવી, પણુ હવે આપ કહો કે જે આપે પ્રથમ કહ્યું છે કે હરિ જ્યારે વંશ પાલટે તે વારે બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શક્તિ, ને દૈત્ય, જાહેર હોય છે. તો હવે જે વારે આદ્ય નારાયણુ વિષ્ણુ પરમાત્મા નર મહેમદશાહે વંશ પાલટયો તેમાં આપ બ્રહ્મા, પોતે વિષ્ણુ, ને આદ્ય શક્તિ બુજરૂક બેગમ એતો સમજાયું. પણુ દાણુવ કયો? તે દયા કરી સમજાવો.

શ્રી બાવાજી સાહેબ—હે ભાભારામ ! *દૈત્યનું વરણુન આદ્ય શક્તિના સ્વરૂપ વિષે હું તમને ફરી જે વારે સમજાવીશ ત્યારે તેનો ખુલાસો પણુ કહીશ. ને તે દાણુવના સાથે હજુ તો તમારે યુદ્ધમાં ઉતરવાનું છે, ને તે યુદ્ધ શાહોજીના વિવાહ પછી અત્યારે કહેવાની કંઇ જરૂર નથી.

ભાભારામ અતી આનંદ પામી હર્ષિત થઇ પોતાને આસને બેસવા પાછે પગલે હઠી બેઠા. ને પોતાનો જે સંશય હતો, ને તેનું જે નિરાકરણુ થયું તેથીજ પોતે અતિજ આનંદ મગ્ન બની નાચવા લાગ્યા; ને પ્રેમ મસ્ત બની આનંદના પોકાર કરી

*એ દાણુવ વિષે "આદ્ય શક્તિનું સ્વરૂપ" નામનું પુસ્તક અમો છપાવીશું તેમાં તેનો ખુલાસો જે શ્રીબાવાજી સાહેબે કરેલો છે તે આપીશું.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n283/mode/1up

realpatidar.com

સર્વ સભા મંડપ ગજવી દીધો હવે પછીની આયુષ અહીંજ શ્રી ગોર નરની સેવામાંજ તેમના ચરણમાં રહી પુરી કરવી, એવો નિશ્ચય કરી બન્ને ભાઈબેન ત્યાંજ રહી, ભક્તિ ભાવે કરી આનંદ મગ્ન રહેતા હતા.

ભાભારામે અતીજ પ્રતાપી પુરૂષ નીવડયા હતા. ને તેમણે એવા અદ્ભૂત કર્યો કાર્યાં છે કે સાંભળતાં અક્કલ હેરાન થાયે એવા કુદરતી સત્તા જેવા કાર્યો કર્યા છે.

તેમજ નાયાકાકાએ પણ તેથી વિશેષ અદ્ભૂત ચમત્કારી કાર્યો કાર્યાં છે. પણ તે સર્વે અવકાશ આવેથી આપ સાહેબોને વાંચવા ને જાણવા અર્થે બાહેર મૂકીશ. એવી ઇચ્છા છે, તે શાહો સંપૂર્ણ કરે........આમીન.

હે મારા સ્વધર્મી બંધુઓ આટલું વિવેચન થયા બાદ સર્વ સભાજનો વિસર્જન થઇ પોતપોતાના સ્થાને રવાના થઈ ગયા, ત્યારબાદ અનેક જનો આવતા ને ધર્મ સ્વિકારતા, ને શ્રીબાવાજી સાહેબ શ્રી ઈમામશાહ બાવાના ગુણ ગાતા, ગાતા, ચાલ્યા જતા.

આ ભાભારામ સુબોધ ટુંક વિસ્તારથી લખાયો છે, કારણ ગ્રંથનો કદ મોટો થઈ જવાની બીકથીજ.

આટલો હાલ વિસ્તાર્યો છે. હવે પછીની જે બાકી રહેલી કથા તથા શાહોજીના વીવાહનું વર્ણન છેવટે "હાજરબેગનો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n284/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

હર્ષ" નામનો પુસ્તક જે છપાવીશું તેમાં ભાભારામ,તથા નાયા-કાકાએ ત્યાર પછીથી કરી બતાવેલા અતી આશ્ચર્ય રૂપ કાર્યો, વિગેરે, વિગેરે પુરણ ખુલાસાથી લખવામાં આવશે. આ ઠેકાણે જગ્યાના સંકોચના લીધે પુરણ હાલ હું લખી શકતો નથી. સર્વ સુજ્ઞજનો આ મારૂં લખેલું લઘુ પુસ્તક વાંચી છેવટે શુભ આશિર્વાદ આપી ભુલ ચુક માફ કરશો.

સંપૂર્ણ.

છુટક પદો.

થાળ.

(રાગ) "જમો જમોને જુગના આધાર, જુગતે જમાડું"

બેસો બેસોને બ્રહ્મ ભરથાર, ભોજનિયા લેવા;
સુખનાં સાગર શ્યામ, નકળંકી દેવા. (ટેક)
આવો આવોને મારે દેશ, દર્શન તે દેવા;
હમે કરશું તારી શેવ, મહમદશાહ દેવા. ૧
પાથરી શું આ ઠાર, સોના બાજઠડી;
ભરગચ્ચીની સેજ, હિરલા બાંકડલી. ૨
ફુલડાં અપરમપાર, શેરીયે પથરાવું;
અંત્તર ખુશબોઈ સાર, વિધવિધની લાવું. ૩
ચંદન કર્યું તૈયાર, તંબોલ લાવી છું;
પુજન સાણુચી સાથ, લેઈને આવી છું. ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n285/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ભોજન વિધવિધ પેરના કરી રાખ્યા છે,
સેવ સુંવાળી સાથ, શિખંડ બાંધ્યા છે. ૫
પેંડા કર્યા તૈયાર, બાસુદી લાવી;
દાસી તારી નાથ, છું મનથી કાવી. ૬
સીરો સાકર સાથ, ચુરમું રાંધ્યું છે;
ખીર રોટલી નાથ, આધણુ માંડયું છે. ૭
લાપસી લાડુ આજ, કણુસાઇના કરવા;
ઘેબર જલેબી સાથ, તુજ આગળ ધરવા, ૮
દહીંથરાને સંગ, મેવા પુરી છે;
ખારી ખાટી સાથ, ફીકી મોળી છે. ૯
પુરી માવાની આજ, પ્રીતે પાડી છે,
વેડમી કરી તૈયાર, ઘીની વાડી છે. ૧૦
સુતર ફેણી સામ, લાવું તુજ સારૂ;
રોટલી ખાટી સાથ, ઘી સાકર લાવું. ૧૧
ખાંડ ગોળ અપાર, લાવું હું વાલા;
કંસાર કરીઓ આજ, જમો સુંવાળા. ૧૨
રાંધીશ ખીચડી ભાત, આગળ ધરવાને;
જમો જમોને સુંદર સામ, રંગમાં રમવાને. ૧૩
રોટલી વણીયો આજ, બાજરને ઘઉંના;
શાક કર્યાં તૈયાર, થોક પાપડનાં. ૧૪
કોળા દુધીનાથ, લાવી તુજ સારૂં;
મીઠાં ખારાં શાક, તુજ આગળ ધારૂં. ૧૫
કારેલા કંટોળ સાથ, પરવલ હું લાવું;

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n286/mode/1up

realpatidar.com

જમી કંદની સૌ જાત, એકે એકા હું લાવું. ૧૬
બટાકા શુભ જાત, સાકરીયા ગાજર;
રતાળુ અડવી સાથ, કરીશ હું હાજર. ૧૭
ફળીયો તુવર ગવાર, ચોળાની શાંધી;
સરગવાનાં ફળી ફુલ, એ પણ છે શાંધી; ૧૮
કર્યાં ભાજીનાં શાક, નથી કંઇ ખામી;
ચોળાઇ મેથી નાથ, ભાજી સુવાની. ૧૯
રાંધી છે દાળ આજ, તુવરને મગની;
ચણા અડદની દાળ, ભેળી મસુરની. ૨૦
કોરા ખાટાં શાક, કર્યાં રસીલા;
સુકવણીનાં અપાર, જમો રંગીલા. ૨૧
વડા વડી કચોળ, પુડાં તે તળીયા;
દહીં દુધી અપાર, માંખણુના પડીયા. ૨૨
જમો જમોને નકળંકનાથ, રસ રંગમાં ભેળી;
સુખવાસ અપરમપાર, મેવાની થેલી, ૨૩
પવન પ્રાણુાધાર, વિંઝણાથી ઢાળું;
જોયું મેં તારૂં મુખ, બીજે કેમ ભાળું. ૨૪
નર મહમદશાહ દાતાર, આવ્યા સુખ દેવા;
કળજુગના ભરથાર, નકળંકી દેવા. ૨૫
'ખાકી' થયો રસબસ, રસીયાની સંગે;
રમતાં સંતની સંગ, રજની જાયે રંગે. ૨૬

સંપુરણ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n287/mode/1up

realpatidar.com

ગ્રહસ્થાશ્રમ વિષે

રાગ પદનું.

માહાસાગર મોઝાર, બેડીરે તારી અજબ સોહાવે;
જીવરાજા બેસણુહાર, સદ્ગુરૂ પાર લગાવે, (ટેક)

પાંચ પચીસ પટવત્ જડિયા, ખીલા અપરંપાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧

ભર દરિયામાં નાવડી આવી, તુફાની પવન અપાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨

નીર નિરભે ચોયંદિશ ઘૂમે, તો ડુબે બેશણુહાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૩

આત્મરાજા સાક્ષી અનોપમ, કારણ ભૂત કિર્તાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૪

શુદ્ધ ચિત્તે નિર્મળ મનથી, માનીલેજે નિરધાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૫

પવન પાણી નિર્મળ હોવે, તો ડુબે શું નાવ વિચાર ?
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૬

પાણીનાં તુફાને નાવનાં નિવડે, ડૂબે દરિયા મોઝાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૭

પવન નિર્મળ હોઈના ચાલે, તો નાવનો કોણ વિસ્તાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૮

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n288/mode/1up

realpatidar.com

મોહ માયાનાં તરંગ જાણો, તેમાં નાવ અફળાય;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૯
શુદ્ધ ચિત્તે સાંભળ વાત મારી, આ સંસાર મોઝાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૦
નીરતે નારી જાણજે, પવન પુરૂષ પ્રમાણ;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૧
પુરૂષ નિર્મળ સ્ત્રી પવિત્ર, સંસાર સુખદ તેનો જાણ;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૨
કાયા બેડી તારી તરનારી, આ મનુષ્ય દેહ નિર્વાણ,
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૩
નીર વિના નાવ કેમજ ચાલે, સ્ત્રી વિણ તેવો વેહવાર
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૪
પવન પ્રેરક પુરૂષ જાણો, બેડી લાગે ઝટ પાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૫
એકલ રહીને કોઈ નવ ઓધરે, પડશે ચોરાશીની જાળ,
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૬
વસીષ્ટ વ્યાસ શુકદેવ, તરિયા સ્ત્રી સંગાથ;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૭
વ્યંઢળ સ્ત્રીને કેમ રાખે? રોગોથી અન્ન ન ખવાય;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૮
ગાંડો વસ્ત્ર નવ સજે, મૂર્ખ જરવોણો થાય!
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૧૯
મૃગ વશે બહુ વનમાં, તરૂ ઉભા સુકાય;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૦

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n289/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ડુંગર સર્વે આસન ધારી, તેથી મુક્ષ ના પમાય;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૧
માનની તે મોર તજે છે, ગરધવ ઉડાડે છાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૨
જટા ધારી વડ વૃક્ષ શોભે, શ્વાન કરેરે પોકાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૩
સંસાર આશ્રમ વેહ તરિણી જાણો, તોડે મહાપાપ થાયે;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૪
વહેતી નીકે જેવો પગ દેવો, તેવો તજવો વહેવાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૫
ઇશ્વરે રચના પોતે કરી છે, નરનારી નીરધાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૬
નરનારી સંગે નીતિથી રમતા, પુત્ર રત્ન પ્રગટ થાયે,
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૭
તેત્રીશ ક્રોડ દેવ ઉપાયા, નારી કુંખે નિર્વાણ;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૨૮
અઠયાશી સેસહસ્ત્ર ઋષિજ જાણો, તે પણ નારીનાં બાળ;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે ૨૯
સવાલાખ પેગંબર શોભે, ધરતા પિતૃ માતૃ:ભાવ,
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૩૦
નરજી પણ પ્રગટ જે આવે, તે પુત્ર થઇને પ્રમાણ;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૩૧
સંસાર વહેવારમાં રહી સરખા કરો ભક્તિ આચાર;
સદ્ગુરૂ પાર લગાવે. ૩૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n290/mode/1up

realpatidar.com

પ્રેમ ધારી ગુરૂપદ્દ શેવો, તો પામશો ઓલ્યોરે પાર;
સદ્દગુરૂ પાર લગાવે. ૩૩

સત્શાસ્ત્ર એવુંજ બોલે, કહે 'ખાકી' પોકાર;
સદ્દગુરૂ પાર લગાવે. ૩૪

સંપૂર્ણ.

મનની કલ્પના વિષે

રાગ લાવણી પદની

(મન તું સિદ્દેને કલ્પના કરે, રામને કરવું હોય તે કરે !) એ રાગ.

મન તું સિદને ભવમાં ભમે, શાહને ગમતું હોય તેમ ગમે. (ટેક)

કોટિક કરે કલ્પાંત કદી કોઇ, હરિ કરેસો હોય;
કદી મમતામાં મથી મરે જન, મળે નાં કોડી તોય ! મનતું ૧

પતાળે પેસે નભમાં બેશે, ભમે ભૂતળ બહુ વાર;
અખંડ સ્વામી નજર કરે તો, બેડી ઝટ થાયે પાર. મનતું ૨

મહા બળવંતો, એ ગુણવંતો, સદા શિરોમણી આપ;
તારણ તરણ ત્રિલોકીનો, અસંખ આપ અમાપ મનતું ૩

ભાવી પરબળ સદા નિરંતર, કળી શકે નહિ કોય;
મેહેર કરે મહારાજ પલકમાં, જળમાં થળતો હોય. મનતું ૪

અવળે પંથે વળે કદી કોઇ, દોડે સઘળી જમાર;
દોડી દોડી મથી મરે પણ, પામે નાં પેલો પાર. મનતું ૫

સંતોષ સમતા સદાનાં સંગી, સમજે વિવેક વિચાર;

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n291/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જ્ઞાન વૈરાગે વળી રહેતો, સુખનો નહિ કંઈ પાર. મનતું ૬

સત્યંતી છે સદા ઉમંગી, સુખીયાના સરતાજ;
જેને મળીયા છે આ જુગમાં, નર મહમદશા મહારાજ. મનતું ૭

આ કળજુગમાં આપ પધારી, ક્રોડ કર્યાં ઉપકાર;
ફરતા હરતા આપ નિરંતર, અલબેલા દાતાર. મનતું ૮

શાહ સ્વરૂપે રચ્યો તમાશો, અનંત ના સિરતાજ;
'ખાકી'દાસ સદાનો જાણી, જાતી રાખો લાજ. મનતું ૯

સંપૂર્ણ

જ્ઞાનીનાં શણગાર.

રાગ ગરબી (ધોળ)

ધીરે ધીરે ઉંમગેરે, શાહેલી રમવા ચાલો;
દેહ દર્શન કરીનેરે, આનંદમાં મહાલો. ૧

છે પંથ આ સાચોરે, ભિન નવ આણો;
આદ્ય અંતનાં સ્વામીરે, મહમદશાહ જાણો. ૨

સત્ પંથ છે સાચોરે, સત્ વેદ સુબ્હાની;
પેગંબર તેનાંરે, મહંમદ છે નામી. ૩

જુગ તારણ આવ્યોરે, ઋષિવરને કાજે;
મહાદન દાડેરે, દેવ રાવશે રાજે. ૪

હરો શણગાર સારારે, મહાપદને પાવા;
પ્રેમ પટકુળ પેહેરોરે, શાહ મંદિર જાવા. ૫

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n292/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

ચિંત્તાની ચોળીરે, ચતુરાઈનો ચણિયો;
વિવેકની વાળીરે, સત્ સણગારરે બનીચો. ૬

માળા મોહનની પેરારે, કંઠી કરતાની;
દાણીચો ધીરજનોરે, ટીલડી સમતાની. ૭

બાજુ બાંધો મુક્તિનાંરે, વેઢ દશવંતનાં;
કર્ણું કુંડલો કાનમાંરે, જ્ઞાન શ્રવણનાં. ૮

આદિનતાની ચુડીરે, કંકણ કિર્તનનાં;
અંજન અદ્વિતનોરે, દામણી બંધ વૃત્તિનાં. ૯

એવો શણગાર પેહેરોરે, મોહન વર વરવા;
જીભ આપી સાહેબેરે, અજંપો જપવા. ૧૦

એવા રંગે સાહેલીરે, નર નકળંક મળશે;
નહિતો અવસર જાશેરે, ફેરો ફોગટ પડશે ? ૧૧

'ખાકી' ત્રીગુણ તજજેરે, શ્રી અલી ચરણે;
ગોર મેહેર કરેતોરે, ટળે જન્મને મરણે. ૧૨

સંપુરણ

ગીત હીંચનો

હીંચ રમત મુને વાલી, સાહેલી મારી હીંચ રમત મુને વાલી;
પ્રેમેથી રમવા ચાલી, સાહેલી મારી હીંચ રમત મુને વાલી (ટેક)

ગુરૂ શબ્દની મેં નથનીરે પેરી, વાળી વિવેકમાંરોળી; સાહેલી ૧
જ્ઞાનનાં કડલાં પગમાંરે પેર્યાં, કાંબી તે ધર્મમાં ભેળી. સાહેલી. ૨
અણુવટ વિછવા સત સંતોકનાં,દામણીતેદયામાં મેલી.સાહેલી. ૩
કંઠીતેશુભકામનીરે હરો, મોહન માળામાયામાંમેલી.સાહેલી. ૪

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n293/mode/1up

realpatidar.com

ચિંન્તાની ચુડી હાથમાંરે પેરી, કાંકણ દિનતાના પેરી. સાહેલી ૫
પટોળી મેં તો પ્રેમનીરેપેરી, સાડીશિતળતાની પેરી. સાહેલી ૬
કંચવો તે તો કરૂણીનો પેર્યો, ઘાઘરો પંચભૂત મારી. સાહેલી ૭
ટીલડીચોડી મેં સુરતાને બાંધી, લાજનો અંજનસારી. સાહેલી ૮
ગુરૂ મળ્યામુનેઆલેઈમામશાહ, 'ખાકી'તણા છે વાલો. સાહેલી ૯

સંપૂર્ણ.

ધોળ લગનના વખતની.

કંકુને કેશર ઘોળિયા, લગન પત્રી લખવાને કાજ;
લગન મારે આવિયા. (ટેક)

મહુરત જોષ દેખાડીયા, દેખ્યા ગુરૂજીએ હાથ. લગન ૧
જોષી તેડયા સહુ દેશનાં, મારૂં લગન લખવા કાજ લગન ૨
તેડાવો ગુણવંત સંતને, પત્ર લખશે તે શુદ્ધ હાથ. લગન ૩
એરે મુહુરત મારે આવીયું, ત્રત નક્ષેત્ર મોઝાર. લગન ૪
શુદ્ધ ઘડી શુભ પલની, રખે પલમાં એ વિલંબ થાયે, લગન ૫
એરે લગનની રચનાં ઘણી,સરવેસતીયુંતેમંગળ ગાયે. લગન ૬
તેત્રીસ ક્રોડદેવ આવીયા, મારા સાક્ષીતે પુરૂષ પુરાણ. લગન ૭
વરતો વરીશ હું સોભતી, રૂડો સોળ કળાનો ભાણ. લગન ૮
ગુરૂનાં લગને હું વરી, મારો ટાળ્યો તે ઘોર અંધાર. લગન ૯
તિમર સર્વે ટળી ગયાં, મારે ઉગ્યો તે શસિયળ ભાણ. લગન ૧૦
ભરમની શાંકળ ભાંગીને. ઉઘડયાં વજર કમાડ. લગન ૧૧
રૂપ સરૂપને ઓળખ્યો, મુને માર્યા તે રમતાં બાણ, લગન ૧૨

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n294/mode/1up

realpatidar.com

સતગોર બ્રહ્મા મુને મળ્યા, મારા બંદે અલી સરદાર. લગન ૧૩
સૈયદમીયાનાંરે શોભતા,સાચા સુત શિરોમણી સાર. લગન ૧૪
ખાકી સેવકેરે શેવીયા હવે રાખજો સરણુંમાંયે. લગન ૧૫

સંપૂર્ણ.

વીવાના ગીત

(રાગ—કચ્છમાં વીવામાં ગવાતી ચુંદડીનો.)

અનંતનો સ્વામી આજ મારે ઘેર આવે;
મારે ઘેર આવે બોહોળી લક્ષ્મી આવે, અનંત. (ટેક)
તોરણુ બંધાવીને ચોક પુરાવો,આજસામી રાજા મારે ઘેર આવે
સોનાનો થાળ સાચે મોતીએ ભરાવો; સાત સાહેલી મળી શાહને વધાવે અનંત. ૨
ચાલોને સાહેલી આજ શાહને વધાવા સરખી સાહેલી મળી મંગળ ગાવે. અનંત. ૩
શાહોજી આવેને કંઇ કંઈ લાવે,વરકન્યાની આવરદા વધરાવે અ.૪
સાજા નરવા રાખેને સુખ દેવડાવે,ભાઈનીહોંસ પુરી કરાવે. અ.૫
સુખ સંપત સરવ લાવે છેવટે સ્વામી મુક્ષ દેવરાવે. અ. ૬
*બાઇની જે કામના હોએ, સાહોજી તેમની પુરી કરાવે અ. ૭
ગાતાં વાતાં ગીત માંડવે આવે, મારા રૂદીયામાં આનંદદેવરાવે. ૮
મારેઘેર સાજન નકળંકશોભે હું ઇચ્છુંસ્વામી તારાદર્શનલોભે.૯

* આવું નીસાન કરેલું છે તે ઠેકાણે જેને ઘેર વીવા હોય તેનું નામ લેવું

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n295/mode/1up

realpatidar.com

સાજન શોભેઈમામશાહજેવા, આવ્યા સેવકને સરણુમાં લેવા.૧૦
નરમહમદશાહનકળંકી દેવા,જગતમાં નથીકોઈ બીજાએવા આ૧૧
ખાકીનાસ્વામી તારી સરણેઆવે,તનમનધનતુજચરણેલાવે આ૧૨

—૦ સંપુર્ણ ૦—

માંડવાની વેળાએ ગાવાની ધોળ પેલી

રાગ ધોળ.

આજ માંડવો સદ્ગુરૂએ છાયો. અન્નત રંગે રચાયો;
માંડવો સદ્ગુરૂજીએ છાયો. (ટેક)
વેદ ચારેના થંભ રચ્યા છે, સિરગુણ રૂપે સંવાર્યો. માંડવો ૧
સતના ટેકા માંહે કર્યા છે, નિગુર્ણ બ્રહ્મ પુજાયો. માંડવો. ૨
જ્ઞાનગરીબીનીઆડુ રેઆંધી,સમતાનીદોરડીયો સાયો. માંડવો. ૩
ચતુર કમાનો ચોડાવી છે માંહે, વાણી વિચારથી ગયો. માં૦ ૪
છત છવાઈ છે સત્સંગ કેરી, પાથરણુ પ્રેમ પથરાયો. માં૦ ૫
ધરમસિંહાસન મેલ્યું છે વચમાં, થહમદશાહેવસાવ્યો. માં૦ ૬
વસમાં કુંવારી સ્વામી રાજા પરણે, આનંદમંગળ ગાયો. માં૦ ૭
ચરણુપખાલી ચરણામૃત કીધું, તેત્રીશ કોડને પાયો. મા૦ ૮
ખાકી છે દાસ સદાનો તાહારો, આનંદે માંડવો ગાયો. માં૦ ૯

સંપુરણ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n296/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

માંડવાના વેળાની ધોળ બીજી

રાગ ધોળ.

આજ માંડવો સદ્દગુરૂજીનો ગાવો, સતીયું મળીને વધાવો;
માંડવો સદ્દગુરૂજીનો ગાવો. (ટેક.)

નયણે જૂઓ નબી મહમદ આજે, મનથી માંડવે આવો. માં૦ ૧
એરે માંડવે કીયા ગોર આવે? વિચાર તે મન લાવો. માં૦ ૨
પ્રથમ ગોર બ્રહ્માજીરે આવ્યા, બીજે વસિષ્ટ ગોર કાવો. માં૦ ૩
ત્રીજે તે વેદવ્યાસરે બોલ્યા, ચોથે નબીમહમદ કાવો. માં૦ ૪
ગુણ અખંડિત એ ગોર ભરીયા, તે ગુણ હરખે ગાવો. માં૦ ૫
જેવી રીતે ગોર યુગોયુગ આવ્યા, આજ ઈમામશાહ કાવો. માં૦ ૬
હોંશ ધરી મારી સાહેલી ચાલો, ગુરૂજીને જાઈ વધાવો. માં૦ ૭
ભૂલ્યો તેતો ભવોભવ ડુબ્યો, આપે ઉમંગ ધરી ધાવો માં૦ ૮
અવસર આવો ફરી નહિ આવે, લેજોઉમંગથી લાવો. માં૦ ૯
આલેઈમામગોર આપે પધાર્યા, મુનિવર હુંશીયારથાવો. માં૦ ૧૦
બાકી, નાસ્વામીનિરંતરનિસદિન, મહંમદશાહમનભાવો. માં૦ ૧૧

સંપુર્ણ.

સમૈયા વખતે ગાવાની ધોળ પેહેલી

રાગ ઉપરનો.

આજ સમૈયા નકળંક ના કરીયે અભંગ વરને વરીયે;
સામૈયા નકળંક ના કરીયે. (ટેક)

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n297/mode/1up
1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

પાછળ બુદ્ધિથી બહુ પસ્તાયા, પગ પાછો નવ ભરીયે ? સા૦ ૧
આગમથી રૂપ જેણે ના જાણ્યું, તેતો કુટાયા છે ખરીયે. સા૦ ૨
પહેલાંના ફેરે ઘણીવાર ભૂલ્યા, હવે તે સેને વિસરીયે. સા૦ ૩
લોભ લાવચથી રૂપને ભૂલ્યા જાણીને સાને ઓસરીયે સા૦ ૪
અનેક ચરિત્ર એ નર કેરા, તે નરને હવે વરીયે સા૦ ૫
એ નરને સાહેલી રે વરતાં, ફરીથી નવ મરીયે. સા૦ ૬
અનંત યુગમાં એ નર રમીયો, શેવીને ભવસાગર તરીયે, સા૦ ૭
ખાકી'ને સેવા શાહોજી કેરી,મહંમદશાહ ચિત્ત ધરીયે. સા૦ ૮

સામૈયા વખતે ગાવાની ધોળ બીજી

રાગ ઉપરનો.

આજ સામૈયા સદ્‌ગોરનાં કરીયે, સેજે તે ભવસાગર તરીયે;
સામૈયા સદ્‌ગોરનાં કરીયે. (ટેક)

ગોર વિનાના છે જે જન નુગરા,સંગ તે તેનો પરહરીયે.સા૦ ૧
આદી અનાદી રૂપ સાહેબનું, રૂપથી તે ઓધરીયે. સા૦ ૨
કુતુબ તારામાં જે નુર આવ્યું, તે સદ્‌ગોર સમરીયે. સા૦ ૩
કળજુગના ગોર નબીરે મહંમદ, તેનાં વચને વરીયેરે સા૦ ૪
તેજ રૂપે ગોર ઇમામશાહ આવ્યા, ધ્યાન તેનું ધરીયે. સા૦ ૫
બ્રહ્મા વિષ્ણુને સકતી મળી, ત્રણેને ટોળે કરીયે. સા૦ ૬
તેનું રે જે સંતાન ઉપજે, હરિવંશ તે ખરો કરીયે. સા૦ ૭
હરિવંશમાં હરિ આપે રહ્યા છે, તેથી કરી તેને વરીયે. સા૦ ૮

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n298/mode/1up

realpatidar.com

હરિવંશ વિના જે ગોર કહાવે, ધુતારો જાણી પરહરીયે. સા૦ ૯
આલે અલીનો સેવક ખાકી, શીશ ચરણુમાં ધરીયે. સા૦ ૧૦

સંપુર્ણ

પસ ભરતી વખતે ગાવાની ધોળ

રાગ ઉપરનો,

પુરણ પસપીર સમ્મસ ભરશે, નર નકળંકને વરશેરે
પસ સમ્સ ભરશે. (ટેક)

પેહેલાં ભરી પસ અમરિષ કેરી, બીજે પ્રભુજીની ભરશેરે, પસ. ૧
વળી ભરી રૂષમાગત કેરી, તે જીવ આજે તરશેરે. પસ. ૨
પ્રહેલાદે પસ પુરી ભરાવી, પાંચ કરોડી વરસેરે. પસ. ૩
હરિચંદ્રની પસ આપે ભરી છે, સાત કરોડીનાં સરશેરે.પસ. ૪
યુધિષ્ટરની પસતે પુરણ, શ્રી બુધ પુરણુ કરશેરે. પસ. ૫
પીર સુદરદિને પસ ભરાવી, સુખી ત્રીકમ તરશેરે. પસ. ૬
આજ કળજૂગમાં આપે પધાર્યા,ઇમામશાહ પસ ભરશેરે પસ. ૭
સુખી તે કમળા કૂંવર કેરી, મહમદશાહ પસ ભરશેરે પસ. ૮
પસ ભરી જેની સદગુરૂએ, નર્કથી તે નવ ડરશે. પસ. ૯
પસ ભરી મારી ખંદે અલીએ, કારજ સર્વે સરશેરે. પસ. ૧૦
સૈયદ મીયાનાં બાળકા તેતો, પીરાણા વાસી વરશેરે, પસ. ૧૧
'ખાકી' સેવક તારો સદાનો, દ્વેત હવે કેમ ધરશે? પસ. ૧૨

સંપુર્ણ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n299/mode/1up

realpatidar.com

ગોરક્ષવાણી

"પદ" ભજન

ચારે યુગની સતી એકજ

માયાનું મંડાણુ યોગણી, આદ્ય પુરૂષ ઘર ચેલી;
મારૂં મન માને તો સંગે ચલું, ન કાં ફીરૂ એકલી.
માયાનું મંડાણુ યોગણી (ટેક) ॥

કૃતા યુગમાં ઉમૈયા કહેવાણી, શિવ શંભુ ઘર નારી;
ભસ્માસુરદાણુવ મેં રોળ્યો,હું ઝઘડાથી ન્યારી.માયાનું મં ૧ ॥

ત્રેતાયુગમાં સીતા કહેવાણી, રામચંદ્ર ઘર નારી;
દશાસર રાવણુ મેં રોળ્યો, ઝઘડાથી ન્યારી માયાનું મં ૨ ॥

દ્વાપર યુગમાં દ્રૌપદી કહેવાણી, પાંચ પાંડવ ઘર નારી;
કૌરવ મેં હણ્યા, હું ઝઘડાથી ન્યારી. માયાનું મં ૩ ॥

કલિયુગમાં કાળ કહેવાણી; આદ્ય પુરૂષ ઘર દેવી;
પતૈનો પાવો મેં રોળ્યો, હું ઝઘડાથી ન્યારી. માયાનું મં ૪ ॥

ભોગવ્યા વખતે ભારજા કહેવાણી, પૂજ્યા વખતે દેવી;
પુજ્યા તે તો પામી ગયા,સમયસમયમાંજેવીમાયાનું મં. ૫ ॥

મચ્છંદર પ્રતાપે જતી ગોરક્ષ બોલ્યા, આદ્ય અંતથી એવી;
પરખ્યા તે તો પૂજી ગયા,હાલેહેલા ખાતીમાયાનું માયાનું ૬ ॥

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n300/mode/1up

1978 -Bhabharam Subodh -Part 1 & 2 (712)

realpatidar.com

જાહેર ખબર.

હજરતપીર અશરફશાહનો વર્ણન
(શ્રી. સત્પંથનો ઇતિહાસ)

આ પુસ્તકમાં હજરત પીર અશરફશાહ દિલ્લીહ ગયા,ને ત્યાં ઔરંગઝેબ બાદશાહની સાથે વાદવિવાદ અતીપુર જોશમાં થએલો ! તે તથા બાદશાહે હઝરતપીર અશરફશાહ ને તવે ચડાવેલા તે ! તથાપીરાણાના ગામ તળીઆની જમીન બાદશાહે બક્ષિસ આપેલી તેની બીના તથા નકલ તથા તેમનો જીવનચરિત્ર; ાવગેરે વિગેરે વાણીરૂપથી લખવા માંડી છે.

આ પુસ્તક જગતને અનુકુળ આવે એવી રીતેથી ને પુર ભભકાથી એવું લખાયે છે કે વાંચનારને એક વખત હાથમાં લીધા પછી મૂકવા મન થશે નહિ.

સત્પંથની પુરણ માહેતી જો મેળવવી હોય તો આ પુસ્તક ખરીદી માહેતીનોઆનંદ હાથમાં લઈ પુરણમેળ મેળવવા ને જેને પ્રથમ ગ્રાહક થવું હોય તેને નીચેને સરનામે પત્ર વેહેવાર ચલાવવો.

હજરત પીર ઈમામશાહની ઓલાદના
સયદ અશરફશાહી અહેમદઅલી ખાકી
મુ૦ પીરાણા. જી૦ અહેમદાબાદ.
પો૦ ગીરમથા. દે૦ ગુજરાત.

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n301/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk712/page/n302/mode/1up

realpatidar.com

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

realpatidar.com

સત્યપાંથના મહાન ભકતરાજ ભાભારામ મુળ લેવા પાટીદાર હતા. તે યુગો પહેલાં પલાસ અંગુરી ભેરવના રૂપે હતા ત્યારે ઈમામકૈયલાશી ને બ્રહ્મ સત્ય મલક સુનના લક્ષ ચોકમાં ગયા હતા. ત્યાં આગળ ત્યાંના ત્યારે મુકમી બ્રહ્માએ કંઈક ગર્વ કરવાથી તેમની બ્રહ્મ કળા હેરાણી, તેવામાં જ પલાસ અંગુરી ભેરવની માળા હેરાઈ ગઈ, હતી તે સમે તેઓએ અર્દાશ કરવાથી પલાશ અંગુરી ભેરવને વર્દાન મળ્યું હતું, કે તમો કલિ-યુગમાં મનુષ્ય શરિરે ભાભારામના નામે થાશો, ત્યારે પીર ઈમામશાહરૂપે હમે થશું. તેવામાં તમારા પિતા શ્રી પીર કબીરદીન થાશે, તે જનાનામાંથી માળા આપશે ત્યારે તે માળા તમારી તમને મળશે. એવા વર્દાને કરી સંતોષ પામ્યા હતા. એવા તો અનેક ભકતો વર્દાન પામેલા, ઓધરેલા ને સત્યપંથ પ્રચારાર્થે શ્રી હરિએ મોકલેલ. આજ કળિકાળમાં યુગના પ્રભાવે મનુષ્ય વૃત્તિએ ધર્મ મૂકી અવળે પંથે વળી ગઈ છે. શ્રી હરિનું સ્વરૂપ પામવા જેટલી બુદ્ધી ટળી ગઈ છે. એજ મોટો દોષ યુગના કારમએ મહાપુરૂષોને ભવિષ્ય સત્ય થયું છે. સાત્વિક ખોરાક ખોઈ દિધો છે. શ્રી પ્રભુ પધારી શુદ્ધ બુદ્ધિ અર્પો. તથાસ્તુ.

realpatidar.com